

Pali Text Society

ŚAMANTAPĀSĀDIKĀ

BUDDHAGHOSA'S COMMENTARY ON
THE VINAYA PĪṬAKA

EDITED BY

J TAKAKUSU

PH D (LEIPZIG), D.LITT , M.A (LONDON)

HON PROFESSOR, TOKYO IMPERIAL UNIVERSITY, MEMBER IMPERIAL ACADEMY, TOKYO

AND

MAKOTO NAGAI

D LITT (TOKYO)

PROFESSOR, TOKYO IMPERIAL UNIVERSITY

ASSISTED BY

KOGEN MIZUNO

BUNGAKUSHI (TOKYO)

VOL. V

London

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

BY

HUMPHREY MILFORD

OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN HOUSE

WARWICK SQUARE, E.C 4

1938

PRINTED IN GREAT BRITAIN

Samantapāsādikā Nāma Vinayaṭṭhakathā Khandaka-Vaṇṇanā ·

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA.

TATIYA-SAMANTAPĀSĀDIKĀ

Ubhinnam pāṭimokkhānam sangāyimsu mahātherā	sangītisamanantāsam Khandhakam khandhakovi- dā.
yam tassa dāni sampatto yasmā hoti ayan tassa padabhājanīye atthā te ce puna vadeyyāma uttānā c' eva ye atthā adhippāyānusandhīhi anuttānā na te yasmā tesam yeva ayam tasmā	yasmā samvannanākkamo anuttānatthavannanā. yehi yesam pakāsītā, pariyosānam kadā bhavē. tesam samvannanāya kim. byañjanena ca ye pana sakkā ñātum avannitā, hoti samvannanānayo ti. ¹

MAHĀKHANDHAKA-VAṆṆANĀ

*Tena samayena buddho bhagavā Uruvelāyaṃ vharati naggā
Nerañjarāya tīre bodhirukkhamaṇe pathamābhisambuddho ti,
ettha kiñcāpi tena samayena buddho bhagavā Verañjāyaṃ ti
ādīsu viya karanavacanena² visesakāraṇam n' atthi, vinayaṃ
patvā pana karanavacanen' eva ayam abhīlāpo āropito ti
ādito paṭṭhāya ārūḥābhīlāpavāsen' ev' etaṃ vuttan ti vedi-
tabbam. esa nayo aññesu pi ito paresu evarūpesu³ kim pan'*

---

¹ Bp. omits ti.

² Bp. °vacane.

³ Bp. °pesū 'ti.

etassa vacane payojanan tī. pabbajjādīnaṃ vinayakammānaṃ ādito patthāya nidānadassanaṃ. yā hi bhagavatā anujānāmi bhikkhave imehi tīhi saranagamanehi pabbajjam upasampadan tī evaṃ pabbajjā c' eva upasampadā ca anuññātā, yāni ca Rājagahādīsu upajjhāyavatta-ācariyavattādīni¹ anuññātāni, tāni abhisambodhim patvā sattasattāhaṃ bodhimanda² vītinaṃmetvā Bārānasiyaṃ dhammacakkaṃ pavat-tetvā imiṇā ca³ anukkamena idaṇ ca⁴ idaṇ ca thānaṃ patvā imasmiṇ ca imasmiṇ ca vatthusmiṃ paññattānī 'tī evam etesaṃ pabbajjādīnaṃ vinayakammānaṃ ādito patthāya nidānadassanaṃ etassa vacane payojanan tī veditabbaṃ.

Sattha *Uruvelāyan* ti mahāvelāyaṃ mahante vālikarāsīmhi 'tī attho. atha vā urū 'tī vālikā vuccatī, velā 'tī mariyādā, velātikkaṃmanahetu āhatā uru uruvelā 'tī evaṃ c'⁵ ettha attho datthabbo. atīte kira anuppanne buddhe dasasahassā kula-puttā tāpasapabbajjaṃ pabbajjtvā tasmīṃ padese viharantā ekadivasaṃ sannipatitvā katikavattaṃ akaṃsu, kāyakamma-vacikammāni nāma paresaṃ pi pakatāni honti, manokammaṃ pana apākataṃ, tasmā yo kāmavitakkaṃ vā byāpādavita-kkaṃ vā vihiṃsāvitakkaṃ vā vitakketī, tassa añño codako nāma n' atthī, so attanā 'va attānaṃ codetvā pattapūtena⁶ vālikaṃ āharitvā imasmiṃ thāne ākīratu,⁷ idam assa danḍa-kammaṃ tī. tato patthāya yo tādisaṃ vitakkaṃ vitakketi so tattha pattapūtena⁶ vālikaṃ ākīratī.⁸ evaṃ tattha anukkamena mahāvālikarāsī jāto. tato naṃ pacchimā janatā parikkhīpītvā cetiyapūthānaṃ akāsi. taṃ sandhāya vuttaṃ Uru-velāyan tī mahāvelāyaṃ mahante vālikarāsīmhi 'tī attho tī tam eva sandhāya vuttaṃ atha vā urū 'tī vālikā vuccatī, velā 'tī mariyādā, velātikkaṃmanahetu āhatā uru uruvelā 'tī evaṃ c'⁵ ettha attho datthabbo 'tī. *bodhirukkhamūle* 'tī bodhi vuccatī catūsu maggesu ñānaṃ, taṃ bodhim bhagavā ettha patto tī rukkho pi bodhirukkho tv eva nāmaṃ labhi, tassa bodhirukkhasa mūle bodhirukkhamūle. *pathamābhī-*

¹ Bp. upajjhāya-upajjhāyavatta- ācariya-ācariyavattādīni.

² Bp. bodhimahāmaṇḍe.

³ Bp. omits ca.

⁴ Bp. c'.

⁵ Bp. omits c'.

⁶ Bp. °putena.

⁷ Bp. ākīratu.

⁸ Bp. ākīratī.

sambuddho ti pathamaṃ abhisambuddho. abhisambuddho hutvā sabbapathamaṃ yevā 'ti attho. *ekapallankenā* 'ti sakim pi anutthahitvā yathā ābhujitena eken' eva pallankenā. *vimuttisukhapatisaṃvedī* 'ti vimuttisukhaṃ phalasamāpattisukhaṃ patisaṃvediyamāno.¹ *patīccasamuppādan* ti paccayākāram. paccayākāro hi aññaṃaññaṃ paticca sahite dhamme uppādeti 'ti patīccasamuppādo ti vuccati. ayam ettha saṃkhepo. vitthāro pana sabbākārasampannaṃ vinicchayaṃ icchantena Visuddhimaggato ca² Mahāpakāranato ca gaḥetaḥ. *anulomapatilomaṇ* ti anulomaṇ ca paṭilomaṇ ca anulomapatilomaṇ³ tattha *avijjāpaccayā saṅkhārā* 'ti ādinā nayena vutto avijjādiko paccayākāro attanā kaṭṭhabakiccakaranato anulomo ti vuccati, *avijjāya tv eva asesavirāgaṇirodhā saṅkhāraṇirodho* ti ādinā nayena vutto sv eva anuppādanīrodhena nirujjhamāno taṃ kiccā na karoti 'ti tassa akaranato paṭilomo ti vuccati, purīmanayen'⁴ eva vā vutto pavattiyā anulomo, itaro tassā paṭilomo ti evam evam⁵ ettha attho datthabbo. ādito pana paṭṭhāya yāva antaṃ antato ca paṭṭhāya yāva ādiṃ pāpetvā avuttattā ito aññen' atthen'⁶ ettha anulomapatilomatā na yujjati.

manasākāṣī 'ti manasā akāṣī. tattha yathā anulomaṃ manasā akāṣī, idaṃ tāva dassetuṃ *avijjāpaccayā saṅkhārā* ti ādi vuttaṃ. tattha avijjā ca sā paccayo cā 'ti avijjāpaccayo, tasmā avijjāpaccayā saṅkhārā sambhavanti 'ti iminā nayena sabbapadesu attho veditabbo. ayam ettha saṅkhepo. vitthāro pana sabbākārasampannaṃ vinicchayaṃ icchantena Visuddhimaggato⁷ ca Sammohavinodanīyā ca Mahāvibhaṅgaṭṭhakathāya gaḥetaḥ. yathā pana paṭilomaṃ manasā akāṣī, idaṃ dassetuṃ *avijjāya tv eva asesavirāgaṇirodhā saṅkhāraṇirodho* ti ādi vuttaṃ. tattha avijjāya tv evā 'ti avijjāya tu⁸ eva. asesavirāgaṇirodhā 'ti virāgasankhātena maggena ase-

¹ Bp. °vedayamāno.

² Bp. *omits* ca Mahāpakāranato ca.

³ Bp. *omits* *thus*.

⁴ Bp. °nayena *and omits* eva *after* *thus*.

⁵ Bp. *does not repeat* evam.

⁶ Bp. *atthena and omits* ettha *after* *thus*.

⁷ Bp. *adds* 'va *and omits* 'ca Sammohavinodanīyā ca Mahāvibhaṅgaṭṭhakathāya ' *after* *thus*.

⁸ Bp. eva tu *for* tu eva.

sanirodhā. saṅkhāranīrodho tī saṅkhārānaṃ anuppādanīrodho hotī. evaṃ nīruddhānaṃ pana saṅkhārānaṃ nīrodhā viññānanīrodho,¹ viññānādīnaṃ ca nīrodhā nāmarūpādīnaṃ nīruddhāni yeva hontī 'tī dassetuṃ *sankhāranīrodhā viññānanīrodho* tī ādī² vatvā *evam etassa kevalassa dukkhakkhandhassa nīrodho hotī* 'tī vuttaṃ. tattha *kevalassā* 'tī sakalassa suddhassa vā, sattavīrahītasā 'tī attho. *dukkhakkhandhassā* 'tī dukkharāsissa. *nīrodho hotī* 'tī anuppādo hotī. *etam attham viditvā* tī yv āyaṃ avijjādivasena saṅkhārādikassa dukkhakkhandhassa samudayo³ avijjānīrodhādivasena ca nīrodho hotī 'tī vutto, sabbākārena etam attham viditvā *tāyaṃ velāyaṃ* tī tāyaṃ tassa atthassa viditavelāyaṃ. *imam udānam udānesī* 'tī imaṃ tasmīṃ vidite atthe hetuto ca hetusamuppannadhammassa ca pajānanāya ānubhāvadīpakam *yadā have pātubhavantī* 'tī ādīkam somanassasampayuttañānasamuṭṭhānam⁴ udānam udānesī, attamanavācam nicchāresī 'tī vuttaṃ hotī. tass' attho *yadā have* 'tī yasmīṃ have kāle. *pātubhavantī* 'tī uppajjantī. *dhammā* 'tī anulomappaccayākārapaṭivedhasādhakā⁵ bodhipakkhiyadhammā. atha vā pātubhavantī 'tī pakāsentī⁶ abhisamayavasena byattā pakatā hontī. dhammā 'tī catu-rāriyasaccadhammā.⁷ ātāpo vuccatī kilesasantāpanatthēna vīriyaṃ.⁸ *ātāpīno* tī sammappadhānavīriyavato.⁹ *jhāyato* tī ārammanūpanijjhānalakkhanena ca lakkhanūpanijjhānalakkhanena ca dvīhi jhānehi jhāyantassa. *brāhmaṇassā* 'tī bāhitapāpassa khināsavassa. *athā'ssa kankhā vapayantī* 'tī atha¹⁰ assa evaṃ pātubhūta-dhammassa kankhā vapayantī. *sabbā* 'tī yā esā¹¹ ko nu kho bhante phassatī¹² 'tī, no kallo pañho 'tī bhagavā avocā 'tī ādinā nayena¹³ tathā katamaṃ nu kho bhante jarāmaranaṃ, kassa ca paṇ' idaṃ jarāmara-

¹ Bp. viññānam nīruddham for this.² Bp. ādīni.³ Bp. adds ca.⁴ Bp. somanassayutta° for somanassasampayutta°.⁵ Bp. °kārapaṭive°.⁶ Bp. pakāsentī.⁷ Bp. catuāriya°.⁸ Bp. vīriyaṃ.⁹ Bp. °vīriyavato.¹⁰ Bp. ath' assa.¹¹ Bp. etā.¹² Bp. phusatī.¹³ Bp. omits nayena.

naṇ tī, no kallo pañho tī bhagavā avocā 'tī ādinā ca nayena paccayākāre kankhā vuttā, yā ca paccayākārass' eva appativeddhattā, ahoṣuṇ nu kho aham atītam addhānaṇ tī ādikā soḷasakankhā āgatā tā sabbā vapayanti apagacchanti nirujjhanti. kasmā *yato pajānāti sahetudhammaṇ* tī yasmā avijjādikena hetunā sahetukaṇ imaṇ saṅkhārādīṃ kevalaṇ dukkhakkhandhadhammaṇ pajānāti aññāti pativijjhatī¹ duttiyavāre, *imaṇ udānaṇ udānesī* 'tī imaṇ tasmīṇ viddite atthe avijjāya tv eva asesavirāgaṇirodhā saṅkhāraṇirodho tī evaṇ pakāsitassa nibbānaṇsaṅkhātassa paccayakkhayaṇsa avabodhānubhāvādīpakāṇ vuttappakāraṇ udānaṇ udānesī 'tī attho. tatrāyaṇ saṅkhepattho; yasmā paccayānaṇ khāya-saṅkhātāṇ nibbānaṇ aveḍi aññāti² pativijjhatī,³ tasmā *yadā* 'ssa *ātāpino jhāyato brāhmaṇassa* vuttappakārā *dhammā pātubhavantī*, atha⁴ yā nibbānaṇsa aviditattā uppajjeyyūṇ tā sabbā 'pī *kankhā vapayanti*¹ tatiyavāre, *imaṇ udānaṇ udānesī* 'tī imaṇ yena maggena so dukkhakkhandhassa samudayaṇirodhasaṅkhāto attho kiccavasena ca ārammaṇakriyāya⁵ ca viddito tassa ariyamaggassa ānubhāvādīpakāṇ vuttappakāraṇ udānaṇ udānesī 'tī attho. tatrāyaṇ⁶ saṅkhepattho, *yadā have pātubhanti dhammā ātāpino jhāyato brāhmaṇassa*, tadā so brāhmaṇo tehi uppannehi bodhipakkhiyadhammehi yassa vā ariyamaggassa catusaccadhammā pātubhūtā tena ariyamaggena *vidhūpayāṇ titthatī mārasenaṇ* tī,⁷ kāmā te pathamā senā 'tī ādinā nayena vuttappakāraṇ mārasenaṇ vidhūpayanto vidhamanto viddhamṇento titthatī. kathaṇ. *suriyo*⁸ 'va *obhāsayam antalikkhaṇ* tī⁷ yathā *suriyo*⁸ abbhugato attano pathāya antalikkhaṇ obhāsayanto⁹ 'va andhakāraṇ vidhamanto¹⁰ titthatī, evaṇ so 'pī brāhmaṇo tehi dhammehi tena vā maggena saccāṇi pativijjhanto 'va mārasenaṇ vidhūpayanto titthatī 'tī evaṇ ettha pathamaṇ udānaṇ paccayākārapaccavekkhanaṇvasena duttiyaṇ nibbā-

¹ Bp. °tīti.³ Bp. pativijjhi.⁵ Bp. °kriyāya.⁷ Bp. omīti tī.⁹ Bp. obhāsento.² Bp. aññāsi.⁴ Bp. ath' assa for atha.⁶ Bp. tatrāpāyaṇ.⁸ Bp. sūriyo.¹⁰ Bp. °mento.

napaccavekkhanavasena tatiyaṃ maggapaccavekkhanavasena, uppannaṃ ti vedittabbaṃ. udāne pana rattiyā pathamaṃ yāmaṃ patuccasamuppādaṃ anulomaṃ dutiyaṃ yāmaṃ paṭilomaṃ tatiyaṃ yāmaṃ anulomapatilomaṃ ti vuttam, tam sattāhassa accayena sve āsanā vutthahissāmi 'ti rattim uppāditam manasikāraṃ sandhāya vuttam. tadā hi bhagavā yassa paccayākārapajānanassa ca paccayakkhayādhigamassa ca ānubhavadīpikā purimā dve udānagāthā tassa vasena ekekaṃ eva kotthāsaṃ pathamayāmaṇi ca majjhmayāmaṇi ca manasākāsi idha pana pātipadarattiyā evam manasākāsi. bhagavā hi visākhapunnāmāya rattiyā pathamayāme pubbenivāsaṃ anussari majjhmayāme dībbacekkhum visodhesi pacchimayāme patuccasamuppādaṃ anulomapatilomaṃ manasikatvā, idāni aruno uggacchissatī¹ 'ti sabbaññutam pāpuṇi. sabbaññutapattasamanantaram² eva aruno uggañchi.³ tato tam divasaṃ ten' eva pallankena vitināmetvā sampattāya pātipadarattiyā tisu yāmesu evam manasikatvā imāni udānāni udānesi. iti pātipadarattiyā evam manasikatvā tam bodhirukkhamūle sattāhaṃ ekapallankena nīsidī 'ti evam vuttam⁴ sattāhaṃ tatth' eva vitināmesī⁵ 'ti.

atha kho bhagavā tassa⁶ sattāhassa accayena tamhā samādhimhā vutthahuvā bodhirukkhamūlā yena ajapālanigrodho ten' upasankamī 'ti ettha na bhagavā tamhā samādhimhā vutthahitvā anantaram eva bodhirukkhamūlā yena ajapālanigrodho ten' upasankamī yathā pana bhutvā sayatī 'ti vutte na hatthe adhovitvā mukhaṃ avikkhāletvā sayana-samīpaṃ agantvā aññaṃ kiñci allāpasallāpaṃ⁷ akatvā sayatī icc' evam⁸ vuttam hoti, bhojanato pana pacchā sayati, na na⁹ sayatī 'ti idam ettha dīpitaṃ hoti, evam idhāpi na tamhā samādhimhā vutthahitvā anantaram eva pakkāmi¹⁰ ti vuttam hoti, vutthānato¹¹ pana pacchā pakkāmi,¹⁰ na na⁹ pakkāmi¹⁰

¹ Bp. uggamissatī.

² Bp. uggacchi.

³ Bp. omīti and omīti ti.

⁴ Bp. omīti tassa.

⁵ Bp. eva.

⁶ Bp. pakkāmi.

⁷ Bp. sabbaññutam patta°.

⁸ Bp. vutta.

⁹ Bp. ālāpas°.

¹⁰ Bp. does not repeat na.

¹¹ Bp. adds ca.

'tī idam¹ ettha dīpitaṃ hotī. anantaraṃ pana apakka-
mitvā bhagavā kiṃ akāsi 'tī aparāni pi tīni sattāhāni
bodhisamāpe yeva vītināmesi. tatrāyaṃ anupubbikāthā²
bhagavati kira buddhattaṃ patvā sattāhaṃ ekapallankena
nisinne na bhagavā vutthātī, kiṃ nu kho aññe pi buddhatta-
karā dhammā atthī 'tī ekaccānaṃ devatānaṃ kankhā uda-
pādi. atha bhagavā aṭṭhame divase samāpattito vutthāya
devatānaṃ kankham ñatvā kankhāvidhamanattthaṃ ākāse
uppatitvā yamakapātubhāriyaṃ dassetvā tāsāṃ kankhāṃ
vidhamitvā pallankato isakam pācīnaṃ issite uttaradīsābhāge
thatvā cattāri asankheyyāni kappasatasahassaṃ ca upa-
cītaṃ pāramīnaṃ phalādhigamananattthānaṃ³ pallankaṃ ca
bodhirukkhaṃ ca animmisehi akkhihi olokayamāno sattā-
haṃ vītināmesi. taṃ thānaṃ Animmisacetiyaṃ⁴ nāma
jātaṃ. atha pallankassa ca thitattthānassa ca antarā purat-
thimato ca pacchimato ca āyate ratanacāṅkame caṅkamanto
sattāhaṃ vītināmesi taṃ thānaṃ Ratanacāṅkamacetiyaṃ
nāma jātaṃ. tato pacchimaḍḍisābhāge devatā ratanagharaṃ
māpayimsu. tattha pallankena nisīditvā abhidhammapita-
kam visesato c' ettha anantanayasamantapattthānaṃ⁵ vici-
nanto sattāhaṃ vītināmesi. taṃ thānaṃ Ratanagharace-
tiyaṃ nāma jātaṃ. evaṃ bodhisamāpe yeva cattāri sattā-
hāni vītināmetvā pañcame sattāhe bodhirukkhamulā yena
ajapālanigrodho ten' upasankamī. tassa kira nigrodhassa
chāyāya ajapālākā gantvā nisīdanti, ten' assa ajapālanigrodho
tv eva nāmaṃ udapādi *sattāhaṃ vimuttisukhapatisamvedī*⁶
'tī tatrāpi dhammaṃ vicinanto yeva vimuttisukham pati-
samvedento nisīdi. bodhito puratthimaḍḍisābhāge esa ruk-
kho hotī evaṃ nisinne ca paṇ' ettha bhagavati eko brāh-
mano taṃ⁷ āgantvā pañhaṃ pucchi. tena vuttaṃ *atha kho
aññataro* ti ādi. tattha *humhunkajātiko*⁸ tī so kira ditthamañ-
galiko nāma mānavasena kodhavasena ca humhun⁹ tī karonto
vicarati, tasmā humhunkajātiko⁸ tī vuccati. huhukajātiko

¹ Bp. *adda* ev.³ Bp. *balādhī*°.⁵ Bp. *anantanayam samanta*°.⁷ Bp. *gantvā for tam āgantvā*.⁸ Bp. *huhunka*°.² Bp. *anupubbī*°.⁴ Bp. *Animmisacetiyaṃ*.⁶ Bp. *vimuttisukham paṭi*°.⁹ Bp. *huhun*.

tī pi pathanti. *etam attham viditvā* 'tī etam tena vuttassa vacanassa sikkhāppattamattham viditvā *tāyam velāyāṃ imaṃ udānaṃ udānesi*. tass' attho *yo* bāhitaṭṭapāpadhammatāya *brāhmano* na ditthamangalikatāya humhunkārakasāvādipāpadhammayutto¹ hutvā kevalam jātumattakena brahmaññaṃ patijānāti. so brāhmano bāhitaṭṭapāpadhammatā *bāhitaṭṭapāpadhammo*² humhunkārappahānena¹ *nikhumhunko*³ rāgādikasāvābhāvena *nikkasāvo* bhāvanānuyogayuttacittatāya *yatatto* sīlāsamvarena vā saññatācittatāya yatatto catumaggañāna-sankhātehi vedehi vā⁴ antaṃ tinnam⁵ vedānaṃ vā antaṃ gatattā *vedantaṃ*, catumaggabrahmacariyassa⁶ vusitattā *usitabrahmacariyo*, dhammena so⁷ *brahmanādaṃ vadeyyā*⁸ 'tī brāhmano ahan tī etam vādam dhammena vadeyya, *yassa* sakale lokasannivāse *kukhīñci* ekārammane pi rūgussado dosussado mohussado mānussado ditthussado tī ime pañca *ussadā n' atthi* 'tī. *akālamegho* tī asampatte vassakāle uppannamegho. ayam pana gimhānaṃ pacchime māse udapādi. *sattāhavaddalikā* 'tī tasmim uppanne sattāhaṃ avicchinnavutthikā ahoṣi. *sītavātaduddinī* 'tī sā ca pana sattāhavaddalikā udakaphusitasammissena sītavātena samantā paribbhāmantena dūsitaḍḍivasattā⁹ sītavātaduddinī nāma ahoṣi.

attha kho Mucalindo nāgarājā 'tī tass' eva mucalindarukkhassa samīpe pokkharaniyā nibbatto mahānubhāvo nāgarājā. *sattakkhattum bhogehi parikkhāpitvā* 'tī evam bhogehi parikkhāpitvā *uparimuddhaṃ mahantaṃ phanaṃ karitvā* 'va thite tasmim tassa parikkhepabbhantaraṃ lohapāsāde bhandāgaragabbhappamānaṃ ahoṣi. tasmā bhagavā nivāte pidahitadvāravātapāne¹⁰ kūtāgāre nisinnō viya jāto. *mā bhagavantam sītan* tī ādi tassa tathā karitvā thānakāranaparidīpanaṃ. so hi mā bhagavantam sītañ ca bādhayittha, mā unhaṃ, mā dāmsādisamphasso bādhayitthā 'tī tathā karitvā atthāsi. tattha kiñcāpi sattāhavaddalikāya unham eva n' atthi, sace pana antarantarā megho vīgaccheyya, unham

¹ Bp huhunkā°.² Bp omits this.³ Bp. nihuhunko⁴ Bp. omits vā⁵ Bp omits tinnam.⁶ Bp magga° for catumagga°.⁷ Bp. omits so.⁸ Bp. vadeyya and omits 'tī.⁹ Bp dusita°.¹⁰ Bp pihita° for pidahita°.

bhaveyya, tam pi naṃ mā bādhayitthā 'tī evaṃ tassa cīntetum yuttaṃ. *viddhan* tī ubbidham, meghavigamena duribhūta¹ tī attho. *vigatavalāhakaṃ* tī apagatameghaṃ. *devan* tī ākāsaṃ. *sakavannaṃ* tī attano rūpaṃ *sukho viveko* tī nibbānasankhāto upadhiviveko sukho. *tuṭṭhassā* 'tī catumaggañānasantosena² santutthassa. *sutadhammassā* 'tī pakāsītadhammassa. *passato* tī taṃ vivekaṃ, yaṃ vā kiñci passitabbaṃ nāma, taṃ sabbam attano viriyabalādhigatena³ ñānacakkhunā passantassa. *abyāpajjhan* tī akuppanabhāvo. etena mettāpubbabbhāgo dassito. *pānabhūtesu saṃyamo* tī sattesu ca saṃyamo. avihiṃsanabhāvo sukho tī attho. etena karuṇāpubbabbhāgo dassito. *sukhā virāgatā loke* 'tī virāgatā⁴ 'pi sukhā. kīdisi.⁵ *kāmānaṃ samatikkamo* tī yā kāmānaṃ samatikkamo tī vuccati, sā virāgatāpi sukhā 'tī attho. etena anāgāmmaggo kathito. *asmimānassa*⁶ *vīnayo* tī iminā pana arahattaṃ kathitaṃ, arahattaṃ hi asmimānassa passaddhivīnayo tī vuccati. ito paraṇi ca sukhaṃ nāma n' atthi. ten' āha, *etaṃ ve paramaṃ sukhaṃ* tī.

*mucaḷāndamūlā*⁷ 'tī mahābodhito pācīnakone thitā mucaḷāndarukkhamūlā *rājāyatanaṃ* tī dakkhiṇadīsābhāge thitaṃ rājāyatanarukkhaṃ upasankamī. *tena kho pana samayenā* 'tī katarena samayena. bhagavato kira rājāyatanamūle satthāṃ ekapallankena nisinnassa samādhito vutthānadivase arunuggamanavelāyam eva bhojanakiccena bhavittabbaṃ tī ñatvā Sakko devarājā osathaharītakaṃ⁸ upanesī. bhagavā taṃ paribhuñji. paribhuttamattass' eva sarīrakiccaṃ ahoṣī. Sakko mukhodakaṃ adāsī. bhagavā mukhaṃ dhovitvā tasmīṃ yeva rukkhamūle nisīdī. evaṃ uggate arunamhi nisinne bhagavati, tena kho pana samayena. *Tapussabhalikā*⁹ *vāṃyā* 'tī Tapusso⁹ ca Bhalliko cā 'tī dve bhātaro vāṃyā. *Ukkalā* 'tī Ukkalajanapadato. *taṃ desaṃ* tī yasmiṃ dese bhagavā viharatī. katarasmiñi ca dese bhagavā 'tī. majjhimadesa. tasmā majjhimadesaṃ gantum *addhānamaggaṃ*

¹ Bp. dūrī°³ Bp. vīriya°⁵ Bp. 'tī dīpetī for kīdisī.⁷ Bp. muca°⁹ Bp. Taphu° for Tapu°.² Bp. °maggaññāna°.⁴ Bp. vītarāgatā.⁶ Bp. adda yo⁸ Bp. osadhaharī°

patipannā hotī 'tī ayam ettha attho. *ñātisālohitā devatā* 'tī tesam¹ *ñātībhūtapubbā devatā etad avocā* 'tī sā kira nesam sabbasakatāni appavattāni¹ akāsi. tato te kim idan tī maggadevatānaṃ balikammam² akāmsu. tesam balikammakāle sā devatā dissamānen' eva kāyena etad³ avoca *manthena ca madhupindikāya cā* 'tī abaddhasattunā ca sappimadhuphāni-tādīhi yojetvā baddhasattunā ca *patimānethā* 'tī upatthahattha. *tam vo* tī tam patimānanaṃ tumhākam bhavissati *ḍīgharattaṃ hitāya sukhāya. yaṃ amhākaṃ* tī yaṃ patigga-hanaṃ amhākaṃ *assa ḍīgharattaṃ hitāya sukhāya. bhagavato etad ahoṣi* 'tī yo kir' assa padhānānuyogakāle patto ahoṣi, so Sujātāya pāyāsam dātum āgacchantiyā eva antaradhāyi, ten' assa etad ahoṣi, patto me n' atthi purimakāpi ca *na kho tathāgatā hatthesu patiggaṇhanī. kimhi nu kho ahaṃ patiggaṇheyyaṃ manthaṃ ca madhupindikaṃ cā* 'tī. *parivittakkam aññāyā* 'tī ito pubbe 'va bhagavato Sujātāya dinnam bhojanaṃ yeva oṇānuppabandhanavasena atthāsi, ettakāṃ kalam n' eva jghacchā na pipāsā na kāyadubbalyaṃ ahoṣi, idāni pan' assa āhāraṃ patiggaṇhetukāmatāya na kho tathāgatā 'tī ādinā nayena parivittakko udapādi. tam evaṃ uppannaṃ attano cetasā bhagavato ceto parivittakkam aññāya *catuddisā* 'tī catūhi disāhi. *selamaye patte* 'tī muggavannasilā-maye⁴ patte. idam yeva bhagavā patiggaṇhesi, te yeva sandhāya vuttaṃ. cattāro pana mahārājāno pathamam indanila-manimaye patte upanāmesum, na te bhagavā aggāhesi tato ime cattāro 'pi muggavannasilāmaye patte upanāmesum. bhagavā cattāro 'pi patte aggāhesi tesam pasādānurakkhanatthāya, no mahicchatāya. gaṇetvā ca pana cattāro 'pi yathā eko 'va patto hoti, tathā adhiṭṭhaṃ. catunnaṃ pi ekasadiṣo puññavipāko ahoṣi. evaṃ ekaṃ katvā adhiṭṭhite *patiggaṇhesi bhagavā paccagghe selamaye patte manthaṃ ca madhupindikaṃ cā. paccagghe* 'tī paccagghasmim, pātekkam mahagghasmim tī attho. atha vā, paccagghe 'tī abhinave abbhunhe, tam khaṇe nibbattasmim tī attho. dve vācā etesaṃ ahesun tī *dvevācikā. atha vā, dvīhi vācāhi upāsakabhāvaṃ pattā* 'tī

¹ Bp. °vattāni.

³ Bp. etam.

² Bp. balim kammam.

⁴ Bp. °selamaye.

attho. te evam upāsakabhāvaṃ pativedetvā bhagavantam āhamsu kass¹ idāni bhante amhehi ajjato² patthāya alānīvādanapaccutthānaṃ kātabban ti. bhagavā³ sisam parāmasi. kesā hatthe laggiṃsu te tesam adāsi ime tumhe pariharathā 'ti. te kesadhātuyo labhivā amaten' eva abhisittā hatthatutthā bhagavantam vandivā pakkamimsu.

atha kho bhagavā sattāhassa accayena tamhā samādhimhā vutthahivā vuttappakāram eva⁴ sabbakiccam⁵ nitthāpetvā rājāyatanamulā puna pi yena ajapālānigrodho ten' upasankam.⁶ parivitatko udapādi 'ti tasmim nisinnamattass' eva sabbabuddhānaṃ ācinnasamācinnō ayam cetaso parivitatko udapādi, kasmā pan' āyaṃ sabbabuddhānaṃ uppajjati 'ti. dhammassa mahantabhāvaṃ garubhāvaṃ bhāriyabhāvaṃ paccavekkhanāya Brahmunā yācitenā⁷ desetukāmatāya ca. jānanti hi buddhā evaṃ vitakkite⁸ Brahmā āgantvā dhammadesanā yācissati, tato sattā dhamme gāraṃ uppādessanti, Brahmagaruko hi lokasannivāso ti, iti imehi dvīhi kāranehi ayam vitakko uppajjati 'ti. tattha *adhigato kho myāyan* ti adhigato kho me ayaṃ. *ālayarāmā* 'ti sattā pañcakāmagunesu alayanti,⁹ tasmā te ālayā 'ti vucanti, tehi ālayehi ramanti 'ti ālayarāmā. ālayesu ratā 'ti *ālayaratā* ālayesu sutthu muditā 'ti *ālayasammuditā*. *yad idan* ti nīpāto, tassa thānaṃ sandhāya yaṃ idan ti paticca-samuppādaṃ sandhāya yo ayan ti evam attho datthabbo. *idappaccayatāpaticcasamuppādo* ti imesaṃ paccayā idappaccayā, idappaccayā eva¹⁰ idappaccayatā, idappaccayatā ca sā paticcasamuppādo cā 'ti idappaccayatāpaticcasamuppādo. *so mam' assa kīlamatho* ti yā ajānantānaṃ desanā nāma, so mama kīlamatho assa, sā mama vihesā assā 'ti attho. *bhagavantam* ti bhagavato. *anacchariyā* 'ti anuacchariyā. *patibhamsū* 'ti patibhānasankhātassa ñānassa gocarā ahesuṃ, parivittakkayitabbabhāvaṃ pāpunimsu. *halan* ti ettha ha-kāro nīpātamatto alan ti attho. *pakāsutun* ti desitum. *alam*

¹ Bp. kassa dāni.

² Bp. *inserts* atha before this.

³ Bp. sabbam kiccam.

⁴ Bp. yācite.

⁵ Bp. alliyanti

⁶ Bp. ajja

⁷ Bp. etam.

⁸ Bp. adds upasankamitvā

⁹ Bp. parivittakkite.

¹⁰ Bp. 'va.

dān me imam kicchena adhigatam dhammam desitun ti vuttam ¹noti. ¹*n' āyam dhammo susambuddho* ti na ayam sukaro abhisambujjhito, jānito na sukaro 'ti attho.¹ *patissota-gāmin* ti patissotam vuccati nibbānam, nibbānagāmin ti attho. *rāgarattā* 'ti ²kāmarāgena bhavarāgena ditthirāgena ca rattā sattā² *na dakkhantī* 'ti na passantī. *tamokkhandhena āvutā* 'ti avijjārāsina ajjhotthatā. *appossukkatāyā* 'ti niassukka-bhāvena adeseṭukāmatāyā 'ti attho.

yatra hi nāmā 'ti yasmim nāma loke *bhagavato purato pā-turahosī* 'ti dhammadesanāyācanattham dasasu cakkavālasa-hassesu Mahābrahmāno gahetvā āgama bhagavato purato pāturahosi. *apparajakkhajātikā* 'ti paññāmaye akkhumhi appam rāgadosamoharajam etesam³ sabhāvā 'ti apparajak-khajātikā. *bhavissanti dhammassā*⁴ 'ti catusaccadhammam. *aññātāro* ti pativijjhātāro *pātur ahoṣī* 'ti pātubhavi.⁵ *sama-lehi cintito* ti rāgādisamalehi⁶ chasatthārehi⁷ cintito. *apāpur etan* ti vivara etam. *amatassa dvāran* ti amatassa nibbānassa dvārabhūtam ariyamaggaṃ. *sunantu dhammam vimalenā-nubuddhan* ti ime sattā rāgādimalānam abhāvato vimalena sambuddhena⁸ anubuddham catusaccadhammam sunantu. *sele yathā pabbatamuddhamtthito* ti silāmaye⁹ ekaghane pabbatamuddhani thito, so ca yathā cakkhumā puriso samantato janatam passeyya, tvam pi *Sumedha* sundarapaññasabbaññu-taññānena¹⁰ *samantacakkhu* bhagavā *dhammamamayaṃ* paññā-mayaṃ *pāsādam āruyha*¹¹ sayam *apetasoko sokāvakkinnam jāti-jarābhūtam*¹² *janatam apekkhassu*¹³ upadhāraya. *utthehi* 'ti bhagavato dhammadesanattham cārikañcaranam yācanto bhanati. *vīrā* 'ti ādīsu bhagavā viriyavantatāyā¹⁴ viro, deva-puttamaccukilesābhisaṅkhāramārānam vijjatitā *vijitasangā-mo*, jātikantārādinittharanasamatthatāyā *sattavāho*, kāmac-

¹⁻¹ Bp. omits this sentence

²⁻² Bp. kāmarāga-bhavarāga-ditthirāgena rattā.

³ Bp. evam after etesam.

⁴ Bp. dhammassa and omits 'ti catusaccadhammam

⁵ Bp. pātubbhavi.

⁶ Bp. rāgādīhi malehi.

⁷ Bp. chahi satthārehi

⁸ Bp. sammāsambuddhena

⁹ Bp. selamaye

¹⁰ Bp. °taññānena

¹¹ Bp. āruyha.

¹² Bp. °bhūtañ ca.

¹³ Bp. avekkhassu.

¹⁴ Bp. viriya°.

chanda-inassa abhāvato anano ajjhesanan ti yācanam.
buddhacakkhunā 'ti indriyaparopariyattinānena¹ ca *āsayā-*
*nusayanānena*² ca. imesañ hi dvinnam nānānam buddha-
cakkhū 'ti nāmam. *apparajakkhe*³ 'ti yesam⁴ paññācakkhu-
 mhi rāgādirajam appam⁵ te apparajakkhā. yesam⁶ ma-
 hantam, te *mahārajakkhā*. yesam saddhādini indriyāni tik-
 khāni, te *tikkhindriyā*. yesam⁷ mudūni, te *mudindriyā*.
 yesam⁸ saddhādayo ākāra sundarā, te *svākārā* yesam⁹
 asundarā, te *dvākārā*. ye kathitakāranam sallakkhenti,
 sukhena sakkā honti viññāpetum, te *suviññāpayā*.¹⁰ ye ta-
 thā na honti, te *duvviññāpayā*¹⁰ ye paralokañ ca vajjañ ca
 bhayato passantī, te *paralokavajjabhayadassāvino*. *uppalā-*
myan ti uppalavane. itaresu pi es' eva nayo. *antonimugga-*
posinā 'ti yāni udakassa anto nimuggān' eva posiyanti.¹¹
samodakatthitānā 'ti udakena samatthitāni. *udakam accug-*
gamma titthanti 'ti udakam atikkamitvā titthanti. *apārutā*
 'ti vivaṭā. *amatassa dvārā* 'ti ariyamaggo. so hi amata-
 sankhātassa nibbānassa dvāram. *pamuñcantu saddham* ti
 sabbe attano saddham pamuñcantu vissajjantu.¹² pacchima-
 padadvaye ayam ev' attho, ahañ hi attano *pagunam* suvatti-
 tam¹³ pi imam *paññam* uttamam *dharmam* kāyavācākīlama-
 thasaññi hutvā *manujesu* devamanussesu *nābhāsu*.¹⁴

paṇḍito ti pandiccena samannāgato. *byatto* ti veyyattiyena¹⁵
 samannāgato. *medhāvī* 'ti thānuppattiyā paññāya samannā-
 gato. *apparajakkhagātiko* ti samāpattiyā vikkhambhitattā
 nikkilesajātiko visuddhasatto. *ājānussatī* 'ti sallakkhessatī
 paṭivijjhissatī. *bhagavato* 'pi kho nānam *udapādī* 'ti sabbañ-
 ñutāññanam uppajji ito sattadivasamatthake¹⁶ kalam katvā¹⁷
 so ākiñcaññāyatane nibbatto ti. *mahājāmyo* ti sattadiva-

¹ Bp. °yattinānena

² Bp. °sayāññānena.

³ Bp. °jakkhā.

⁴ Bp. omits yesam.

⁵ Bp. inserts yesam after this

⁶ Bp. inserts tam after this.

⁷ Bp. tām after yesam.

⁸ Bp. te yeva after yesam.

⁹ Bp. te yeva saddhādayo ākāro after this

¹⁰⁻¹⁰ Bp. omits this sentence.

¹¹ Bp. posayanti

¹² Bp. omits this.

¹³ Bp. suvattim.

¹⁴ Bp. na 'bhāsin ti.

¹⁵ Bp. veyatti°.

¹⁶ Bp. sattamadivasa°.

¹⁷ Bp. omits so.

sabbhantare pattabbamaggaphalato parihiṇattā mahājāni
assā¹ ti mahājāniyo, akkhane nibbattattā ca *abhidosa-*
*lakato*² ti hiyo³ kālakato³ so 'pi nevasaññānāsaññāyatane
nibbatto ti addasa *bahūpakāra*⁴ ti bahū upakārā.⁵ *pa-*
dhānapakūtattan ti padhānatthāya pesitattabhāvam. *upa-*
*thahimsū*⁶ ti mukhodakadānādīnā upatthahimsu.

⁶*antarā ca Bodhīm antarā ca Gayā*⁶ ti Upako Bodhumandassa
ca Gayāya ca antare bhagavantam addasa. *addhānamagga-*
paṭipannan ti addhānamaggaṃ patipannaṃ. *sabbābhikkhū*
'ti sabbam tebhūmikadhammaṃ⁷ abhibhavitvā thito. *sabba-*
*vidū*⁸ ti sabbam catubhūmikadhammaṃ⁸ avedim⁹ aññāsim¹⁰
sabbesu dhammesu anūpalitto ti sabbesu tebhūmikadhammesu⁷
kilesalepanena¹¹ alitto. *sabbañjaho* ti sabbam tebhūmika-
dhammaṃ⁷ upacchinditvā¹² thito. *tanhakkhaye vimutto* ti
tanhakkhaye nibbāne ārammānakaraṇavasena¹³ vimutto. *sa-*
*yam abhiññāyā*¹⁴ ti sabbam catubhūmikadhammaṃ⁸ attanā 'va
jānitvā. *kaṃ uddiseyyan* ti kaṃ aññaṃ ayaṃ me ācariyo
ti uddiseyyaṃ. *na me ācariyo atthi*¹⁵ ti lokuttaradhamme
mayhaṃ ācariyo nāma n' atthi. *n' atthi me paṭipuggalo* ti
mayhaṃ paṭibhāgapuggalo nāma n' atthi. *sītibhūto*¹⁶ ti sabba-
kilesagginibbāpanena sītibhūto.¹⁴ *nibbuto* ti kilesānaṃ yeva
nibbutattā nibbuto. *Kāśīnaṃ purāṇa* ti Kāsikaratthe naga-
raṃ. *ahaññim amatadundubhin*¹⁵ ti dhammacakkhupaṭilā-
bhāya¹⁶ amatabheriṃ paharissāmi¹⁷ ti gacchāmi. *araha-*
ṇa anantaṃ ti anantaṃ bhavitum yutto 'si.¹⁷ *huveyyāvuso*¹⁸
ti āvuso evaṃ api¹⁹ nāma bhaveyya. *sīsaṃ okampetvā*¹⁸
ti sīsaṃ cāletvā. *saṇṭhapesun* ti katikaṃ akaṃsu. *bāhulliko*
ti cīvarabāhullādīnaṃ atthāya patipanno. *padhānavibbhanto*

¹ Bp. °kalam kato.² Bp. hiyyo.³ Bp. kalam kato.⁴ Bp. bahukārā.⁵ Bp. bahupakārā.⁶⁻⁶ Bp. antarā ca Gayā antarā ca Bodhīm ti.⁷ Bp. tebhūmaka°.⁸ Bp. catubhūmaka°.⁹ Bp. avedī.¹⁰ Bp. aññāsi.¹¹ Bp. °lepena.¹² Bp. jahitvā.¹³ Bp. ārammanato for *this*¹⁴ Bp. sīti°.¹⁵ Bp. °dudrabhin.¹⁶ Bp. dhammacakkappaṭi°.¹⁷ Bp. omits 'si.¹⁸ Bp. huveyyapāvuso.¹⁹ Bp. pi nāmaṃ for api nāma.

tī padhānato vibbhanto bhattho parihīno. āvatto¹ bāhullāyā
 'tī cīvarādibāhullabbhāvattāyā² āvatto.¹ odahatha bhikkhave sotān tī upanetha bhikkhave sotān sotindriyaṃ dham-
 massavanattham³ abhimukhaṃ karothā 'tī attho. amatam
 adhigatan tī amatam nibbānam mayā adhigatan tī dasseti.
 cariyāyā⁴ tī dukkaracariyāya. patipadāyā 'tī dukkarapaṭi-
 padāya. abhijānātha me⁵ no tī abhijānātha⁶ samanupas-
 satha nu⁷ me. evarūpaṃ bhāsitaṃ etaṃ tī evarūpaṃ vākya-
 bhedaṃ⁸ tī attho. asakkhi kho bhagavā pañcavaggiye bhikkhū
 saññāpetuṃ tī ahaṃ buddho tī jānāpetuṃ asakkhi. cakkhu-
 karanī 'tī paññācakkhuṃ sandhāy' āha, ito paraṃ sabbam
 padatthato uttānam eva adhippāyānusandhiyojanādibhedato⁹
 Papañcasūdanīyā Majjhimatthakathāya¹⁰ vuttanayena vedī-
 tabbam. ito patthāya hi ativittārabbhīrukassa mahājanassa
 cittaṃ anurakkhantā suttantakathaṃ avannayitvā vinaya-
 kathaṃ yeva vannayissāma. sā 'va tassa āyasmato upasam-
 padā ahoṣī 'tī āsāḥapunnāyā¹¹ atthārasahi devatākoṭṭhi
 saddhiṃ sotāpatti-phale patitthitassa ehi bhikkhū 'tī bhaga-
 vato vacanena abhinipphannā sā 'va tassa āyasmato ehi bhik-
 khuupasampadā¹² ahoṣī. atha kho āyasmato ca Vappassā 'tī
 ādīmi Vappattherassa pātipada-divase dhammacakkhuṃ
 udapādi. Bhaddiyattherassa dutiyadivase, Mahānāmatthe-
 rassa tatiyadivase, Assajittherassa catutthīyan tī. ime-
 sañ ca pana bhikkhūnaṃ kammattānesu uppannamalaviso-
 dhanattham bhagavā antovihāre yeva ahoṣī. uppanne up-
 panne kammattānamale ākāsenāgantvā¹³ malam¹⁴ vinodesi.
 pakkhassa pana pañcamīyaṃ sabb¹⁵ eva te ekato sannipātetvā
 anattasuttena ovadī. tena vuttaṃ atha kho bhagavā pañca-
 vaggiye 'tī ādī. tena kho pana samayena cha loke arahanto
 hontī 'tī pañcamīyā pakkhassa lokasmiṃ cha manussā¹⁶ ara-
 hanto hontī 'tī attho.

¹ Bp āvatto.² Bp °bahulabhā°.³ Bp dhammasavana°.⁴ Bp iriyāyā. ⁵ Bp. omits me.⁶ Bp. inserts nu after this⁷ Bp. omits nu me.⁸ Bp. vākyaṃ bhāsitaṃ.⁹ Bp. inserts pana after this.¹⁰ Bp. °thāya.¹¹ Bp. āsāḥipunnāyā.¹² Bp. °kkhūpa°.¹³ Bp. ākāsenā gantvā.¹⁴ Bp. male.¹⁵ Bp. sabbe for sabb' eva.¹⁶ Bp. manussa.

pubbānupubbakānan tī pavēnivasena¹ porānānuporānan tī attho. *tena kho pana samayena ekasatthi*² loke arahanto hontī 'tī purimā cha ime ca pañcapaññāsā 'tī anto vassamhi yeva ekasatthi² manussā³ arahanto hontī 'tī attho tatra Yasa-ādīnaṃ kulaputtānaṃ ayam pubbayogo. atīte kira pañcapaññāsajanā sahāyakā vaggabandhena puññāni karontā anāthasarīrāni patijaggantā vicaranti te ekadivasaṃ sagabbhaṃ itthiṃ kālakatam⁴ disvā jhāpessamā 'tī susānaṃ harimsu⁵ tesu pañca jāne tumhe jhāpethā 'tī susāne tha-
petvā sesā gāmaṃ pavitthā. Yaso dārako taṃ sarīraṃ vij-
jhutvā parivattetvā ca jhāpayamāno asubhasaññaṃ pati-
labhi. so itaresaṃ pi catunnaṃ janānaṃ passatha bho imaṃ
asuciṃ patikkulan⁶ tī dassesi te 'pi tattha asubhasaññaṃ
patilabhimsu. te pañca pi⁷ gāmaṃ gantvā sesasahāyakānaṃ
kathayimsu. Yaso pana dārako geḥaṃ pi gantvā mātāpi-
tūnaṃ ca bhariyāya ca kathesi. te sabbe 'pi asubhasaññaṃ⁸
bhāvayimsu. ayam etesaṃ pubbayogo. ten' āyasmato Ya-
sassa nātakajanesu susānasañña yeva uppajji. tāya ca upa-
nissayasampattiyā sabbesaṃ viśesādhigamo nibbattatī 'tī.
atha kho bhagavā bhikkhū āmantesī 'tī bhagavā yāva pacchi-
makattikapunnaṃ⁹ tāva Bārānasiyaṃ viharanto ekadivasaṃ
te khīnāsave satthi¹⁰ bhikkhū āmantesī. *dibbā* nāma dibbesu
visayesu lobhapāsā. *mānusa*¹¹ nāma mānusakesu¹² visayesu
lobhapāsā. *mā ekena dve* 'tī ekena maggena dve mā aga-
mattha. *assavanatā*¹³ 'tī assavanatāya.¹³ *parihāyanti* 'tī ana-
dhigataṃ nādhigacchantā viśesādhigamanato¹⁴ parihāyanti.
Antakā 'tī lāmaka¹⁵ hīnasatta.¹⁶ *antalikkhacaro* tī rāgapāsaṃ
sandhāy' āha taṃ hi so antalikkhacaro tī mantvā āha.

nānādisā nānājanapadā 'tī nānādisato ca nānājanapadato.¹⁷
anujānāmi bhikkhave tumhe 'va dāmi tāsū tāsū disāsū tesu tesu

¹ Bp. pavēnivasena.

⁴ Bp. kālan katam.

⁶ Bp. patikkulan

⁸ Bp. asubham

¹⁰ Bp. satthi.

¹² Bp. mānussakesu

¹⁴ Bp. °gamato.

¹⁶ Bp. hīnasattā.

² Bp. °satthi.

³ Bp. manussa.

⁵ Bp. nīharimsu.

⁷ Bp. inserts janā after pi.

⁹ Bp. °punnamā.

¹¹ Bp. mānussā.

¹³ Bp. asava°.

¹⁵ Bp. lāmaka.

¹⁷ Bp. adds ca.

janapadesu pabbājetā 'tī ādimhi pabbajjāpekkhaṃ kula-puttam pabbājentena ye purato¹ na bhikkhave pañcahi ābādhehi phuttho pabbājetabbo tī ādim katvā yāva na andhamūgabadhiro pabbājetabbo tī evaṃ patikkhattā puggalā te vajjetvā pabbajjādosavirahito puggalo pabbājetabbo. so 'pi mātāpītūhi anuññāto yeva, tassa anujānanalakkhaṇaṃ, na bhikkhave ananuññāto mātāpītūhi putto pabbājetabbo, yo pabbājeyya āpatti dukkatassā 'tī etasmīṃ sutte vanna-yissāma. evaṃ pabbajjādosavirahitaṃ mātāpītūhi anuññātaṃ pabbājentenāpi ca sace acchinnakeso hoti, ekasīmāyaṃ ca aññe pi bhikkhū atthi, kesacchedanattahāya bhandukammaṃ āpucchitabbaṃ. tassa āpucchana-kāram anujānāmi bhikkhave sanghaṃ apaloketum bhaṇḍukammāyā 'tī ettha vannayissāma. sace okāso hoti sayam pabbājetabbo. sace uddesaparipucchādīhi byāvato hoti okāsaṃ na labhati, eko daharabhikkhu vattabbo etam pabbājehi 'tī. avutto 'pi ce daharabhikkhu upajjhāyaṃ uddissa pabbājeti vattati. sace daharabhikkhu n' atthi sāmanero 'pi vattabbo, etam khanda-sīmam netvā pabbājetvā kāsāyāni acchādetvā ehi 'tī, sara-nāni pana sayam dātābbāni. evaṃ bhikkhunā 'va pabbājito hoti. purisaṃ hi bhikkhluto añño pabbājetum na labhati, tathā² mātugāmaṃ bhikkhunto añño. sāmanero pana sām-anerī vā ānattiyā kāsāyāni dātum lābhati³ kesoropanaṃ yena kenaci katam sukataṃ hoti.⁴ sace pana bhabbarūpo hoti sahetuko ñāto yasassī kulaputto okāsaṃ katvā 'pi sayam eva pabbājetabbo. mattikāmutthiṃ gahetvā nhāyitvā kese temetvā āgacchāhi 'tī na ca⁵ pana vissajjetabbo. pabbajitukāmānaṃ hi pathamaṃ balavā⁶ ussāho hoti, pacchā pana kāsāyāni ca kesaharanasatthakañ ca disvā utrasanti, eto⁷ yeva palāyanti, tasmā sayam eva nhānatittham⁸ netvā, sace nātidaharo hoti, nhāhi⁸ 'tī vattabbo. kesā pan' assa sayam eva mattikaṃ gahetvā dhovitabbā. daharakumārako pana sayam udakaṃ otaritvā gomayamattikāhi ghaṃsitvā nhāpetabbo. sace pi 'ssa kacchu vā pīlakā vā honti, yathā mātā

¹ Bp parato.² Bp. labhanti.³ Bp. ca pana na for na ca pana⁴ Bp etto⁵ Bp omits tathā.⁶ Bp. omits hoti⁷ Bp balava.⁸ Bp. nahā°, sic passim.

puttaṃ na jigucchati, evaṃ eva ajigucchantena sādhukaṃ¹ haṭṭhapādato patthāya yāva sīsā ghaṃsitvā¹ nhāpetabbo. kasmā, ettakena hi upakārena kulaputtā ācariyupajjhāyesu ca sāsane ca balavasinehā tibbagāravā anivattidhammā honti, uppannaṃ anabhiraṭṭiṃ vinodetvā therabhāvaṃ pāpunanti, kataññū² katavedino honti. evaṃ nhāpanakāle pana kesamassuoropanakāle³ vā tvam ñāto yasassī, idāni mayam taṃ nissāya paccayehi na kilamissāmā⁴ 'ti na vattabbo, aññā⁵ 'pi aññāyānikakathā na kathetabbā. atha khv assa, āvuso sutthu upadhārehi satim upatthāpehi⁶ 'ti vatvā tacapañcaka-kammatthānam ācikkhitabbam, ācikkhantena ca vanna-saṇṭhānagandhāsayaokāsavasena asuciyejagucchapatikkulabhāvaṃ⁷ niṇṇivānissattabhāvaṃ vā pākataṃ karontena ācikkhitabbam. sace hi so pubbe parimadditasankhāro⁸ hoti bhāvitabhāvano, kantakavedhāpekkho viya paripakkagando, suriyuggamanāpekkham⁹ viya ca parinatapadumam, ath' assa āradhamatte kammatthānamanasikāre Indāsani viya pabbate kilesapabbate cunniyamānam yeva ñam pavattanti. khuragge yeva arahattaṃ pāpunāti. ye hi ādito¹⁰ 'va keci khuragge arahattaṃ pattā, sabbe te evarūpaṃ savanam labhivā kalyānamittena ācariyena dinnanayaṃ nissāya, no anissāya, tasmā 'ssa¹¹ evarūpā kathā kathetabbā¹² 'ti. kesesu pana oropitesu haliddacunnena¹³ vā gandhacunnena vā sīsāñ ca sarīrañ ca ubbattetvā¹⁴ gihigandham apantevā kāsāyāni tikkhattum vā dvikkhattum vā sakim vā paṭiggahāpetabbo¹⁵ athāpi 'ssa hatthe adatvā ācariyo vā upajjhāyo vā sayam eva accāhādeti, vattati. sace 'pi aññam daharam vā sāmaneraṃ vā upāsakaṃ vā ānāpeti āvuso etāni kāsāyāni gahetvā etaṃ accāhādehi¹⁶ 'ti, taṃ yeva vā ānāpeti, etāni gahetvā accāhādehi¹⁷ 'ti, sabbaṃ vattati. sabbaṃ h' etaṃ¹⁸ tena bhikkhunā¹⁹ 'va dinnam hoti. yaṃ pana nivāsam²⁰ vā pārupanam vā anānat-

1-1 Bp. haṭṭhapādasīsā nighamsitvā for these.

2 Bp. kataññū.

3 Bp. kesamassum oropanakāle.

4 Bp. °paṭikūla°.

5 Bp. maddita° for parimaddita°.

6 Bp. sūriya°.

7 Bp. omits ādito 'va.

8 Bp. 'ssa ādito 'va evarūpi for 'ssa evarūpā.

9 Bp. haliddacunnena.

10 Bp. ubbattetvā.

11 Bp. paṭiggāhetabbo.

12 Bp. omits h' etaṃ.

13 Bp. nivāsanam.

tiyā nivāseti vā pārupati vā, tam apanetvā puna dātabbham. bhikkhunā hi sahatthena vā ānattiyā vā dinnam eva kāsāvaṃ vattati, adinnaṃ na vattati, sace 'pi tass' eva santakam hoti, ko pana vādo upajjhāyamūlake. ayaṃ pathamaṃ kesamassuṃ ohāretvā kāsāyāni vatthāni acchādetvā¹ ekamsaṃ uttarāsangaṃ kārāpetvā 'ti ettha vinicchayo. bhikkhūnaṃ pāde vandāpetvā 'ti ye tattha sannipatitā bhikkhū tesam pāde vandāpetvā, atha saranagahanattham² ukkuṭṭikaṃ nisīdāpetvā añjalim paggaḥāpetvā³ evaṃ vadehī 'ti vattabbo, yaṃ ahaṃ vadāmi taṃ vadehī 'ti vattabbo. ath' assa upajjhāyena vā ācariyena vā buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti ādinā nayena saranāni dātabbāni, yathāvuttappatipātiyā 'va, na uppatipātiyā. sace hi ekapadam pi ekakkharaṃ pi uppatipātiyā deti, buddhaṃ saraṇaṃ yeva vā tikkhattum datvā puna itaresu ekekaṃ tikkhattum deti, adinnāni honti saraṇāni. imaṃ ca pana saranagamanūpasampadaṃ patikkhipitvā anuññātā⁴ upasampadā ekato suddhiyā vattati. sāmanera-pabbajjā pana ubhato suddhiyā,⁵ vattati, no ekato suddhiyā, tasmā upasampadāya sace ācariyo ñattidosañ c' eva kammavācādosañ ca vajjetvā kammaṃ karoti, sukataṃ hoti. pabbajjāya pana imāni tīni saranāni bukārādhakārādināṃ byañjanānaṃ thānakaranasampadam ahāpentena⁶ ācariyena pi antevāsikena pi vattabbāni. sace ācariyo vattum sakkoti antevāsiko na sakkoti, antevāsiko vā sakkoti ācariyo na sakkoti, ubho 'pi vā na sakkonti, na vattati. sace pana ubho 'pi sakkonti, vaṭṭati. imāni ca pana dadamānena, buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti evaṃ ekasambaddhāni⁷ anuññikāntāni vā katvā dātabbāni, buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti evaṃ vicchinditvā makāraṇāni vā katvā dātabbāni. Andhakatthakathāyaṃ, nāmaṃ sāvetvā ahaṃ bhante Bud-dharakkhito yāvajivaṃ buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'ti vuttaṃ. taṃ ekaatthakathāyaṃ pi n' atthi, pāliyaṃ pi na vuttaṃ, tesam rucimattam eva, tasmā na gahetabbam. na hi tathā avadantassa saraṇaṃ kuppatī 'ti. *anujānāmi*

¹ Bp. acchādapetvā² Bp. saranagga°.³ Bp. paggaṇhāpetvā.⁴ Bp. anuññāta.⁵ Bp. adda 'va.⁶ Bp. °ten' eva.⁷ Bp. ekasambandhādi.

bhikkhave imehi tīhi saraṇagamanehi pabbajjaṃ upasampadan
tī; imehi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi 'tī ādīhi evaṃ tik-
 khattum ubhato suddhiyā vutthehi tīhi saraṇagamanehi pab-
 bājjañ c' eva upasampadañ ca anujānāmi 'tī attho. tattha-
 yasmā upasampadā parato patikkhittā, tasmā sā etarahi
 saraṇamatten' eva na rūhati. pabbajjā pana yasmā parato,
 anujānāmi bhikkhave imehi tīhi saraṇagamanehi sāmane-
 rapabbajjan tī anuññātā eva, tasmā sā etarahi saraṇamatten'
 eva rūhati. ettāvata hī sāmanerabhūmiyam patitthito hoti.
 sace pan' esa matimā¹ hoti paṇḍitajātiko, ath' assa tasmim
 yeva thāne sikkhāpadāni uddisatabbāni. katham, yathā
 bhāgavatā udditthāni, vuttaṃ h' etaṃ, anujānāmi bhikkhave
 sāmaneranāṃ dasa sikkhāpadāni, tesu ca sāmanerehi sikkhi-
 tum, pānātipātā veramanī² adinnādānā veramanī² abrahma-
 cariyā veramanī² musāvādā veramanī² surāmerayamajja-
 pamādatthānā veramanī² vikālabhojanā veramanī² nac-
 cagītavādītavisūkadassanā veramanī² mālāgandhavilepana-
 dhāraṇamandanavibhūsanatthānā veramanī² uccāsayanama-
 hāsayanā veramanī² jātārūparajatapattiggahanā veramanī³ 'tī.
 Andhakatthakathāyaṃ pana ahaṃ bhante itthan nāmo yāva-
 jīvaṃ pānātipātāveramaṇīsikkhāpadaṃ² samādiyāmi 'tī evaṃ
 saraṇadānaṃ viya sikkhāpadadānaṃ pi vuttaṃ. taṃ pi⁴
 n' eva pāliyā na atthakathāsu atthi, tasmā yathā pāliyā 'va
 uddisatabbāni pabbajjā hī saraṇagamaneh' eva siddhā
 sikkhāpadāni pana kevalaṃ sikkhāparipūranatthaṃ jāni-
 tabbāni, tasmā tāni pāliyam āgatanayena uggaheṭum asak-
 kontassa yāyakāyaci bhāsāya atthavasena 'pi ācikkhitum
 vattatī. yāva pana attanā sikkhitabbasikkhāpadāni na jā-
 nāti, saṅghātipattacivaradhāranatthānanisajjādīsu pānabhoja-
 nādividhimhi ca na kusalo hoti, tāva bhojanasālaṃ vā salā-
 kabhājanatthānaṃ vā aññaṃ vā tathārūpatthānaṃ na pese-
 tabbo. santikāvacarō yeva kātabbo, bāladārako viya pati-
 jaggitabbo. sabbam assa kappiyākappiyaṃ ācikkhitabbaṃ,
 nīvāsanaṃ pārupanādīsu abhisamācārikesu⁵ vinetabbo. tenā-
 pi, anujānāmi bhikkhave dasa^h āngehi samannāgataṃ sāma-

¹ Bp. gatimā.² Bp. °nim for nī.³ Bp. °nin.⁴ Bp. omits pi.⁵ Bp. ābhisamā°.

neraṃ nāsetun ti evaṃ parato vuttāni dasa nāsanangāni ārakā parivajjetvā abhisamācārikam¹ paripūrentena dasa-vidhe sīle sādhukaṃ sikkhitabban ti.

Pabbajjāvīnicchayo nīṭṭhito.

Mayhaṃ kho bhikkhave 'ti mayā kho ti attho. atha vā mayham² yoniso manasikāro ti yo mayhaṃ yonisomanasikāro tena hetunā 'ti attho. puna *anappattā* 'ti ettha vibhattim parināmetvā mayā 'ti vattabbaṃ.

Bhaddavaggyā 'ti te kira rājakumārā rūpena ca cittena ca bhaddakā vaggabandhen³ eva vicaranti, tasmā Bhaddavaggyā 'ti vuccanti. *tena hi vo* ti ettha vokāro nīpātamatto. *dhammacakkhuṃ udapādi* 'ti kesañci sotāpattimaggo kesañci sakadāgāmimaggo kesañci anāgāmimaggo udapādi, tayo pi hi ete maggā dhammacakkhun⁴ ti vuccanti te kira Tundilajātake tiṃsadhuttā ahesuṃ atha Tundilovādaṃ sutvā pañca sīlāni rakkhimsu, idaṃ tesam⁵ pubbakammaṃ.

pamukho ti pubbangamo. *pāmokkho* ti uttamo visuddhipaṇṇo.⁶ *anupahaccā* 'ti avināsetvā. *tejasā tejan* ti attano tejena nāgassa tejaṃ *pariyādeyyan*⁷ ti abhihaveyyaṃ vināseyyaṃ vā 'ti.⁸ *makkhan*⁹ ti kodhaṃ. *na tv eva ca kho arahā yaṭhā ahan* ti attānaṃ arahā ahan ti maññamāno vadati *ajjuñhe aggasaranamhī* 'ti ajja ekadivasaṃ vaseyyāmā 'ti attho. *phāsukāmo* ti hitakāmo. *sumānaso* ti pītisomanassehi sampayuttamano. *navimano* 'ti *avimano*, dosena anabhibhūto mano ti attho. *agyāgāraṃ udāccare* 'ti ādittan ti attho. *jaṭilā bhanatī* 'ti iminā sambandho. *ahināgassa acciyo na honti* 'ti avivaṇṇā virūpavannā 'ti attho. *phal-kavannāyo* ti phalikamaṇivannāyo. *Angrasassā* 'ti angato raṃsiyo saṃsaranti 'ti Angiraso, tassa Aṅgirasassa.

abhiṅkantāya rattiyā 'ti parikkhināya rattiyā, appāvasit-

¹ Bp. ābhi°.

² Bp. *omits* 'mayhaṃ yoniso manasikāro ti.'

³ Bp. °bandhena and *omits* eva.

⁴ Bp. °kkhū.

⁵ Bp. nesam.

⁶ Bp. visuddhapaṇṇo.

⁷ Bp. pariyādiyeyyan

⁸ Bp. *omits* 'ti.

⁹ Bp. *omits* the sentence from 'makkhan ti' to 'adhivattā devatā' (p. 972).

thāyā 'tī attho. *abhikkantavaṇṇā* 'tī abhirūpavannā abhi-manāpavannā. *kevalakappan* ti sakalam kevalam.

purimāhi vannanibhāhī 'tī catunnam mahārājānam vanna-nibham sandhāy' āha *pāninā* ti hatthēna. *kakudhe adhivatthā devatā* 'tī ajjunarukkhe adhivatthā devatā. *vissaj-jeyan*¹ tī sukkhāpanatthāya pasāretvā thaṭṭeyyan tī attho. bhante āhara hatthan tī evam vadanto viya onato² tī āhara-hattho. *uyyojetvā* 'tī vissajjetvā. *maṇḍāmukhiyo* ti aggbhājanāni vuccanti. *cirapatikā* 'tī cirakāto patthāya. *kesamissan* tī ādisu kesā eva kesamissam. esa nayo sabbattha. *khārikājan* tī khāribhāro.³

Latthivane 'tī tāluyyāne. *Suppatitthe cetiye* 'tī aññatara-smim vattarukkhe.⁴ tassa kir' etam nāmam. *dvādasana-hutehī*⁵ 'tī ettha ekam nahutam⁶ dasasahassāni. *appekacce*⁷ 'tī api ekacce. *ajjhabhāsī* 'tī tesam kaṅkhāchedanattham abbhāsi. *kim eva disvā* 'tī kim eva disvā. *Uruvelavāsī* 'tī Uruvelāyam vāsī. agghuttam pahāya pabbajito 'sī. ko upāyo.⁸ *kīsakovadāno*⁹ tī tāpasacariyāya kīsasarīrattā⁹ kīsakā⁹ 'tī laddhanāmānam tāpasānam ovādako anusāsako samāno ti attho. atha vā sayam kīsako⁹ tāpaso samāno ca¹⁰ ovadamāno ca aññe ovadanto anusāsanto ti attho. *katham pahīnan* ti kena kāranena pahīnam idam vuttam hoti, tvam Uruvelavāsī agghiparicārakānam tāpasānam sayam ovādācariyo samāno kim disvā agghim pahāsi. *pucchāmi tam etam attham*, kena kāranena tava agghuttam¹¹ pahīnan ti. *dutiyagāthāyam*¹² ayam attho, ete rūpādike kāme atthiyo ca *yaññā abhivadanti* sv āham etam sabbam pi rūpādikam kāmappabhedam khandhūpadhīsu¹³ *malan ti natvā*, yasmā ime yitthahutappabhedā yaññā malam eva vadanti, *tasmā na*

¹ Bp. *inserts* 'Nerañjarāyam bhagavatā' 'tī ādikā gāthāyo pacchā pakkhittā' before this.

² Bp. onato.

³ Bp. khāribhāro.

⁴ Bp. vattarukkhe.

⁵ Bp. °saniyutehī.

⁶ Bp. niyutam.

⁷ Bp. *omits* 'appekacce' 'tī api ekacce.'

⁸ Bp. *omits these words*.

⁹ Bp. kīsa°.

¹⁰ Bp. vadāno for ca ovadamāno ca.

¹¹ Bp. hutam.

¹² Bp. °ya for °yam.

¹³ Bp. khandhupa°.

yitthe na hute arañjīm, yitthe vā hute vā na abhiramī tī attho. tatiyaḡāthāyaṃ¹ *atha ko carahī* 'tī atha kuhiṃ² carahi. se-saṃ uttānaṃ eva. catutthaḡāthāyaṃ¹ *padā* tī nibbāna-padaṃ. santasabhāvatāya *santaṃ*, upadhīnaṃ abhāvena *anūpadhīkaṃ*,³ rāḡakiñcanaḡādināṃ abhāvena *akñcanaṃ*, tīsu bhavesu alaggatāya yaṃ kāmabhavaṃ yaññā vadanti, tas-miṃ pi *kāmabhava asattaṃ*, jātijarāmaranānaṃ abhāvena *anaññathābhāvīṃ*, attanā bhāvītena maggen' eva adhiganta-bbaṃ na aññena kenaci adhigametaḡḡānaṃ tī *anaññaneyyāṃ*, yasmā īdisaṃ padaṃ addasaṃ, *tasmā na yitthe na hute arañjīm*. tena kiṃ dasseti, yo ahaṃ devamanussalokasampattisādhake na yitthe na hute arañjīm, so kiṃ vakkhāmi, ettha nāma na⁴ me devamanussaloke rato mano tī evaṃ sabbaloke anabhira-tibhāvaṃ pakāsetvā, *atha kho āyasmā Uruvela-Kassapo sā-vako 'ham asmā* 'tī evaṃ bhagavato sāvakabhāvaṃ pakāsesi.⁵ tañ ca kho ākāse vividhāni pātīhāriyāni dassetvā. *dhama-cakkhū* tī sotāpattimaggañānaṃ *assāsakā* 'tī āsīsaṃ⁶ patthanaṃ tī attho.

es' āham bhante 'tī ettha pana kiñcāpi magga-pativedhen' ev' assa siddhaṃ saraṇagamaṇaṃ, tattha pana nicchaya-gamaṇaṃ eva gato, idāni vācāya attasanniyātaṇaṃ karoti, maggavasena' ev' āyaṃ niyataṃ⁷ saraṇagamaṇaṃ⁸ patto, taṃ paresaṃ vācāya pākāṇaṃ karonto paṇipātagamaṇaṃ⁹ ca gacchanta evaṃ vadati.

sīḡgīṇikkhasuvanno tī sīḡgisuvannaṇikkhena¹⁰ samānavanno. *dasavāso* tī dasasu ariyavāsesu vutthavāso *dasadhamma-vīdū* 'tī dasakamma-pathavīdū. *dasabhi c' upeto* tī dasahi ase-khehi¹¹ angehi upeto. *sabbadhi danto* tī sabb' esa indriyesu¹² danto. bhagavato hi cakkhūādisu kiñci adantaṃ nāma n' atthi.

*bhagavantaṃ bhuttāvīṃ onīta-pattapāṇīṃ*¹³ *ekamantaṃ na-*

¹ Bp. °ya for °yam.

³ Bp. anupadhīkaṃ

⁵ Bp. pakāseti.

⁷ Bp. niyata.

⁹ Bp. paṇipāta°.

¹¹ Bp. asekkhehi.

¹² Bp. sabbesu for sabb' esa indriyesu.

² Bp. kva carahi

⁴ Bp. omits na.

⁶ Bp. āsīsaṇā.

⁸ Bp. saraṇatama.

¹⁰ Bp. sīḡgī°.

¹³ Bp. onīta°.

sīdī 'ti bhagavantam bhuttavantam pattato ca apanīta-pāṇim sallakkhetvā ekasmim padese nisīdī 'ti attho. *atthikānan* ti buddhābhigamanena¹ ca dhammassavanena² ca atthikānam *abhikkamanīyan* ti abhigantum³ sakkuneyyam *appakinnan* ti anākinnaṃ. *appasaddan* ti vacanasaddena appasaddaṃ. *appanigghosan* ti nagaranigghosassaddena appanigghosaṃ. *vyānavātan* ti anusañcaranajanassa sariravātena virahitaṃ. *viānavādan* ti pi pātho, anto 'pi jānāvādena rahitaṃ ti attho *viānapātan* ti pi pātho, jana-sañcāravirahitaṃ ti attho. *manussarāhaseyyakan*⁴ ti manus-sānaṃ rahassakīriyatthānīyam.⁵ *patissallānasārūpan* ti⁶ vivekānurūpaṃ.

*Sāriputta-Moggallānā*⁷ 'ti Sāriputto ca Moggallāno⁸ ca. *tehi katikā katā hoti, yo paṭhamam amatam adhigacchati, so itarassa*⁹ āroceṭū 'ti. te kira ubho 'pi gihikāle Upatisso Kolito ti evaṃ paññāyamānanāmā adbhateyyasatamānavakapari-vārā giraggasamaṃjam agamaṃsu. tatra nesam mahājānaṃ disvā etad ahoṣi, ayaṃ nāma evaṃ mahājānakāyo¹⁰ appatte vassasate maranamukhe patissati 'ti. atha ubho 'pi utthitāya parisāya aññamaññaṃ pucchitvā ekajjhāsayaṃ paccupatthitamaranasaññaṃ mantayimṣu,¹¹ samma marane satī amatena 'pi bhavitabbaṃ, handa mayaṃ amatam pariyesāmā 'ti amatapariyesanattamaṃ Sañjayaṃsa channaparibbājakassa santike saparisā pabbajitvā katipāhen' eva tassa ñānavisaye pāraṃ gantvā amatam apassantā pucchimṣu, kim nu kho ācariya añño 'p' ettha sāro atthi 'ti, n' atth' āvuso ettakam eva idan ti ca sutvā tucchaṃ idaṃ āvuso nissāraṃ, yo dāni amhesu pathamaṃ amatam adhigacchati, so itarassa āroceṭū 'ti katikaṃ akamṣu. tena vuttaṃ *tehi katikā katā hoti* 'ti ādī. *pāsādikena abhikkantenā* 'ti ādisu itthambhūtalakkhane karanavacanam veditabbaṃ. *atthi-*

¹ Bp. buddhābhivādanagamanena.

² Bp. vā dhammasavanena vā for ca dhammassavanena ca

³ Bp. abhikkantam

⁴ Bp. °rāhasse°.

⁵ Bp. °kriya°.

⁶ Bp. °ruppan.

⁷ Bp. -Moggallānā.

⁸ Bp. Moggallāno.

⁹ Bp. *omits* itarassa.

¹⁰ Bp. mahāsattanikāyo.

¹¹ Bp. sammanta°.

kehi upaññātam¹ maggan tī etam anubandhanassa² kāraṇa-
vacanam. idaṃ hi vuttam hotī, *yaṃ nūn' āhaṃ imam bhikkhūṃ piṭṭhito piṭṭhito anubandheyyam*. kasmā, yasmā idaṃ
piṭṭhito piṭṭhito anubandhanam³ nāma atthikehi upaññātam⁴
maggam, ñāto c' eva upagato ca maggo tī attho. atha vā
atthikehi amhehi marane satī amatenā 'pi bhavitabban tī
evam kevalam atthi 'tī upaññātam¹ nibbānam nāma, tam
magganto pariyesanto tī evam ettha attho datthabbo. *pīṇḍa-
pātāṃ ādāya paṭikkamī* 'tī Sudinnakande vuttappakāraṃ
aññataram kuḍḍamūlam upasaṅkamitvā nisīdi. Sāriputto
'pi kho akālo kho tāva pañham pucchitun tī kalam āgama-
yamāno⁴ thatvā vattapatipattipūraṇattham katabbhatkic-
cassa therassa attano kamandaluto udakam datvā dhota-
hatthapādena therena saddhim patisanthāram⁵ katvā pañ-
ham pucchi. tena vuttam *atha kho Sāriputto paribbājako* tī
ādi *na tye āhaṃ sakkomī* 'tī na te ahaṃ sakkomi. ettha ca
patisambhīdappatto⁷ therō na ettakam na sakkoti, atha kho
imassa dhammagāravam uppādessāmi 'tī sabbākārena bud-
dhavāsīsaye avasayabhāvam gahetvā evam āha. *ye dhammā
hetuppabhavā* 'tī hetuppabhavā nāma pañcakkhandhā. ten'
assa dukkhasaccam dasseti. *tesam hetum tathāgato āhā* 'tī
tesam hetu nāma samudayasaccam, tañ ca tathāgato āhā 'tī
dasseti. *tesaṃ ca yo nirodho* tī tesam ubhinnam pi saccānam
yo appavattinirodho, tañ ca tathāgato āhā 'tī attho. ten'
assa nirodhasaccam dasseti maggasaccam pan' ettha sarū-
pato adassitam pi nayato dassitam hotī. nirodhe hi vutte
tassa sampāpako maggo vutto 'va hotī. atha vā tesaṃ ca
yo nirodho tī ettha tesam yo nirodho ca nirodhupāyo cā
'tī evam dve pi saccāni dassitāni hontī 'tī. idāni tam ev'
attham patipādentō āha *evamvādī mahāsamanō* 'tī. *es' eva
dhammo yadā tāvad evā* 'tī sace 'pi ito uttarim⁸ n' atthi, etta-
kam eva idaṃ sotāpattiphalamattam eva pattabbam, tathāpi
eso eva dhammo tī attho. *paccabyatha*⁹ *padam asokaṃ* tī

¹ Bp upaññātam.² Bp. anubaddhanassa.³ Bp. anubaddhanam.⁴ Bp. *inserts ekamantam after this.*⁵ Bp. patisanthāram.⁶ Bp. *t' for ty.*⁷ Bp. °dāppatto.⁸ Bp. uttarim.⁹ Bp. °yathā.

yaṃ mayā pariyesamānā vicarāma, taṃ padam asokaṃ patividdhatha¹ tumh'² eva, pattaṃ taṃ tumhehi 'tī attho. *adittam abbhutitaṃ*³ *bahukehi kappanahutehi* 'tī amhehi nāma idaṃ padam asokaṃ⁴ bahukehi kappanahutehi adittam eva abbhutitaṃ⁵ itī tassa padassa adittabhāvena dīgharattam attano mahājāniyabhāvaṃ⁶ dīpeti. *gambhīre nānavasaye* 'tī gambhīre c' eva gambhīrassa ca nānassa vīsayabhūte. *anuttare upadhisankhaye* tī nibbāne. *vimutte* tī tadārammanāya vimuttiyā vimutte. *byākāsi* 'tī *etam me sāvakaṃyugam bhavissati aggam bhaddayugam* tī vadanto sāvakaṃpāramiññāne⁷ byākāsi. *sā 'va tesam āyasmantānaṃ upasampadā ahoṣi* 'tī sā ehi bhikkhu upasampadā⁸ 'va tesam⁹ upasampadā ahoṣi. evaṃ upasampannesu ca tesu Mahā-Moggallānatthero satahi divasehi arahatte patitthito, Sāriputtatthero addhamāsenā. atīte kira Anomadassī nāma buddho loke udapādi. tassa Sarado nāma tāpaso sake assame nānāpupphēhi maṇḍapaṃ katvā pupphāsane yeva bhagavantaṃ nisīdāpetvā bhikkhusaṅghassāpi tath' eva maṇḍapaṃ katvā pupphāsānāni paññāpetvā aggasāvakaṃbhāvaṃ patthesi. patthayitvā ca Sīrivaddhassa nāma setthino pesesi, mayā aggasāvakatthānam patthitaṃ, tvaṃ pi āgantvā ekam thānam patthehi 'tī. setthi nīluppalamandapaṃ katvā buddhappamukham bhikkhusaṅghaṃ tattha bhojesi.¹⁰ bhojetvā dutiyasāvakaṃbhāvaṃ patthesi. tesu Saradatāpaso Sāriputtatthero jāto, Sīrivaddho Mahā-Moggallānatthero 'tī. idaṃ tesam pubbakammaṃ. *aputtakatāyā* 'tī ādisu yesam puttā pabbajanti, tesam aputtakatāya. *yāsaṃ patino*¹¹ pabbajanti, tāsāṃ *vedhabyāya* vidhavaṃbhāvāya. ubhayenā 'pi *kulupacchedāya*. *Saṅjayānī* 'tī Saṅjayassa antevāsikāni. *Magadhānaṃ gīribbajānaṃ* tī Magadhānaṃ janapadassa gīribbajānaṃ nagaraṃ. *mahāvīrā* 'tī mahāvīriyavantaṃ.¹² *nīyamānānaṃ*¹³ tī nīyamānesu.¹³ bhum-

¹ Bp. patividdhāttha.

³ Bp. abbhūtitaṃ

⁵ Bp. °jāmbhāvaṃ.

⁷ Bp. °kkhūpa°.

⁹ Bp. omits bhojesi.

¹¹ Bp. °vīriyavanta°.

¹³ Bp. nīyamānesu.

² Bp. tumhe for tumh' eva.

⁴ Bp. omits asokaṃ.

⁶ Bp. °pāramiññāne.

⁸ Bp. omits tesam upasampadā.

¹⁰ Bp. patino

¹² Bp. nīyamānānaṃ

matthe sāmivacanam,¹ upayogatthe vā. *kā ussūyā*² *vijānatan* tī dhammena nayantī 'tī evaṃ vijānantānam kā ussūyā.³

anupajjhāyakā 'tī vajjāvajjam upanijjhāyakena garunā virahitā. *anākappasampannā* 'tī na ākappena sampannā. samanasāruppācāravirahitā 'tī attho. *uparibhojane* 'tī bhojanassa uparī. *uttitthapattan* tī pindāya caranakapattam tasmim hī manussā ucchitthasaññino, tasmā uttitthapattan tī vuttam. atha vā utthahitvā pattam upanāmentī 'tī evam ettha attho datthabbo. *anujānāmi bhikkhave upajjhāyaṃ* tī upajjhāyaṃ gahetum anujānāmi 'tī attho. *puttacittam upatthapessatī* 'tī putto me ayan tī evam gehasitapemavasena cittam upatthapessatī. esa nayo dutiyapade pī. *sagāravā sappatissā* 'tī garubhāvañ c' eva jetthakabhāvañ ca upatthapetvā. *sabhāgavuttikā*⁴ 'tī sabhāgajīvikā. *sāhū* 'tī vā 'tī ādīni pañca padāni upajjhāyabhāvaṃ⁵ sampaticchannavevacanāni.⁶ *kāyena viññāpetī* 'tī evaṃ saddhivihārīkena upajjhāyo me bhante hotī 'tī tikkhattum vutte, sace upajjhāyo sāhū 'tī ādisu pañcasu padesu yassakassaci padassa vasena kāyena vā vācāya vā kāyavācāhi vā gahito tayā upajjhāyo tī upajjhāyagahanam viññāpetī, gahito hotī upajjhāyo. idam eva hī ettha upajjhāyagahanam, yad' idam upajjhāyassa imesu pañcasu padesu yassa kassaci padassa vācāya vā sāvanam kāyena vā atthaviññāpanan tī. keci pana sādhu 'tī sampaticchannam sandhāya vadanti. na tam pamānam, āyācanadānamattena hī gahito hotī upajjhāyo, na ettha sampaticchannam aṅgam. saddhivihārīkenā 'pī na kevalam iminā me padena upajjhāyo gahito tī nātum vattatī. aṇṇa tagge dāni therō mayham bhāro, aham pī therassa bhāro tī idam pī nātum vattatī. *tatr' āyaṃ sammāvattanā* 'tī yaṃ vuttam sammāvattitabban tī, tatra āyaṃ sammāvattanā. *kālass' eva utthāya upāhanā omuñcivā* 'tī sac' assa paccūsakāle caṅkamanatthāya vā dhotapādapariharanatthāya vā patimukkā upāhanā pādagatā honti, tā kālass' eva utthāya apanetvā. *ḍantakattham dātābhan* tī mahantaṃ majjhimaṃ

¹ Bp sāmī°.

³ Bp issā.

⁵ Bp. upajjhāyakabhāva.

² Bp ussuyā.

⁴ Bp °vuttino.

⁶ Bp. °cchanave°.

khuddakan to tīni dantakatthāni upanetvā. tato yam tīni divasāni gaṇhāti,¹ catutthadivasato patthāya tādīsam eva dātabbam. sace aniyamaṃ katvā yaṃ vā taṃ vā gaṇhāti¹ atha yādīsaṃ labhati tādīsam dātabbam. *mukkhodakaṃ dātabban* ti sītañ ca unhañ ca udakam upanetvā tato yam tīni divasāni valaṇṇeti,² catutthadivasato patthāya tādīsam eva mukhadhovanodakaṃ dātabbam. sace aniyamaṃ katvā yaṃ vā taṃ vā gaṇhāti.¹ atha yādīsaṃ labhati tādīsaṃ dātabbam. sace duvidham pi valaṇṇeti² duvidham pi upanetabbam, udakam mukhadhovanatthāne thapetvā vaccaku tito patthāya sammajjitabbam. there vaccakutim gate parivenaṃ sammajjitabbam. evaṃ parivenam asuññaṃ hoti, there vaccakutito anikkhante yeva āsanaṃ paññāpetabbam. sarirakiccam katvā āgantvā tasmim nisinnassa, sace yāgu hoti 'ti ādinā nayena vuttavattaṃ kātabbam. *ukkalāpo*³ ti kenaci kacavarena saṅkinno. sace pana añño kacavaro n' atthi udakaphusitān' eva honti, hatthena pi pamajjitabbo. *sagunaṃ katvā* 'ti dve cīvarāni ekato katvā, tā ekato katvā⁴ dve pi saṅghāṭiyo dātabbā. sabbam pi⁵ hī cīvaraṃ saṅghāṭitattā⁶ saṅghāṭi 'ti vuccati. tena vuttaṃ *saṅghāṭiyo dātabbā* 'ti. *nātidūre gantabbam nāccāsanne* 'ti ettha sace upajjhāyaṃ nivattitvā olokentaṃ ekena vā dvīhi vā padavīti-hārehi sampāpunāti, ettāvatā nātidūre nāccāsanne gato hoti 'ti veditabbam. *pattapariyāpannaṃ patiggahetabbam* ti sace upajjhāyena bhikkhācāre yāguyā vā bhatte vā laddhe patto unho vā bhāriko vā hoti, attano pattaṃ tassa datvā so patto gahetabbo 'ti attho. *na upajjhāyassa bhanamānassa antarantarā kathā opātetabbā* 'ti antaraghare vā aññatra vā bhana-mānassa anitthite tassa vacane aññā kathā na samutthāpetabbā. ito patthāya ca pana yattha yattha nakārena patīsedho kayirati, sabbattha dukkatāpatti veditabbā. ayaṃ hī Khandhake dhammatā. *āpattisāmanā bhana-māno* ti padasodhammadutthullādivasena āpattiyā āsannavācam bhanamāno. *nivāretabbo* ti bhante idīsaṃ nāma vattum vattati,

¹ Bp. gaṇhāti³ Bp. ullāpo.⁵ Bp. omīti pi.² Bp. valaṇṇeti.⁴ Bp. katā.⁶ Bp. saṅghāṭitatta.

āpatti na hoti 'tī evaṃ pucchantena viya vāretabbo. vāres-sāmi 'tī pana manam¹ katvā mahallaka mā evaṃ bhanā 'tī na vattabbo. *pathamatarāṃ āgantvā* 'tī sace āsanne² gāmo hoti, vihāre vā gilāno bhikkhu hoti, gāmato pathamatarāṃ āgantabbam. sace dūre gāmo hoti, upajjhāyena saddhūṃ āgacchanto n' atthi, ten' eva saddhūṃ gāmato nikkhamitvā cīvarena pattam vethetvā amse³ laggetvā antarāmaggaṭṭo pathamatarāṃ āgantabbam. evaṃ nivattantena pathamatarāṃ āgantvā āsanapaññāpanādi sabbam vattam⁴ kātabbam. *sonnam hoti* 'tī tintam sedagahitam.⁵ *caturangulam kannam ussādetvā*⁶ 'tī kannam caturangulappamānam atirekam katvā evaṃ cīvaram saṅgharittabbam. kim kārānā, mā majjhe bhango ahoṣi 'tī samam katvā saṅgharittassa hi majjhe bhango hoti. tato niccam bhijjamānam dubbalam hoti. tam nivāranattham etaṃ vuttam tasmā yathā ajja-bhangatthāne yeve na bhijjati tathā divase divase caturangulam ussādetvā⁶ saṅgharittabbam. *obhoge kāyabandhanam kātabban* ti kāyabandhanam saṅgharittvā cīvara bhoge pakkipitvā thapetabbam. *sace pīṇapāto hoti* 'tī ettha yo gāme yeve vā antaragghare vā patikkamane vā bhuñjitvā āgacchati pīṇam vā na labhati, tassa pīṇapāto na hoti, gāme abhuttassa pana laddhabhikkhassa vā hoti, tasmā sace pīṇapāto hoti ti ādi vuttam. *sace* 'pi tassa na hoti, *bhuñjitukāmo ca hoti*, *udakam datvā* attanā laddho⁷ 'pi *pīṇapāto upanetabbo*. *pāṇiyena pucchitabbo* ti bhuñjamāno tikkhattum pāṇiyam bhante āhariyatū⁸ 'tī pāṇiyena pucchitabbo. *sace* kālo atthi, upajjhāye bhutte sayam bhuñjitabbam. *sace* upakkattho⁹ kālo, pāṇiyam upajjhāyassa santike thapetvā sayam pi bhuñjitabbam. *anantarahitāyā* 'tī tattikacammakhandhādisu yena kenaci anattatāya paṃsusakkharamissāya bhūmīyā patto na thapetabbo ti attho. *sace* pana kālavannakatā vā sudhābaddhā vā hoti nīrajamattikā¹⁰ vā¹¹ tathārūpāya bhū-

¹ Bp omits manam.² Bp adds vā³ Bp. omits amse laggetvā.⁴ Bp kiccam for vattam⁵ Bp. sedaggaḥitam⁶ Bp ussāretvā⁷ Bp. laddhato.⁸ Bp. āhariyatū°.⁹ Bp. upakattho.¹⁰ Bp. nīrajamattikā¹¹ Bp omits vā.

miyā thapetum vattatī. dhotavālikāya pi thapetum vattatī. paṃsurajasakkharādisu na vattatī. tatra pana pannam vā ādhāraṃ vā thapetvā tatra nikkhipitaḥbo. *pārato antaṃ orato bhogaṃ* tī idam cīvaravamsādīnam hetthā hattham pave-setvā abhimukhena hatthena sanikaṃ nikkhipanattam vut-tam. ante pana gahetvā bhogena cīvaravamsādīnam upari nikkhipantassa bhittiyam bhogo patihaññatī, tasmā tathā na kātabbam. *cunnam sannetabban* tī nhānacunnam uda-kenā temetvā pindī kātabbam *ekamantaṃ nikkhipitabban* tī ekasmim niddhume¹ thāne 'va thapetabbam *jantāghare parikammaṃ* nāma angāramattikaunhodakādānādikaṃ sab-bam kiccaṃ. *udake pi parikammaṃ* tī angapaccangaghaṃsa-nādikaṃ sabbam kiccaṃ. *pāṇīyena pucchitaḥbo* tī jantā-ghare unhasantāpena pipāsā hotī, tasmā pucchitaḥbo. *sace ussahatī* 'tī sace pahotī, na kenaci gelaññena abhihūto hotī. agilānena hi saddhivihārikaṃ satthivassenā 'pi sabbam upajjhāyavattam kātabbam anādarena akarontassa vatta-bhedena dukkatam nakārapatisamyuttesu pana padesu gilānassāpi patikkhattakiriyaṃ² karontassa dukkatam eva. *aparighaṃsantenā* 'tī bhūmiyam aparighaṃsantena. *kavāta-piṭṭhan* tī kavātañ ca piṭṭhasaṃghātañ ca acchupantena. *santānakan* tī yam kiñci kītakulāvakamakatasuttādī.³ *ullo-kā pathamaṃ ohāretabban* tī ullokato pathamaṃ ullokaṃ ādum katvā avaharitaḥban tī attho. *ālokasandhikannabhāgā* 'tī ālokasandhibhāgā ca kannabhāgā ca. *santarabāhirānī*⁴ vāta-pānakavātakānī ca gabbhassa ca cattāro konā pamaḥḥitaḥbā 'tī attho. *yathāpaññattaṃ paññāpetabban* tī yathā pathamaṃ paññattaṃ ahoṣī, tath' eva paññāpetabbaṃ⁵ etad attham eva hī yathāpaññattaṃ sallakkhetvā niharitvā ekamantaṃ nikkhipitaḥban tī purimavattam paññattaṃ. sace pana pathamaṃ ajānantena kenaci paññattaṃ ahoṣī, samantato bhittim dvangulamattena vā tivangulamattena vā mocetvā paññāpetabbaṃ. idam hī paññāpanavattam. sace kata-sārako hotī, atimahanto⁶ 'va chinditvā kotim nivattetvā

¹ Bp. niddhūme.² Bp. °makkata°.³ Bp. paññāpe°, sic passim.⁴ Bp. °kriyam.⁵ Bp. °bāhira.⁶ Bp. ca for 'va.

bandhitvā paññāpetabbo. sace kotim nivattetvā bandhitum na jānāti, na chinditabbo. *puratthimāvātapānā thaketabbā* 'ti puratthimāya vātapānā thaketabbā. evaṃ sesāpi vātapānā thaketabbā. *vūpakāsetabbo* ti aññattha netabbo. *vūpakāsāpetabbo* ti añño bhikkhu vattabbo theram gahetvā aññattha gacchāhi¹ 'ti. *vvecetabban* ti vissajjāpetabbam. *vvecāpetabban* ti añño vattabbo theram ditthigatam vissajjāpehi 'ti. *ussukkam kātabban* ti parivāsadānattham so bhikkhu saṅgham² upasaṅkamitvā yācitabbo, sace attanā patibalo hoti, atfanā 'va dātabbo, no ce patibalo hoti, aññena dāpetabbo³ *kn ti nu kho* ti kena nu kho upāyena. esa nayo sabbattha. *lahukāya vā parināmeyyā* 'ti ukkhepanīyam akatvā tajjanīyam vā niyyasam⁴ vā kareyyā 'ti attho. tena hi upajjhāyassa me ukkhepanīyakammam kattukāmo saṅgho ti ñatvā ekam ekam⁵ bhikkhum upasaṅkamitvā mā bhante amhākam upajjhāyassa kammam karitthā 'ti yācitabbam.⁶ sace karonti yeva tajjanīyam vā niyyasam vā, mā⁷ karothā 'ti yācitabbā. sace karonti yeva, atha upajjhāyo sammā vattatha bhante 'ti yācitabbo. itī tam sammāvattāpetvā patippassambhetha bhante kamman ti bhikkhū yācitabbā. *samparivattakam samparivattakan* ti samparivattetvā samparivattetvā. *na ca acchinne theve pakkamītabban* ti yadī appamattakam⁸ pī rajanam galati,⁹ na tāva pakkamītabbam. *na upajjhāyam anāpucchā ekaccassa patto dātabbo* ti ādi sabbam upajjhāyassa visabhāgapuggalānam⁹ kathitam. *na upajjhāyam anāpucchā gāmo pavisitabbo* ti pindāya vā aññena vā karanīyena pavisitukāmena āpucchitvā 'va pavisitabbo. sace upajjhāyo kālāssa eva vutthāya dūram bhikkhācāram gantukāmo hoti, daharā pindāya pavisantū 'ti vatvā gantabbam. avatvā gate parivenam gantvā upajjhāyam apassantena gāmam pavisitum vaṭṭati. sace gāmam pavisanto 'pī passati, ditthattānato patthāya āpucchitum yeva vattati. *na susānam gantabban* ti vāsattāya vā dassanattāya vā gantabbam. *na dīsā*

¹ Bp. gacchā.² Bp. omits sangham.³ Bp. °tabbam.⁴ Bp. niyyasam.⁵ Bp. etam.⁶ Bp. °tabbā.⁷ Bp. omits mā.⁸ Bp. galati⁹ Bp. °lena.

pakkamitabbā 'tī ettha pakkamitukāmena kammaṃ ācikkhitvā yāvataṭṭhiyaṃ yācitabbo. sace anujānāti sādhu, no ce anujānāti, taṃ nissāya vasato c' assa uddeso vā paripucchā vā kammattthānaṃ vā na sampajjati, upajjhāyo bālo hoti abyatto kevalaṃ attano santike vasāpetukāmatāya evaṃ¹ gantaṃ na deti, evarūpe nivārente pi gantaṃ vattati. *vutthānassa āgametabban* ti gelaññato vutthānaṃ² āgametabbaṃ, na katthaci gantabbaṃ. sace añño bhikkhu upatthāko atthi, bhēsaṃ pariyesitvā tassa hatthe datvā bhante ayaṃ upatthahissatī 'tī vatvā gantabbaṃ.

Upajjhāyavattakathā nīttitā.

Upajjhāyena saddhivihārikamhi sammāvattanāya, sangahetabbo anuggahetabbo ti uddesādīhi 'ssa sangaho ca anuggaho ca kattabbo. tattha *uddeso* ti pālīvacanaṃ. *paripucchā* 'tī pālīyā atthavannanā *ovādo* ti anotinne vatthusmiṃ idam karohi idam mā karitthā 'tī vacanaṃ. *anusāsani* 'tī otinne vatthusmiṃ. api ca otinne vā anotinne vā pathamavacanaṃ ovādo, punappunaṃ vacanaṃ anusāsani 'tī. *sace upajjhāyassa patto hoti* 'tisace atirekapatto hoti. esa nayo sabbatthe. *parikkhāro* ti añño pi samanaparikkhāro. idha *ussukkaṃ* nāma dhammikenā nayena upajjamānaupāyapariyesanaṃ. ito paraṃ dantakatthadānaṃ ādim katva ācamaṇakumbhiyā udakasiñcanapariyosānaṃ³ vattaṃ gilānass' eva saddhivihārikassa kātābbaṃ anabhīrativūpakāsanādi pana gilānassāpi kattābbaṃ eva. *cīvaraṃ rajantenā* 'tī evaṃ rajeyyāsī 'tī upajjhāyato upāyaṃ sutvā rajantena sesaṃ vuttanāyena eva veditābbaṃ.

Saddhivihārikavattakathā nīttitā

Na sammā vattanti 'tī yathā paññattam upajjhāyavattam na pūrenti. *yo na sammā vatteyyā* 'tī yo yathāpaññattam vattaṃ na pūreyya,⁴ dukkataṃ āpajjati 'tī attho. *panāmetabbo* ti apasādetabbo. *nādhimattaṃ pemaṃ hoti* 'tī upajjhāyami adhimattaṃ gehasitapemaṃ na hoti. *nādhimattā bhāvanā hoti* 'tī adhimattā mettābhāvanā na hoti. vutta-

¹ Bp. eva.

² Bp. *inserts* assa *after* *this*.

³ Bp. udakāsīṇca°.

⁴ Bp. *inserts* so *before* dukkataṃ.

patipakkhanayena sukkapakkho veditabbo. *alam panāmetu* ti tutto panāmetum. *appanāmento upajjhāyo sātīsāro hoti* 'ti sadoso hoti āpattiṃ āpajjati, tasmā na sammāvattanto panāmetabbo 'va. na sammāvattanāya ca yāva cīvararajanam tāva vatte akariyamāne upajjhāyassa parihāni hoti, tasmā tam akarontassa nissayamuttakassāpi amuttakassāpi āpatti yeva. ekaccassa pattadānato patthāya amuttanissayass¹ eva āpatti. saddhivihārikā sammā vattanti, upajjhāyo na² sammā vattati. upajjhāyassa āpatti. upajjhāyo sammā vattati, saddhivihārikā na² sammā vattanti, tesam āpatti. upajjhāye vattam sādiyante saddhivihārikā bahukāni honti, sabbesam āpatti. sace upajjhāyo mayham upatthāko atthi, tumhe attano sajjhāyamanasikārādīsu yogam karothā 'ti vadati, saddhivihārikānam anāpatti. sace³ upajjhāyo sādiyanam vā asādiyanam vā na jānāti bālo hoti, saddhivihārikā bahukā honti,⁴ tesam⁵ eko vattasampanno bhikkhu upajjhāyassa kiccaṃ aham karissāmi, tumhe apposukkā viharathā 'ti evaṃ ce attano bhāram katvā itare vissajjeti, tassa bhārakaranato patthāya tesam anāpatti.

Sammāvattanādīkathā⁶ nitthitā.

Rādhabrahmanavattthusmim kiñcāpi āyasmā Sāriputto bhagavatā Bārānasiyam tīhi saranagamanehi anuññātam pabbajjaṃ c' eva upasampadaṃ ca jānāti, bhagavā pana tam lahukam upasampadam patikkhipitvā ñatticatutthakamena garukam katvā upasampadam anuññātukāmo, ath' assa thero ajjhāsayaṃ viditvā kathā 'ham bhante tam brāhmaṇam pabbājem upasampādemā 'ti āha. buddhānam hī parisā ajjhāsaya kusalā hoti. ayaṃ ca buddhaparisāya aggo settho.⁷ byattena bhikkhunā paṭibalenā 'ti ettha byatto nāma yassa sātthakatham vinayapitakam vācuggataṃ pavattati, tasmim asati yassa antamaso idam ñatticatutthakammavācāmattam pi suggahitaṃ hoti vācuggataṃ pavattati. ayam pi masmim atthe byatto nāma.⁸ yo pana kāsasāsasemhādīnā vā gelañ-

¹ Bp. amuttakani°.

³ Bp. omits sace.

⁵ Bp. tesu.

⁷ Bp. omits settho

² Bp. sammā na for na sammā.

⁴ Bp omits honti.

⁶ Bp. na-sammā°.

⁸ Bp. omits nāma.

ñena otthadantaṭṭhādinam vā asampattiyā pariyattiyam vā akataparicayattā na sakkotī parimandalehi padabyañjanehi kammavācam sāvetum, byañjanam vā padam vā hāpeti, aññathā vā vattabbam aññathā vadati, ayam appatibalo, tabbiparito imasmim ettha¹ patibalo ti veditabbo. sangho ñāpetabbo ti sangho jānāpetabbo. tato param yaṃ sangho jānāpetabbo, taṃ dassetum *sunātu me bhante* 'ti ādim āha. *upasampannasamanantarā* 'ti upasampanno hutvā 'va² sāmanantarā. *anācāraṃ ācaratī* 'ti pannattivītikkamam karoti. *ullumpatu maṃ* ti uddharatu maṃ. akusalā vutthāpetvā kusale patitthāpetu, sāmanerabhāvā vā uddharitvā bhikkhubhāve patitthāpetu 'ti. *anukampam upādāyā* 'ti anudayam³ paticca, mayi anukampam katvā ti attho. *aṭṭhā⁴ hoti* 'ti niccappavattinī hoti. *cattāro nissaye* 'ti cattāro paccaye. yasmā cattāro paccaye nissāya attabhāvo pavattati, tasmā te nissayā 'ti vuccanti.

kināyam bhikkhu hoti 'ti kin te ayam bhikkhu hoti. *aññehi ovadiyo anusāsiyo* ti aññehi ovaditabbo c' eva anusāsitaḥ ca. *bahullāya āvatto, yaḍ idam ganabandhikan* ti ganabandho⁵ etassa bāhullassa⁶ atthi 'ti ganabandhikam bāhullam.⁶ yaṃ idam ganabandhikam nāma bāhullam, tad atthāya atilāhuṃ tvam āpanno 'ti vuttam hoti. *abyattā* 'ti paññāveyyattiyena virahitā. *aññatāro⁷ pi aññatitthiyapubbo* ti pasuro paribbājako. *so kira dhammam thenessāmī* 'ti Udayittherassa santike pabbajitvā tena sahadhammikaṃ vuccamāno tassa vādam āropesi. *anuyānāmi bhikkhave byattena bhikkhunā* 'ti ādimhi byatto pubbe bhikkhunovādakavannanāyaṃ vuttalakkhano yeva. yo pana antevāsino vā saddhivihārikassa vā gilānassa sakkotī upatthānādini kātum, ayam idha patibalo ti adhippeto. vuttam pi c' etaṃ pañcahi Upālī aṅgehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabbam, nissayo dātabbo, sāmanero upatthāpetabbo. katamehi pañcahi. patibalo hoti antevāsim vā saddhivihārim vā gilānam upatthātum vā upatthāpetum vā, anabhīratum vūpakāsetum

¹ Bp. atthe.² Bp. omuts 'va.³ Bp. anuddayam.⁴ Bp. adhiṭṭhitā.⁵ Bp. gaṇo bandho.⁶ Bp. bahu° for bāhu°.⁷ Bp. thenessāmī.

vā vūpakāsāpetum vā, uppannaṃ kukkuccam dhammato vinodetum vā vinodāpetum vā, abhidhamme vinetum, abhivinaye vinetun ti.

pakkhasankantesū 'tī tittihīyapakkhasankantesu. *anujānāmi bhikkhave ācariyaṃ* ti ācārasamācārasikkhāpanakam ācariyaṃ anujānāmi. *ācariyo bhikkhave antevāsikamhī* 'tī ādī sabbam upajjhāyo bhikkhave saddhivihārikamhī 'tī ādinā nayena vuttavasen' eva vedītabbam nāmamattam eva hī ettha nānam. antevāsikā ācariyesu na sammā vattantī' tī ettha pana yaṃ pubbe na sammāvattanāya ca yāva cīvararajanam tāva vatte akariyamāne upajjhāyassa parihānī hotī. tasmā taṃ akarontassa nissayamuttakassāpi amuttakassāpi āpattī yevā 'tī ca ekaccassa pattadānato patthāya amuttanissayass' eva āpattī 'tī ca lakkhanam vuttam, ten 'eva lakkhanena nissayantevāsikassa āpattī vedītabbā. nissayantevāsikena hī yāva ācariyam nissāya vasatī, tāva sabbam ācariyavattam kātabbam, pabbajjāupasampadādhammantevāsikehī pana nissayamuttakehī pi ādīto pattāya yāva cīvararajanam tāva vattam kātabbam, anāpucchitvā pattadānādīmhi pana etesaṃ anāpattī, etesu ca pabbajjantevāsiko ca upasampadan-tevāsiko ca ācariyassa yāvajīvam bhāro, nissayantevāsiko ca dhammantevāsiko ca yāva samīpe vasantī tāvad eva, tasmā ācariyenāpi tesu dhammā vattītabbam, ācariyantevāsikesu hī yo yo na sammā vattatī, tassa tassa āpattī.

upajjhāyamhā nissayapatippassaddhīsu *upajjhāyo pakkanto vā* 'tī ādisu ayam vinicchayo, *pakkanto* ti, tasmā āvāsā vip-pavasitukāmo pakkanto disangato. evaṃ gate ca pana tasmim, sace vihare nissayadāyako atthī, yassa santike aññadāpi nissayo vā gahītapubbo hotī, yo vā ekasambhogapariabhogo, tassa santike nissayo gahetabbo. ekadivasam pi parihāro n' atthī sace tādiso n' atthī, añño lajjī pesalo atthī, tassa lajjīpesalabhāvam¹ jānantena tadaheva nissayo yācītabbo. sace detīcc' etaṃ kusalam, atha pana tumbākam upajjhāyo lahum āgamissatī 'tī pucchatī, upajjhāyena ca² tathā vuttam, āma bhante 'tī vattābbam, sace pana³ vadatī

¹ Bp. pesala° for lajjīpesala°.

² Bp. ce.

³ Bp. omīts pana.

tena hi upajjhāyassa āgamanam āgamethā 'ti vattati, atha pan' assa pakatiyā pesalabhāvaṃ na jānāti, cattāri pañca divasāni tassa bhikkhuno sabhāgataṃ oloketvā okāsaṃ kāretvā nissayo gahetabbo. sace pana vihāre nissayadāyako n' atthi, upajjhāyo ca ahaṃ katipāhen'¹ eva āgamissāmi, mā ukkanthitthā ti vatvā gato, yāva āgamanā parihāro labbhati. athāpi naṃ tattha manussā paricchinnakālato uttarim'² pi pañca vā dasa vā nivasāni vāsenti yeva tena vihāraṃ pavatti pesetabbā daharā mā ukkanthantu, ahaṃ asukadivasam nāma āgamissāmi 'ti. evam pi parihāro labbhati. atha āgacchanto antarāmagge nadīpūrena vā corādihi vā upaddavo hoti, thero udaḥosakkanam vā āgacchati sahāye vā pariyesati, tañ ce pavattim daharā sunanti, yāva āgamanā parihāro labbhati. sace pana so idh' ev' āhaṃ vasissāmi 'ti pahināti, parihāro n' atthi. yattha nissayo labbhati, tattha gantabbam. vibbhante pana kālakate³ vā⁴ pakkhasankante vā ekadivasam pi parihāro n' atthi, yattha nissayo labbhati, tattha gantabbam. ⁵vibbhanto ti sāsanaṃ cuto.⁵ ānatti 'ti⁶ nissayapaṇāmanā vuccati. tasmā paṇāmemi tan ti vā mā idha paṭikkamī 'ti vā nihara te pattacīvaranti ti vā n' āhaṃ tayā upaṭṭhātabbo ti vā iminā pālinayena mā maṃ gāmapavesanam āpucchī⁷ 'ti ādinā pālimuttakanayena vā yo nissayapaṇāmanāya paṇāmito hoti, tena upajjhāyo khamāpetabbo. sace ādito 'va na khamati, dandakammaṃ āharitvā tikkhattum tāva sayam eva khamāpetabbo. no ce khamati, tasmim vihāre mahāthere gahetvā khamāpetabbo no ce khamati, sāmantavihāre bhikkhū gahetvā khamāpetabbo. sace evam pi na khamati, aññattha gantvā upajjhāyassa sabhāgānaṃ santike vasitabbam app' eva nāma sabhāgānaṃ me santike vasati 'ti ñatvā 'pi khameyyā 'ti. sace evam pi na khamati, tatr' eva vasitabbam. tatra ce dubbhikkhādidosena na sakkā hoti vasitum, tam yeva vihāraṃ āgantvā aññassa santike nissayaṃ gahetvā vasitum vattati. ayam ānattiyaṃ vinichayo. ācariyamhā nissayapaṭippassaddhīsu ācariyo pakkanto

¹ Bp. °hena for °hen' eva.³ Bp. kalankate.⁵⁻⁵ Bp. omits these four words.⁶ Bp. inserts pana after 'ti.² Bp. uttari.⁴ Bp. omits vā.⁷ Bp. pucchī.

vā hotī tī ettha, koci ācariyo āpucchitvā pakkamatī, koci anāpucchitvā. antevāsiko 'pi evam eva. tatra sace antevāsiko ācariyam āpucchati asukam nāma bhante thānam gantum icchāmi kenaci eva karaniyena 'tī, ācariyena ca kadā gamissarī 'tī vutto, sāyanhe vā rattim vā utthahitvā gamissāmī 'tī vadati, ācariyo pi sādhu 'tī sampaticchati, tam khanañ ñeva nissayo patippassambhati. sace pana bhante asukam nāma thānam gantukāmo 'mhi 'tī vutte, ācariyo asukasmim nāma gāme piṇḍāya caritvā pacchā jānissasī 'tī vadati, so 'ca sādhu 'tī sampaticchati, tato ce gato sugato, sace pana na gacchati nissayo na patippassambhati. athāpi gacchāmī 'tī vutte, ācariyena mā tāva gaccha rattim mantetvā jānissāmā tī vutto, mantetvā gacchati sugato, no ce gacchati nissayo na patippassambhati. ācariyam anāpucchā pakkamantassa pana upacārasimātikkame nissayo patippassambhati, antoupacārasimato patinivattantassa na patippassambhati. sace pana ācariyo antevāsikam āpucchati āvuso asukam nāma thānam gamissāmī 'tī, antevāsikena ca kadā gamissathā¹ 'tī vutte, sāyanhe vā rattibhāge vā 'tī vadati, antevāsiko 'pi sādhu 'tī sampaticchati, tam khanañ ñeva nissayo patippassambhati. sace pan' ācariyo sve piṇḍāya caritvā gamissāmī 'tī vadati, itaro ca sādhu 'tī sampaticchati, ekadivasam tāva nissayo na patippassambhati, punadivase patippassaddho hoti. askasmim nāma gāme piṇḍāya caritvā jānissāmī mama gamanam vā agamanam vā 'tī vatvā sace na gacchati, nissayo na patippassambhati. athāpi gacchāmī 'tī vutte, antevāsikena mā tāva gacchatha, rattim mantetvā jānissathā 'tī vutto, mantetvāpi na gacchati, nissayo na patippassambhati. sace ubho 'pi ācariyantevāsikā kenaci karaniyena bahisimam gacchanti, tato ce ācariyo gamiyacitte uppanne anāpucchā 'va gantvā dvinnam leddupātānam anto yeva nivattati, nissayo na patippassambhati, sace dve leddupāte atikkamitvā nivattati, nissayo² patippassaddho hoti. ācariyupajjhāyā dve leddupāte atikkamma aññasim vihāre vasanti, nissayo patippassambhati. ācariye vibbhante kālakate pakkhasaṅkante³ tam khanañ ñeva nissayo² patippassambhati. ānattiyam pana

¹ Bp omits this.² Bp omits nissayo.³ Bp. inserts ca after this

sace 'pi ācariyo muñcitukāmo 'va¹ hutvā nissayapanāmanāya panāmeti, antevāsiko ca kiñcāpi maṃ ācariyo panāmeti, atha kho hadayena muduko 'ti sālāyo 'va hoti, nissayo na patippassambhati.² sace 'pi ācariyo sālāyo, antevāsiko nīrālāyo na dāni imaṃ nissāya vasissāmī 'ti dhuraṃ nikkhipati, evaṃ pi na patippassambhati. ubhinnaṃ sālāyabhāvena ca³ na patippassambhati yeva. ubhinnaṃ dhuraṇikkhepe patippassambhati. panāmitena dandakammaṃ āharitvā tikkhattuṃ khamāpetabbo. no ce khamatī, upajjhāye vuttanayena patipajjītabbam. upajjhāyena vā samodhānagato ti ettha dassanasavanavasena samodhānaṃ veditabbam. sace hi ācariyaṃ nissāya vasanto saddhivihāriko ekavīhāre cetiyaṃ vā vandantaṃ ekagāme piṇḍāya vā carantaṃ upajjhāyaṃ passatī, nissayo patippassambhati. upajjhāyo passatī, saddhivihāriko pana na passatī, na patippassambhati. maggapatipannaṃ vā ākāseṇa vā gacchantam upajjhāyaṃ disvā dūrato⁴ bhikkhū 'ti jānāti, upajjhāyo ti na jānāti, na patippassambhati. sace jānāti, patippassambhati. upari-pāsāde upajjhāyo vasatī, heṭṭhā saddhivihāriko, tam adisvā 'va yāguṃ pivitvā pakkamatī, āsanāsālāyaṃ vā nisinnaṃ adisvā⁵ ekamante bhuñjitvā pakkamatī, dhammassavanaman-ḍape⁶ vā nisinnaṃ pi tam adisvā 'va dhammaṃ sutvā pakkamatī, nissayo na patippassambhati. evaṃ tāva dassanavasena samodhānaṃ veditabbam. savanavasena pana sace upajjhāyassa vihāre⁷ antaraghare vā dhammaṃ vā kathentassa anumodanaṃ vā karontassa saddaṃ sutvā upajjhāyassa me saddo ti sañjānāti, nissayo patippassambhati asañjānantassa na patippassambhati.⁸ ayaṃ samodhāne vinicchayo

idāni yaṃ pubbe *anujānāmi bhikkhave byattena bhikkhunā paṭibaleṇa dasavassena vā atvrekadasavassena vā upasampādetuṃ nissayaṃ dātun* ti sankhepato upajjhāyācariyaṇaṃ lak-khaṇaṃ vuttaṃ, tam vitthārato dassetuṃ *pañcahi bhikkhave angehi samannāgatenā* 'ti ādāmi āha. tattha *pañcahi angehi* 'ti pañcahi agunangehi. so hi sīlakkhandhādīhi asamannā-

¹ Bp. omits 'va.

² Bp. pana for ca na.

³ Bp. adds 'va.

⁴ Bp. adds vā.

⁵ Bp. adds eva.

⁶ Bp. dūrattā.

⁷ Bp. °ssavana°.

⁸ Bp. °bhatī 'ti.

gatattā 'va agunangehi samannāgato hoti. na upasampādetabban ti upajjhāyena hutvā na upasampādetabbam. na nissayo dātabbo ti ācariyena hutvā nissayo na dātabbo. ettha¹ pana asekkenā 'ti ādi arahato silasamādhīpaññāphalapaccavekkhanāñānāni sandhāya vuttam ete ca ādito tayo pañcakā ayuttavasena vuttā, na āpattiāṅgavasena. ettha ca² na asekkena³ sīlakkhandhenā 'ti ca attanā na asekkena³ 'ti ca assaddho ti ca ādisu tīsu pañcakesu ayuttavasena patikkhepo kato, na āpattiāṅgavasena. yo hi asekhehi³ sīlakkhandhādīhi asamannāgato, pare ca tattha samādapetum asakkonto, assaddhiyādidosehi⁴ yutto 'va hutvā⁵ parisam pariharati, tassa parisā silādīhi parihāyati yeva na vaḍḍhati, tasmā tena na upasampādetabban ti ādi ayuttavasena vuttam, na āpattiāṅgavasena. na hi khināsavass' eva upajjhāyācariyabhāvo bhagavatā anuññāto, yadi tass' eva anuññāto abhavissa, sace upajjhāyassa anabhīrati uppannā hoti 'ti ādi na vadeyya. yasmā pana khināsavassa parisā silādīhi parihāyati, tasmā pañcahi bhikkhave angehi samannāgatena bhikkhunā upasampādetabban ti ādi vuttam. adhīsi⁶ silavipanno ti ādisu pārājikañ ca saṅghādisesañ ca āpanno adhīsi⁶ silavipanno nāma. itare pañcāpattikkhandhe āpanno ajjhācāre ācāravipanno nāma. sammāditthim pahāya antaggāhikāya ditthiyā samannāgato atiditthiyā ditthivipanno nāma. yattakam sutam parisam pariharantassa icchitabbam, tena virahitattā appassuto nāma.⁶ yam tena jānitabbam āpattādi, tassa ajānanto duppañño nāma.⁶ imasmim pana⁷ pañcake purimāni tīni padāni ayuttavasen' eva vuttāni, pacchimāni dve āpattiāṅgavasena. āpattim na jānāti 'ti idam nāma mayā katan ti vutte, imam nāma āpattim ayam āpanno 'ti na jānāti vutthānam na jānāti 'ti vutthānagāmīnito vā desanāgāmīnito vā āpattito evam vutthānam hoti 'ti na jānāti. imasmim pañcake purimāni dve padāni ayuttavasena vuttāni, pacchimāni tīni āpattiāṅgavasena. abhisamācārīkāya⁸ sikkhāyā 'ti khandha-

¹ Bp omits following eighteen words.

² Ssp. pana for ca na by mistake

³ Bp. asekkena.

⁴ Bp. °dosa.

⁵ Bp. hutvā 'va for 'va hutvā.

⁶ Bp. omits nāma.

⁷ Bp. omits pana.

⁸ Bp ābhī°.

kavagge¹ vīnetum na patibalo hoti 'tī attho. ādībrahmacariyākāyā² 'tī sekhaṇṇanattiyam³ vīnetum na patibalo tī attho. abhīdhamme 'tī nāmarūpaparicchede vīnetum na patibalo tī attho. abhivīnaye 'tī sakale vīnayaṇṇatike vīnetum na patibalo tī attho vīnetum na patibalo tī ca sabbattha sikkhāpetum na sakkotī 'tī attho dhammato vīvecetum tī dhammena kāraṇena vīssajjāpetum imasmim pañcake sabbapadesu āpatti. āpattim na jānāmi 'tī ādīpañcakasmim pī sabbapadesu āpatti. tattha⁴ ubhayāmi kho paṇ' assa pātimokkhāni vīttārena svāgatāni hontī 'tī ubhatovibhangavasena vuttāni sūvībhāttāni 'tī mātīkāvibhangavasena. suppvattīni 'tī vācugatavasena. sūvīnicchitāni suttaso anubyañjanaso 'tī mātīkāto ca vibhangato ca sūttuvīnicchitāni. ūnadasavassapariyosānapañcake 'pī es' eva nayo. itī ādito tayo pañcakā catutthe tīni padāni pañcame dve padāni 'tī sabbe 'pī cattāro pañcakā ayuttavasena vuttā. catutthapañcake dve padāni pañcame tīni chatthasattamatthamā tayo pañcakā 'tī sabbe 'pī cattāro pañcakā āpattiangavasena vuttā. sukkapakke⁵ atthasu anāpatti yevā 'tī.

Soḷasapañcakavīnicchayo nīttito.

Chakkesu ūnadasavassapadam viseso. tam sabbattha āpattikaram. sesam vuttanayen' eva vedītabbam.⁶

aññatitthiyapubbavāttusmim, yo tāva ayam pasuro, so titthiyapakkantakattā na upasampādetabbo. yo pana añño 'pī na yidha pabbajitapubbo āgacchatī, tasmim yaṃ katābbam, tam dassetum yo⁷ bhikkhave añño 'pī 'tī ādim āha. tattha tassa cattāro māse parivāso dātabbo tī ayam titthiya-parivāso nāma appatīcchannaparivāso tī pī vuccatī. ayam pana naggaparībājakkass' eva ājīvakassa vā acelakassa vā

¹ Bp. °vatte.

² Bp. °cariyākāyā.

³ Bp. sekkha°.

⁴ Bp. omīts following twenty-seven words

⁵ Bp. sukkha°.

⁶ Bp. inserts here the following · tattha ubhayāmi kho paṇ' assa pātimokkhāni vīttārena na svāgatāni hontī 'tī ubhato vibhangavasena na vuttāni, na sūvībhāttāni 'tī mātīkā vibhangavasena. na suppvattīni tī vācugatavasena. na sūvīnicchitāni suttaso anubyañjanaso tī mātīkāto ca vibhangato ca na sūttu vīnicchitāni.

⁷ Bp. yo so for yo.

dātabbo. sace so 'pī sātakaṃ vā vālakambalādīnam aññata-
raṃ titthiyaddhaṃ vā nivāsetvā āgacchatī, nāssa parivāso
dātabbo. aññassa pana tāpasapandaraṅgādīkassa na dātabbo
'va. *pathamam kesamassun* tī ādīnā tassa ādito 'va sāmānera-
pabbajjaṃ dasseti. evaṃ pabbājentehi pana tasmīṃ san-
ghamaṃ yhe nāsinne yeva tvam pabbājehi, tvam ācariyo hohi,
tvam upajjhāyo hohi 'tī¹ bhikkhū na vattabbā. evaṃ vuttā
hī sace tassa ācariyupajjhāyabhāvena jigucchantā na sampā-
ticchantī, atha² na yime mayhaṃ saddahantī 'tī kujjhivā 'pī
gaccheyya, tasmā taṃ ekamantaṃ netvā tassa ācariyupaj-
jhāyā pariyesitabbā. *evam kho bhikkhave aññatitthiyapubbo*
ārādhako hoti, evaṃ anārādhako tī ayam assa parivāsavatta-
dassanattamaṃ mātikā thapitā.³ *kathaṃ ca bhikkhave* 'tī ādī
tassā⁴ vibhango. tattha⁵ titthiyaparivāso Nigantahajātikā-
nam yeva dātabbo, na aññesaṃ *atikkāle*⁶ *gāmaṃ pavisati* 'tī
bhikkhūnam vattakaraṇavelāyā eva gāmaṃ pindāya pavī-
sati. *atidwā patikkamati* 'tī kulagharesu itthipurisādārika-
dāra-kādīhī⁷ saddhīm gehasitakathaṃ kathento tatti' eva
bhuñjivā, bhikkhūsu pattacīvaram patisāmetvā uddesapari-
pucchādīni vā karontesu patisallīnesu vā āgacchatī, na upaj-
jhāyavattaṃ nācariyavattaṃ karoti, aññadatthum⁸ vasa-
natthānaṃ pavisitvā niddāyati. *evam pi bhikkhave aññatit-*
thiyapubbo anārādhako hoti 'tī evaṃ pī karonto parivāsavat-
tassa sampādako pūraṇo na hoti. *vesiyagocaro vā* 'tī ādisu
vesiyā 'tī āmisakīñcīkkhasampadānādīnā⁹ sulabhajjhācārā rū-
pajjivikā¹⁰ itthiyo. *vidhavā* 'tī matapatikā vā vipavutthapa-
tikā¹¹ vā itthiyo. tā yena kenaci saddhīm mittabhāvaṃ pat-
thenti. *thullakumārīkā* tī yobbanappattā¹² vā¹³ yobbanātītā¹²
vā kumāriyo. tā purisādhippāyā 'va vicaranti, yena kenaci
saddhīm mittabhāvaṃ patthenti *pandakā* 'tī ussannakīleśā
avūpasantaparīlāhā napumsakā te parīlāhavegābhībhūtā ye-

¹ Bp. *inserts* therā.³ Bp. *omits* thapitā.⁵ Bp. *omits* the following six words⁷ Bp. °dāra-kādīrikā°.⁹ Bp. °kīñjakkha°.¹¹ Bp. pavu° for vipavavū°.¹³ Bp. *omits* vā.² Bp. *inserts* kho so after this.⁴ Bp. tass' eva.⁶ Bp. *inserts* na after this.⁸ Bp. aññadatthum¹⁰ Bp. rūpūpajjī°.¹² Bp. yobbann°.

na kenaci saddhim mittabhāvaṃ patthenti. *bhikkhunyo* 'ti samānapabbajjā itthiyo. tāhi saddhim khippam eva vissāso hoti, tato silaṃ bhijjati. tattha vesiyānaṃ kulesu kulupako hutvā pīṇapātacariyādini¹ vā apadisi tvā sinehasanthavajātena hadayena abhinhadassanasallāpakāmatāya tāsam santi-kaṃ upasaṅkamanto vesiyagocaro ti vuccati. so na cirass' eva asukavesiyā saddhim gato ti vattabbataṃ pāpunāti. esa nayo sabbattha. sace pana vesiyādayo salākabhaddādiṇi deṇṭi, bhikkhūhi saddhim gantvā saddhim yeva bhuñjitvā vā gahetvā vā āgantum vattati. gūlānā bhikkhuniyo ovaditum vā dhammam vā desetum uddesaparipucchādini vā dātum gacchantehi bhikkhūhi saddhim gantum vattati. yo pana tathā āgantvā mittasanthavavasena gacchati, ayam anārādhako hoti. *uccāvacāni kīmkaranīyāni* 'ti mahantakhuddakāni kammāni. tattha gandim² paharivā samaggena sanghena sannipatitvā kattabbāni cetiyamahāpāsādapatisankharaṇādi³ kammāni *uccāni* nāma. cīvaradhovanarajanādini khandhakapariyāpannāni ca aggisālavattādini abhisamācārīkāni⁴ *avacāni* nāma. *tattha na dakkho hoti* 'ti tesu kammesu cheko susikkhito na hoti. *alaso*⁵ ti utthānaviriya sampanno⁶ na hoti. bhikkhusanghassa kammaṃ atthi 'ti sutvā pageva bhattakiccaṃ katvā gabbhantaram pavisitvā yāvadatthaṃ supitvā sāyam nikkhamati. *tatr' upāyāyā* 'ti tesu kammesu upāyabhūtāya. *vīmaṃsāyā* 'ti thānupattikāya⁷ vīmaṃsāya idam eva⁸ kattabbam, idam eva⁸ na kattabban ti tasmim yeva khane uppannapaññāya samannāgato na hoti. *na alaṃ kātum na alaṃ samvidhātum* ti sahatthāpi kātum samattho na hoti, ganhatha bhante, ganha dahara, ganha sāmanera, sace tumhe vā na karissatha, amhe vā na karissāma, ko dāni idam⁹ karissati 'ti evaṃ ussāham janetvā samvidhātum añña-maññaṃ kāretum pi samattho na hoti. bhikkhūhi kammaṃ karissāmā ti vutte, kiñci rogaṃ apadisi ti, bhikkhūnaṃ kammaṃ karontānaṃ samīpen' eva vicarati, sīsam eva dasseti, ayam pi anārādhako hoti. *na tibbacchando* 'ti¹⁰ balavacchando

¹ Bp. °dīhi² Bp. ghandim.³ Bp. °nādāni⁴ Bp. ābhi°.⁵ Bp. na anālaso for alaso.⁶ Bp. °vīriya°.⁷ Bp. °ppattika.⁸ Bp. evam.⁹ Bp. imam.¹⁰ Bp. hoti 'ti for 'ti.

na hoti. *uddese* 'tī pālipariyāpunane. *paripucchāyā* 'tī atthasamvannane.¹ *adhissile* 'tī pāṭimokkhasile. *adhicette* 'tī lokiyasamādhībhāvanāya. *adhipaññāyā* 'tī lokuttaramagga-bhāvanāya. *sankanto hoti* 'tī idh' āgato hoti. *tassa satthuno* tī tassa tittihāyatanasāmikassa. *tassa dūtthiyā* 'tī tassa santakāya laddhiyā. idāni sāy' eva saddhi² yasmā tassa tittthakarassa khamatī c' eva ruccatī ca idam eva saccan tī ca dalhaggāhena³ gahitā, tasmā tassa khaṇtī ruci ādāyo⁴ 'tī vuccatī. tena vuttam *tassa khaṇṭiyā tassa ruciyā tassa ādāyassā* 'tī. *avanne bhaññamāne* 'tī garahāya bhaññamānāya. *anabhvradhho* tī aparipunnasankappo no paggaḥitacitto. *udaggo* tī abbhunnatakāyacitto *idam bhikkhave sanghātanikam*⁵ aññatittihyapubbassa anārādhaniyasmīn tī bhikkhave yadidaṃ tassa satthuno tass' eva ca laddhiyā avanne bhaññamāne kiṃ ime param garahantī 'tī kāyavacivikāranibbattakam anattamanattam, buddhādīnañ ca avanne bhaññamāne attamanattam, yañ ca tass' eva buddhādīnañ⁶ ca vanne bhaññamāne attamanattānattamanattam,⁷ idam aññatittihyapubbassa anārādhaniyasmīn sanghātanikam.⁸ anārādhake parivāsavattam apūrake kamme idam līgam idam lakkhanam idam acalam⁹ idam balam idam pamānan tī vuttam hoti. *evam anārādhako kho bhikkhave aññatittihyapubbo āgato na upasampādetabbo* tī ito ekena pi āgena samannāgato na upasampādetabbo. *sukkapakkhe sabbam vuttavipallāsena vedittabam. evam ārādhako kho bhikkhave* 'tī evam nātīkāle¹⁰ gāmapavesanā nātividāppatikkamanam¹¹ avesiyādigocaratā,¹² sabrahmacārinam kiccesu dakkhatā,¹³ uddesādīsu tibbaccandatā tittihyānam avannabhanane attamanatā, buddhādīnam avannabhanane anattamanatā, tittihyānam vannabhanane anattamanatā, buddhādīnam vannabhanane attamanatā 'tī imesaṃ atthannam tittihyavattānam paripūra-

¹ Bp. atthasavane² Bp. laddhi.³ Bp. dalhaggāhena.⁴ Bp. ādāyā⁵ Bp. °nīyam.⁶ Bp. satthuno tass' eva ca laddhiyā for buddhādīnañ ca.⁷ Bp. attamanattam buddhādīnañ ca vannabhanane anattamanattam.⁸ Bp. acalappamāṇam for acalam . . . pamānan.⁹ Bp. inserts na after this.¹⁰ Bp. nātivāpāṭi°.¹¹ Bp. na vesiyā° for avesiyā.¹² Bp. °tādi.

nena ārādhako paritosako bhikkhūnaṃ aññatitthiyapubbo āgato upasampādetabbo. sace pana upasampadamālake¹ 'pi ekavattam² bhindatī, puna cattāro māse parivasitabbam yathā pana bhinnasikkhāya sikkhamānāya puna sikkhāpa-dānī ca sikkhāsammata³ ca diyatī,⁴ evaṃ na yimassa kiñci puna dātabbam atthī pubbe dinnaparivāso yeva hī tassa parivāso, tasmā puna cattāro māse parivasitabbam sace parivasanto antarā atthasamāpattiyo nibbattetī, lokiyadham-mo nāma kuppanasabhāvo n'eva upasampādetabbo. cattāro māse puritavatto⁵ 'va upasampādetabbo. sace pana pariva-santo cattārī mahābhūtānī parigganhātī,⁶ upādārūpānī paric-chindatī, nāmarūpaṃ vavatthapetī, tilakkhanam āropetvā vipassanaṃ ārabhatī, lokiyadhammo nāma kuppanasabhāvo n'eva upasampādetabbo. sace pana vipassanaṃ vaddhetvā sotāpattimaggaṃ patilabhatī, paripunnam yeva hotī vattam, samūhatānī sabbaditthigatānī, abbulham vicikicchāsallaṃ, tam divasam eva upasampādetabbo. sace 'pi titthiyalinge thito sotāpanno hotī, parivāsadānakiccaṃ⁷ n'atthī, tadah'eva pabbājetvā upasampādetabbo. *upajjhāyamūlakam cīvaram pariyesitabban* tī upajjhāyam issaraṃ katvā tassa cīvaram pariyesitabbam pattam pi tath'eva. tasmā yadī upajjhā-yassa pattacīvaram atthī imassa dehī 'tī vattabbo. atha n'atthī aññe dātukāmā hontī, tēhī pi upajjhāyass'eva dātāb-bam imaṃ⁸ tumhākaṃ katvā imassa dethā 'tī. kasmā. titthiyā nāma vilomā hontī, saṅghena me pattacīvaram dīn-naṃ, kiṃ mayhaṃ tumhesu āyatan⁹ tī vatvā ovādānasāsanaṃ na kareyyum, upajjhāye pana āyatajīvikattā¹⁰ tassa vacana-karo bhavissatī. ten'assa upajjhāyamūlakam cīvaram pari-yesitabban tī vuttam. *bhaṇḍukammāyā* 'tī kesoropanattam. *bhaṇḍukammakathā* parato āgamissatī. *aggikā* 'tī aggipari-caranakā. *jaṭṭalakā* 'tī tāpasā. *ete bhikkhave kriyavādino*¹¹ tī ete kiriyaṃ¹² nappatibāhan¹² tī, atthī kammaṃ atthī kamma-

¹ Bp. °mālake

² Bp. °sammutī

³ Bp. pūrita°.

⁴ Bp. parivāsakiccaṃ.

⁵ Bp. āyattan.

⁶ Bp. kriyā°.

⁷ Bp. ekam vattam

⁸ Bp. diyyatī

⁹ Bp. °nhātī.

¹⁰ Bp. idam.

¹¹ Bp. āyatta°.

¹² Bp. na patī°.

vipāko ti evaṃ dīttikā. sabbabuddhā hī nekkhamma-pāramiṃ pūrayamānā etam¹ eva pabbajjaṃ pabbajitvā pāramiṃ² pūresuṃ, mayā 'pi tath' eva pūritā, na etesaṃ sāsane pabbajjā vilomā, tasmā upasampādetabbā, na tesāṃ parivāso dātabbo.³ imā 'haṃ bhikkhave nātināṃ āvenīkaṃ parihāraṃ dammā' tīmam ahaṃ tesāṃ pātekkāṃ odissakāṃ parihāraṃ dadāmi. kasmā evaṃ āha, te hī tīttāyatane pabbajitāpi sāsanaṃ avannakāmā na honti, amhākaṃ nā-tīsetthassa sāsanaṃ tī vaṇṇavādīno 'va honti, tasmā evaṃ āhā' tī.

Aññatīttīyavattthukathā nīttitā.

Magadhesu pañca ābādhā ussannā hontī' tī Magadhanāmake janapade manussānaṃ ca amanussānaṃ ca pañca rogā ussannā vuddhippattā phātippattā hontī. Jīvakakomārabhaccakathā Cīvarakkhandhake āvibhavissatī.⁴ na bhikkhave pañcahī ābā-dhehī phuttho pabbājetabbo tī ye te kutthādayo pañca ābādhā assannā, tehi phuttho abhībhūto na pabbājetabbo. tattha kutthan tī rattakutthāṃ vā hotu kālakutthāṃ vā. yaṃ kiñci kītibaddukandukacchuādi⁵ppabhedam⁵ pi sabbāṃ kutthāṃ evā' tī vuttāṃ. tañ ca⁶ nakhapitthippamānaṃ pi vaddhana-kapakke thitāṃ hotī, na pabbājetabbo, sace pana nīvāsana-pārūpanehī pakatīpatīcchannatthāne⁷ nakhapitthippamānaṃ⁸ avaddhanakapakke thitāṃ hotī, vattatī. mukhe pana hatthapādapiṭṭhīsu⁹ vā sace 'pi avaddhanakapakke thitāṃ nakhapitthito¹⁰ khuddakataram pi, na vattatī yevā' tī Kurun-dīyam vuttāṃ. tīkīcchāpetvā pabbājentenāpi pakatīvaṇe¹¹ jāte yeva pabbājetabbo. godhāpitthīsadīsacunnaokīranaka-sarīraṃ pi pabbājetuṃ na vattatī. gaṇḍo tī medagandādiganda.¹² medagando vā hotu añño vā yo koci. kolatthimattako 'pi ce vaddhanakapakke thito gaṇḍo hotī, na pabbājetabbo. paṭīcchannatthāne pana kolatthimatte avaddhanakapakke

¹ Bp. etad

³ Bp. adda tī.

⁵ Bp. kītibaddukacchuādi°

⁷ Bp. °cchanne thāne.

⁹ Bp. °piṭṭhesu.

¹¹ Bp. °vaṇṇe.

² Bp. pāramī.

⁴ Bp. āvī°.

⁶ Bp. ce.

⁸ Bp. °piṭṭhippa°.

¹⁰ Bp. adda ca.

¹² Bp. omīsa thīsa.

thite¹ pabbājetum² vattatī. mukhādike appaṭicchannatthāne
avaḍḍhanakapakkhe thite¹ 'pī na vattatī. tikicchāpetvā
pabbājentenāpī sariraṃ sañchaviṃ kāretvā 'va pabbājetabbo.
unnigandā nāma honti gothanikā³ viya angulikā viya ca tattha
tattha lambanti, ete 'pī gandā yeva tesu satī pabbājetum na
vattatī. daharakāle kharapīlakā yobbanakāle⁴ ca mukhe
kharapīlakā nāma honti, mahallakakāle nassanti, na tā
gandasankhyāṃ gacchantī, tāsū satī pabbājetum vattatī.
aññā⁵ pana sarira kharapīlakā nāma, aparā padumakannikā
nāma honti, añña sāsapabijakā nāma sāsapamattā eva, saka-
lasariraṃ pharanti, tā sabbā kutthajātikā eva, tāsū satī na
pabbājetabbo. *klāso* ti nabhiṃjanakāṃ napaggharanakāṃ
padumapundarikapattavannaṃ kutthaṃ, yena⁶ gunnaṃ viya
sabalaṃ sariraṃ hotī, tasmīṃ kutthe vuttanayen' eva vinic-
chayo veditabbo. *soso* ti sosabyādhi. tasmīṃ satī na
pabbājetabbo. *apamāro* ti pittummādo vā yakkhummādo
vā. tattha pubbaverikena amanussena gahito duttikiccho
hotī. appamattake pī pana apamāre satī na pabbājetabbo.

Pañcābādhavattthukā nūttitā.

Rājabhataavattthusmīṃ *paccantaṃ uccinathā* 'ti paccantaṃ
vaḍḍhetha. core palāpetvā corabhayena vuṭṭhite gāme
āvasāpetvā⁷ ārakkhaṃ datvā kasikammādini pavattāpethā
'ti vuttaṃ hotī. rājā pana sotāpannattā core ghātetha ha-
nathā 'ti na ānāpetī. upajjhāyassa deva sīsaṃ chedetabban⁸
ti ādī sabbaṃ pabbajjāya upajjhāyo settho, tato ācariyo, tato
gano ti cintetvā idaṃ vohāravinicchaye⁹ āgatan ti āhamsu.
na bhikkhave rājabhato pabbājetabbo ti ettha amacco vā hotu
mahāmatto vā sevako vā kiñci thānantaraṃ patto vā appatto
vā, yo koci rañño bhattavetanabhato,¹⁰ sabbo rājabhato ti
saṅkhyāṃ gacchatī, so na pabbājetabbo. tassa pana putta-
bhātunattādayo¹¹ rājato bhattavetanā¹² na gaṇhanti, te

¹ Bp. thito.

² Bp. omits this.

³ Bp. gothanikā.

⁴ Bp. yobbanā°.

⁵ Bp. aññe.

⁶ Bp. tena.

⁷ Bp. āvāsā°.

⁸ Bp. chinditabban.

⁹ Bp. vohāre addavinicchaye.

¹⁰ Bp. °vettana°.

¹¹ Bp. puttanattabhātukādaye.

¹² Bp. °vettanaṃ.

pabbājetum vattatī. yo pana rājato laddham nibbaddhabhogam vā māsasamvaccharaparibbayaṃ vā rañño yeva niyyādetī,¹ puttabhātuke vā taṃ thānaṃ sampaticchāpetvā rājānaṃ na dān' āhaṃ devassa bhato ti āpucchati, yena vā yaṃ kammakāraṇā bhattavetanam² gahitaṃ, taṃ kammaṃ kataṃ hotī, yo vā pabbajassū 'ti raññā anuññāto hotī, taṃ pi pabbājetum vattatī.

coravatthūsu manussā passivā 'ti yehi gihikāle³ ditthapubbo, ye ca ayaṃ⁴ so ti aññesaṃ sunanti, te passivā uttasanti⁵ pi ubbijjanti pi⁶ dvāraṃ pi thakenti. ye pana na jānanti, tesam gharesu bhikkhaṃ labbhati.⁷ na bhikkhave 'ti bhagavā sayam dhammasāmi, tasmā āyatim akaranattāya bhikkhūnaṃ sikkhāpadaṃ paññapento evaṃ āha tattha dhajam bandhivā viya caratī⁸ ti dhajabandho. mūladevādayo viya loke pākato ti vuttaṃ hotī. tasmā yo gāmaghātāṃ vā panthadūhanaṃ⁹ vā nagare sandhicchedādikammaṃ vā karonto vicarati, paññāyati ca asuko nāma idaṃ idaṃ karonti 'ti, so na pabbājetabbo. yo pana rājaputto rajjaṃ patthento gāmaghātādīm karoti, so pabbājetabbo. rājāno hi tasmim pabbajite tusanti.¹⁰ sace pana na tusanti,¹⁰ na pabbājetabbo. pubbe mahājane pākato coro, pacchā corakammaṃ pahāya pañca silāni¹¹ samādiyati. tañ ce manussā evaṃ jānanti pabbājetabbo. ye pana ambalabujādīcorakā sandhicchedādīcoro eva vā adīssamānā theyyaṃ karonti, pacchāpi iminā nāma idaṃ katan ti na paññāyanti, te pi pabbājetum vattatī. kāraṃ¹² bhindivā 'ti aṭabandhanādīm bhindivā. abhayūvarā 'ti ettha bhayena uparamanti 'ti bhayūvarā, ete pana laddhābhayattā na bhayūvarā 'ti abhayūvarā. pakārassa c' ettha vakāro kutoci¹³ veditabbo. na bhikkhave kārabhedako¹⁴ 'ti ettha¹⁵ kāra¹⁶ vuccati bandhanāgāraṃ. idha pana anduban-

¹ Bp niyyādeti.

² Bp vettanam.

³ Bp. gihī°.

⁴ Bp alam

⁵ Bp. omits uttasanti pi.

⁶ Bp pi . . . pe . . . dvāraṃ.

⁷ Bp. labhati.

⁸ Bp. vicarati

⁹ Bp. °duhanam.

¹⁰ Bp. tussanti.

¹¹ Bp. silādīni.

¹² Bp. omits kāraṃ bhindivā 'ti aṭabandhanādīm bhindivā.

¹³ Bp. kuto ti.

¹⁴ Bp. pabbājetabbo after this.

¹⁵ Bp. omits ettha.

¹⁶ Bp. kāro.

dhanam vā hotu sankhalikabandhanam vā rajjubandhanam vā gāṃabandhanam vā nigamabandhanam vā nagarabandhanam vā purisaguttī vā janapadabandham vā dīpabandhanam vā, yo etesu yaṃ kiñci bandhanam bhinditvā vā chinditvā vā muñcitvā vā vivaritvā 'va passamānānam vā apassamānam vā palāyati, so kārabhedako ti sankhyaṃ gacchati, tasmā idiso kārabhedako coro dīpabandhanam bhinditvā dīpantaram gato 'pi na pabbājetabbo. yo pana na coro kevalam hatthakammaṃ akaronto evaṃ no apalāyanto kammaṃ¹ karissati 'ti vā² rājuyyuttādīhi³ bandho, so kāram bhinditvā palāto 'pi pabbājetabbo. yo pana gāmanigamapattanādīni keniyā gahetvā taṃ asampādentō bandhanāgāram pavesito hoti, so palāyitvā āgato na pabbājetabbo. yo 'pi kasikkammādīhi dhanam sampādetvā jīvanto niddhanam iminā laddhan ti pesuññam upasaṃharitvā kenaci bandhāpito hoti, taṃ tatth' eva pabbājetum na vattati. palāyitvā gataṃ pana gatagatatthane⁴ pabbājetum vattati. *na bhikkhave likhitako ti ettha likhitako* nāma na kevalam yattha passitabbo,⁵ tattha hantabbo ti, atha kho yo koci corikaṃ vā aññam vā garukaṃ⁶ rājāparādham katvā palāto, rājā ca naṃ panne vā potthake vā itthannāmo yattha dissati, tattha gahe-tvā māretabbo ti vā hatthapādādīni tassa⁷ chinditabbāni 'ti vā ettakan nāma daṇḍam āharāpetabbo ti vā likhāpeti, ayam likhitako nāma, so na pabbājetabbo. *kasāhato kata-daṇḍakammo* ti ettha yo vacanapesanādīni akaronto haññati. na so katadandakammo. yo pana keniyā vā aññathā vā kiñci gahetvā khādītva puna dātum asakkonto, ayam eva te dando hotū 'ti kasāhi haññati, ayam kasāhato katadandakammo. so ca kasāhi vā hato hotu addhadandakādīnam vā aññatarena. yāva allavano hoti, tāva na pabbājetabbo. vane pana pākati ke katvā pabbājetabbo. sace pana jānūhi⁸ vā kapparehi vā nālikerapāsānādīhi vā ghātetvā mutto hoti sarīre c' assa ganṭhiyo⁹ paññāyanti, na pabbājetabbo. phāsu-

¹ Bp. *omits* kammam.

² Bp. rājuyyuttādīhi.

³ Bp. passati.

⁴ Bp. 'ssa.

⁵ Bp. ganṭhuganṭhiyo.

⁶ Bp. *omits* vā.

⁷ Bp. gatattthāne.

⁸ Bp. garum.

⁹ Bp. jānūhi

kam katvā eva¹ ganthisu sannisinnāsu pabbājetabbo. lakkhanāhato katadandakammo ti ettha katadandakammabhāvo purimanayen' eva veditabbo. yassa pana laḷāte² vā urādīsu³ vā tattena lohena lakkhanam āhatam hoti, so ce⁴ bhujisso,⁵ yāva allavano hoti, tāva na pabbājetabbo. sace pi 'ssa vanā rūlḥā honti chaviyā samaparicchēdā, lakkhanam pana paññāyati, timandalam⁶ paticchādetvā nivatthassa uttarāsaṅge kate paticchannokāse yeva⁷ hoti, pabbājetum⁸ vattati. appatichannokāse ce, na vattati. na bhikkhave ināyiko ti ettha ināyiko nāma yassa pitupitāmahehi⁹ vā inam gahitam hoti, sayam vā inam gahitam hoti, yam vā āthapetvā mātāpitūhi kiñci gahitam hoti, so tam inam paresam dhāretī 'ti ināyiko. yam pana aññe nātakā āthapetvā kiñci ganhanti, so na ināyiko. na hi te¹⁰ tam āthapetum issarā, tasmā tam pabbājetum vattati, itaram na vattati. sace pan' assa nā-tisālohitā mayam dassāma, pabbājetha nan ti inam attano bhāram karonti, añño vā koci tassa ācārasampattim disvā pabbājetha nam, aham inam dassāmi 'ti vadati, pabbājetum vattati. tesu asati bhikkhunā tathārūpassa upatthākassā 'pi ārocetabbam sahetuko satto inapalibodhena na pabbājeti¹¹ ti. sace so patipajjati pabbājetabbo sace 'pi attano kappiyabhaṇḍam atthi, etam dassāmi 'ti pabbājetabbo. sace pana n' eva nātakādayo patipajjanti, na attano dhanam atthi, pabbājetvā bhikkhāya caritvā mocessāmi 'ti pabbājetum na vattati. sace pabbājeti dukkatam palāto 'pi ānetvā dātabbo. no ce deti, sabbam inam gīvā hoti, ajānitvā pabbājayato anāpatti. passantena pana ānetvā inasāmikānam dassetabbo. apassantassa gīvā na hoti. sace ināyiko aññam desaṃ gantvā pucchiyamāno 'pi n' aham kassaci kiñci dhāremi 'ti vatvā pabbajati, inasāmiko ca tam pariyesanto tattha gacchatī, daharo tam disvā palāyati, so¹² theram upasankamitvā ayam bhante kena pabbājito. mama ettakam nāma dhanam

¹ Bp. eva.² Bp. lāte.³ Bp. urādīsu⁴ Bp. sace⁵ Bp. bhujiso.⁶ Bp. timandalavatthassa for timandalam paticchādetvā nivatthassa⁷ Bp. ce for yeva.⁸ Bp. 'jenitum.⁹ Bp. pitupitā°.¹⁰ Bp. tesam for te tam.¹¹ Bp. pabbajati.¹² Bp. adds ca.

gahetvā palāto ti vadatī, therena vattabbam-mayā upāsaka anano¹ ahan ti vadento² pabbājito. kiṃ dāni karomi. passa me pattacīvaramattan ti. ayaṃ tattha sāmīci. palāte pana gīvā na hoti. sace pana nam therassa sammukhā 'va dīsvā ayaṃ mama inayiko ti vadatī, tava ināyikam tvam eva jānāhi 'ti vattabbo. evam pi gīvā na hoti sace pi so pabbājito ayaṃ idāni kuhiṃ gamissatī ti vadatī, therena tvam yeva jānāhi 'ti vattabbo, evam pi 'ssa palāte gīvā na hoti. sace pana thero kuhiṃ dāni ayaṃ gamissatī, idh' eva acchatū 'ti vadatī, sace³ palāyatī gīvā hoti. sace so sahetukasatto hoti vattasampanno, therena idiso ayan ti vattabbam. inasāmīko ce sādhu 'ti vissajjeti, icc' etaṃ kusalaṃ, sace pana upaḍḍhupaḍḍham dethā 'ti vadatī dātabbam. aparena samayena atīārādhako hoti, sabbaṃ dethā 'ti vutte 'pi dātabbam eva. sace pana uddesaparipucchādīsu kusalo hoti bahūpakāro bhikkhūnaṃ, bhikkhācāravattena pariyesitvā pi inam dātabbam evā 'ti.

Ināyikavatthukathā nīthitā.

Na bhikkhave dāso ti ettha cattāro dāsā antojāto dhanakkīto karamarānīto sāmam dāsabyaṃ upagato ti tattha antojāto nāma jātidāso gharadāsiyā putto. dhanakkīto nāma mātā-pitūnam santikā putto vā sāmikānaṃ santikā dāso vā dhanam datvā dāsacārīttam āropetvā kīto, ete dve 'pi na pabbājetabbā, pabbājentena tattha tattha cārīttavasena adāsaṃ katvā pabbājetabbā. karamarānīto⁴ nāma tīroratthavilopam⁵ vā katvā upalāpetvā vā tīroratthato bhujissamānusakāni pi āharanti, antoratthe yeva vā katāparāḍham kiñci gāmaṃ rājā viluppathā⁶ 'ti ānāpeti, tato mānusakāni pi āharanti, tattha sabbe purisā dāsā, sabbā⁷ itthiyo dāsiyo, evarūpo karamarānīto dāso. yehi ānīto tesam santike vasanto vā, bandhanāgāre bandho vā purisehi rakkhīyamāno vā, na pabbājetabbo. palāyitvā pana gato, gatattthāne pabbājetabbo

¹ Bp anano.

² Bp. so ce.

³ Bp °rattham vilopam.

⁴ Bp. omis sabbā.

⁵ Bp. vadanto.

⁶ Bp karāmarānīto.

⁷ Bp viluppathā

raññā tutṭhena karamarānītake muñcathā 'tī vatvā vā sabba-sādhāranena vā nayena bandhamokkhe¹ kate, pabbājetabbo 'va. sāmaṃ dāsabyaṃ upagato nāma jīvitaheṭu vā ārakkhaheṭu vā ahaṃ te² dāso tī sayam eva dāsabhāvaṃ upagato. rājūnaṃ hatthiassagomahīsagopakādayo³ viya, tādiso dāso na pabbājetabbo. rañño vannadāsīnaṃ puttā hontī amaccaputtasadisā, te 'pī na pabbājetabbā 'va⁴ bhujissitthiyo asaṇṇatā⁵ vannadāsīhi saddhiṃ vicarantī, tāsāṃ putte pabbājetum vattatī. sace sayam eva pannaṃ āropentī na vattatī. bhaddiputtakaganādīnaṃ⁶ dāsāpī tehi adinnā na pabbājetabbā. vihāresu rājūhi ārāmīkadāsā nāma dinnā hontī, te pī pabbājetum na vattatī bhujisse katvā pana pabbājetum vattatī. Mahāpacariyaṃ, antojātadhanakkītake ānetvā bhikkhusaṅghassa ārāmīke demā 'tī dentī. takkaṃ sīse āsītkaśadisā 'va hontī. pabbājetum⁷ vattatī 'tī vuttam. Kurundiyam pana ārāmīkaṃ demā 'tī kappiyavohārena dentī, yena kenaci vohārena dinno hotu, n' eva pabbājetabbo tī vuttam. duggatamanussā saṅghaṃ nissāya jivissāmā 'tī vihāre kappiyakārakā hontī, ete⁸ pabbājetum vattatī. yassa mātāpitaro dāsā, mātā eva vā dāsī, pitā adāso, taṃ pabbājetum na vattatī⁹ bhikkhussa ñātakā vā upatthākā vā dāsaṃ dentī imam pabbājetha, tumhākaṃ veyyāvaccam karissatī 'tī attano va assa dāso atthī, bhujisso kato 'va pabbājetabbo. sāmīkā dāsaṃ dentī imam pabbājetha, sace sāsane¹⁰ abhiramissatī, adāso vibbhamissatī ce, amhākaṃ dāso 'va bhavissatī 'tī, ayaṃ tāvakālīko nāma taṃ pabbājetum na vattatī 'tī Kurundiyam vuttam. nissāmīkadāso hotīso 'pī bhujisso kato 'va pabbājetabbo. ajānanto pabbājetvā vā upasampādetvā vā pacchā jānātī, bhujissaṃ kātum eva vattatī. imassa ca atthassa pakāsanatthaṃ idaṃ vatthum vadantī, ekā kira kuladāsī ekena saddhiṃ Anurādhapurā palāyitvā Rohane

¹ Bp. bandhanāmokkhe² Bp. vo for te.³ Bp. °mahimsa°.⁴ Bp. omits 'va.⁵ Bp. asaṇṇatā.⁶ Bp. bhaṭṭiputta°.⁷ Bp. te pabbājetum.⁸ Bp. ete pī.⁹ Bp. inserts yassa pana mātā adāsī pitā dāso, taṃ pabbājetum vattatī.¹⁰ Bp. omits sāsane.

vasamānā puttam patilabhi. so pabbajitvā upasampanna-kāle lajji kukkuccako ahosi. ath' ekadivasam mātaram pucchi kim upāsike tumhākaṃ bhātā vā bhagini vā n' atthi, na kañci ñātaṃ passāmi 'ti. tāta aham Anurādhapure kuladāsi tava pitarā saddhim palāyitvā idha vasāmi 'ti. sīlavā bhikkhu asuddhā kira me pabbajjā 'ti samvegam labhitvā mātaram tassa kulassa nāmagottam pucchitvā Anurādhapuram āgama tassa kulassa gharadvāre atthāsi. aticchatha bhante 'ti vutto¹ pi nātikkamī. te āgantvā, kim bhante 'ti pucchimsu. tumhākaṃ itthan nāmā dāsi palātā atthi 'ti. atthi bhante 'ti. aham tassā putto sace mam tumhe anujānātha, pabbajjam labhāmi, tumhe mayham sāmikā 'ti. te hatthatuttho hutvā, suddhā bhante tumhākaṃ pabbajjā 'ti tam bhujissam katvā Mahāvihāre vasāpesum catūhi paccayehi patijaggantā. thero tam kulam nissāya vasamāno yeva arahattam pāpunī 'ti.

Dāsavatthukathā nitthitā.

Kammārabhaṇḍū 'ti tulādhāramundako suvannakāraputto. pañcasikho tarunadārako ti vuttam hoti. *saṅgham apaloketum bhaṇḍūkammāyā*² 'ti saṅgham bhaṇḍūkammattāyā² āpucchitum anujānāmi 'ti attho. tatrāyaṃ āpucchana vidhi, sīmapariyāpanne bhikkhū sannipātetvā pabbajjāpekkham tattha netvā, saṅgham bhante imassa dārakassa bhaṇḍūkammam³ āpucchāmi⁴ 'ti tikkhattum vā dvikkhattum vā sakim vā vattabbam ettha ca imassa dārakassa bhaṇḍūkammam³ āpucchāmi⁴ 'ti pi imassa samanakaranam āpucchāmi⁴ 'ti pi ayam⁵ pabbajitukāmo ti pi vattum vattati yeva. sace sabhāgatthānam hoti, dasa vā vīsati⁶ vā timsam vā bhikkhū vasanti 'ti paricchedo paññāyati, tesam thitokāsam vā nisin-nokāsam vā gantvā 'pi purimanayen' eva āpucchitabbam. pabbajjāpekkham vinā 'va daharabhikkhū vā sāmanere vā pesetvāpi, eko bhante pabbajjāpekkho atthi, tassa bhaṇḍū-

¹ Bp. vutte.

² Bp. bhaṇḍūka°.

³ Bp. bhaṇḍū°.

⁴ Bp. °mā.

⁵ Bp. *inserts* imassa pabbājanam āpucchāmi 'ti pi ayam samano hotukāmo ti pi *before* ayam.

⁶ Bp. vīsam.

kammam āpucchāmā 'tī ādinā nayena āpucchāpetum vattatī. sace keci bhikkhū senāsanam vā gumbādīni vā pavisitvā niddāyanti vā samanadhammam vā karontī, āpucchakā ca pariyesantāpi adisvā sabbe āpucchitā amhehi 'tī saññino honti, pabbajjā nāma lahukam kammam, tasmā pabbajito supabbajito 'va, pabbājentassāpi anāpattī. sace pana vihāro mahā hoti anekabhikkhusahassāvāso, sabbe bhikkhū sannipātetum pi dukkaram pageva patipātiyā āpucchitum, khandasīmāyam vā thatvā nadīsamuddādīni vā gantvā pabbjētabbo. yo pana navamundo vā hoti vibbhantako vā niganthādīsu vā aññataro dvaṅgulakeso vā ūnadvangulakeso vā tassa kesacchedanakīccam n' atthi, tasmā bhandūkammam anāpucchitvā 'pi tādīsam pabbājetum vattatī. dvangulā-tirittakeso pana yo hoti antamaso kesasikhāmattadharo 'pi, so bhandūkammam āpucchitvā 'va pabbājetabbo. Upāli-vatthum¹ Mahāvibhaṅge vuttanayam eva.

ahivātakarogenā 'tī māribyādhinā.² yatra hi so rogo uppajjati, tam kulam sadvipadacatuppadam sabbam nassati. yo bhittim vā chadanam vā bhunditvā palāyati, tirogāmādigato vā hoti, so muccati. tathā c' ettha pitāputtā muccimsu. tena vuttam, *pitāputtakā*³ *sesā hontī* 'tī. *kākuḍḍepakan* ti yo vāmahatthena leddum gahetvā nisinno sakkoti āgatāgate kāke uddāpetvā purato nikkhattam bhattam bhuñjitum, ayaṃ kākuḍḍepako nāma, tam pabbājetum vattatī.

uttaro ti appamattako katipāham eva vāso bhavissati 'ti attho. *oganenā* 'tī parihīnaganena, appamattakena bhikkhusaṅghenā 'ti attho. *abyattena yāvajīvan* ti ettha sac' āyam vuddhataram ācariyam na labhati, upasampadāya satthivasso vā sattativasso vā hoti,⁴ navakatarassā 'pi byattassa santike ukkutikam nisīditvā añjalim paggahetvā, ācariyo me āvuso hohi āyasmato nissāya vacchāmi 'ti evam tikkhattum vatvā nissayo gahetabbo 'va. gāmappavesanam āpucchantenā 'pi ukkutikam nisīditvā añjalim paggahetvā, gāmappavesanam āpucchāmi ācariyā 'tī vattabbam esa nayo sabbattha⁵ āpucchanesu. pañcakachakkesu c' ettha yattakam suttaṃ⁶

¹ Bp. °vatthu.² Bp. māribyādhinā.³ Bp. *inserts* va.⁴ Bp. hotu.⁵ Bp. sabba.⁶ Bp. sutam.

nissayamuttakassa icchitabbam, tam bhikkhunovādakavan-
nanāyam vuttam. tassa n' atthi tāya ca appassuto atthitāya
ca bahussuto ti veditabbo. sesam vuttanayam eva.

yena Kapilavatthu tena cārikam pakkamī¹ 'ti ettha ayam
anupubbakathā,² Suddhodanamahārājā kira bodhisattassa
abhinikkhamanadivasato patthāya, mama putto buddho
bhavissāmī 'ti nikkhanto, jāto nu kho buddho no³ ti pavatti-
savanattham ohitasoto 'va viharati. so bhagavato padhāna-
cāriyañ ca sambodhiñ ca dhammacakkappavattanādini ca
sunanto idāni kira me putto Rājagaham upanissāya viharati
'ti sutvā ekam amaccam ānāpesi, aham tāta vuddho mahalla-
ko, sādhu me jīvantass' eva puttam dassēhi 'ti. so sādhu 'ti
patissuntvā purisasahassaparivāro Rājagaham gantvā bha-
gavato pāde vanditvā nisīdi. ath' assa bhagavā dhammaka-
tham kathesi. so pasīditvā pabbajjañ c' eva upasampadañ
ca yāci. tato nam bhagavā ehibhikkhūpasampadāya upasa-
pādesi. so sapariso arahattam patvā tatth' eva phalasamā-
pattisukham anubhavamāno vihāsi. rājā ten' eva upāyena
apare pi attha dūte pahini. te 'pi sabbe saparisā tath' eva
arahattam patvā 'va tatth' eva viharimsu. iminā nāma
kāranena te nāgacchanti 'ti rañño koci pavattimattam pi
ārocento n' atthi. atha rājā bodhisattena saddhim ekadivase
jātam Kāludāyim nāma amaccam pahinitukāmo purimanayen'
eva yāci. so sace aham pabbajitum labhāmi, dassessāmī
'ti āha. tam rājā pabbajitvā 'pi me puttam dassēhi 'ti pahini.
so 'pi purisasahassaparivāro gantvā tath' eva sapariso⁴ arahat-
tam pāpuni. so ekadivasam sambhatesu sabbasassesu vis-
satthakammantesu jānapadamanussesu⁵ pupphitesu thalaja-
jalajapupphesu patipajjanakkhame magge bhagavantam van-
ditvā satthimattāhi gāthāhi gamanavannaṃ vannesi.⁶ bha-
gavā kim etan ti pucchi. bhante tumhākam pitā Suddho-
danamahārājā mahallako 'mhi jīvantass' eva me puttam
dassēhi 'ti maṃ pesesi, sādhu bhante bhagavā nātakānaṃ
sangaham karotu, kālo dāni⁷ cārikam pakkamitun ti. tena

¹ Bp. pakkamī.

² Bp. omits no.

³ Bp. jana°.

⁴ Bp. omits dāni.

⁵ Bp. anupubbākathā.

⁶ Bp. saparivāro.

⁷ Bp. samvañnesi.

hi sanghassa ārocehi, bhikkhū gamiyavattam pūressanti 'ti. sādhu bhante 'ti thero tathā akāsi bhagavā Anga-Magadhavāsīnam kulaputtānam dasahī sahassehi Kapilavattuvāsīnam dasahī¹ sahassehi 'ti sabbe² eva vīsatisahassehi khināsavehi parivuto, Rājagahā nikkhamitvā Rājagahato satthiyojanikam Kapilavattum divase divase yojanam gacchanto dvīhi māsehi pāpunissāmī 'ti aturitacārikam pakkāmi. tena vuttam yena Kapilavattu tena cārikam pakkāmī³ 'ti. evam pakkante ca bhagavatī Udāyitthero nikkhantadivasato patthāya Suddhodanamahārājassa gehe bhattakiccam karoti. rājā theram parivisitvā pattam gandhacunnena ubbatetvā uttamabhōjanassa⁴ pūretvā bhagavato dassathā⁵ 'ti therassa hatthe thapesi. thero 'pi tath' eva karoti. iti bhagavā antarāmagge rañño yeva pindapātam paribhuñji. thero 'pi bhattakiccāvasāne divase divase rañño ārocesi, ajja ettakam⁶ bhagavā āgato 'ti, buddhagunapatisamyuttāya ca kathāya Sākiyānam bhagavatī saddham uppādesi. ten' eva nam bhagavā etad aggam bhikkhave mama sāvakānam bhikkhūnam kulappasādakānam, yad idam Kāludāyī 'ti etad agge thapesi. Sākiyā 'pi kho anuppatte bhagavatī amhākam nātisettham passissāmā 'ti sannipatitvā bhagavato vasanatthānam vimamsamānā, nigrodhasakkassa ārāmo ramanīyo tī sallakkhetvā tattha sabbam patijagganavidhim⁷ kāretvā gandhapupphahatthā paccuggamanam karontā sabbālankārapatimandite dahare⁸ nāgaradārake⁹ ca nāgaradārikāyo¹⁰ ca pathamam pahīnīmsu, tato rājakumāre ca rājakumāriyo ca tesam anantarā, sāmam gantvā pupphacunnādīhi¹¹ pūjamānā bhagavantam gahetvā Nigrodhārāmam eva agamanīmsu. tatra bhagavā vīsatisahassakhināsavaparivuto paññattapavarabuddhāsane nisīdi. Sākiyā mānājātikā mānatthaddhā te Siddhatthakumāro amhehi daharadaharo¹¹ amhākam kanittho bhāgīneyyo putto nattā 'ti cintetvā daharadahare rājakumāre

¹ Bp dasahī for dasahī sahassehi

³ Bp °bhōjanarasassa

⁵ Bp. attēkam comes after bhagavā

⁶ Bp. °vīthim.

⁸ Bp nāgarikadārake.

¹⁰ Bp. gandhapuppha°.

² Bp pakkamī

⁴ Bp. dehī.

⁷ Bp. daharadahare

⁹ Bp. dārikāyo

¹¹ Bp. adds 'va

āhaṃsu, tumhehi¹ vandatha mayam tumhākaṃ pitthito nisīdissāmā² 'ti. tesu evaṃ nissinnesu bhagavā tesam ajjhāsayam oloketvā, na mam ñāti vandanti, handa dāni te vandāpessāmī³ 'ti abhiññāpādakaṃ catutthajjhānam samāpajjtvā vutthāya iddhiyā ākāsaṃ abbhuggantvā tesam sise pādapaṃsum okīramāno⁴ viya, gandāmbarukkhamūle⁵ yama kapātihāriyasadisaṃ pātihāriyam akāsi. rājā taṃ acchariyam dīsvā āha, bhagavā tumhākaṃ maṅgaladivase brāhmaṇassa⁶ vandanatthaṃ upanītānam pāde vo parivattetvā⁶ brāhmaṇassa⁵ matthake patitthite dīsvā 'pi ahaṃ tumhe vandim, ayaṃ me pathamavandanā. vappamaṅgaladivase jambūchāyā⁷ sirisayane nīpannānam vo jambūchāyā aparivattanaṃ dīsvā 'pi pāde vandim, ayaṃ me dutiyavandanaṃ. idāni imaṃ aditthapubbam pātihāriyam dīsvā 'pi tumhākaṃ pāde vandāmi, ayaṃ me tatiyavandanā 'ti. Suddhodanamahārājena pana vandite bhagavatī avanditvā thūno nāma ekasākiyo 'pi n' āhosi sabbe yeva vandimsu. itī bhagavā ñātiṃ vandāpetvā⁸ ākāsaṃ orūya⁹ paññatte āsane nisīdi. nissinne bhagavatī sikhāppatto ñātisamāgamo ahosi, sabbe ekaggacittā¹⁰ sannissinnā nisīdimsu. tato mahāmegho pokkharavassaṃ vassī, tāmbavannaṃ udakaṃ hetthā viravantaṃ gacchati. kassaci sarīre ekabīndumattam pi na patati. taṃ dīsvā sabbe acchariyabbhūtajātā ahesuṃ. bhagavā na idān' eva mayhaṃ ñātisamāgame pokkharavassaṃ vassati, atīte 'pi vassī 'ti imissā atthupattiyā¹¹ Vessantarajātakaṃ kathesi. dhammadesanaṃ sutvā sabbe utthāya vanditvā padakkhinaṃ katvā pakkamimsu. eko 'pi rājā vā rājamahāmatto vā sve amhākaṃ bhikkhaṃ ganhathā 'ti vatvā gato nāma n' atthi. bhagavā dutiyadivase vīsati bhikkhusahassaparivāro Kapilavatthum piṇḍāya pāvāsī. na koci paccuggantvā nimantesī vā pattam vā aggahesi. bhagavā indakhīle thūto āvajjesī, kathaṃ nu kho pubbe buddhā kula-

¹ Bp. tumhe.² Bp. °payissāmī.³ Bp. okira°.⁴ Bp. kaṇḍambamūle.⁵ Bp. brāhmaṇānam.⁶ Bp. °ttitvā.⁷ Bp. jambucchā°.⁸ Bp. ñātayo.⁹ Bp. orūya.¹⁰ Bp. ekaggā sannipatimsu for ekaggacittā sannissinnā nisīdimsu.¹¹ Bp. atthhu°.

nagare pindāya carimsu, kiṃ uppatipātiyā issarajanānaṃ gharāṇi agamaṃsu, udāhu sapadānacārikaṃ¹ carimsu 'tī tato ekabuddhassāpi² uppatipātiyā gamanaṃ adisvā mayāpi idāni ayam eva vaṃso, ayaṃ paveni³ paggaheṭabbā, āyatiṃ ca me sāvakaṃpi mam' eva anusikkhantā pindacāriyavattam⁴ pūressanti 'tī kotiyaṃ nivṛtthagehato patthāya sapadānaṃ¹ pindāya caratī. ayyo kira Siddhatthakumāro pindāya caratī 'tī catubhūmikādīsu⁵ pāsādesu sihapañjaram vivaritvā mahājano dassanabyāvaṭo ahoṣi. Rāhulamātāpi devī ayyaputto kira imasmiṃ ye va nagare mahatā rājānubhāvena suvanna-sivikādīhi⁶ vicaritvā idāni kesamassuṃ ohāretvā kāsāyavattavasano kapālahattho pindāya caratī, sobhatī nu kho, no vā 'tī sihapañjaram vivaritvā olokayamānā, bhagavantam nānāviraḡasamujjalāya sarīrappabhāya nagaravīthiyo obhāsetvā buddhasirika⁷ virocāmānaṃ disvā unhāso patthāya yāva pādatalā pa narasiḡagāthāhi nāma atthahi gāthāhi abhittavitvā rañño santikaṃ gantvā, tumhākaṃ putto pindāya caratī 'tī rañño ārocesi. rājā taṃ sutvā⁸ samviggaḡhadayo⁹ hatthena sātakaṃ santhāpayamāno turitaturitaṃ nikkhamitvā vegena gantvā bhagavato purato thatvā āha, kiṃ bhante amhe lajjāpetha kiṃ atthaṃ pindāya caratha kiṃ ettakānaṃ bhikkhūnaṃ na sakkā bhattam laddhun tī evaṃ¹⁰ saññino ahuvattā 'tī. vaṃsacārittam etaṃ mahārāja amhākaṃ ti. nanu bhante amhākaṃ mahāsammatakhattiyavaṃso nāma vaṃso, tattha ca ekakhattiyō 'pi bhikkhācāro nāma n' atthī 'tī. ayaṃ mahārāja rājavāṃso nāma tava vaṃso, amhākaṃ pana buddhavaṃso nāma, sabbabuddhā 'va¹¹ pindacārikā¹² ahesun tī antaravīthiyaṃ thito 'va,

uttitthe na ppamajjeyya dhammaṃ sucaritaṃ care
dhammacāri sukhaṃ seti asmim loke paramhi cā 'tī,¹³

¹ Bp. sappadā°

³ Bp paveni.

⁵ Bp. °bhūmakādīsu.

⁷ Bp. °siriya.

⁹ Bp. vigga°.

¹¹ Bp. ca.

¹³ Dhammapada, 168.

² Bp °ssa 'pi.

⁴ Bp. pindacariyavattam.

⁶ Bp. °siri°

⁸ Bp. omits sutvā.

¹⁰ Bp eva.

¹² Bp. piṇḡdā°.

imaṃ gātham āha. gāthāpariyosāne rājā sotāpattiṭṭhalaṃ
sacchākāsi.

dhammaṃ care sucaritaṃ na tam¹ duaccritaṃ care
dharmacāri sukhaṃ seti asmiṃ loke paramhi cā 'ti,²

imaṃ pana gātham sutvā sakadāgāmiphale patitthāsi, Dham-
mapālaajātakam sutvā anāgāmiphale patitthāsi, maranasama-
ye setacchattassa hetthā sirisayane³ nīpanno yeva arahat-
taṃ pāpunī. araṇṇavāsena padhānānuyogakiccaṃ raṇṇo na
ahosi. sotāpattiṭṭhalaṃ⁴ sacchikātvā eva pana bhagavato pat-
tam gahe tvā sapariṣaṃ bhagavantaṃ mahāpāsādaṃ oropetvā
paṇiṇena khādaniyena bhojanīyena parivasi. bhattakiccā-
vasāne sabbam itthāgāraṃ āgantvā bhagavantaṃ vandī
thapetvā Rāhulamātaraṃ. sā pana, gaccha ayyaputtam
vandāhi 'ti pariṇānena vuccamānāpi, sace mayhaṃ guno atthi,
sayam eva ayyaputto āgamiṣṣati, āgataṃ naṃ vandissāmi 'ti
vatvā na agamāsi. bhagavā rājānaṃ pattaṃ gāhāpetvā
dvīhi aggasāvakehi saddhiṃ rājadhītāya sirigabbhaṃ⁵ gantvā,
rājadhītā yathāruciyā vandamānā na kiñci vattabbā 'ti vatvā
paṇṇatte āsane nisīdi. sā vegena āgantvā gopphakesu gahe-
tvā pādapiṭṭhiyaṃ sisam parivattetvā parivattetvā yathā-
jāsayam vandī. rājā rājadhītāya bhagavati sinehabahumā-
nādigunasampattiṃ kathesi. bhagavā, anacchariyaṃ mahā-
rāja yaṃ idāni pariṇāpake nāne tayā rakkhīyamānā rājadhītā
attānaṃ rakkhati,⁶ sā pubbe anārakkhā pabbatapāde vicāra-
mānā aparipakke nāne attānaṃ rakkhā 'ti vatvā Candakī-
narijātakam kathesi. taṃ divasam eva⁷ Nandarājakumā-
rassa kesavissajjanaṃ pattabandho gharamaṅgalaṃ āvāha-
maṅgalaṃ chattaṃgalaṃ tī pañca mahāmaṅgalāni honti.
bhagavā Nandaṃ pattaṃ gāhāpetvā maṅgalaṃ vatvā utthā-
yāsānā pakkāmi.⁸ tadā⁹ janapādakalyāṇī kumāraṃ gacchan-
taṃ disvā, tuvataṃ⁹ kho ayyaputta āgaccheyyāsi 'ti vatvā
gīvaṃ pasāretvā olokesi. so 'pi bhagavantaṃ, pattaṃ

¹ Bp. nam.

³ Bp. sirī.

⁵ Bp. rakkhī.

⁷ Bp. pakkāmi.

⁹ Bp. tuvattāṃ.

² Dhammapada, 169

⁴ Bp. 'lañ and adds ca.

⁶ Bp. adds ca.

⁸ Bp. omits tadā.

ganhathā 'tī vattum avisahamāno vihāram yeva agamāsi. tam anicchamānam yeva bhagavā pabbājesi. itī bhagavā Kapilapuram āgantvā dutiyadivase Nandam pabbājesi sat-tame divase Rāhulamātā kumāram alankaritvā bhagavato santikam pesesi, passa tāta etam vīsatisahassasamanapari-vutam suvannavannam brahmarūpavannam samanam, ayan te pitā, etassa mahantā nidhayo ahesum, tassa¹ nikkhamana-to patthāya na passāma, gaccha nam dāyajjam yāca, aham tāta kumāro chattam ussāpetvā cakkavattī² bhavissāmi, dhanena me attho, dhanam me dehi, sāmiko hi putto pitusan takassā 'tī. kumāro³ bhagavato santikam gantvā 'va pitu-sineham⁴ patilabhutvā hatthatutthacitto,⁵ sukhā te samana chāyā 'tī vatvā aññam pi bahum attano anurūpam vadanto atthāsi. *bhagavā* katabhattakicco anumodanam katvā *utthā-yāsanaṃ pakkāma*⁶ kumāro 'pi, *dāyajjam me samana dehi, dāyajjam me samana dehi* 'tī *bhagavantam anubandhi* tena vuttam, anupubbena cārikañ caramāno yena Kapilavatthum⁷ . . . pe . dāyajjam me samana dehi 'tī. *atha kho bhagavā āyasmantaṃ Sāriputtaṃ āmantesī* 'tī bhagavā kumāram na nivattāpesi, parijano 'pi kumāram bhagavatā saddhim gac-chantaṃ nivattetum na vīsaleti. *atha ārāmaṃ gantvā*, yam ayaṃ pitusantakam dhanam icchati, tam vattānugataṃ savighātaṃ, hand'assa bodhimande patiladdham sattavidham ariyadhamam demī, lokuttaradāyajjassa naṃ sāmikam karomī 'tī āyasmantaṃ Sāriputtaṃ āmantesī. āmantetvā ca pan'āha, *tena hi tvam Sāriputta Rāhulakumāram pabbājehī* 'tī. yasmā ayaṃ dāyajjam yācati, tasmā naṃ lokuttaradāyajjam paṭi-lābhāya pabbājehī 'tī attho idāni yā sā bhagavatā Bārānasi-yaṃtihiisanaganagamehi pabbajjā ca upasampadā ca anuññāta, tato yasmā upasampadam patikkhipitvā garubhāve thapetvā ñatticatutthena kammena upasampadā anuññātā, pabbajjā pana n'eva patikkhittā, na puna anuññātā, tasmā anāgate bhikkhūnam vimatī uppajjissatī, ayaṃ pabbajjā nāma pubbe upasampadāsadisā, kiṃ nu kho idāni pi upasampadā viya

¹ Bp. tyassa.³ Bp. Rāhulakumāro.⁵ Bp. hatthacitto.⁷ Bp. vatthu.² Bp. vattī⁴ Bp. pitusineham.⁶ Bp. pakkāma.

kammavācāy' eva kattabbā udāhu saranagamanehi 'tī, imaṇ ca pan' attham viditvā bhagavā puna tīhi saranagamanehi sāmanerapabbajjam anujānitukāmo, tasmā dhammasenāpati taṃ bhagavato ajjhāsayam viditvā bhagavantam puna pabbajjam anujānāpetukāmo āha, *kath' āham bhante Rāhulakumāram pabbājemī* 'tī. *atha kho āyasmā Sāriputto Rāhulakumāram pabbājesī* 'tī, kumārassa Mahāmogallānatthero kese chinditvā kāsāyāni datvā Sāriputto¹ saranāni adāsi. Mahākassapatthero ovādācariyo ahosi yasmā pana upajjhāyamūlakā pabbajjā ca upasampadā ca, upajjhāyo 'va tattha issaro, na ācariyo, tasmā vuttam, atha kho āyasmā Sāriputto Rāhulakumāram pabbājesī 'tī evam, kumāro pabbajito 'tī sutvā uppannasamvegena hadayena atha kho Suddhodano sakkoti sabbam vattabbam. tattha yasmā uñchācariyāya jīvato pabbajitassa avisesena varam yācāmi 'tī vutte, yācassū 'tī vacanam appatirūpam, na ca buddhānam ācinnam, tasmā *atikkantavarā kho Gotama tathāgatā* 'tī vuttam. *yaṇ ca bhante kappatī yaṇ ca anavaṇṇa* tī, yam tumhākaṇ c' eva dātuṃ kappatī anavaṇṇa ca hoti, mama² sampaticchanappaccayā viññūhi na garahitabbam, tam yācāmi 'tī attho. *tathā Nande adhimattam Rāhule* 'tī yath' eva kira bodhisattam evam Nandam pi Rāhulam pi mangaladivase nemittakā cakkavattī bhavissatī ti byākarimsu. atha rājā puttassa cakkavattisirim passissāmi 'tī ussāhajāto bhagavato pabbajjāya mahan-tam icchāvighātam pāpunī. tato Nandassa cakkavattisirim passissāmi 'tī ussāham janesī. tam pi bhagavā pabbājesī itī tam pi dukkham adhivāsetvā idāni Rāhulassa cakkavattisirim passissāmi 'tī ussāham janesī. tam pi bhagavā pabbājesī. ten' assa idāni kulavaṃso pi pacchinno, kuto cakkavattisiri 'tī adhikataṃ dukkham uppajji. tena vuttam tathā Nande adhimattam Rāhule 'tī. rañño pana ito pacchā anāgāmiphalappatti vedītabbā. *sādhū bhante ayyā* 'tī idaṃ kasmā āha. so kira cintesi, yatra hi nāma aham pi buddhamāmaṃ dhammamāmaṃ sanghamāmaṃ samāno attano pi tarā³ putte pabbājiyamāne ñātiviyoga dukkham adhivāsetuṃ

¹ Bp. omits Sāriputto.

² Bp. ca after mama.

³ Bp. piyātara.

na sakkomī, aññe janā puttānattakesu pabbajantesu katham
 adhivāseṣṣanti, tasmā aññeṣam pi tāva evarūpaṃ dukkhaṃ
 mā ahoṣī 'tī āha. bhagavā sāsane nīyyānikakāraṇaṃ rājā
 vadatī 'tī dhammakathaṃ katvā na bhikkhave ananuññāto
 mātāpitūhi putto pabbājetabbo tī sikkhāpadaṃ paññāpesi.¹
 tattha mātāpitūhi 'tī jananijanake sandhāya vuttam. sace
 dve atthi, dve 'pi āpucchitabbā. sace pitā mato hoti² mātā
 vā, yo jīvati, so āpucchitabbo pabbājita 'pi āpucchitabbā
 'va. āpucchantena sayam vā gantvā āpucchitabbaṃ, añño
 vā pesetabbo, so eva vā pesetabbo gaccha mātāpitāro āpuc-
 chitvā ehī 'tī. sace anuññāto 'mhi 'tī vadatī, saddahantena
 pabbājetabbo. pitā sayam pabbājito puttam pi pabbāje-
 tukāmo hoti, mātaram āpucchitvā pabbājetu. mātā vā dhī-
 taram pabbājetukāmā pītaram āpucchitvā 'va pabbājetu.
 pitā puttadārena anattiko palāyi. mātā imam pabbājethā
 'tī puttam bhikkhūnaṃ deti pitā 'ssa kuhin tī vutte citta-ke-
 liyam kīlitaṃ palāto tī vadatī, taṃ pabbājetuṃ vattatī.
 mātā kenaci purisena saddhiṃ palātā hoti, pitā pana pabbā-
 jethā 'tī deti, etthāpi es' eva nayo pitā vippavuttho hoti,
 mātā puttam pabbājethā 'tī anujānāti pitā 'ssa kuhin tī vutte,
 kiṃ tumbhākaṃ pītārā, ahaṃ jānissāmi 'tī vadatī, pabbājetuṃ
 vattatī 'tī Kurundiyam vuttam mātāpitāro matā, dārako
 cūlamātādīnaṃ³ santike samvaddho,⁴ tasmīṃ pabbājiyamāne
 taṃ⁵ nissāya nītakā kalahaṃ vā karonti khīyanti⁶ vā, tasmā
 vivādupacchedanattam āpucchitvā 'va pabbājetabbo. anā-
 pucchā pabbājentassa pana āpatti n' atthi. daharakāle ga-
 hetvā posanakā mātāpitāro nāma honti, tesam pi es' eva nayo.
 putto attānaṃ nissāya jīvati, na mātāpitāro, sace 'pi rājā
 hoti, āpucchitvā 'va pabbājetabbo. mātāpitūhi anuññāto
 pabbājivā puna vibbhamati, sace 'pi sattakkhattuṃ pabba-
 jivā vibbhamati, āgatāgatakāle punappunaṃ āpucchitvā 'va
 pabbājetabbo. sace evaṃ vadanti, ayam vibbhamitvā gehaṃ
 āgato amhākaṃ kammaṃ na karoti, pabbājivā tumbhākaṃ
 vattaṃ na pūreti, n' atthi imassa āpucchana-kiccaṃ, āgatā-

¹ Bp. paññāpesi.² Bp. omits hoti.³ Bp. cūla°.⁴ Bp. samvaddho.⁵ Bp. omits tam nissāya.⁶ Bp. khīyanti.

gataṃ nam¹ pabbājeyyāthā 'tī, evaṃ nissattham puna anāpucchā 'pī pabbājetum vattatī. yo 'pī daharakāle yeva, ayaṃ tumhākaṃ dīno, yadā icchatha, tadā pabbājeyyāthā 'tī evaṃ dīno hotī, so 'pī āgatāgato² puna āpucchitvā 'va pabbājetabbo yaṃ pana daharakāle yeva imaṃ bhante pabbājeyyāthā 'tī anujānitvā pacchā vuddhippattakāle nānujānanti. ayaṃ na anāpucchā pabbājetabbo. eko mātāpitūhi saddhiṃ bhanditvā pabbājetha man tī āgacchatī. āpucchitvā ehī 'tī ca vutto n' āham gacchāmi, sace maṃ na pabbājetha, vihāraṃ vā jhāpemi, satthena vā tumhe paharāmi, tumhākaṃ nātakaupatthākānaṃ vā āramacchedanādihi anatthaṃ uppādemī, rukkhā vā patitvā marāmi, coramajjham vā pavissāmi,³ desantaraṃ vā gacchāmi 'tī vadatī. taṃ jīvitaṃ⁴ eva rakkhanaṭṭhāya pabbājetum vattatī. sace paṇ' assa mātāpitāro āgantvā, kasmā amhākaṃ puttāṃ pabbājayitthā 'tī vadanti, tesāṃ taṃ atthaṃ ārocetvā, rakkhanaṭṭhāya naṃ pabbājayimhā, paññāyatha⁵ tumhe puttenā 'tī vattabbā. rukkhā papatissāmi⁶ 'tī ārūhitvā pana hatthapāde muñcantāṃ pabbājetum vattatī yeva. eko videsaṃ gantvā pabbajjaṃ yācatī. āpucchitvā ce gato pabbājetabbo. no ce daharabhikkhum pesetvā āpucchāpetvā pabbājetabbo. atidūraṃ ce hotī, pabbājetvā 'pī bhikkhūhi saddhiṃ pesetvā dassetum vattatī. Kurundiyam pana vuttaṃ, sace dūraṃ hotī maggo ca mahākantāro, gantvā āpucchissāmi⁷ 'tī pabbājetum vattatī 'tī. sace pana mātāpitūnaṃ bahū⁸ puttā honti, evaṃ ca vadanti, bhante etesaṃ dāraṃ kāmānaṃ yaṃ icchatha taṃ pabbājeyyāthā 'tī, dāraṃ vīmaṃsitvā yaṃ icchatī so pabbājetabbo. sace 'pī sakalena kulena vā gāmena vā anuññātaṃ hotī, bhante imasmiṃ kule vā gāme vā yaṃ icchatha, taṃ pabbājeyyāthā 'tī, yaṃ icchatī, so pabbājetabbo 'tī.

Rāhulavattthukathā nīttitā.

Yāvatake vā pana ussahatī 'tī yattake sakkotī dasasu sikkhāpadesu purimānaṃ pañcannam atikkamo nāsanāvati-

¹ Bp. omits nam.

³ Bp. pavissāmi

⁵ Bp. maññātha.

⁷ Bp. °ssāmā

² Bp. °gate.

⁴ Bp. jīvassa.

⁶ Bp. patissāmi.

⁸ Bp. bahu.

thu,¹ pacchimānaṃ atikkamo dandakammavattthu. *appaṭissā*² 'tī bhikkhuṃ³ jeṭṭhakatthāne issariyaṭṭhāne na thapenti. *asabhāga-vuttikā* 'tī samānajīvīkā na bhavanti, visabhāga-jīvīkā 'tī attho. *alābhāya parisakkatī* 'tī yathā lābhaṃ na labhanti, evaṃ parakkamatī. *anattāyā* 'tī upaddavāya. *anāvāsāyā*⁴ 'tī kin ti imasmim āvāse na vaseyyun ti parakkamatī. *akkosati paribhāsati* 'tī akkosati c' eva bhayadassanena ca tajjeti. *bhedetī* 'tī pesuññaṃ upasaṃharitvā bhedetī. *āvaranaṃ kātun* ti mā yidha⁵ pavisā 'tī nīvaranaṃ kātun. *yattha vā vasati yattha vā patikkamatī* 'tī yattha vasati vā pavisati vā. ubhayenāpi attano pariveṇaṇi ca vassaggena pattasenāsanaṇi ca vuttaṃ. *mukhadvārakaṃ āhāraṃ āvaranaṃ karotī* 'tī, ajja mā khādatha mā bhuñjathā⁶ 'tī evaṃ nīvārenti. *na bhikkhave mukhadvārako āhāro āvaranaṃ kātabbo* ti ettha, mā khāda mā bhuñjā 'tī vadato 'pi, āhāraṃ nīvāressāmi 'tī pattacīvaraṃ anto nikkhipato 'pi, sabbapayogesu dukkataṃ. anācārassa pana dubbacasāmanerassa dandakammaṃ katvā yāgum vā bhattaṃ vā pattacīvaraṃ vā dassetvā, ettake nāma dandakamme āhate idaṃ lacchasi 'tī vattun vattatī. bhagavatā hi āvaranaṃ eva dandakammam vuttaṃ. dhammasaṅgāhakattherehi pana, aparādhānurūpaṃ udakadāruvālikādīnaṃ āharāpanaṃ pi kātabbān ti vuttaṃ. tasmā tam pi kātabbān. tañ ca kho oramissati viramissati 'tī anukampāyā, na nassissati vibbhamissati 'tī ādinayappavattena pāpajjhāsayena dandakammaṃ karomī 'tī unhapāsāne vā nīpajjāpetun, pāsānitthakādīni vā sīse nikkhipāpetun, udakaṃ vā pavesetun na vattatī. *na bhikkhave upajjhāyaṃ anāpucchā* 'tī ettha, tumhākaṃ sāmanerassa ayaṃ nāma aparādhō, dandakamm' assa karothā 'tī tikkhattun vutte, sace upajjhāyo dandakammaṃ na karotī, sayam kātun vattatī. sace 'pi ādito 'va upajjhāyo vadatī, mayhaṃ sāmanerānaṃ dose satī tumhe 'va dandakammaṃ karothā 'tī kātun vattatī yeva. yathā ca sāmanerānaṃ evaṃ saddhivihārikantevāsikānaṃ pi dandakammaṃ kātun vattatī. *apalālentī* 'tī

¹ Bp. nāsanāvattthu³ Bp. bhikkhū.⁵ Bp. idha.² Bp. appaṭissā.⁴ Bp. avāsāyā.⁶ Bp. bhuñjā

tumhākaṃ pattam dassāmi cīvaram dassāmi 'tī attano upatthānakaranattham sanganhenti. na bhikkhave aññassa parisā apalāletabbā 'tī, ettha samānerā vā hontu upasampannā vā antamaso dussilabhikkhussāpi parassa parisabhūte bhinditvā gahitum na vattatī, ādinavam pana vattum vattatī. tayā nhāyitum āgatenā gūthamakkhanam viya katam dussilam nissāya viharittenā 'tī. sace so sayam eva jānitvā upajjham vā nissayam vā yāceti dātum vattatī. *anuyānāmi bhikkhave dasa' angehi samannāgatam sāmaneraṃ nāsetun* ti ettha Kantakasikkhāpadavannanāyaṃ vuttāsu tīsu nāsanāsu lūganāsanā 'va adhippetā, tasmā yo pānātipātādīsu ekam pi kammaṃ karotī, so lūganāsanāya nāsetabbo yathā ca bhikkhūnaṃ pānātipātādīsu nānā āpattiyo¹ hontī, na tathā sāmaneraṇaṃ sāmanero hi kunthakipillikam pi māretvā maṅkunandakam² pi bhinditvā nāsetabbataṃ yeva pāpunātī. tāvad ev' assa saranagamanāni ca upajjhāgahanañi ca senāsanagāho ca patippassambhatī saṅghalābham na labhatī, lūgamattam eva ekam avasittham hotī. so ce³ ākinnadoso 'va hotī, āyatim samvare na tittatī, nikkaddhitabbo. atha sahasā virajjhītvā duttham⁴ mayā katan ti puna samvare thātukāmo hotī, lūganāsanakiccaṃ n' atthī. yathānivatthapāruttass' eva saranāni dātābbāni, upajjhā⁵ dātābbā.⁶ sikkhāpadāni pana saranagamanen' eva ijjhanti. sāmaneraṇaṃ hi saranagamaṇaṃ bhikkhūnaṃ upasampadakkammavācāsadisam, tasmā bhikkhūnā⁷ viya catupārisuddhisīlam imināpi dasa sīlāni samādinnaṇ' eva hontī. evaṃ sante pi dalhikaranattham āyatim samvare patitthāpanattham puna dātābbāni. sace purimikāya puna saranāni gahitāni, pacchimikāya vassāvāsikaṃ lacchatī. sace pacchimikāya gahitāni, sanghena apaloketvā lābho dātabbo. adinnādāne tīṇasālākamattenāpi vatthunā, abrahmacariye tīsu maggesu yatthakatthaci vippatipattiyā musāvāde hassādhippāyatāya⁸ pi musābhanite assamano hotī nāsetabbataṃ āpajjati. majjapāne pana bhikkhuno ajānitvāpi bījato patthāya majjam

¹ Bp. tātā by mistake² Bp. mangurakunandakam.³ Bp. sace.⁴ Bp. dukkaṭam⁵ Bp. upajjhāyo.⁶ Bp. dātabbo.⁷ Bp. bhikkhūnam.⁸ Bp. hasādhī°

pivantassa pācittiyam. sāmanero pana¹ jānitvā 'va pivanto sīlabhedam āpajjati, na ajānitvā. yāni pan' assa itarāni pañca sikkhāpadāni, tesu bhinnesu na nāsetabbo, dandakammam kātabbam. sikkhāpade pana puna dinne 'pi adinne 'pi vattati. dandakammena pana piḷetvā² āyatim samvare thapanatthāya dātabbam eva. sāmanerāram majjapānam sacittakam pārājikavatthu. ayam viseso. avannabhāsane pana araham sammāsambuddho 'ti ādinam patipakkhavaṣeṇa buddhassa vā, svākkhāto 'ti ādinam patipakkhavasena dhammassa vā, supatipanno³ 'ti ādinam patipakkhavasena saṅghassa vā. avannam bhāsanto ratanattayam nindanto garahanto, ācariyupajjhāyādīhi mā evam avacā 'ti avannabhāsane ādinam dassetvā nivāretabbo. sace yāvatatiyam vuccamāno na oramatī, kaṭṭakanāsanāya nāsetabbo ti Kurundiyaṃ vuttam Mahāatthakathāyaṃ pana sace evam vuccamāno tam laddhim nissajjati, dandakammam kāretvā accayam desāpetabbo. sace na nissajjati, tath' eva ādāya paggayha titthati, lūṅganāsanāya nāsetabbo ti vuttam. tam yuttam. ayam eva hi nāsanā idh' ādhippetā 'ti. micchādittike 'pi es' eva nayo. sassatucchedānañ hi aññataradittiko, sace ācariyādīhi ovadiyamāno nissajjati, dandakammam kāretvā accayam desāpetabbo, appaṭṭinissajjanto 'va nāsetabbo ti. bhikkhunīdūsako c' ettha kāmam abrahmacārigahanena gahito 'va. abrahmacārim⁴ pana āyatim samvare thātukāmam saranāni datvā upasampādetum vattati. bhikkhunīdūsako āyatim samvare thātukāmo 'pi pabbajjam pi na labhati, pageva upasampadan ti etam attham dassetum bhikkhunīdūsako ti imam⁵ visum dasamam aṅgam vuttan ti vedītabbam.

dahare dahare 'ti tarune tarune. *moḷigalle*⁶ 'ti thūlasarīre. *hatthibhanḍe*⁷ *assabhanḍe*⁸ 'ti hatthigopake ca assagopake ca. *paṇḍako bhikkhave* 'ti ettha, āsittapaṇḍako usuyyapaṇḍako⁹ opakkamiyapaṇḍako pakkhapaṇḍako napumsakapaṇḍako ti

¹ Bp. omits pana.² Bp. piḷetvā.³ Bp. suppa°.⁴ Bp. °cāram.⁵ Bp. idam.⁶ Bp. moḷigalle.⁷ Bp. hatthigandē.⁸ Bp. assaganḍe.⁹ Bp. ussuyya°.

pañca pandakā. tattha yassa paresaṃ angajātaṃ mukhena gahetvā asucinā āsittassa pariḷāho vūpasammati,¹ ayaṃ āsittapandako. yassa pana² paresaṃ ajjhācāraṃ passato usuyyāya³ uppannāya pariḷāho vūpasammati,¹ ayaṃ usuyyapandako.⁴ yassa upakkamena bijāni apanītāni, ayaṃ opakamiyapandako. ekacco pana akusalavipākānubhāvena kālapakkhe pandako hoti, junhapakkhe pan' assa pariḷāho vūpasammati,¹ ayaṃ pakkhapandako. yo pana patisandhiyaṃ yeva abhāvako uppanno, ayaṃ napumsakapandako.⁵ tesu āsittapandakassa ca usuyyapandakassa⁴ ca pabbajjā na vāritā, itaresaṃ tinnaṃ vāritā. tesu pi pakkhapandakassa, yasmiṃ pakkhe pandako hoti, tasmīṃ yev' assa pakkhe pabbajjā vāritā 'ti Kurundiyaṃ vuttaṃ. yassa c' ettha pabbajjā vāritā, taṃ sandhāya idaṃ vuttaṃ *anupāsampanno*⁶ *nāsetabbo* 'ti. so 'pi lingaṇāsanen' eva nāsetabbo. ito paraṃ nāsetabbo ti vutte⁷ 'pi es' eva nayo.

purāṇakulaputto ti purāṇassa anukkamena pāriguṇṇaṃ pattassa kulassa putto. *khīnakolaṇṇo* ti mātīpakkhapitīpakkhato kolaṇṇā khīnā vinatṭhā matā assā 'ti khīnakolaṇṇo. *anadhigatan*⁸ ti appattaṃ. *phātīṃ kātun* ti vadḍhetuṃ. *inghā* 'ti uyyojanatthe nīpāto. *anuyuṇṇiyamāno* ti ekaman-taṃ netvā kesamassuoropanakāsāyapatiggahana-saranagama-na - upajjhāyagahana - kammavācānissayadhamme pucchiya-māno. *etaṃ attham ārocesī* 'ti etaṃ sayam pabbajitabhāvaṃ ādito patṭhāya ācikkhi. *theyyasamvāsako bhikkhave* 'ti ettha tayo theyyasamvāsakā lūngatthenako samvāsatthenako ubhayatthenako ti. tattha yo sayam pabbajitvā vihāraṃ gantvā na bhikkhuvassāni gaṇeti, na yathāvuḍḍhaṃ vanda-naṃ sādīyati, na āsanena paṭibāhati, na uposathapavāra-nādisu sandissati, ayaṃ lūngamattass' eva thenitattā lūngatthenako nāma. yo pana bhikkhūhi pabbajito sāmanero samāno⁹ videsaṃ gantvā, ahaṃ dasavasso vā vīsativasso vā 'ti musā vatvā bhikkhuvassāni gaṇeti, yathāvuḍḍhaṃ van-

¹ Bp. °samati.² Bp. *omits* pana.³ Bp. ussuyyāya⁴ Bp. ussuyyā°.⁵ Bp. *adds* ti.⁶ Bp. *adds* na upasampādetabbo upasampanno *after this*.⁷ Bp. vuttetu.⁸ Bp. anadhikatan.⁹ Bp. *adds* pi.

danam sādīyati, āsanena patibāhati, uposathapavāranādīsu sandīssati, ayam samvāsamattass' eva thenitattā samvāsathenako nāma. bhikkhuvassagananādiko hi sabbo 'pi kiriyabhedo imasmim atthe samvāso ti veditabbo. sikkham¹ paccakkhāya na me koci jānāti 'ti evam patipajjante 'pi es' eva nayo.¹ yo pana sayam pabbajitvā vihāram gantvā bhikkhuvassāni ganeti, yathāvuḍḍham vandanam sādīyati, āsanena patibāhati, uposathapavāranādīsu sandīssati, ayam lingassa c' eva samvāsassa ca thenitattā ubhayattheniko nāma. ayam tividho 'pi theyyasamvāsako anupasampanno na upasampādetabbo, upasampanno nāsetabbo, puna pabbajam yācanto 'pi na pabbājetabbo. ettha ca asammohattham idam pakinnakam veditabham,

rājadubbhikkhakantāra	rogaveribhayena ² vā
cīvarāharanattham vā	lingam ādiyati 'dha yo
samvāsam nādhivāseti	yāva so suddhamānaso
theyyasamvāsako nāma	tāva esa na vuccati 'ti.

tatra³ vitthāranayo, idh' ekaccassa rājā kuddho hoti. so evam me sotthi bhavissati 'ti sayam eva lingam gahetvā palāyati. tam disvā rañño ārocenti. rājā⁴ pabbajito na tam labbhā kiñci kātun ti tasmim kodham pativineti. so vūpasantaṃ me rājabhayan ti sanghamajjham anosaritvā 'va gihilingam gahetvā āgato pabbājetabbo. athāpi sāsanaṃ nissāya mayā jīvitam laddham, handa dāni aham pabbajāmī 'ti uppannasamvego ten' eva lūgena āgantvā āgantukavattam na sādīyati, bhikkhūhi puttho vā aputtho vā yathābhūtam attānaṃ āvikatvā pabbajjam yācati, lingam apanetvā pabbājetabbo sace pana vuttam sādīyati, pabbajitālayam dasseti, sabbam pubbe vuttam vassaganādibhedam vidhim patipajjati, ayam na pabbājetabbo. idha pan' ekacco dubbhikkhe jīvitum asakkonto, sayam eva lingam gahetvā sabbapāsānīyabhattāni⁵ bhuñjanto, dubbhikkhe vitivatte saṅghamajjham anosaritvā 'va gihilingam gahetvā āgato ti sabbam

¹ Bp. omits sikkham . . . nayo.

² Bp. °verī°.

³ Bp. tatrāyam.

⁴ Bp. adds sace.

⁵ Bp. °pāsānīkabhattāni.

purimasadisam eva. aparo mahākantāraṃ nittharītukāmo hoti, satthavāho ca pabbajite gahetvā gacchati. so evaṃ maṃ satthavāho gahetvā gamissatī 'ti sayam eva lūgaṃ gahetvā satthavāhena saddhim kantāraṃ nittharitvā khemaṃtaṃ patvā saṅghamajjhaṃ anosaritvā 'va gihilīṅgaṃ gahetvā āgato ti sabbhaṃ purimasadisam eva. aparo rogabhaye uppanne jīvitum asakkonto, sayam eva lūgaṃ gahetvā sabbaṃ purimasadisam eva. aparassa eko veriko kuddho hoti ghātetukāmo maṃ vicarati, so evaṃ me sotthi bhavissatī 'ti sayam eva lūgaṃ gahetvā palāyati, veriko kuhiṃ so ti pariyesanto pabbajitvā palāto ti sutvā sace pabbajito na taṃ labbhā kiñci kātun ti tasmīṃ kodhaṃ pativineti. so vūpasantaṃ me veribhayan ti saṅghamajjhaṃ anosaritvā 'va gihilīṅgaṃ gahetvā āgato ti sabbhaṃ purimasadisam eva. aparo nātikulam gantvā sikkhaṃ paccakkhāya gihī hutvā imāni cīvarāni idha vinassanti, sace 'pi imāni gahetvā vihāraṃ gamissāmi, antarāmagge maṃ coro ti gahessanti. yaṃ nūn' āhaṃ kāyaparihāriyāni katvā gaccheyyan ti cīvarāharanathaṃ nivāsetvā ca pārūpitvā ca vihāraṃ gacchati. taṃ dūrato 'va āgacchantam disvā sāmaneraṃ ca daharā ca abbhugacchanti vattaṃ dassenti. so na sādīyati, yathābhūtaṃ attānaṃ āvīkaroti. sace bhikkhū na dāni mayaṃ taṃ muñcissāmi 'ti balakkārena pabbājetukāmā honti, kāsāyāni apanetvā puna pabbājetabbo. sace pana na yime mama dīnāyavattabhāvaṃ jānanti 'ti taṃ yeva bhikkhubhāvaṃ paṭijānitvā sabbhaṃ pubbe vuttaṃ vassagananādibhedam vidhiṃ paṭipajjati, ayaṃ na pabbājetabbo. aparo mahāsāmanero nātikulam gantvā uppabbajitvā kammantānutthānena ubbālho hutvā, puna dāni ahaṃ samano 'va bhavissāmi therō 'pi me uppabbajitabhāvaṃ na jānāti 'ti tad eva patta-cīvaraṃ ādāya vihāraṃ gacchati, tam² atthaṃ bhikkhūnaṃ n' āroceti, sāmaneraṃ bhāvaṃ paṭijānāti. ayaṃ theyyasamvāsako yeva pabbajjaṃ na labhati. sace pi 'ssa lūgagaha-

¹ Bp. °saṇḍikabha°.

² Bp. nāpi taṃ atthaṃ bhikkhūnaṃ āroceti.

nakāle evaṃ hoti, n' āhaṃ kassaci ārocessāmi 'ti, vihāraṇ ca gato āroceti. gahanen' eva theyyasaṃvāsako. athāpi 'ssa gahanakāle ācikkhissāmi 'ti cittaṃ uppannaṃ hoti, vihāraṇ ca gantvā kuhiṃ tvaṃ āvuso gato tī vutto, na dāni maṃ ime jānanti 'ti vañcetvā n' ācikkhati. n' ācikkhissāmi 't saha dhuraṇikkhepena ayam pi theyyasaṃvāsako 'va. sace paṇ' assa gahanakāle 'pi ācikkhissāmi 'ti cittaṃ uppannaṃ hoti,¹ vihāraṃ gantvāpi ācikkhoti, ayam puna pabbajjāṃ labhati. aparo daharasāmanero mahanto vā pana bālo² abyatto, so purimanayen' eva uppabbajjtvā ghare vacchakarakkhanādini³ kātuṃ na icchati. taṃ enaṃ nātakā tāni yeva kāsāyāni acchādetvā thālakaṃ vā pattāṃ vā hatthe datvā, gaccha samano 'va hohi 'ti gharā nīharanti. so vihāraṃ gacchati. n' eva naṃ bhikkhū jānanti, ayam uppabbajjtvā puna sayam eva pabbajito ti. nāpi sayam jānāti, yo evaṃ pabbajati so theyyasaṃvāsako nāma hoti 'ti. sace taṃ paripunnavaṣṭi⁴ upasampādentī sūpasampanno. sace pana anupasampannakāle yeva vinayavinicchaye vattamāne sunāti, yo evaṃ pabbajati so theyyasaṃvāsako nāma hoti 'ti. tena mayā evaṃ katan tī bhikkhūnaṃ ācikkhitabbāṃ. evaṃ puna pabbajjāṃ labhati. sace na dāni maṃ koci jānāti tī na āroceti, dhure⁵ nikkhittamatte theyyasaṃvāsako. bhikkhu sikkhaṃ paccakkhāya lūgaṃ apanetvā⁶ dussīlakammam katvā vā akatvā vā, puna sabbāṃ pubbe vuttaṃ vassagananādibhedāṃ vidhiṃ paṭipajjati, theyyasaṃvāsako hoti. sikkhaṃ appaccakkhāya salūge thito, methunaṃ patisevitvā vassagananādibhedāṃ vidhiṃ āpajjanto, theyyasaṃvāsako na hoti, pabbajjāmattaṃ labhati. Andhakathakathāyaṃ pana eso theyyasaṃvāsako tī vuttaṃ, taṃ na gahetabbāṃ. eko bhikkhu kāsāye saussāho 'va odātaṃ nivāsetvā methunaṃ patisevitvā puna kāsāyāni nivāsetvā vassagananādibhedāṃ sabbāṃ vidhiṃ āpajjati, ayam pi theyyasaṃvāsako na hoti, pabbajjāmattaṃ labhati. sace

¹ Bp. omits hoti³ Bp vacchagara°, and adds kammāni⁴ Bp paripunnavaṣṭam.⁶ Bp anapānetvā.² Bp. omits bālo.⁵ Bp dhuraṃ.

pana kāsāye dhuraṃ nikkhūpitvā odātaṃ nivāsetvā methunaṃ patisevitvā puna kāsāyāni nivāsetvā vassagananādibhedam sabbam vidhiṃ āpajjati, theyyasaṃvāsako hoti. sāmanero salinge thito methunādiṃ assamanakaranadhammam āpajjtvā 'pi theyyasaṃvāsako na hoti sace 'pi kāsāye saussāho 'va kāsāyāni apanetvā methunaṃ patisevitvā puna kāsāyāni nivāseti, n' eva theyyasaṃvāsako hoti. sace pana kāsāye dhuraṃ nikkhūpitvā naggo vā odātanivattho vā methunasevanādīhi assamano hutvā kāsāyāni¹ nivāseti, theyyasaṃvāsako hoti. sace² gihibhāvaṃ patthayamāno kāsāyaṃ³ ovattikam vā katvā aññena vā ākārena gihinivāsanaena nivāseti, sobhati nu kho me gihilingaṃ, na sobhati 'ti vīmaṃsanattham, rakkhati tāva, sobhati 'ti sampaticchitvā pana puna lingam sādīyanto theyyasaṃvāsako hoti. odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsanasampaticchaneṣu pi es' eva nayo. sace pana nivatthakāsāyassa upari odātaṃ nivāsetvā vāmaṃsati vā sampaticchatī vā, rakkhati yeva. bhikkhunīyāpi es' eva nayo. sāpī⁴ gihibhāvaṃ patthayamānā, sace kāsāyaṃ gihinivāsanaṃ nivāseti, sobhati nu kho me gihilingaṃ na sobhati 'ti vīmaṃsanattham, rakkhati tāva. sace sobhati 'ti sampaticchatī, na rakkhati. odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsanasampaticchaneṣu⁵ es' eva nayo. nivatthakāsāyassa pana upari odātaṃ nivāsetvā vīmaṃsatu vā sampaticchatu vā, rakkhati yeva. sace koci vuddhapabbajito vassāni aganetvā pāliyaṃ pi athavā ekapassen' āgantvā mahāpeḷādīsu katacchunā ukkhitte bhattapinde pattam upanāmetvā seno viya maṃsapesim gahevā gacchatī, theyyasaṃvāsako na hoti. bhikkhuvassāni pana ganetvā ganhanto theyyasaṃvāsako hoti. sayam sāmanero 'va sāmanera patipātiyā kutavassāni⁶ ganetvā ganhanto theyyasaṃvāsako na hoti. bhikkhu bhikkhupatipātiyā kutavassāni⁶ ganetvā ganhanto bhaṇḍagghena kāretabbo ti.

Theyyasaṃvāsakakathā nitthitā.

¹ Bp kāsāyam.

² Bp. kāsāvam

³ Bp. adds pi.

⁴ Bp adds pi.

⁵ Bp. adds hi.

⁶ Bp. kūtā².

Titthiyapakkantako bhikkhave 'ti ettha pana titthiyesu pak-
kanto pavittho tī titthiyapakkantako. so na kevalaṃ
upasampādetabbo, atha kho na pabbājetabbo ti. tatrāyaṃ
vinicchayo, upasampanno bhikkhu titthiyo bhavissāmī 'ti
salingen' eva tesam upassayaṃ gacchatī, padavāre padavāre
dukkataṃ, tesam lūge ādinnamatte titthiyapakkantako hoti.
yo 'pi sayam eva titthiyo bhavissāmī 'ti kusacīrādīni nivāsetī,
titthiyapakkantako hoti yeva. yo pana naggo nhāyanto
attānam oloketvā, sobhatī me ājīvakabhāvo, ājīvako bhavissā-
san¹ tī kāsāyānī anādāya naggo 'va ājīvakānaṃ upassayaṃ
gacchatī, padavāre padavāre dukkataṃ. sace pan' assa
antarāmagge hirottappaṃ uppajjati, dukkatāni desetvā muc-
cati. tesam upassayaṃ gantvāpi tehi vā ovadito attanā
vā,² imesam pabbajjā atidukkhā 'ti disvā nivattanto 'pi
muccati yeva. sace pana, kīṃ tumkākaṃ pabbajjāya ukka-
than tī pucchitvā, kesamassuluñcanādī³ 'ti vutto ekakesam
pi luñcāpetī, ukkutikappadhānādīni vā vatāni⁴ ādiyati,
morapīñchādīni vā nivāsetī, tesam lūgaṃ gāhātī, ayaṃ
pabbajjā setthā 'ti setthabhāvaṃ⁵ upagacchatī, na muccati,
titthiyapakkantako hoti. sace pana sobhatī nu kho me
titthiyapabbajjā na nu kho sobhatī 'ti vīmaṃsanatthaṃ
kusacīrādīni⁵ nivāsetī, jataṃ vā bandhatī, khārikājaṃ vā
ādiyati, yāva na sampaticchati, tāva naṃ laddhiṃ rakkhatī,
sampaticchitamatte titthiyapakkantako hoti. acchinnacī-
varo pana kusacīrādīni nivāseto rājabhayādīhi vā titthiya-
lingaṃ gāhanto laddhiyā abhāvena n' eva titthiyapakkan-
tako hoti. ayañ ca titthiyapakkantako nāma upasampanna-
bhikkhunā kathito, tasmā sāmaṇero salingena titthāyatanaṃ
gato 'pi, puna pabbajjañ ca upasampadañ ca labhatī 'ti
Kurundiyaṃ vuttaṃ. purimo pana theyyasaṃvāsako anu-
pasampanna kathito, tasmā upasampanno kuṭavassaṃ⁶
ganento 'pi assamano na hoti. lūge saussāho pārājikaṃ
āpajjitvā bhikkhuvassādīni ganento 'pi theyyasaṃvāsako na
hotī 'ti.

Titthiyapakkantakathā nitthitā.

¹ Bp. bhavissāmī

² Bp. adds disvā.

³ Bp. 'nādīni.

⁴ Bp. vattāni

⁵ Bp. adds vā.

⁶ Bp. kūṭa°.

*Nāgayoniyā attiyatī*¹ 'tī ettha kiñcāpī so pavattiyam kusala-vipākena devasampattisadisam issariyasampattiṃ anubhoti, akusalavipākapatīsandhikassa pana nāgassa sakajātiyā² methunapaṭisevane ca vissatthaniddokkamane ca nāgasarīraṃ pātubhavatī³ udakasañcārikam maṇḍūkabhakkham, tasmā so tāya nāgayoniyā attiyatī.¹ *harāyatī* 'tī lajjāyatī.⁴ *jigucchatī* 'tī attabhāvaṃ jigucchatī. *tassa bhikkhuno nikkhante* 'tī tasmim bhikkhusmim nikkhante. atha vā tassa bhikkhuno nikkhamane 'tī attho. *vissattho niddam okkamī*⁵ 'tī tasmim anikkhante vissarabhayena satim avissajjitvā⁶ kapimiddhavaseneva niddāyanto, nikkhante satim vissajjitvā vissattho nīrāsanko mahāniddam paṭipajji. *vissaram akāsi* 'tī bhayavasena samanasaññaṃ pahāya virūpaṃ mahāsaddam akāsi. tumhe khv'⁷ atthā 'tī tumhe kho attha. akārassa lopam akatvā vuttam. tumhe kho nāgā jhānavipassanāmagghapālānaṃ abhabbattā imasmim dhammavinaye avirūhi-dhammā⁸ virūhidhammā na bhavathā 'tī ayam ettha sankhepattho. *sajātiyā* 'tī nāgiyā eva. yadā pana manussitthīdibhedāya aññajātiyā patisevati, tadā devaputto viya hoti. ettha ca pavattiyam abhinham sabhāvapātukammadassanavasena *dve paccayā* 'tī vuttam. nāgassa pana pañcasu kālesu sabhāvapātukammaṃ hoti, patisandhikāle tacajahanakāle sajātiyā methunakāle vissatthaniddokkamanakāle cutikāle 'tī. *tiracchānagato bhikkhave* ti ettha nāgo vā hotu supannamānavakādīnaṃ vā aññatāro antamaso Sakkaṃ devarājānaṃ upādāya yo koci amanussajātiyo, sabbo 'va imasmim atthe tiracchānagato tī veditabbo. so n' eva upasampādetabbo, na pabbājetabbo, upasampanno 'pī nāsetabbo tī.

Tiracchānagatavattukathā nitthitā.

Mātughātākādivatthūsu *nikkhantiṃ kareyyan* tī nikkhamanaṃ niggamanaṃ apavāhanaṃ kareyyan ti attho. *mātughātako bhikkhave* 'tī ettha yena manussitthibhūtā janikā

¹ Bp. attiyati.

³ Bp. pātubbhavati.

⁵ Bp. okkamesī.

⁷ Bp. kho 'tthā.

² Bp. sajātiyā.

⁴ Bp. lajjati.

⁶ Bp. °jjetvā.

⁸ Bp. adda atthī.

mātā sayam pi manussajātiken' eva satā¹ sañcicca jīvītā voropitā, ayam ānantariyena mātughātakakammena mātughātako. etassa pubbajjā ca upasampadā ca patikkhittā. yena pana manussitthibhūtāpi ajanikā posāvanikā mātā vā mahāmātā vā cūlamātā vā janikāpi vā na manussitthibhūtā mātā ghātītā, tassa pabbajjā na vāritā na ca ānantariyo hoti. yena sayam tiracchānabhūtena manussitthibhūtā mātā ghātītā, so 'pi ānantariyo na hoti. tiracchānagatatā pan' assa pabbajjā patikkhittā. sesam uttānam eva. pitughātake 'pi es' eva nayo. sace 'pi hi vesiyā putto hoti, ayam me pitā 'ti na jānāti, yassa sambhavena nibbatto,² so ca³ anena ghātito, pitughātako 'tv eva saṅkham⁴ gacchati, ānantariyañ ca phusati. arahantaghātako 'pi manussaarahantavasen' eva vedītabbo. manussajātiyaṃ hi antamaso apabbajitam pi khīnāsavaṃ dāraṃ vā dārikaṃ vā sañcicca jīvītā voropento, arahantaghātako 'va⁵ hoti. ānantariyañ ca phusati, pabbajjā c' assa vāritā. amanussajātikam pana arahantaṃ manussajātiyaṃ⁶ vā avasesaṃ ariyapuggalaṃ ghātetvā ānantariyo na hoti, pabbajjā pi 'ssa na vāritā. kammam pana balavaṃ hoti. tiracchāno manussaarahantaṃ pi ghātetvā ānantariyo na hoti. kammam pana bhāriyaṃ ti ayam ettha vinicchayo. *te vadhāya onīyanti* 'ti vadhathāya onīyanti. māretuṃ nīyanti 'ti attho. yam pana pāliyaṃ *sacā ca mayan* ti vuttaṃ, tassa sace mayan ti ayam ev' attho. sace 'ti hi vattabbe, ettha sacā ca iti ayam nipāto vutto. sace ca icc' eva vā pāṭho. tattha *sace* 'ti sambhāvanatthe nipāto. *ca* iti padapūranamatte. *sac'* ajja mayan ti pi pāṭho. tassa sace ajja mayan ti attho. *bhikkhunīdūsako bhikkhave* 'ti ettha yo pakatattaṃ bhikkhuniṃ tinnaṃ maggānaṃ añña-tarasmaṃ dūseti, ayam bhikkhunīdūsako nāma. etassa⁷ pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. yo pana kāyasamsaggena silavināsaṃ pāpeti, tassa pabbajjā ca upasampadā ca na vāritā. balakkārena odātavatthavasanaṃ katvā anic-

¹ Bp. omits satā.² Bp. adds pitā.³ Bp. ce.⁴ Bp. sankhyam.⁵ Bp. ca for 'va.⁶ Bp. 'jātikam.⁷ Bp. tassa.

chamānaṃ yeva dūsentō 'pī bhikkhunīdūsako yeva. balakārena pana odātavattthavasanaṃ katvā icchamānaṃ dūsentō bhikkhunīdūsako na hoti. kasmā. yasmā gihibhāve sampaticchitamatte yeva sā abhikkhunī hoti. sakim silavippannam¹ pana pacchā dūsentō sikkhamānasāmanerasū² ca vippatipajjanto n' eva bhikkhunīdūsako hoti, pabbajjam pī upasampadam pī labhati. *sanghabhedako bhikkhave* 'tī ettha yo Devadatto viya sāsanaṃ uddhammam ubbinayaṃ katvā cātunnaṃ kammānaṃ aññataravasena sanghaṃ bhindatī, ayaṃ sanghabhedako nāma, etassa pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. *lohituppadako bhikkhave* 'tī etthā 'pī yo Devadatto viya dutthacittena vadhakacittena tathāgatassa jīvamāna-kasarīre khuddakamakkhikāya pīvanakamattam pī lohitaṃ uppādetī, ayaṃ lohitauppadako nāma, etassa pabbajjā ca upasampadā ca vāritā. yo pana rogavūpasamanattham Jīvako viya satthena phāletvā pūtimaṃsaṃ ca lohitaṃ ca niharitvā phāsum karotī, bahuṃ so puññaṃ pasavati 'tī. *ubhatobyañjanako*³ 'tī itthīnimittuppadanakammato ca purisa-nimittuppadanakammato ca ubhatobyañjanam assa atthī 'tī ubhatobyañjanako. *karotī* 'tī purisa-nimittena itthīsu methunavittikkamaṃ karotī. *kārāpetī* 'tī paraṃ samādāpetvā⁴ attano itthīnimitte kārāpetī. so duvidho hoti, itthī-ubhatobyañjanako purisaubhatobyañjanako tī. tattha itthī-ubhatobyañjanakassa itthīnimittam pākataṃ hoti, purisa-nimittam paticchannaṃ, purisaubhatobyañjanakassa purisa-nimittam pākataṃ, itthīnimittam paticchannaṃ. itthī-ubhatobyañjanakassa itthīsu purisattam karontassa itthī-nimittam paticchannaṃ hoti, purisa-nimittam pākataṃ,⁵ purisaubhatobyañjanakassa purisānaṃ itthībhāvaṃ upagacchan-tassa purisa-nimittam paticchannaṃ hoti, itthīnimittam pākataṃ hoti. itthīubhatobyañjanako sayaṃ ca gabbhaṃ gāhātī, paraṃ ca gāhāpetī, purisaubhatobyañjanako pana sayaṃ na gāhātī, paraṃ gāhāpetī 'tī idam etesaṃ nānākara-naṃ. Kurundiyam pana vuttaṃ, yadi patisandhiyaṃ puri-

¹ Bp silavippannam.

³ Bp *adds* bhikkhave

⁵ Bp. *adds* hoti.

² Bp ˚nerisu.

⁴ Bp samādāpetvā

salīṅgaṃ, pavatte itthilīṅgaṃ nibbattatī, yadī patisaṇḍha-
yam itthilīṅgaṃ, pavatte purisaṅgaṃ nibbattatī 'tī. tat-
tha vicāraṇakkamo vitthārato Atthasālinīyā¹ Dhammasaṅ-
gahatthakathāyaṃ vedītabbo. imassa pana duvidhassāpi
ubhatobyañjanakassa n' eva pabbajjā atthī na upasaṃ-
padā 'tī idam pi² dha vedītabbaṃ.

tena kho pana samayenā 'tī yena samayena bhagavatā
sikkhāpadaṃ appaṇṇattaṃ hotī, tena samayena. *anupajjhā-*
yakan tī upajjhaṃ agāhāpetvā sabbeṇa sabbaṃ upajjhāya-
virahitaṃ. evaṃ upasaṃpannā n' eva dhammato na āmi-
sato saṅgaṃ labhanti. te parihāyanti yeva na vadḍhan-
ti. na bhikkhave *anupajjhāyako* tī upajjhaṃ agāhāpetvā
nirupajjhāyako na upasaṃpādetabbo. *yo upasaṃpādeyya*
āpatti dukkatassā 'tī sikkhāpadapaṇṇattito patthāya evaṃ
upasaṃpādentassa āpatti³ kammam pana na kuppati.
keci kuppati tī vadanti, tam na gahetabbaṃ. *sanghena*
upajjhāyenā 'tī ādisu pi ubhatobyañjanakupajjhāyapari-
yosānesu es' eva nayo *apattakā*⁴ *hatthesu pīndāya caranti*
'tī yo hatthesu pīndo labbhatī, tadatthāya caranti. *seyya-*
thāpi tittivā 'tī yathā ājivakanāmakā tittiyā. sūpabyañ-
janehi missetvā hatthesu thapitapīṇḍam eva hī te bhuñjanti.
āpatti dukkatassā 'tī evaṃ upasaṃpādentass' eva āpatti hotī.
kammam pana na kuppati. acīvarakā⁵ 'tī vatthūsu pi es'
eva nayo *yācītakenā* 'tī yāva upasaṃpadaṃ karomi⁶ tāva
dethā 'tī yācītvā gahītena tāvakālikēnā 'tī attho idīsena
hī pattēna vā cīvareṇa vā pattacīvareṇa vā upasaṃpādentass'
eva āpatti hotī, kammam pana na kuppati, tasmā paripun-
napattacīvaro 'va upasaṃpādetabbo. sace tassa n' atthī,
ācariyupajjhāyā c' assa dātukāmā hontī, aññehī⁷ va bhik-
khūhī⁸ nīrapekkhehi nissajjītvā⁹ adhīttānupagaṃ patta-
cīvaraṃ dātabbam. pabbajjāpekkham pana pandupalāsaṃ
yācītakenāpi pattacīvareṇa pabbājetuṃ vattatī. sabhā-
gattāhāne viśāsena gahetvāpi pabbājetuṃ vattatī. sace

¹ Bp. Atṭha°² Bp. idha for pi 'dha.³ Bp. adda hotī.⁴ Bp. apattakam . . . pe . . . hatthesu.⁵ Bp. acīvarādi⁶ Bp. karoma⁷ Bp. aññe⁸ Bp. bhikkhū.⁹ Bp. °jjetvā.

pana apakkam pattam cīvarūpagāni ca vatthāni gahetvā āgato hoti, yāva patto paccatī cīvarāni ca kariyanti, tāva vihāre vasantassa anāmatthapindapātam dātum vattatī thālake bhuñjitum vattatī. purebhattam sāmanerbhāgasamako āmisabhāgo dātum vattatī. senāsanagāho¹ pana salākabhattauddesabhattanmantanādini ca na vattanti. pacchābhhattam pi sāmanerbhāgasamako² telamadhuphānītādibhesajjabhāgo vattatī. sace gilāno hoti, bhesajjam assa kātum vattatī, sāmanerassa viya ca sabbam patijaggana-kamman ti.

hatthacchinnādivatthūsu *hatthacchinno* ti yassa hatthatale vā maṇibandhe vā kappare vā yatthakatthaci eko vā dve vā hatthā chinnā honti. *pādacchinno* ti yassa aggapāde vā goppakesu vā jaṅghāya vā yatthakatthaci eko vā dve vā pādā chinnā honti. *hatthapādacchinno* ti yassa vuttappakāren' eva catūsu hatthapādesu dve vā tayo vā sabbe vā hatthapādā chinnā honti. *kannacchinno* ti yassa kannamūle vā kaṇṇasakkhalikāya vā eko vā dve vā kannā chinnā honti. yassa pana kaṇṇabandhe³ chijjanti, sakkā ca hoti saṅghātetum, so kannam saṅghātetvā pabbājetabbo. *nāsacchinno* ti yassa ajapadake vā⁴ ekapūṭe vā dvepūṭe⁵ vā yatthakatthaci nāsā chinnā hoti. yassa pana nāsikā sakkā hoti sandhetum, so tam phāsum katvā pabbājetabbo. *kannanāsacchinno*⁶ 'ti ubhayavasena veditabbo. *aṅgulicchinno* ti yassa nakhasesaṃ adassetvā eko vā bahū vā aṅgulyo chinnā honti. yassa pana suttatantumattam pi nakhasesaṃ paññāyati, tam pabbājetum vattatī. *aḷacchinno* ti yassa catūsu aṅgutthakesu aṅgulyam vuttanayen' eva eko vā bahū vā aṅgutthakā chinnā honti. *kaṇḍaracchinno* ti yassa kaṇḍaranāmakā mahānahārū⁷ purato vā pacchato vā chinnā honti. tesu⁸ ekassa pi chinnattā aggapādena⁹ vā mūlena vā cankamati, na vā pādam patitthāpetum sakkoti.

¹ Bp. °ggāho.

² Bp. °gasamo.

³ Bp. kannābandhe.

⁴ Bp. agge vā ekapūṭe for ekapūṭe

⁵ Bp. omits dvepūṭe vā.

⁶ Bp. omits 'ti.

⁷ Bp. mahānahārū.

⁸ Bp. yesu.

⁹ Bp. adds cankamati after vā.

phaṇahatthako ti yassa vaggulipakkhakā viya aṅguliyo sambaddhā honti, etaṃ pabbājetukāmena aṅgulantarikāyo¹ phāletvā sabbam antaracammam apānetvā phāsum katvā pabbājetabbo. yassa pi cha aṅguliyo honti, taṃ pabbājetukāmena adhikaṅgulim chinditvā phāsum katvā pabbājetabbo. *khujjo* ti yo urassa vā piṭṭhiyā vā passassa vā nikkhantattā khujjasarīro. yassa pana kiñci angapaccāṅgam isakam vaṅkam, taṃ pabbājetum vattatī. mahāpuriso eva hi brahmajugatto, avaseso satto akhujjo nāma n' atthī. *vāmano* ti jaṅghavāmano vā kaṭivāmano vā ubhayavāmano vā. jaṅghavāmanassa kaṭito patthāya hetthimakāyo rasso hoti, uparimakāyo paripunno. kaṭivāmanassa kaṭito patthāya uparimakāyo rasso hoti, hetthimakāyo paripunno. ubhayavāmanassa ubho 'pi kāyā rassā honti, yesam rassattā bhūtānam viya parivatumo mahākucchi-ghatasadisō attabhāvo hoti, taṃ tividham pi pabbājetum na vattatī. *galagaṇḍī* 'ti yassa kumbhaṇḍam viya gale gaṇḍo hoti. desanāmatam eva c' etaṃ. yasmim kismiñci pana padese gande sati na pabbājetabbo. tatha vinicchayo, na bhikkhave pañcahi ābādhehi phuttho pabbājetabbo ti ettha vuttanāyena' eva veditabbo. lakkhanāhatakasāhatalikhitakesu yaṃ vattabam, taṃ, na bhikkhave *lakkhaṇāhato* ti ādisu vuttam eva. *sīpadī* 'ti bhārapādo vuccati. yassa pādo thūlo hoti sañjātapīlako kharo, so na pabbājetabbo. yassa pana na tāva kharabhāvaṃ gañhāti, sakkā hoti upanāham bandhitvā udakaāvāte pavesetvā udakavālikāya pūretvā yathā sirā paññāyanti, jaṅghā ca telanālikā viya hoti evaṃ milāpetum,² tassa pādam idisaṃ katvā taṃ³ pabbājetum vattatī. sace puna vaddhati, upasampādentenāpi tathā katvā⁴ upasampādetabbo. *pāparogī* 'ti arisabhagandarapittasemhakaśasāsādisu⁵ yena kenaci rogena nicchāturo atekiccharogo jeguccho amanāpo, ayam pi⁶ na pabbājetabbo *parisadūsako*⁷ ti yo attano virūpatāya paṇisaṃ dūseti atidigho vā hoti aññesaṃ sīsappamānanābhippadeso, atirasso vā

¹ Bp. angulī°.² Bp. adds sakkā³ Bp. omits tam.⁴ Bp. adds va.⁵ Bp. °sāsādisu.⁶ Bp. omits pi.⁷ Bp. °dūsano.

ubhayavāmanabhūtarūpaṃ viya, atikālo vā jhāpitakhetta-khānuko¹ viya, accodāto vā dadhitakkādīhi pamajjitapattatambalohavanno,² atikāso³ vā mandamamsalohito atthīsirā-cammasarīro viya, atithūlo vā bhāriyamamso mahodaro⁴ mahābhūtasadiso, atimahantasīso vā pacchiṃ sīse katvā thito viya, atikhuddakasīso vā sarīrassa ananurūpena atikhuddakena sīsenā samannāgato, kutakutakasīso⁵ vā tāla-phalapinḍasadisena⁶ sīsenā samannāgato, sikharasīso vā uddham anupubbatanukena sīsenā samannāgato, nālīsīso vā mahāvelupabbasadisena sīsenā samannāgato, kappasīso vā pabbhārasīso vā catūsu passesu yena kenaci passena onatena⁷ sīsenā samannāgato, vanasīso vā pūtīsīso vā kanṇikakeso vā pānakehi khāyītakedāre sassasadisēhi taṃ taṃ utthitehi kesēhi samannāgato, nillmasīso vā thūlatthaddhakeso⁸ vā tālahīrasadisēhi kesēhi samannāgato, jātipalitehi paṇḍarakeso⁹ vā pakatitambakeso vā ādītehi viya kesēhi samannāgato, āvattasīso vā gunṇaṃ sarīre āvattasadisēhi uddhaggehi kesāvattēhi samannāgato. sīsalcmeḥi sadhū ekābaddhabhamukalomo¹⁰ vā jālabaddhena viya nalātena samannāgato, sambaddhabhamuko¹¹ vā nillomabhamuko vā makkaṭṭabhamuko vā, atimahantakkhi vā atikhuddakakkhi vā mahīsacamme¹² vāsikonena paharītvā katachiddasadisēhi akkhīhi samannāgato. viśamakkhī vā ekena mahantena ekena khuddakena akkhinā samannāgato. viśamacakkalo vā ekena uddham ekena adho tī evaṃ viśamajātehi akkhiṇakalehi samannāgato, kekaro vā gambhīrakkhi vā yassa gambhīre udapāne udakatārakā viya akkhītārakā paññāyanti, nikkhantakkhi vā yassa kakkatakass' eva akkhītārakā nikkhantā honti, hatthikanno vā mahantāhi kaṇṇasakkkhalikāhi samannāgato, mūlikakanno vā jatukakanno vā khuddakāhi kannasakkkhalikāhi samannāgato, chiddamattakanno vā yassa vinā kannasakkkhalikāhi kanna-

¹ Bp. °khetto°.

³ Bp. atikāso.

⁵ Bp. kūtākūtāsīso.

⁷ Bp. onatena.

⁹ Bp. °rasīso.

¹¹ Bp. °mūko.

² Bp. °maṭṭha° for °patta°.

⁴ Bp. adds vā.

⁶ Bp. °pinḍasadisena.

⁸ Bp. thūlatha°.

¹⁰ Bp. °bhamū°.

¹² Bp. mahīsacamme.

chiddamattam eva hoti, aviddhakanno vā, Yonakajātiko pana parisadūsako na hoti, sabhāvo yeva hi so tassa kannabhagandariko vā niccapūtīnā kannena samannāgato,¹ gāṇḍakanno vā sadā paggharitaṭṭapubbenā kannena samannāgato,¹ vankitakanno² vā gobhattanāḷikāya aggasadisehi kannehi samannāgato, atipingalakkhi vā, madhupingalakkhi³ pana pabbājetum vattatī, nippakhumakkhi vā assupaggharanakkhi vā pupphitakkhi akkhipākena samannāgatakkhi vā, atimahantanāsiko vā atikhuddakanāsiko vā vipitanāsiko⁴ vā majjhe appatitthahitvā ekapasse thitavankanāsiko vā dīghanāsiko vā sūkaratundasadisāya jivhāya lehitum sakkuneyyāya nāsikāya samannāgato. niccapaggharitasīghānikanāso⁵ vā, mahāmukho vā, yassa kharamandūkass⁶ eva mukhanimittam yeva mahantam hoti, mukham pana lābusadisam atikhuddakam, bhinnamukho vā vankamukho vā mahāottho vā ukkhalimukhavaṭṭisadisehi otthehi samannāgato tanukaottho vā bhericammasadisehi⁷ dante pidahitum asamatthehi otthehi samannāgato, mahāadharottho vā tanukaottarottho vā tanukaadharottho vā mahāuttarottho vā otthacchinnako vā elamukho vā upakkamukho vā, sankhatundako vā bahiseteḥi anto-atirattehi otthehi samannāgato, duggandhakunapamukho vā mahādanto vā atthakadantakasadisehi dantehi samannāgato, asuradanto⁸ vā heṭṭhā vā upari vā bahi nikkhantadanto, yassa pana sakkā hoti otthehi pidahitam kathentass⁹ eva paññāyati no akathentassa, tam pabbājetum vattatī, pūtidanto vā niddanto vā yassa pana dantantare kalandakadanto viya sukhumadanto hoti, tam pabbājetum vattatī, mahāhanuko vā gohanusadisena hanunā samannāgato, dīghahanuko vā vipitahanuko⁹ vā anto pavitthena viya atirassena hanukena samannāgato, bhinnahanuko vā vankahanuko vā nimmassudāthiko¹⁰ vā bhikkhunīsadisamukho, dīghagalo vā bakagalasadisena galena samannāgato, rassagalo vā anto

¹⁻¹ Bp. omits.

³ Bp. °pingalam.

⁵ Bp. °ghānika°

⁷ Bp. bheri°.

⁹ Bp. cipiṭa°.

² Bp. tanki°.

⁴ Bp. cipiṭanā°.

⁶ Bp. paṭaṅga° for khara°.

⁸ Bp. asūra°.

¹⁰ Bp. °dādhi°.

paviṭṭhena viya galena samannāgato, bhinnagalo vā bhatthaṃsakūto vā, ahattho vā ekahattho vā atirassahattho vā atidīghahattho vā, bhinnauro vā bhinnapitthi vā, kacchugatto vā kaṇḍugatto vā daddugatto vā godhāgatto vā, yassa godhā viya gatto cunnāni patanti, sabbañi c' etaṃ virūpakaraṇaṃ sandhāya vitthārikavasena vuttam, vinicchayo pan' etiha, na bhikkhave pañcahi ābādhehi phuttho¹ 'ti ettha vuttanayen' eva vedītabbo, bhatthakattiko vā mahāānisado vā uddhana-kūtasadisehi² ānisadamasehi accuggatehi samannāgato. mahāūruko vā vātandiko vā, mahājānuko³ vā sanghattana-jānuko vā dīghajāṅgho vā yatthisadisajaṅgho vikato vā sando⁴ vā ubbaddhapindiko⁵ vā, so duvidho hetthā orūlhāhi vā upariārūlhāhi vā mahatihi jaṅghapindikāhi samannāgato, mahajāṅgho vā thūlajaṅghapindiko vā, mahāpādo vā mahāpanhi vā sīttakapādo⁶ vā pādavemajjhato utthitajaṅgho, vankapādo vā, so duvidho anto vā bahi vā parivattapādo, ganthikaṅguliko⁷ vā singaveraphanasadisāhi⁸ angulīhi samannāgato, andhanakho vā kālavapnehi pūtinakhehi samannāgato. sabbo 'pi esa parisadūsako. evarūpo parisadūsako⁹ na pabbājetabbo. *kāno* ti pasannandho¹⁰ vā hotu pupphādīhi¹¹ vā upahatapasādo. yo dvīhi vā ekena vā akkhinā na passati, so na pabbājetabbo. Mahāpaccariyam pana ekakkhikāno kāno ti vutto, dveakkhikāno andhena saṅgahito 'ti.¹² Mahāatthakathāyaṃ jacchandho andho ti vutto, tasmā ubhayam pi pariyāyena yujjati. *kunī* 'ti hatthakunī vā pādakunī vā aṅgulikunī vā, yassa etesu hatthādīsu yaṃ kiñci vaṅkaṃ paññāyati, eso¹³ kunī nāma. *khañjo* ti natajānuko¹⁴ vā bhinnajaṅgho vā majjhe sankutitapādattā kuṇḍapādako¹⁵ vā piṭṭhipādamajjhena caṅkamanto agge sankutitapādattā kuṇḍapādako vā piṭṭhipādaggena caṅkamanto aggapāden' eva caṅkamanakhañjo vā, panhikāya caṅka-

¹ Bp. *omits* puttho.² Bp. °kūta°.³ Bp. °jānuko.⁴ Bp. panho.⁵ Bp. upaddha°.⁶ Bp. piṭṭhikapādo.⁷ Bp. °guli.⁸ Bp. singivera°.⁹ Bp. °dūsano.¹⁰ Bp. pasannaddho.¹¹ pubbādīhi.¹² Bp. *omits* 'ti.¹³ Bp. so.¹⁴ Bp. °jānuko.¹⁵ Bp. kuṇḍapādako.

manakhañño vā, pādassa bāhīrantena caṅkamanakhañño vā, pādassabbhantarantena¹ caṅkamanakhañño vā, gopphakānaṃ uparibhaggattā sakalena piṭṭhipādena caṅkamanakhañño vā, sabbo p' esa khañño yeva² na pabbājetabbo. *pakkhahato* ti yassa eko hattho vā pādo vā aḍḍhasarīraṃ vā sukham na vahaṭi. *chinniriyāpaṭho* ti piṭhasappi vuccati. *jarādubbalo* ti jinnabhāvena dubbalo attano cīvararajanādikammam pi kātuṃ asamatto. yo pana mahallako³ balavā hoti, attānaṃ patijaggituṃ sakkoti, so pabbājetabbo. *andho* ti jaccandho vuccati. *mūgo* ti yassa vacibhedo na ppavattati, yassāpi pavattati, saranagamanam pana paripunnāṃ bhāsituṃ na sakkoti, tādisaṃ mammanam pi pabbājetuṃ na vattati, yo pana saranagamanamattaṃ paripunnāṃ bhāsituṃ sakkoti, taṃ pabbājetuṃ vattati. *badhro* ti yo sabbena sabbaṃ na sunāti. yo pana mahāsaddaṃ sunāti, taṃ pabbājetuṃ vattati. andhamūgādayo ubhayadosavasena vuttā. yesaṃ ca pabbajjā patikkhittā, upasampadāpi tesāṃ patikkhittā 'va. sace pana te saṅgho upasampādeti, sabbe pi hatthacchinnādayo sūpasampannā, kārakasangho pana ācariyupajjhāyā ca āpattito na muccanti. vakkhati ca atthi bhikkhave puggalo appatto osāraṇaṃ, taṃ ce sangho osāreti, ekacco suosārito ekacco duosārito ti. tass' attho āgatathāne yeva āvibhavissatī 'ti.

Hatthacchinnādivatthukathā nīṭṭhitā.

Alajjīnaṃ nissāya vasantī 'ti upayogatthe sāmivacanāṃ, alajjipuggale⁴ nissāya vasantī 'ti attho. *yāva bhikkhusabhāgataṃ jānāmi* 'ti nissayadāyakassa bhikkhuno bhikkhūhi sabbhāgatam lajjibhāvaṃ yāva jānāmi 'ti attho. tasmā navaṃ thānaṃ gatena, ehi bhikkhu nissayaṃ ganhāhi 'ti, vuccamānenāpi catūhapañcāhaṃ nissayadāyakassa lajjibhāvaṃ upaparikkhitvā nissayo gahetabbo. sace thero lajji 'ti bhikkhūnaṃ santike sutvā āgatadivase yeva gahetukāmo hoti, thero pana āgamehi tāva vasanto jānissatī 'ti katipāhaṃ ācāraṃ upaparikkhitvā nissayaṃ deti vattati. pakatīyā

¹ Bp pādassa abbhān°

² Bp. *inserts* so after yeva

³ Bp adds pi.

⁴ Bp. alajjī°

nissayagahanatthānaṃ gatena tadah' eva gahetabbo, eka-
divasam pi parihāro n' atthi. sace pathamayāme ācariyassa
okāso n' atthi, okāsam alabhanto paccūsasamaye gahessāmi
'ti sayati, arunaṃ uggatam pi na jānāti, anāpatti. sace pana
ganhissāmi 'ti ābhogaṃ akatvā sayati, arunuggamane duk-
kataṃ. agatapubbaṃ thānaṃ gatena dve tīni divasāni vasi-
tvā gantukāmena anissitena vasitabbam. sattāhaṃ vasis-
sāmi 'ti ālayam karontena pana nissayo gahetabbo sace
thero kiṃ sattāhaṃ vasantassa nissayenā 'ti vadati, patik-
khittakālato patthāya laddhaparihāro hoti. *nissayakaraṇīyo*
ti karaṇīyanissayo karaṇīyo mayā nissayo, gahetabbo ti
attho. *nissayam alabhamānenā* 'ti attanā saddhim addhā-
naṃ¹ paṭipanne nissayadāyake asati, nissayaṃ na labhati
nāma, evam alabhantena anissitena bahūni pi divasāni
gantabbam. sace pubbe 'pi nissayaṃ gahetvā vutthapub-
baṃ kañci āvāsaṃ pavisati, ekarattaṃ vasantenāpi nissayo
gahetabbo. antarāmagge vissamanto vā satthaṃ vā pari-
yesanto² katipāhaṃ vasati, anāpatti. antovasse pana nibad-
dhavāsaṃ vasitabbam, nissayo ca gahetabbo. nāvāya gac-
chantassa pana vassāne āgate 'pi nissayaṃ alabhantassa
anāpatti. *yāciyamānenā* 'ti tena gilānena yāciyamānena.³
sace gilāno⁴ yācāhi man ti vuccamāno 'pi⁵ mānena na yācati,
gantabbam. *phāsu hoti* 'ti samathavipassanānaṃ patilābha-
vasena phāsu hoti. imaṃ hi parihāraṃ n' eva sotāpanno na
sakadāgāmi-anāgāmi-arahanto labhanti, na thāmagatassa
samādhino vā vipassanāya vā lābhī. vissatthakammaṭṭhāne
pana bālaputhujjane kathā 'va n' atthi. yassa kho pana
samatho vā vipassanā vā taruno⁶ hoti, ayaṃ imaṃ pari-
hāraṃ labhati. pavāranāsaṅgaho 'pi etass' eva anuññāto.
tasmā iminā puggalena temāsaccayena⁷ ācariye pavāretvā
gate pi yadā paṭirūpo nissayadāyako āgacchissati, tassa
nissāya vasissāmi 'ti ābhogaṃ katvā puna yāva āsāhapun-
nāmi,⁸ tāva anissitena vatthum vaṭṭati. sace pana āsāha-

¹ Bp. addhānapaṭipannesu.² Bp. adds vā.³ Bp. adds anissigatanavasitabbam.⁴ Bp. omits gilāno.⁵ Bp. inserts gilāno after 'pi⁶ Bp. tarunā.⁷ Bp. omits this.⁸ Bp. āsāhipunnamā.

māse¹ ācariyo n' āgacchatī, yattha nissayo labbhati, tattha gantabbam.

gottena pi anussāvetun ti Mahākassapassa upasampadā-
pekkho ti evaṃ gottam vatvā anussāvetum anujānāmi 'ti
attho. *dve ekānussāvane* ti dve² ekato anussāvane. ekena
ekassa aññena itarassā 'ti evaṃ dvīhi vā ācariyehi ekena vā
ekakkhane kammavācam anussāventehi upasampādetum
anujānāmi 'ti attho. *dve tayo ekānussāvane kātum, tañ ca*
kho ekena upajjhāyenā 'ti dve vā tayo vā jane purimanayen'
eva ekato anussāvane kātum anujānāmi. tañ ca kho anus-
sāvanakiriyaṃ³ ekena upajjhāyena anujānāmi 'ti attho.
tasmā ekena ācariyena dve vā tayo vā anussāvetabbā, dvīhi
vā tihi vā ācariyehi visum visum ekena ekassā 'ti evaṃ
ekappahāren' eva dve tisso vā kammavācā kātabbā. sace
pana nānācariyā nānupajjhāyā ca honti, Tissatthero Sumanat-
therassa saddhivihārikam, Sumanatthero Tissattherassa sad-
dhivihārikam anussāveti, aññamaññān ca ganapūreka honti,
vattatī. sace pana nānā upajjhāyā honti, eko ācariyo hotī,
na tv' eva nānupajjhāyenā 'ti patikkhittattā na vattatī.
idaṃ sandhāya hi esa patikkhepo.

pathamam upajjham gāhāpetabbo ti ettha vajjāvajjam
upanijjhāyati 'ti upajjhā, tam upajjham, upajjhāyo me
bhante hotī 'ti evaṃ vadāpetvā gāhāpetabbo. *vitthāyanti*
ti vitthaddhagattā honti. *yam jātan* ti yam tava sarīre
jātam nibbattam vijjamānam. *tam sanghamajjhe pucchante*
santaṃ atthi 'ti vattabban ti ādi. *ullumpatu man* ti uddharatu
mam. *tāvad evā* 'ti upasampannasamanantaram eva *chāyā*
metabbā 'ti ekaporisā vā dvīporisā vā 'ti chāyā metabbā.
utuppamānam ācikkhitabban ti vassāno hemanto gimho ti
evaṃ utuppamānam ācikkhitabbam. ettha ca utu yeva
utuppamānam. sace vassānādayo aparipunnā honti, yatta-
kehi divasehi yassa yo utu aparipunno, te divase sallakkhetvā
so *divasabhāgo ācikkhitabbo*. atha vā ayaṃ nāma utu, so ca
kho paripunno vā aparipunno vā 'ti evaṃ utuppamānam
ācikkhitabbam. pubbanho vā sāyanho vā 'ti evaṃ diva-

¹ Bp āsaḥhimāse.

² Bp omits dve.

³ Bp. anusāvanakiriyaṃ.

sabbhāgo ācikkhitabbo. *sangīti* 'ti idam eva sabbam ekato katvā tvaṃ kiṃ labhasi, kā te chāyā, kiṃ utuppamānam ko divasabbhāgo tī puttho, idam nāma labhāmi vassam vā hemaṇṇam vā giṃham vā, ayaṃ me chāyā, idam utuppamānam, ayaṃ divasabbhāgo tī vadeyyāsi 'ti evam ācikkhitabbam.

ohāyā 'ti chaddetvā. *dutiyam dātum* tī upasampadamālato¹ parivenaṃ gacchantassa dutiyam² dātum anujānāmi, cattāri ca akaraṇīyāni ācikkhitun tī attho. *pandupālāso* tī pandu-vanno patto. *bandhanā pamutto* tī vantato patito. *abhabbo haritattāyā* 'ti puna harito bhavitum abhabbo. *puṭhusilā* 'ti mahāsīlā.

alabbhamānāya sāmaggīyā anāpatti sambhoge samvāse 'ti yāva tassa ukkhepanīyakammakaraṇatthāya sāmaggī na labbhati, tāva tena saddhiṃ sambhoge ca uposathapa-vāranādikaraṇabhede samvāse ca anāpatti 'ti. sesaṃ sabbattha Mahāvibhaṅge vuttānusārena suvīññeyyattā pakatam eva 'ti.

Samantapāsādikāya vinayavannanāya dvāsattatiadhika-vatthusatapatimanditassa Mahākhandaḥakassa
atthavannanā nīttitā.

Uposathakkhandhavannanā

Uposathakkhandhake *aññatitthiyā* 'ti ettha titthaṃ vuccatī laddhi, aññaṃ titthaṃ aññatitthaṃ, aññatitthaṃ etesaṃ atthi 'ti aññatitthiyā. ito aññaladdhikā 'ti vuttaṃ hoti. *dhammaṃ bhāsanti* 'ti, yaṇ tesam kattabbākattabbam, tam kathenti. *te labhanti* 'ti te manussā labhanti. *mūgasūkarā* 'ti thūlasarīrasūkarā.

anajjhāpanno vā hoti āpajjitvā vā vutthito tī ettha yaṃ āpattim bhikkhu anajjhāpanno vā hoti āpajjitvā vā vutthito. ayaṃ asanti nāma āpatti 'ti evam attho veditabbo *sam-pa-jānamusāvādo*³ *kiṃ hoti* 'ti yv āyaṃ sampajānamusāvādo assa hoti 'ti vutto, so āpattito kiṃ hoti. katarā āpatti hoti 'ti attho. *dukkatāṃ hoti* 'ti dukkatāpatti hoti. sā ca kho

¹ Bp. °mālato.

² Bp. dutiyakam.

³ Bp. °vāde

na musāvādalakkhanena, bhagavato pana vacanena vaci-
dvāre akiriyaśamutthānā¹ āpatti hoti 'ti vedittabbā. vakkha-
ti hi

anālapanto manujena kenaci
vācāgiraṃ no ca pare bhaneyya,
āpajjeyya vācasikaṃ na kāyikaṃ
panhā² me sā kusalehi cintitā 'ti.

antarāyiko ti antarāyakaro. *kissa phāsu hoti* 'ti kim
atthāya phāsu hoti. *paṭhamassa jhānassa adhigamāyā* 'ti
pathamassa jhānassa adhigamanatthāya tassa bhikkhuno
phāsu hoti sukhaṃ hoti. esa nayo sabbattha. iti bhagavā
uddesato ca niddesato ca pathamaṃ pātimokkhuḍdesaṃ
dasseti. *devasīkan* ti divase divase. *cātuddase vā pannarase*
vā 'ti ekassa utuno tatiye ca sattame ca pakkhe dvikkhat-
tuṃ cātuddase avasese chakkhattuṃ pannarase. ayan tāva
eko attho. ayam pana pakaticārittavasena vutto. *sakim*
pakkhassa cātuddase vā pannarase vā 'ti vacanato pana tathā-
rūpe paccaye satī yasmim tasmim cātuddase vā pannarase
vā uddisittuṃ vattati. āvāsikānaṃ bhikkhūnaṃ cātuddaso
hoti, āgantukānaṃ bhikkhūnaṃ³ pannaraso. sace āvāsikā
bahutarā honti, āgantukehi āvāsikānaṃ anuvattitabban ti
vacanato 'pi c' etaṃ vedittabbam.

paṭhamam nimittā kittetabbā 'ti vinayadharena pucchitab-
baṃ puratthimāya disāya kim nimittan ti, pabbato bhante
'ti, puna vinayadharena eso pabbato nimittan ti evaṃ pa-
thamaṃ⁴ nimittam kittetabbam. etaṃ pabbataṃ nimittam
karoma karissāma nimittam. kato nimittam hotu hohi⁵ ti
bhavissati 'ti evaṃ pana kittetuṃ na vattati. pāsāpādisu
pi es' eva nayo. purattimāya disāya purattimāya anudisāya
dakkhināya disāya dakkhināya anudisāya pacchimāya disāya
pacchimāya anudisāya uttarāya disāya uttarāya anudisāya
kim nimittan ti, udakam bhante 'ti, etaṃ udakam nimittan
ti, ettha pana aṭṭhatvā⁶ puna purattimāya disāya kim
nimittan ti, pabbato bhante ti, eso pabbato nimittan ti, evaṃ

¹ Bp akriya°.

³ Bp. omits bhikkhūnaṃ.

⁵ Bp. hoti,

² Bp. pañhā

⁴ Bp. omits paṭhamam,

⁶ Bp. aṭṭhatvā,

paṭhamam kittitam nimittam kittetvā 'va thapetabbam.¹ evañ hi nimittena nimittam ghatitam nāma² hoti. evam nimittāni kittetvā ath' ānantaram vuttāya kammavācāya sīmā sammannitabbā. kammavācāpariyosāne nimittānam anto sīmā hoti, nimittāni sīmato bahi honti. tattha nimittāni sakim kittitāni pi sukittitān'³ eva honti. Andhakatthakathāyam pana tikkhattum sīmāmaṇḍalam sambandhantena nimittam kittetabben ti vuttam. pabbato bhante 'ti . . . pe . . . udakam bhante 'ti evam pana upasampanno vā ācikkhatu anupasampanno vā vaṭṭati yeva. idāni *pabbatanimittādisu* evam vinicchayo vedittabbo. tividho pabbato suddhapamsupabbato suddhapāsānapabbato ubhayamissako ti. so tividho 'pi vattati. vālikarāsī pana na vattati.⁴ hatthippamānato pana⁵ patthāya Sineruppamāno 'pi vattati. sace catūsu disūsu cattāro tisu vā tayo pabbatā honti, catūhi vā tīhi vā pabbatanimittēh' eva sammannitum pi vattati. dvīhi pana nimittēhi ekena vā sammannitum na vattati. tato⁶ paresu pāsānanimittādisu⁷ es' eva nayo. tasmā pabbatam⁸ nimittam karontena pucchitabbam ekābaddho na ekābaddho ti. sace ekābaddho hoti na kātabbo. tam hi catūsu vā atṭhasu vā disūsu kittentenāpi ekam eva nimittam kittitam hoti. tasmā yo evam cakkasanṭhānena vihāram parikkhipitvā thito pabbato tam ekāya⁹ disāya kittetvā aññāsu disūsu tam bahiddhā katvā anto aññāni nimittāni kittetabbāni sace pabbatassa tatīyabhāgam vā upaddhabhāgam¹⁰ vā antosīmāya kattukāmā honti, pabbatam akittetvā yattakam padesam anto kattukāmā, tassa parato tasmim yeva pabbate jātarukkhavammikādisu aññataram nimittam kittetabbam. sace ekayojanadvīyojanappamānam sabbam pabbatam anto kattukāmā honti, pabbatassa parato bhūmiyam jātarukkhavammikādini nimittāni kittetabbāni. *pāsānanimittē* ayagulam pi pāsānasankhyam eva gacchati. tasmā

¹ Bp. *thātabbam*.

² Bp. *omits nāma*.

³ Bp. *kittitān'*.

⁴ Bp. *inserts itare pi hatthippamānato* omakataro na vaṭṭati.

⁵ *Omits* pana.

⁶ Bp. *ito*.

⁷ Bp. *adds pi*.

⁸ Bp. *pabbata*.

⁹ Bp. *eka*.

¹⁰ Bp. *upaddham*.

yo koci pāsāno vattatī. pamānato pana hatthippamāno pabbatasankham¹ gato, tasmā so na vaṭṭatī. mahāgona-mahāmāhīsappamāno² pana vattatī. heṭṭhimaparicchena dvattimsapalagūlapīṇḍaparimāno vattatī. tato khuddakataro, iṭṭhakā vā mahantāpi³ na vaṭṭatī. animitṭupagapāsānānam⁴ rāsi pi na vattatī, pageva paṃsuvālikarāsi. bhūmi-samo khalamaṇḍalasadiso pitthipāsāno vā bhūmito khāṇuko viya utthitapāsāno vā hoti so 'pi pamānupago ce, vattatī. piṭṭhipāsāno atimahanto 'pi pāsānasankham¹ yeva⁵ gacchātī. tasmā sace mahato piṭṭhipāsānassa ekapadesam antosīmāya kattukāmā honti, tam akittetvā tass' upari añño pāsāno kittetabbo. sace piṭṭhipāsān' upari vihāram karonti, vihāramajjhena vā piṭṭhipāsāno vinivijjhivā gacchatī, evarūpo piṭṭhipāsāno na vattatī. sace hi tam kittenti, nimittassa upari vihāro hoti, nimittāñ ca nāma bahisīmāya hoti, vihāro 'pi bahisīmāyam āpajjati. vihāram parikkhipitvā thitavannamutte tinavanam vā tacasāratālanālikērādirukkhavanam vā na vattatī, antosārānam pana sākasālādīnam antosāramissukānam⁷ vā rukkhānam vanam vattatī. tañ ca kho heṭṭhimaparicchena catupañcarukkhamaṭṭam pi, tato oram na vattatī, tato⁸ param yojanasatikam pi vattatī. sace⁹ vanamajjhe vihāram karonti, vanam na kittetabbam. ekadesam antosīmāya kātukāmehi¹⁰ pi vanam akittetvā tattha rukkhapāsānādayo kittetabbā. vihāram parikkhipitvā thitavannam ekattha kittetvā aññattha na kittetabbam. *rukkhavannamutte* tacasāro tālanālikērādirukkhō na vaṭṭatī. antosāro jīvamānako antamaso ubbedhato atthaṅgulo parimānato¹¹ sūcidandakappamāno 'pi vattatī, tato oram na vattatī, tato⁸ param dvādasayojano suppatitṭhitānigrodho 'pi vaṭṭatī. vaṃsanalākasarāvādīsu bijam ropetvā vaddhāpito pamānupago 'pi na vattatī. tato apanetvā pana tamkhaṇam

¹ Bp. °sankhyam.

³ Bp. mahantī.

⁵ Bp. eva

⁷ Bp. °missakānam.

⁹ Bp. adds pana.

¹¹ Bp. parimāhato.

² Bp. °mahim sappamāno.

⁴ Bp. °pāsāna.

⁶ Bp. °tabbo.

⁸ Bp. omits tato.

¹⁰ Bp. kattukāmehi.

pī bhūmiyaṃ ropetvā koṭṭhakaṃ katvā udakaṃ āsīñcitvā kittetum vattati. navamūlasākhāṇḍgamanam akāraṇam. khandham chinditvā ropite pana etaṃ yujjati. kittentena ca rukkho ti pī vattum vattati, sākarukkho¹ sālarukkho ti pī. ekābaddham pana suppatitthitaṇḍrodhasadisaṃ ekattha kittetvā aññattha kittetum na vattati. *magganimitte* arañña-khettanadīḷākamaggādayo na vattanti. jaṅghamaggo vā sakaṭamaggo vā vattati, yo vinibbijjhītvā dve tīni gāmantaraṃ gacchati. yo pana jaṅghamaggo² sakaṭamaggato ukkamitvā³ puna sakaṭamaggam eva otarati, ye vā jaṅghamagga-sakaṭamaggā avalaṇṇā,⁴ te na vattati. jaṅghasatthasakata-satthehi valaṇṇiyamānā⁵ yeva vattanti. sace dve maggā nikkhamitvā pacchā sakatadhuraṃ iva ekī bhavanti, dvīdhā bhinnaṭṭhāne vā sambandhatthāne vā sakim kittetvā puna na kittetabbo. ekābaddham nimittam h' etaṃ hoti. sace vihāraṃ parikkhipitvā cattāro maggā catūsu disāsu gacchanti, majjhe ekaṃ kittetvā aparaṃ kittetum na vattati. ekābaddham nimittam h' etaṃ.⁶ konaṃ vinibbijjhītvā⁷ gatam⁸ pana parabhaḡe kittetum vaṭṭati. vihāramajjhena vinibbijjhītvā gatamaggo pana na kittetabbo. kittite nimittassa upari vihāro hoti. sace sakaṭamaggassa antima-cakkamaggaṃ nimittam karonti, maggo bahisīmāya hoti. sace bāhiracakkamaggaṃ⁹ karonti, bāhiracakkamaggo 'va bahisīmāya hoti, sesaṃ antosiṃam bhajati. maggaṃ kittentena maggo pantho patho pakkho ti ādisu¹⁰ yena kenaci nāmena kittetum vaṭṭati. parikkhāsanthānena vihāraṃ parikkhipitvā gatamaggo ekattha kittetvā aññattha kittetum na vaṭṭati. *vammikammitte* hetthimapaṇicchedena taṃ divasaṃ jāto aṭṭhaṅgulubbedho govisānappamāno pī vammiko vaṭṭati, tato oraṃ na vaṭṭati, tato¹¹ paraṃ Himavantapabbatasadiso 'pī vattati. vihāraṃ parikkhipitvā tṭitam pana ekābaddham ekattha kittetvā aññattha kittetum na vaṭṭati. *nāḍinimīte* yassā

¹ Bp. *inserts* ti pī.

³ Bp. okkamitvā.

⁵ Bp. valaṇṇi°.

⁷ Bp. nibbi°.

⁹ Bp. *adds* nimittam,

¹¹ Bp. *omits* taṭo.

² Bp. jaṅgha.

⁴ Bp. avalaṇṇā.

⁶ Bp. *adds* hoti.

⁸ Bp. gatamaggam.

¹⁰ Bp. dasasu *for* ādisu.

dhammikānaṃ rājūnaṃ kāle anvaḍḍhamāsaṃ¹ anudasāhaṃ anupañcāhan ti evaṃ anatikkamitvā deve vassante valāha-kesu vigatamattesu sotam pacchijjati, ayaṃ nadīsankhyaṃ na gacchatī. yassā pana idisesu vutthikālesu² vassānassa cātummāse sotam na pacchijjati, tumaṇḍalaṃ paticchādetvā tatthakatthaci uttarantiyā bhikkhuniyā antaravāsako temiyati,³ ayaṃ nadīsankhyaṃ gacchatī, nadīsīmaṃ⁴ bandhantānaṃ nimittam hotī. bhikkhuniyā nadīpāragamane 'pi uposathādisaṅghakammakarane 'pi nadīpārasīmasammannane 'pi ayaṃ eva nadī yā pana maggo viya sakatādhurasanthānena vā parikkhāsanthānena vā vihāraṃ parikkhipitvā gatā, taṃ ekattha kittetvā aññattha kittetum na vattati. vihārassa catūsu disāsu aññamaññaṃ vinibbijjhītvā gate nadicatukke 'pi es' eva nayo. asammissanadiyo pana catasso 'pi kittetum vattati. sace vatim karontā viya rukkhapāde nikkhanitvā⁵ vallīpalāsādīhi⁶ nadīsotam rumbhanti, udakañ ca ajjhottharītvā āvaranaṃ pavattati yeva, nimittam kātum vattati. yathā⁷ udakaṃ nappavattati evaṃ setumhi kate appavattamānā nadī nimittam kātum na vattati. pavattanattāne nadīnimittam appavattanattāne udakanimittam kātum vattati. yā pana duvutthikāle⁸ vā gīmhe vā nirudakabhāvena nappavattati, sā vattati. mahānadito udakamātikam nīharanti, sā kunnadīsadisā hutvā tīni sassāni sampādentī niccam pavattati, kiñcāpi pavattati, nimittam kātum na vattati. yā pana mūle mahānadito nīhatāpi⁹ kālantare¹⁰ ten' eva nīhatamaggena¹¹ nadim bhinditvā sayam va¹² gacchantī parato sumsumārādīsamākiṇṇā¹³ nāvādīhi sañcaritabbā nadī hotī, taṃ nimittam kātum vattati. *udakanimitte* nirudake thāne nāvāya vā kumbhiyaṃ¹⁴ vā pātīādīsu¹⁵ vā udakaṃ pūretvā udakanimittam kittetum na vattati, bhūmigatam eva

¹ Bp anvaḍḍha°³ Bp temiyati.⁵ Bp nikkhanitvā⁷ Bp *adds* pana.⁹ Bp niggaṭā¹¹ Bp niggaṃmaggena.¹³ Bp samsumarā°¹⁴ Bp *omīṣ* kumbhiyaṃ vā.² Bp °kāle.⁴ Bp sīmaṃ.⁶ Bp vallīpalāsādīhi.⁸ Bp. dubbuṭṭhi°.¹⁰ Bp °tarena.¹² Bp ca gacchatī *for* va.¹⁵ Bp. cāṭīādīsu.

vattatī. tañ ca kho appavattanaudakam āvātapokkhara-
nitaḷākajātassaronisamuddādisu¹ thitāṃ. atthitāṃ paṇa
oghanadīḍakavāhakamātikādīsu udakāṃ na vattatī.
Andhakatthakathāyaṃ pana gambhīresu āvātādisu ukkhep'
īmaṃ udakāṃ nimittāṃ na kātabban ti vuttāṃ tam du-
vuttāṃ attano matimattāṃ eva. thitāṃ pana antamaṣo
sūkarakhatāya pi gāmadārakānaṃ kilānavāpiyaṃ pi taṃ-
khaññeva pathaviyaṃ āvātāṃ² katvā kūtehi³ āharitvā pūri-
taudakam pi, sace yāvakammavācāpariyosānaṃ⁴ tūtthatī,
appaṃ vā hotu bahūṃ⁵ vā, vattatī. tasmīṃ pana thāne
nimittasaññākaranatthāṃ pāsānavālikāpaṃsuādīrāsī vā pā-
sānatthambho vā dārutthambho vā kātabbo. taṃ kātuñ
ca karetuñ ca bhikkhussa vattatī. lābhasīmāyaṃ pana na
vattatī. samānasamvāsakasīmā⁶ pana⁷ kassaci piḷaṇaṃ na
karotī, kevalaṃ bhikkhūnaṃ vinayakammam eva sādheti,
tasmā ettha vattatī. imehi ca atthahī nimittehi asarmissēhi
pi aññamaññasammissēhi⁸ pi sīmā⁹ sammannitūṃ vattatī
yeva. sā evaṃ sammannitvā bajjhamānā ekena dvīhi vā
nimittehi abaddhā hotī. tīhi pana ādīṃ katvā vuttappakā-
rānaṃ nimittānaṃ satenāpi baddhā hotī. sā tīhi sūghā-
ṭakasanthānā hotī, catūhi¹⁰ caturassa vā sūghātakaadḍha-
candamudīṇgādisanthānā vā, tato adhikehi nānāsanthānā
vā. taṃ¹¹ bandhitukāmehi sāmanta vihāresu bhikkhū tassa
tassa vihārassa sīmāparicchedaṃ pucchitvā baddhasīma-
vihārānaṃ sīmāya sīmantarikaṃ abaddhasīmavihārānaṃ
sīmāya upacāraṃ thapetvā disācārikabhikkhūnaṃ nissāñcā-
rasamaye,¹² sace ekasmīṃ gāmakkhette sīmaṃ bandhitukāmā,
ye tattha baddhasīmā vihārā, tesu bhikkhūnaṃ mayaṃ ajja
sīmaṃ bandhissāma, tumhe sakasakasīmāparicchedato¹³ mā
nikkhamitthā 'tī pesetabbāṃ. ye abaddhasīmā¹³ vihārā, tesu
bhikkhū ekajjhaṃ sannipātetabbā, chandārahānaṃ chando

¹ Bp. °ranīta°.

² Bp. kūtēhi

³ Bp. bahu.

⁴ Bp. °maññam samī°.

⁵ Bp. adds nimittehi.

⁶ Bp. nissāñcāra°.

⁷ Bp. °sīma.

⁸ Bp. āvāṭakam.

⁹ Bp. °sānā.

¹⁰ Bp. omits pana

¹¹ Bp. sīmaṃ.

¹² Bp. omits tam.

¹³ Bp. saka° for sakasaka°.

āharāpetabbo. sace aññānī pī gāmakkhettānī anto kātukāmā,
 tesu gāmesu ye bhikkhū¹ santi, tehi pī āgantabbam, anā-
 gacchantānam chando āharitabbo ti Mahāsumatthero āha.
 Mahāpadumatthero pana nānāgāmakkhettānī nāma pāṭek-
 kam baddhasīmasadisā,² na tato chandapārisuddhi āgacchatī,
 antonimittagatehi pana bhikkhūhi āgantabban ti vatvā
 puna āha, samānasamvāsakasīmāya³ sammannanakāle tesam⁴
 āgamanam pī anāgamanam pī vattatī, avippavāsasīmāya
 sammannanakāle pana antonimittagatehi āgantabbam, anā-
 gacchantānam chando āharitabbo ti. evam sannipatitesu pana
 bhikkhūsu chandārahānam chandesu⁵ āhatesu tesu⁶ maggesu
 nadititthagāmadvārādisu ca āgantukabhikkhūnam sīgham
 sīgham hatthapāsānayanatthañ ca bahisīmakaranatthañ⁷ ca
 ārāmike c' eva samanuddese ca thapetvā bherisaññam⁸ vā
 sankhasaññam vā katvā nimittakittanānantaram vuttāya,
 sunātu me bhante saṅgho ti ādikāya kammavācāya sīma
 bandhitabbā. kammavācāpariyosāne yeva nimittānī bahi
 katvā hetthā pathavīsandhāraṇakaudakam⁹ pariyantaṃ katvā
 sīmā gatā hotī, imam pana samvāsakasīmā¹⁰ sammannantehi
 pabbajjūpasampadādīnam¹¹ saṅghakammānam sukhakara-
 nattham pathamaṃ khaṇḍasīmā bandhitabbā. tam pana
 bandhantehi vattaṃ jānitabbam. sace hi bodhicetiyabhatta-
 sālādīnī sabbavatthūnī patitthāpetvā katavīhāre bandhanti,
 vihāramajjhe bahūnam samosaranaṭṭhāne abandhitvā vihāra-
 paccante vivittokāse bandhitabbā. akatavīhāre bandhantehi
 bodhicetiyādīnam sabbavatthūnam ṭhānam sallakkhetvā,
 yathā patitthātesu vatthūsu vihārapaccante vivittokāse hotī,
 evam bandhitabbā sā hetthimāparicchedena sace ekavīsati
 bhikkhū ganhātī vattatī, tato oram na vaṭṭatī, param bhik-
 khusahassam ganhantī¹² pī vattatī. tam bandhantehi sīmamā-
 lakassa¹² samantā nimittupagā pāsānā thapetabbā. na khan-

¹ Bp. *adds* va.² Bp. °disānī.³ Bp. °sīmā.⁴ Bp. *omits* tesam.⁵ Bp. chande āhate.⁶ Bp. *repeats* tesu.⁷ Bp. bahisīmā°.⁸ Bp. bherī°.⁹ Bp. °dhārakam udakam¹⁰ Bp. samānasamvāsa°.¹¹ Bp. °jupa°.¹² Bp. °mālakassa,

dasīmāyaṃ¹ thitehi mahāsīmā bandhitabbā, na mahāsīmāya thitehi khaṇḍasīmā bandhitabbā.² khaṇḍasīmāya eva pana thatvā khaṇḍasīmā bandhitabbā,² mahāsīmāya eva thitehi³ mahāsīmā bandhitabbā, tatrāyaṃ bandhanaviddhi. samantā c' eso⁴ pāsāno nimittan ti evaṃ nimittāni kittetvā kammavācāya sīmā sammannitabbā. atha tassā eva dalhikammatthaṃ avippavāsakammavācā kātabbā evañ hi sīmaṃ samūhaṇissāmā ti āgatā samūhanitum na sakkhissanti. sīmaṃ sammannitvā bahi sīmantarikapāsānā thapetabbā. sīmantarikā pacchimakotiyā ekaratanappamānā vattati. vidatthippamānā pi vattati 'ti Kurundiyaṃ, caturaṅgulappamānā pi vattati 'ti Mahāpaccariyaṃ vuttam. sace pana vihāro mahā hoti, dve 'pi tisso 'pi taduttari⁵ 'pi khaṇḍasīmāyo bandhitabbā. evaṃ khaṇḍasīmaṃ sammannitvā mahāsīmā-sammatikāle⁶ khaṇḍasīmato nikkhamitvā mahāsīmāya thatvā samantā anupariyāyantehi sīmantarikapāsānā kittetabbā, tato avasesanimit्तāni kittetvā hatthapāsāṃ avijahantehi kammavācāya samānasamvāsakasīmaṃ sammannitvā tassā dalhikammatthaṃ avippavāsakammavācāpi kātabbā. evaṃ⁷ hi sīmaṃ samūhaṇissāmā 'ti āgatā samūhanitum na sakkhissanti. sace pana khaṇḍasīmāya nimittāni kittetvā tato sīmantarikāya nimittāni kittetvā mahāsīmāya nimittāni kittenti, evaṃ tīsu thānesu nimittāni kittetvā, yaṃ sīmaṃ icchanti, taṃ pathamam bandhitum vattati. evaṃ sante 'pi yathāvuttena⁸ nayena khaṇḍasīmato⁹ patthāya bandhitabbā. evaṃ baddhāsu pana sīmāsu khaṇḍasīmāya thitā bhikkhū mahāsīmāya kammaṃ karontānam na kopenti, mahāsīmāya vā thitā khaṇḍasīmāya¹⁰ karontānaṃ sīmantarikāya pana thitā ubhinnam pi na kopenti. gāmakkhetta thatvā kammaṃ karontānam pana sīmantarikāya thitā kopenti, sīmantarikā hi gāmakkhettaṃ bhajati. sīmā ca nām' esā na kevalaṃ pathavītale yeva baddhā baddhā nāma hoti. atha kho piṭṭhipāsāne 'pi kuṭigehe¹¹ 'pi lene¹² 'pi pāsāde

¹ Bp. °māya.³ Bp. thatvā.⁵ Bp. °ttari.⁷ Bp. evañ.¹⁰ Bp. adds kammaṃ.² Bp. omits bandhitabbā.⁴ Bp. eko for c' eso.⁶ Bp. °sammutikāle⁸ Bp. °vutta.¹¹ Bp. kuṭi°.⁹ Bp. adds va.¹² Bp. lene.

'pī pabbatamatthake 'pī baddhā baddhā yeva hoti. tattha pitthipāsāne bandhantehi pāsānapitthiyaṃ rājiṃ vā koṭetvā¹ udukkhalaṃ vā khaṇitvā nimittaṃ na kātappaṃ. nimittupage² pāsāne thapetvā nimittāni kittetabbāni, kammavācāya³ sammannitabbā. kammavācāpariyosāne sīmā pathavīsandhārakaudakaṃ⁴ pariyaṇṭaṃ katvā oṭarati. nimittapāsānā yathāthāne na tittanti, tasmā samantato rāji vā upaṭṭhāpetabbā,⁵ catūsu vā koṇesu pāsānā vijjhatabbā ayaṃ sīmāparicchedo tī vatvā akkharāni vā chinditabbāni. keci usuyyakā⁶ sīmaṃ jhāpessāmā 'ti aggim denti, pāsānā 'va jhāyanti, na sīmā. kutigehe⁷ pi⁸ bhittim akittetvā ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāsattānaṃ anto karitvā pāsānanimittāni thapetvā sīmā sammannitabbā. antokuddaṃ⁹ eva sīmā hoti. sace antokudde¹⁰ ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāso n' atthi, pamukhe 'pi¹¹ nimittapāsāne thapetvā sīmā¹² sammannitabbā. sace etam¹³ pi na ppahoti, bahinimbodakapatanatthāne¹⁴ 'pi nimittāni thapetvā sammannitabbā. evaṃ sammatāya pana sabbaṃ kutigeham¹⁵ sīmattham eva hoti. catubhittiyalene¹⁶ 'pi¹⁷ kuddaṃ¹⁸ akittetvā pāsānā 'va kittetabbā. anto¹⁹ okāse²⁰ asati²¹ pamukhe 'pi nimittāni thapetabbāni sace na ppahoti, bahinimbodakapatanatthāne²² nimittapāsāne thapetvā nimittāni kittetvā sīmā sammannitabbā. evaṃ lenassa²³ anto ca bahi ca sīmā hoti. uparipāsāde 'pi bhittim akittetvā anto pāsāne thapetvā sīmā sammannitabbā. sace na ppahoti, pamukhe 'pi pāsāne thapetvā sammannitabbā. evaṃ sammatā uparipāsāde yeva hoti, hetthā na oṭarati. sace pana bahūsu thambhesu tulānaṃ upari katapāsādassa

¹ Bp koṭetvā² Bp. °upaga³ Bp omits kammavācāya sammanitabbā⁴ Bp °dhāraṇam udakam⁵ Bp utthāpe°⁶ Bp usuyyakā.⁷ Bp kutigehe⁸ Bp adds bandhantehi.⁹ Bp °kuttam¹⁰ Bp °kutte.¹¹ Bp omits 'pi¹² Bp omits sīmā¹³ Bp evam¹⁴ Bp bahinimbodaka°¹⁵ Bp kutigeham¹⁶ Bp °lene¹⁷ Bp inserts bandhantehi after 'pi.¹⁸ Bp kuttam.¹⁹ Bp. inserts sace before anto²⁰ Bp. okāse²¹ Bp n' atthi for asati²² Bp bahinimbo° and adds pi²³ Bp. lenassa

hetthimatale kuḍḍo,¹ yathā nimittānaṃ anto hoti, evaṃ uṭṭhahitvā tulārukkhehi ekasambaddho thito, hetthāya² otarati. ekatthambhapāsādassa pana uparitale³ baddhā sīmā, sace thambhamatthake ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāso hoti, hetthā otarati. sace pāsādassa⁴ bhittito niggaṭṭesu niyyu-hakādisu⁵ pāsāne thapetvā sīmaṃ bandhanti, pāsādabhitti antosīmāyā⁶ hoti, hetthā pan' assā otaranānotaranaṃ vuttanāyena' eva vedittabbam. hetthāpāsāde kittentehi pi bhitti ca rukkhathambhā ca na kittetabbā. bhittilagge pana pāsānatthambhe kittetum vattati. evaṃ kittitā sīmā hetthāpāsādassa pariyaṇatthambhānaṃ anto yeva hoti. sace pana hetthāpāsādassa kuḍḍo⁷ uparimatale⁸ sambaddho hoti, uparipāsādam pi abhirūhati. sace pāsādassa bahinmbodakapatanatthāne⁹ nimittāni karonti, sabbo pāsādo sīmattho hoti. sace¹⁰ pabbatamatthake talaṃ hoti ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāsārahaṃ, tattha piṭṭhipāsāne viya sīmaṃ bandhanti, hetthāpabbate 'pi ten' eva paricchedena sīmā otarati. tālamūlakapabbate 'pi upari sīmā baddhā hetthā otarat' eva. yo pana vitānasanthāno hoti, upari ekavīsatiyā bhikkhūnaṃ okāso atthi, hetthā n' atthi, tassa upari baddhā sīmā hetthā na otarati. evaṃ mudingasanthāno vā hotu paṇavasanthāno vā, yassa hetthā vā majjhe vā sīmappamānaṃ n' atthi, tassa upari baddhā sīmā hetthā na¹¹ otarati. yassa pana dve kūtāni āsanne thitāni ekassa pi upari sīmappamānaṃ na ppahoti, tassa kūtantaraṃ cinitvā vā pūretvā vā ekābaddhaṃ katvā upari sīmā sammannitabbā. eko sappaphanasadiso pabbato, tassa upari sīmappāmānassa atthitāya sīmaṃ bandhanti, tassa ce hetthā ākāsapabbhāraṃ hoti, sīmā na otarati. sace pan' assa vemajjhe sīmappamāno susirapāsāno hoti, otarati. so ca pāsāno sīmattho yeva hoti. athāpi 'ssa hetthā lenassa¹² kuḍḍo¹³ aggakoṭṭim āhacca

¹ Bp kuṭṭo³ Bp. uparimatale⁵ Bp niyyūha°.⁷ Bp kuṭṭo⁹ Bp. bahinmbbo°¹¹ Bp. n' eva for na¹³ Bp kuṭṭo.² Bp hetthāpi.⁴ Bp. pāsāda.⁶ Bp °sīmāyam⁸ Bp °talena.¹⁰ Bp omits sace¹² Bp lenassa

tiṭṭhati, otarati, hetthā ca upari ca sīmā yeva hoti. sace pana hetthā uparimassa sīmāparicchedassa pārato antolenam¹ hoti, bahi sīmā na otarati. athāpi 'ssa² uparimassa sīmāparicchedassa orato bahilenam¹ hoti, anto sīmā na otarati. athāpi 'ssa² upari sīmāparicchedo³ khuddako, hetthā lenam⁴ mahantaṃ sīmāparicchedam atikkamivā thitaṃ, sīmā upari yeva hoti, hetthā na otarati. yadi pana lenam⁴ khuddakaṃ sabbapacchimasīmāparimāṇaṃ upari sīmā mahatī taṃ aj-jhottharivā thitā sīmā otarati. atha lenam⁴ atikhuddakaṃ sīmappamāṇaṃ na hoti, sīmā upari yeva hoti, hetthā na otarati. sace tato upaḍḍhaṃ bhijjivā sāmaṃ⁵ patati, sīmappamāṇaṃ ce 'pi hoti, bahi patitaṃ asīmā. apatitam pana yadi sīmappamāṇaṃ, sīmā hoti yeva. khaṇḍasīmā⁶ nīcavattukā hoti, taṃ pūretvā uccavatthukam karonti, sīmā yeva. sīmāya gehaṃ karonti, sīmattakam eva hoti. sīmāya pokkharanīm khananti, sīmā yeva. ogho sīmamaṇḍalaṃ ottharivā gacchati, sīmamālake⁷ attaṃ bandhivā kammaṃ kātuṃ vattati. sīmāya hetthā ummaṅganadī⁸ hoti, iddhiṃ bhikkhu tattha nīsidati. sace sā nadī pathamaṃ gatā, sīmā pacchā baddhā, kammaṃ na kopeti. atha pathamaṃ sīmā baddhā, pacchā nadī gatā, kammaṃ kopeti. hetthāpathavītale thito pana kopeti yeva. sīmamālake⁷ pana⁹ vattarukkho¹⁰ hoti, tassa sākāhā vā tato niggaṭapāroho vā mahāsīmāya pathavītaṃ vā tattha jātarukkhādīni vā āhacca tiṭṭhati, mahāsīmaṃ sodhetvā vā kammaṃ kātabbā, te vā sākāhāpārohā chindivā bahitthakā kātabbā. anāhaccaṭṭhasākāhādīsu ārūḥabbhikkhu hatthapāsāṃ ānetabbo. evaṃ mahāsīmāya jātarukkhassa sākāhā vā pārohā¹¹ vā vuttanayen' eva sīmamālake patiṭṭhāti. vuttanayen' eva sīmaṃ sodhetvā kammaṃ kātabbā te vā sākāhāpārohā chindivā bahitthakā kātabbā. sace sīmamālake kamme kayīramāṇe koci bhikkhu mālakassa¹² anto pavisitvā vehāsaṃ thitasākāhāya

¹ Bp °lenam.

³ Bp sīmāyapari°

⁵ Bp omits sāmaṃ

⁷ Bp °mālake

⁹ Bp. omits pana.

¹¹ Bp pāroho

² Bp. omits 'ssa.

⁴ Bp lenam.

⁶ Bp. khaṇḍhasīmā

⁸ Bp umanganadī.

¹⁰ Bp. vaṭarukkho

¹² Bp sīmamālakassa.

nīsīdati, pādā vā 'ssa bhūmigaṭā honti, nivāsanapārūpanaṃ vā bhūmiṃ phusati, kammaṃ kātuṃ na vattatī pāde pana nivāsanapārūpanaṃ ca ukkhipāpetvā kātuṃ vattatī. idaṃ ca lakṣhaṇaṃ purīmanayena¹ pi vedittabbaṃ. ayam pana viśeso, tatra ukkhipāpetvā kātuṃ na vattatī, hatthapāsāsaṃ yeva ānetabbo sace anto sīmattho² pabbato abbhugacchati, tatr' attho bhikkhu hatthapāsāsaṃ ānetabbo. iddhiyā anto-pabbataṃ pavitthe 'pi es' eva nayo. bajjhamānā eva hi sīmā pamānarahitaṃ padesaṃ na otarati. baddhasīmāya jātaṃ yaṃkiñci yatthakattihaci. ekasambandhena gataṃ sīmāsankhaṃ³ eva gacchati.⁴

tiyojanaparamaṃ ti ettha tiyojanaṃ paramaṃ pamānaṃ etiṣṣā 'ti tiyojanaparamā, taṃ tiyojanaparamaṃ sammanantena⁵ majjhe thatvā yathā catūsū⁶ dīśāsu diyaḍḍhadiyadḍhayojanaṃ hoti, evaṃ sammannitabbā. sace pana majjhe thatvā ekekaḍḍisato tiyojanaṃ karonti, chayojanā hoti,⁷ na vaṭṭatī. caturassaṃ vā tikoṇaṃ vā sammannantena yathā konato koṇaṃ tiyojanaṃ hoti, evaṃ sammannitabbā. sace hi yenakenaci pariyaṇtena kesaggaṃattam pi tiyojanaṃ atikkāmeti, āpattiṃ ca āpajjati sīmā ca asīmā 'va⁸ hoti.

nadīpāraṇ ti ettha pārayti 'ti pāra, kiṃ pārayati, nadim, nadiyā pāra nadīpāra, taṃ nadīpāraṃ⁹ ajjhottharamānaṃ ti attho. ettha pana¹⁰ nadiyā lakṣhaṇaṃ nadīnimittesu¹¹ vuttanayam eva. *yattā' assa dhuvaṇāvā vā*¹² 'ti yattā nadiyā sīmabandhanatthānagatesu tittthesu niccasaññācāraṇā vā assa, yā sabbantimena paricchēdena pājanapurisena saddhiṃ tayo jane vahati. sace pana sā nāvā uddhaṃ vā adho vā kenacīd eva karaṇīyena puna āgamanatthāya nītā vā¹³ thenehi vā hatā¹⁴ avassaṃ labbhaneyyā, yā pana¹⁵ vātena vā chinna-bandhanā vīcihi nadīmajjhaṃ nītā avassaṃ āharitabbā, puna¹⁶

¹ Bp. °naye

³ Bp. °sankhyam

⁵ Bp. *adds* pana

⁷ Bp. hoti 'ti.

⁹ Bp. *inserts* nadim

¹¹ Bp. nimittē.

¹³ Bp. *corehi for* vā thenehi.

¹⁵ Bp. *omits* yā pana.

² Bp. sīmato

⁴ Bp. gacchati 'ti

⁶ Bp. *adds* pi

⁸ Bp. *omits* 'va.

¹⁰ Bp. *ca for* pana.

¹² Bp. *omits* vā

¹⁴ Bp. hatā

¹⁶ Bp. *omits* puna.

dhuvanāvā 'va hoti, uduke ogate thalam ussāditāpi¹ sudhākasatādhihi² pūretvā thapitāpi dhuvanāvā 'va. sace bhunānāvā visankhatapadarā vā na vaṭṭati. Mahāpadumatthero pan' āha sace 'pi tāvakālikam nāvam ānetvā sīma-bandhanatthāne thapetvā nimittāni kittenti, dhuvanāvā yeva³ hoti 'ti. tatra Mahāsummatthero āha nimittam vā sīmā vā kammavācāya gacchati, na nāvāya, bhagavatā ca dhuvanāvā anuññātā, tasmā nibbaddhanāvā yeva vaṭṭati 'ti. *dhuvasetu vā* 'ti yattha rukkhasanghātamayo vā padarabaddho vā jaṅghasatthasetu vā hatthiassādīnam sañcaranayoggo mahāsetu vā atthi antamaso tam khaṇaṃ ñeva rukkham chinditvā manussānam sañcaranayoggo ekapadikasetu pi⁴ dhuvasetu tv' eva saṅkham⁵ gacchati. sace pana uparibaddhāni vettalatādīni hatthena gahe tvāpi na sakkā hoti tena sañcaritum na vattati. *evarūpaṃ nadīpārasīmaṃ sammannitum* ti yatth' āyam vuttappakārā dhuvanāvā vā dhuvasetu vā abhimukhatitthe yeva atthi, evarūpaṃ nadīpārasīmaṃ sammannitam anujānāmī 'ti attho. sace dhuvanāvā vā dhuvasetu vā abhimukhatitthe n' atthi, isakam uddham abhirūhitvā adho vā orohitvā atthi, evam pi vattati. Karavikatissatthero pana gāvutamattabbhantare 'pi vaṭṭati 'ti āha. imaṃ ca pana nadīpārasīmaṃ sammannantena ekasmiṃ tīre ṭhatvā uparisote nadītīre nimittam kittetvā tato paṭṭhāya attānam parikkhipantena, yattakam paricchedam icchati, tassa pariyosāne adhosote 'pi nadītīre nimittam kittetvā paratīre sammukhatthāne nadītīre nimittam kittetabbam, tato paṭṭhāya, yattakam paricchedam icchati, tassa vasena yāva uparisote paṭhamakittitanimittassa sammukhā nadītīre nimittam, tāva kittetvā paccāharitvā⁶ pathamakittitanimittena saddhim ghatetabbam. atha sabbanimittānam anto thite bhikkhū hatthapāsagate katvā kammavācāya sīmā sammannitabbā. nadiyam thitā anāgatāpi kammam na kopenti. sammatipariyosāne⁷ ṭhapetvā nadī⁸ nimittānam anto paratīre⁹ ca orimatīre ca ekā¹⁰ sīmā hoti.

¹ Bp. ussāritāpi.² Bp. sudhākasavādhihi.³ Bp. 'va.⁴ Bp. omits pi.⁵ Bp. sankhyam.⁶ Bp. omits paccāharitvā.⁷ Bp. sammuti°.⁸ Bp. nadīm.⁹ Bp. pāratīre.¹⁰ Bp. eka.

nadī pana baddhasīmasaṅkhaṃ¹ na gacchatī, viṣuṇṇaṃ nadīsīmā eva hi sā. sace antonadiyaṃ dīpako hotī, taṃ antosīmāyaṃ² kātukāmena purīmanayen' eva attanā tthitātīre nīmittānī kittetvā dīpakassa orimante ca pārīmanante ca nīmittaṃ kittetabbāṃ, atha paratīre nadiyā orimatīre nīmittassa sammukkhāṭṭhāne nīmittaṃ kittetvā tato paṭṭhāya purīmanayen' eva yāva uparīsote paṭṭhamakittitānīmittassa sammukkhā nīmittaṃ, tāva kittetabbāṃ, atha dīpakassa pārīmanante ca orimante ca nīmittaṃ kittetvā paccāharitvā paṭṭhamakittitānīmittena saddhīṃ ghaṭetabbāṃ, atha dīsu tīresu dīpake ca bhikkhū sabbe 'va hatthapāsagate katvā kammavācāya sīmā sammannitabbā. nadiyaṃ tthitā anāgacchantāpī kammaṃ na kopentī. sammatipariyosāne³ tthapetvā nadiṃ nīmittānaṃ anto tīradvayaṇī ca dīpako ca ekasīmā hotī. nadi pana nadīsīmā yeva. sace pana dīpako vihārasīmaparicchedato uddhaṃ vā adho vā adhīkataro hotī, atha vihārasīmaparicchedanīmittassa ujukam eva sammukkhībhūte dīpakassa orimante nīmittaṃ kittetvā tato paṭṭhāya dīpakasīkharaṃ parikkhīpantena puna dīpakassa orimante nīmittassa⁴ sammukhe pārīmanante nīmittaṃ kittetabbāṃ. tato paraṃ purīmanayen' eva paratīre⁵ sammukhanīmittaṃ ādīṃ katvā paratīre⁵ nīmittānī ca dīpakassa pārīmanantaorimante⁶ nīmittānī ca kittetvā paṭṭhamakittitānīmittena saddhīṃ ghaṭanā kātābbā. evaṃ kittetvā sammatā sīmā pabbata-saṇṭhānā hotī. sace pana dīpako vihārasīmaparicchedato uddhaṃ pi adho 'pi adhīkataro hotī, purīmanayen' eva dīpakassa ubho 'pi sīkharānī parikkhīpitvā nīmittānī kittentena nīmittaghaṭanā kātābbā. evaṃ kittetvā sammatā sīmā mudīngasaṇṭhānā hotī. sace dīpako vihārasīmaparicchedassa anto khuddako hotī, sabbapaṭṭhamena⁷ nayena⁸ nīmittānī kittetabbānī. evaṃ kittetvā sammatā sīmā panasāṇṭhānā hotī.

anupariveṇṇiyaṇ ti ekasmiṃ⁹ vihāre tasmiṃ tasmiṃ parivene.

¹ Bp. °sankhyaṃ.

² Bp. sammutī°.

³ Bp. pārīmanante.

⁴ Bp. °paṭṭhāya.

⁵ Bp. °paṭṭhāya.

⁶ Bp. ekasīmamahā for ekasmiṃ.

⁷ Bp. °sīmāya.

⁸ Bp. nīmitta.

⁹ Bp. °mante.

¹⁰ Bp. adds dīpake.

asanketenā 'ti saṅketam akatvā. *ekaṃ samūhamitvā* tī kam-mavācāya samūhamitvā. *yato pātimokkham sunātī* 'ti yat-thakatthaci bhikkhūnam hatthapāse nisinnō yasmā pātimokkham sunātī, kato v' assa uposatho tī attho. idaṃ ca vatthuvāsena vuttam. hatthapāse nisinnasā pana asunantassāpi kato 'va hoti uposatho. *nimittā kittetabbā* 'ti uposathapamukhassa khuddakāni vā mahantāni vā pāsānaitthakadārukhaṇḍadandakādīni yānikānī nimittāni abbhokāse vā mālakādīsu¹ vā yatthakatthaci saññaṃ katvā kittetum vattati. athavā *nimittā kittetabbā* 'ti nimittupagāni² vā animittupagāni³ vā pariccheda jānanattham nimittāni³ kittetabbāni. *therehi bhikkhū paṭhamataram sannipatitun* tī ettha, sace mahāthero paṭhamataram na āgacchatī dukkatam. *sabbhe' eva ekajham sannipatitvā uposatho katabbo* tī ettha sace porānako āvāso majjhe vihārassa hoti, pahoti c' ettha bhikkhūnam nisajjatthānam,⁴ tattha sannipatitvā uposatho katabbo. sace porānako paridubbalo c' eva sambādho ca, añño pacchā utthito āvāso asambādho, tattha uposatho katabbo. *yattha vā pana thero bhikkhu viharatī* 'ti etthāpi sace therassa vihāro sabbesam pahoti, phāsuko hoti *tattha uposatho katabbo* sace pana so paccante visamappadeso hoti, therassa vattabham bhante tumhākam vihāro aphāsukadeso, n' atthi ettha sabbesam okāso, asukasmiṃ nāma āvāso okāso atthi, tattha gantum vattati 'ti. sace thero n' āgacchatī, tassa chandapārisuddhiṃ ānetvā sabbesam pahonake phāsukatthāne uposatho katabbo.

Andhakavindā 'ti Rājagahato gāvutamattam⁵ eva⁶ Andhakavindam nāma, tam upanissāya thero vasatī, tato *Rājagaham uposatham āgacchanto*. Rājagaham hi parikkhīpitvā atthārassa mahāvihārā sabbe ekasīmā, Dhammasenāpatinā n' esam sīmā baddhā, tasmā Veluvane sanghassa sāmaggīdānattham āgacchanto tī attho. *nadīm taranto* tī Sippiniyam nāma nadīm atikkamanto. *manam vūha' ahoṣī* 'ti isakam appattavūhabbhāvo ahoṣī. sā kira nadī Gijjhakūtato otari-

¹ Bp. māla°.

² Bp. omits nimittāni.

³ Bp. gāvutattaye.

⁴ Bp. vūho.

⁵ Bp. °upagā.

⁶ Bp. nissa°.

⁷ Bp. omits eva.

tva caṇḍena sotena¹ vahatī, tattha vegena āgacchantam uda-
kam amanasikaronto thero manam vūḷha² ahosi, na pana
vūḷha,² udakabbhāhatānissa cīvarānī allānī jātānī *sammataṁ*
sīmā saṅghena ticīvarena avippavāso ṭhapetvā gāmañ ca gāmū-
pacārañ cā 'ti imissā Kammavācāya uppannakālato patthā-
ya bhikkhūnam purimakammavācā na vattatī. ayam eva³
thāvarā hoti bhikkhunīnam pana ayam na vattatī purimā
yeva vattatī kasmā. bhikkhunisaṅgho hi antogāme vasatī.
yadi evam siyā, so etāya kammavācāya ticīvaraparihāraṁ
na labheyya, atthi c' assa parihāro tasmā purimā yeva vat-
tati. bhikkhunisaṅghassa hi dve 'pī sīmāyo labbhanti.
tattha bhikkhūnam sīmaṁ ajjhottharitvāpi tassā anto 'pi
bhikkhunīnam sīmaṁ sammannitum vattatī. bhikkhūnam pī
bhikkhunīsīmāya es' eva nayo. na hi te aññamaññassa
kamme ganapūrakā hontī na kammavācāvaggamā⁴ karontī.
ettha ca nigamanagarānam pī gāmen' eva saṅgaho veditaḅbo.
gāmūpacāro tī parikkhittassa parikkhepo. aparikkhittassa
parikkhepokāso. tesu adhiṭṭhitatecīvariko bhikkhu pari-
hāraṁ na labhatī. iti bhikkhūnam avippavāsasīmā gāmañ
ca gāmūpacārañ ca na ottharati, samānasamvāsakasīmā 'va
ottharati. samānasamvāsakasīmā c' ettha attano dhamma-
tāya gacchatī. avippavāsā⁵ pana yattha samānasamvāsa-
kasīmā, tatth' eva gacchatī, na hi tassā viṣum nimittakit-
tanam atthi, tattha sace avippavāsāya sammatikāle⁶ gāmo
atthi, tam sā na ottharati, sace pana sammatāya sīmāya
pacchāgāmo nivisati so 'pī sīmāsankham⁷ yeva gacchatī.
yathā ca pacchā nivittṭho, evam pathamaṁ nivittṭhassa pacchā
vaḍḍhitappadeso 'pī sīmāsankham⁸ eva gacchatī. sace 'pī
sīmāya sammatikāle⁹ gehānī katānī, pavississāmā 'tī ālayo
'pī atthi, manussā pana appaviṭṭhā¹⁰ porānakagāmaṁ vā sace
geham eva chaḍḍetvā aññattha gatā, agāmo yeva esa, sīmā

¹ Bp. *inserts* theram *after this*.

² Bp. vūḷho.

³ Bp. °cam vaggam.

⁴ Bp. sammuti°.

⁵ Bp. °sankhyam for °sankham, *sic passim*.

⁶ Bp. sammuti° for sammati°, *sic passim*.

⁷ Bp. °sankhyam eva.

⁸ Bp. apaviṭṭhā.

⁹ Bp. *adds* hi.

¹⁰ Bp. avippavāsasīmā.

ottharati. sace pana ekam pi kulam pavittham vā āgataṃ¹
vā atthi gāmo yeva sīmā na ottharati.

evaṃ ca pana bhikkhave ticivarena avippavāso samūhantabbo
ti ettha samūhantena bhikkhunā vattaṃ jānitabbaṃ. tatr'
idaṃ vattaṃ khandasīmāya² tthatvā avippavāsasīmā na
samūhantabbā, tathā avippavāsasīmāya² tthatvā khandasīmā-
pi. khandasīmāya² pana thitena khandasīmā va samūhani-
tabbā, tathā itarāya thitena itarā. sīmaṃ nāma dvihi kārā-
nehi samūhanan ti pakatiyā khuddakaṃ puna āvāsavaḍ-
ḍhanatthāya mahatiṃ vā kātaṃ, pakatiyā mahatiṃ puna
aññesaṃ vihārokaśādanatthāya khuddakaṃ vā kātaṃ.
tatha sace khandasīmaṃ ca avippavāsasīmaṃ ca jānanti,
samūhanituṃ c' eva bandhītuṃ ca sakkhissanti. khandasī-
mānaṃ pana jānantā avippavāsaṃ ajānantapi, samūhanituṃ
c' eva bandhītuṃ ca sakkhissanti. khandasīmaṃ ajānantā
avippavāsaṃ yeva jānantā, cetiyanganabodhiyaṅganapo-
sathāgārādisu nirāsankatthānesu tthatvā app' eva nāma
samūhanitum sakkhissanti. patibandhitum pana na sak-
khissant' eva. sace bandheyyum, sīmasambhedaṃ katvā
vihāraṃ avihāraṃ kareyyum, tasmā na samūhanitabbā. ye
pana ubho 'pi na jānanti, te n' eva samūhanitum na bandhi-
tum sakkhissanti. ayaṃ hi sīmā nāma kammavācāya vā
asīmā hoti, sāsanantaradhānena vā. na ca sakkā sīmaṃ
ajānentehi kammavācaṃ³ kātum, tasmā na samūhanitabbā.
sādhukam pana űatvā yeva samūhanitabbā ca bandhitabbā
cā 'ti.

evaṃ baddhasīmāvasena samānasaṃvāsaṃ ca ekuposatha-
bhāvaṃ⁴ ca dassetvā idāni abaddhasīmesu pi okāsesu taṃ
dassento *asammatāya bhikkhave sīmāya atthapitāyā* 'ti ādim
āha. tatha *atthapitāyā* 'ti aparicchināya. gāmagahaṇena
c' ettha nagaram pi gahitam eva hoti. tatha yattake padese
tassa⁵ gāmassa bhojakā balim labhanti, so padeso appo vā
hotu mahanto vā, gāmasīmā 'tv eva saṅkham⁶ gacchati.
nagaraniḡamasīmāsu pi es' eva nayo. yam pi ekasmiṃ⁷

¹ Bp. agataṃ

² Bp. °vācā.

³ Bp. *repeats* tassa.

⁴ Bp. etasmiṃ.

⁵ Bp. °māyam.

⁶ Bp. ekūpo°.

⁷ Bp. sankhyam.

yeva gāmakkhette ekaṃ padesaṃ, ayaṃ viṣuṃ gāmo hotū 'ti paricchinditvā rājā kassaci deti, so 'pi viṣuṃ gāmasīmā hoti yeva. tasmā sā ca itarā ca pakatigāmanagaranigamasīmā baddhasīmāsadisā yeva honti. kevalam pana ticīvara-vippavāsaparihāraṃ na labhanti. evaṃ gāmantavāsīnam sīmāparicchedaṃ dassetvā idāni araṇṇakānam¹ dassento *agāmake ce* 'ti ādim āha. tattha agāmake ce 'ti gāmanigamanagara-sīmāhi aparicchinne aṭavippadese. atha vā agāmake ce 'ti Vijjhāṭavāsadisē² araṇṇe bhikkhu vasati, ath' assa thitokā-lato sammatā sattabbhantarā samānasamvāsakasīmā 'ti attho. ayaṃ sīmā ticīvaravippavāsaparihāraṃ pi labhati. *samantā sattabbhantarā* 'ti tattha ekaṃ abbhantaraṃ atthavīsatiha-thappamānaṃ hoti. majjhe thitassa samantā sattabbhantarā vinivedhena³ cuddasa honti. sace dve saṅghā viṣuṃ vinaya-kammāni karonti, dvinnaṃ sattabbhantarānaṃ antare aññaṃ ekaṃ sattabbhantaraṃ upacāratthāya thapetabbam. sesā sattabbhantarasīmākathā Mahāvibhaṅge uddesitasikkhāpavannanāyaṃ vuttanayena gahetabbā. *sabbā bhikkhave nadī asīmā* 'ti yā kāci nadīlakkanapattā nadī nimittāni kittetvā etaṃ baddhasīmaṃ karomā 'ti katāpi asīmā 'va hoti sā pana attano sabhāven' eva baddhasīmasadisā,⁴ sabbam ettha sanghakammaṃ kātuṃ vaṭṭati. samuddajātasaresu⁵ pi es' eva nayo. ettha ca *jātasaro*⁶ nāma yenakenaci khanitvā akato sayaṇjātasobbho samantato āgatenā udakena pūrito tittthati. evaṃ nadīsamuddajātasarānaṃ⁵ baddhasīmathāvaṃ patikkhipitvā puna tattha abaddhasīmaparicchedaṃ dassento *nadyā vā bhikkhave* 'ti ādim āha. tattha *yaṃ majjhimaṃ purisassa samantā udakukkhepā* 'ti yaṃ thānaṃ majjhimaṃ purisassa samantato udakukkhepena paricchinnaṃ. kathaṃ pana udakaṃ ukkhipitabbam. ya-thā akkhadhuttā dāruḷaṃ khipanti, evaṃ udakaṃ vā vālikaṃ vā hatthena gahetvā thāmamajjhimena purisena sabbathāmena khipitabbam. yattha evaṃ khittam udakaṃ vā vālikā vā patati, ayaṃ eko udakukkhepo. tassa anto

¹ Bp. āraṇṇa° and adds sīmāparicchedam.

² Bp. Viñjāṭavī°.

³ Bp. vinibbedhena.

⁴ Bp. °sīmā°.

⁵ Bp. °jātasaresu.

⁶ Bp. jātassaro.

hatthapāsam vijahitvā tthito kammaṃ kopeti. yāva parisā vaḍḍhati, tāva sīmāya¹ vaḍḍhati. parisapariyantato udakukkhepo yeva pamānaṃ jātasarasamuddesu² pi es' eva nayo. ettha ca sace nadi nātidighā hoti, pabhavato patthāya yāva mukhadvārā³ sabbattha sangho nisidati, udakukkhepa-sīmākammaṃ nāma⁴ n' atthi, sakalāpi nadi etesaṃ yeva bhikkhūnaṃ pahoti. yam pana Mahāsummattherena vuttaṃ, yojanaṃ pavattamānā yeva nadi, tatrāpi upari aḍḍhayojanaṃ pahāya hetthā aḍḍhayojanaṃ⁵ kammaṃ kātum vattati 'ti taṃ Mahāpadumattheren' eva patikkhittaṃ. bhagavatā hi tīmaṇḍalaṃ paṭicchādetvā yatthakatthaci uttarantiyā bhikkhuniyā antaravāsako temiyati⁶ 'ti idaṃ nadiyā pamānaṃ vuttaṃ, na ca⁷ yojanaṃ vā aḍḍhayojanaṃ⁸ vā, tasmā yā imassa suttassa vasena pubbe vuttalakḥhanā nadi, tassā pabhavato patthāya sanghakammaṃ kātum vattati.⁹ sace paṇ' ettha bahū bhikkhū viṣuṃ viṣuṃ kammaṃ karonti, sabbehi attano ca aññesañ ca udakukkhepaparichedassa antarā añño udakukkhepo sīmantarikatthāya thepetabbo. tato adhikam vattati yeva. ūnakam pana na vattati 'ti vuttaṃ. jātasarasamuddesu² es' eva nayo. nadiyā pana sanghakammaṃ¹⁰ karissāmā 'ti gatehi, sace nadi paripunnā hoti samatittikā udakasātikaṃ nivāsetvāpi antonadiyaṃ yeva kammaṃ kātappaṃ. sace na sakkonti, nāvāya pi thatvā kātappaṃ. gacchantiyā pana nāvāya kātum na vattati kasmā udakukkhepamattam eva hi sīmāpamānaṃ,¹¹ tam nāvā saṅgham eva atikkameti, evaṃ sati aññissā sīmāya ñatti aññissā anussāvanā¹² hoti, tasmā nāvaṃ arittena vā thapetvā pāsāne vā lambitvā antonadiyaṃ jātārukkhe vā bandhitvā kammaṃ kātappaṃ. antonadiyaṃ baddhe¹³ aṭṭake 'pi antonadiyaṃ jātārukkhe pi tthitehi kātum vattati. sace pana rukkhassa sākhā vā tato

¹ Bp. sīmāpi.³ Bp °dvāram.⁵ Bp °yojane⁷ Bp omits ca.⁹ Bp. vattati 'ti.¹⁰ Bp. sanghakammaṃ¹² Bp. anusāvanā.² Bp jātassara°.⁴ Bp. omits nāma.⁶ Bp. temiyati⁸ Bp. addha°.¹¹ Bp. sīmā.¹³ Bp. baddha.

nikkhantapāroho vā bahinadītire vihārasīmāya vā gāmasīmāya vā patitthito, sīmam vā sodhetvā sākhaṃ vā chinditvā kammam kātabbam. bahinadītire jātarukkhaṣṣa antonadiyaṃ pavitthasākhāya vā pārohe vā nāvaṃ bandhitvā kammam kātum na vaṭṭati. karontehi sīmā vā sodhetabbā, chinditvā vā 'ssa bahipatitthitabhāvo nāsetabbo. nadītire pana khānukaṃ kotetvā¹ tattha baddhanāvāya na vattati yeva. nadiyaṃ setuṃ karonti, sace antonadiyaṃ yeva setu vā setupādā vā, setumhi thitehi kammaṃ kātum vattati. sace pana setu vā setupādā vā bahitire patitthitā, tattha² thitehi kammaṃ kātum na vattati, sīmam sodhetvā kammaṃ kātabbam. atha setupādā anto, setu pana ubhinnam pi tirānaṃ upari ākāse thito vaṭṭati. antonadiyaṃ pāsāno vā dīpako vā hoti, tassa yattakaṃ padesaṃ pubbe vuttappakāre pakativasakāle vassānassa catūsu māsasu udakaṃ ottharati, so nadisaṅkham eva gacchati. ativutthikāle³ pana⁴ oghena otthato-kāso na gaheṭabbo, so hi gāmasīmasaṅkham eva gacchati. nadito mātikaṃ nīharantā nadiyaṃ āvaranaṃ karonti, tañ ca⁵ ottharivā vā vinibbijjhitvā vā udakaṃ gacchati, sabbattha pavattanattthāne kammaṃ kātum vattati. sace pana āvaranena vā kottthakabandhanena⁶ vā sotaṃ pacchijjati, udakaṃ na ppavattati appavattanattthāne kammaṃ kātum na vattati. āvaranamattthake pi kātum na vaṭṭati. sace koci āvaranapadeso pubbe vuttapāsānadīpakappadeso viya udakena ajjhotthariyati, tattha vattati. so hi nadisaṅkham eva gacchati. nadiṃ vināsetvā taḷākaṃ karonti, hetthā pālī baddhā, udakaṃ āgantvā taḷākaṃ pūretvā titthati, ettha kammaṃ kātum na vaṭṭati, upari pavattanattthāne hetthā ca chaḍḍitamodakaṃ nadiṃ ottharivā sandanattthānato patthāya vaṭṭati. deve avassante hemantagimhesu vā sukkhanadiyāya vattati. nadito nīhatamātikāya⁷ na vattati. sace sā kālantarena bhijjivā nadī hoti, vaṭṭati. kāci nadī kālantarena uppatitvā gāmanigamasīmaṃ ottharivā pavattati, nadī yeva hoti, hammaṃ kātum vaṭṭati. sace pana vihārasīmaṃ ottharati, vihārasīmā tv eva saṅkham gacchati. samudde

¹ Bp. kottetvā.² Bp. omits tattha thitehi.³ Bp. °kālena.⁴ Bp. omits pana.⁵ Bp. ce.⁶ Bp. kottā°.⁷ Bp. nīhata°.

'pi kammaṃ karontehi, yaṃ padesaṃ uddham vaḍḍhana-udakaṃ vā pakativīci vā vātavegena¹ āgantvā ottharati, tattha kātuṃ na vattati. yasmiṃ pana padese pakativīciyo osarivā santhahanti, so udakantato patthāya antosamuddo nāma, tattha thitehi kammaṃ kātabbaṃ. sace ūmivego bādhati nāvāya vā attake vā thatvā kātabbaṃ. tesu vinicchayo nadiyaṃ vuttanayen' eva veditabbo. samudde pitthipāsāno hoti, taṃ kadāci ūmiyo āgantvā ottharanti, kadāci na ottharanti, tattha kammaṃ kātuṃ na vattati. so hi gāmasīmāsaṅkham eva gacchati. sace pana vicīsu āgatāsu pi anāgatāsu pi pakatiudaken' eva otthariyati, vattati. dīpako vā pabbato vā hoti, so ce dūre hoti macchabandhānaṃ agamanapathe, araṇṇasīmāsaṅkham eva gacchati. tesam gamanapariyantassa orato pana gāmasīmāsaṅkham gacchati. tattha gāmasīmaṃ asodhetvā kammaṃ kātuṃ na vattati. samuddo gāmasīmaṃ vā nigamasīmaṃ vā ottharivā tiṭṭhati samuddo 'va hoti, tattha kammaṃ kātuṃ vattati. sace pana vihārasīmaṃ ottharati, vihārasīmā tv eva saṅkham gacchati jātasare² kammaṃ karontehi pi yattha pubbe vuttappakāre vassakāle vasse pacchinnamatte pivituṃ vā nhāyituṃ³ vā hatthapāde vā dhovituṃ udakaṃ na hoti sukkhati, ayaṃ na jātasaro,² gāmakkhettasaṅkham eva gacchati, tattha kammaṃ na kātabbaṃ. yattha pana vuttappakāre vassakāle udakaṃ santitthati, ayaṃ eva jātasaro.² tassa yattake padese vassānaṃ cātummāse⁴ udakaṃ tiṭṭhati, tattha kammaṃ kātuṃ vattati. sace gambhīraṃ udakaṃ, attakaṃ bandhivā tattha thitehi pi jātasarassa⁵ anto jātarukkhamaṃ baddhaattake 'pi kātuṃ vattati. pitthipāsānadīpakesu pan' ettha nadiyaṃ vuttasadiso 'va vinicchayo. samavassadevakāle pahonaka-jātasaro⁶ pana sace 'pi duvutthikāle⁷ vā gimhahemantesu vā sukkhati nīrudako hoti, tattha sanghakammaṃ kātuṃ vattati. yaṃ Andhakatthakathāyaṃ vuttaṃ, sabbo jātasaro⁶ sukkho anodako gāmakkhettaṃ yeva bhajati 'ti, taṃ na gahetabbaṃ. sace pan' ettha udakatthāya āvātaṃ vā

¹ Bp. vegena.³ Bp. omis nhāyituṃ vā.⁴ Bp. cātummāse.⁶ Bp. jātassaro.² Bp. jātassare.⁵ Bp. jātassarassa.⁷ Bp. dubbutthikāle.

pokkharaniādini vā khananti. taṃ thānaṃ ajātasaro¹ hoti, gāmasīmāsaṅkhaṃ gacchati. lābutipusakādivappe kate 'pi es' eva nayo. sace pana taṃ pūretvā thalaṃ vā karonti, ekasmiṃ disābhāge paḷiṃ bandhivā sabbam eva taṃ mahā-talākaṃ vā karonti, sabbo 'pi jātasaro² na hoti, gāmasīmāsaṅkham eva gacchati. loṇi³ pi jātasarasāṅkham eva gacchati. vassike cattāro māse udakatthānokāse kammaṃ kātuṃ vattatī 'ti.

sīmāya sīmaṃ sambhindanti 'ti attano sīmāya paresaṃ baddhasīmaṃ sambhindanti. sace hi porānakassa vihārassa puratthimāya disāya ambo c' eva jambū cā 'ti dve rukkhā aññamaññaṃ saṃsatthavitapā honti, tesu ambassa pacchimadisābhāge jambū. vihārasīmā ca jambuṃ anto katvā ambam kittetvā baddhā hoti, atha pacchā tassa vihārassa puratthimāya disāya vihāraṃ katvā sīmaṃ bandhantā bhikkhū⁴ taṃ ambam anto katvā jambuṃ kittetvā bandhanti, sīmāya sīmā sambhinnā hoti, evaṃ chabbaggiyā akāṃsu, ten' āha sīmāya sīmaṃ sambhindanti 'ti. *sīmāya sīmaṃ ajjhottharanti* 'ti attano sīmāya paresaṃ baddhasīmaṃ ajjhottharanti paresaṃ baddhasīmaṃ sakaleṃ vā tassā padesaṃ vā anto katvā attano sīmaṃ bandhanti. *sīmantarikaṃ thapetvā sīmaṃ sammannitum* ti ettha sace pathamataraṃ katassa vihārassa sīmā asammattā hoti, sīmāya upacāro thapetabbo. sace sammattā hoti, pacchimakotiyā hatthamattam⁵ sīmantarikā thapetabbā. Kurundiyaṃ vidatthimattam pi, Mahāpaccariyaṃ caturangulamattam pi vattatī 'ti vuttaṃ. ekarukkho pi ca dvīnaṃ sīmānaṃ nimittaṃ hoti, so pana vaddhanto sīmāsaṅkaraṃ karoti, tasmā na kātabbo.

Sīmākathā nitthitā.

Cātuddasiko ca pannarasiko cā 'ti ettha cātuddasikassa pubbakicce ajjuposatho cātuddaso 'ti vattabbaṃ. *adhammena vaggan* ti ādisu sace ekasmiṃ vihāre catūsu bhikkhūsu vasantesu ekassa chandapārisuddhiṃ āharitvā tayo pārisud-

¹ Bp. ajātassaro.

² Bp. loṇi.

³ Bp. hatthamattā.

⁴ Bp. ajātassaro and omits na.

⁵ Bp. omits bhikkhū.

dhiuposatham karonti, tīsu vā vasantesu ekassa chanda-pārisuddhiṃ āharitvā dve pātimokkham uddisanti, *adhammena vaggam uposathakammam* hoti. sace pana cattāro 'pi sannipatitvā pārisuddhiuposatham karonti, tayo vā dve vā pātimokkham uddisanti, *adhammena samaggam* nāma hoti. sace catūsu janesu ekassa pārisuddhiṃ āharitvā tayo pārisuddhiuposatham¹ karonti, tīsu vā janesu ekassa pārisuddhiṃ āharitvā dve pārisuddhiuposatham karonti, *dhammena vaggam* nāma hoti. sace pana cattāro ekattha vasantā sabbe 'va sannipatitvā pātimokkham uddisanti, tayo pārisuddhiuposatham karonti, dve aññamaññaṃ pārisuddhiuposatham karonti, *dhammena samaggam* nāma hontī 'ti.

nidānam uddisutvā avasesam sutena sāvetabban ti sunātu me bhante sangho . . . pe . . . āvikatā hi 'ssa phāsu hoti 'ti imam nidānam uddisitvā, uddittham kho āyasmanto nidānam. tath' āyasmante pucchāmi, kaccittha parisuddhā. dutiyam pi pucchāmi . . . pe . . . evam etaṃ dhārayāmi 'ti vatvā, sutā kho pan' āyasmantehi cattāro pārājikā dhammā . . . pe . . . avivadamānehi sikkhitabban ti evam avasesam sutena sāvetabbam. etena nayena sesā² cattāro pātimokkhuddesā veditabbā. *sañcarabhayan*³ ti aṭavīmanussabhayam. *rājantarāyo* ti ādisu sace bhikkhūsu uposatham karissāmā 'ti nisīnesu rājā āgacchati, ayam rājantarāyo. corā āgacchanti, ayam corantarāyo. davadāho vā āgacchati, āvāse vā aggi utthahati, ayam agyantarāyo.⁴ meghe vā utthahati,⁵ ogho vā āgacchati, ayam udakantarāyo. bahū manussā āgacchanti, ayam manussantarāyo. bhikkhum yakkho ganhāti, ayam amanussantarāyo. byaggghādayo candamigā āgacchanti, ayam vālantarāyo. bhikkhum sappādayo dāmsanti, ayam sīrīsapantarāyo.⁶ bhikkhu gilāno⁷ hoti, kālam vā karoti, verino vā taṃ māretukāmā ganhanti, ayam jīvitantarāyo. manussā ekaṃ vā bahū vā bhikkhū brahmacariyā cāvetukāmā ganhanti, ayam brahmacariyantarāyo. evarūpesu antarāyesu sankhittena pātimokkho

¹ Bp. pātimokkham uddisanti.

² Bp. *adds* pi.

⁴ Bp. *aggantarāyo*

⁶ Bp. *sīrīsapā*.

³ Bp. *savarabhayan*.

⁵ Bp. *uttheti*.

⁷ Bp. *adds* vā.

uddisatabbo. pathamo vā uddeso uddisatabbo, ādīmhi dve vā¹ tayo vā¹ cattāro vā. ettha ca dutiyādīsu uddesesu yasmim apariyosite antarāyo hoti, so 'pi suten' eva sāvetaḥḥo.

anajjhittā ti anānattā ayācitā vā. ajjhesanā c' ettha saṅghena sammatadhammajjhesakāyattā vā saṅghattherāyattā vā. tasmim dhammajjhesake asati saṅghattheraṃ āpucchitvā vā tena yācito vā bhāsituṃ labhati. saṅghattherenāpi sace vihāre bahū dhammakathikā honti, vārapatipātīyā vattabbā, tvam dhammam bhana, dhammaṃ² kathehi, dhammadānaṃ dehi 'ti vā vuttena tihī pi vidhīhi dhammo bhāsitaḥḥo. osārehi 'ti vutto pana osāretum eva labhati, kathehi 'ti vutto kathetum eva, sarabhaññaṃ bhanāhi 'ti vutto sarabhaññaṃ eva. saṅghatthero 'pi ca uccatare āsane nisinnō yācituṃ na labhati. sace upajjhāyo c' eva saddhivihārīko ca honti, upajjhāyo ca taṃ³ uccāsane nisinnō bhanāhi 'ti vadati, sajjhāyaṃ adhitthahitvā bhaṇitabbam. sace pan' ettha daharabhikkhū honti, tesam bhanāmi 'ti bhanitabbam. sace vihāre saṅghatthero attano yeva nissitake bhanāpeti, aññe madhurabhānake 'pi nājjesati, so aññehi vattabbo. bhante asukan nāma bhanāpemā 'ti. sace bhanāpethā 'ti vā vadati, tunhī vā hoti, bhanāpetum vattati. sace pana paṭibāhati, na bhanāpetabbam. yadi anāgate yeva saṅghatthere dhammassavanaṃ āradham, puna āgate ṭhaptevā āpucchana-kiccaṃ n' atthi. osāretvā pana kathentena āpucchitvā vā atthapetvā yeva vā kathetabbam. kathentassa puna āgate 'pi es' eva nayo. upanissinnakathāya pi saṅghatthero 'va sāmī, tasmā tena sayam vā kathetabbam, añño vā bhikkhu kathehi 'ti vattabbo, no ca kho uccatare āsane nisinnena. manussānaṃ pana bhanāhi 'ti vattum vaṭṭati. manussā attano jānanakaṃ bhikkhum pucchanti,⁴ tena therāṃ āpucchitvā kathetabbam. sace saṅghatthero, bhante ime pañhaṃ maṃ⁵ pucchanti 'ti puttḥo kathehi 'ti vā bhaṇati, tunhī vā hoti, kathetum vaṭṭati. antaraghare anumodanādīsu pi es' eva nayo. sace saṅghatthero, vihāre vā antaraghare vā maṃ

¹ Bp. *omits* vā.

² Bp. *omits* dhammaṃ kathehi.

³ Bp. naṃ.

⁴ Bp. āpucchanti.

⁵ Bp. *omits* maṃ.

anāpucchitvā 'pi katheyyāsi 'ti anujānāti, laddhakappiyam hoti, sabbattha vattum vaṭṭati. sajjhāyaṃ karontenāpi therō āpucchitabbo yeva ekam āpucchitvā sajjhāyantassa aparo āgacchati, puna āpucchana-kiccam n' atthi. sace vis-samissāmī 'ti ābhogaṃ¹ katvā t̥hitassa āgacchati, puna ārabhantena āpucchitabbam. saṅghatthere anāgate yeva āradham sajjhāyantassāpi es' eva nayo. ekena saṅghattherena maṃ anāpucchitvāpi² yathāsukham sajjhāyāhi 'ti anuññātena yathāsukham sajjhāyitum vaṭṭati, aññasmiṃ pana āgate taṃ āpucchitvā 'va sajjhāyitabbam.

attanā vā attānaṃ sammannitabban ti attanā vā attā sammannitabbo. pucchantena pana parisam oloketvā, sace attano upaddavo n' atthi, vinayo pucchitabbo. *kate 'pi okāse puggalaṃ tulayitvā* 'ti atthi nu kho me ito upaddavo, n' atthi 'ti evaṃ upaparikkhitvā. puggalaṃ tulayitvā okāsaṃ kātun ti, bhūtam eva nu kho āpattiṃ vadati abhūtan ti evaṃ upaparikkhitvā okāsaṃ kātum anujānāmī 'ti attho. *pur' amhākan* ti paṭhamam amhākam. *paṭikacc' evā* 'ti paṭhamata-ram eva. adhammakammaṃ vuttanayam eva. *paṭikkosutun* ti nīvāretum. *ditṭhim pi āvīkatun* ti adhammakammaṃ idaṃ, na m' etaṃ³ khamatī 'ti evaṃ aññassa santike attano ditṭhi⁴ pakāsetum. *catūhi pañcahi* 'ti ādi tesam anupaddavatthāya vuttam. *sañcicca na sāventī* 'ti yathā na sunanti, evaṃ bhaṃsāmā 'ti sañcicca saṇikaṃ uddisanti. *therādhīkan* ti therādhīnam therayattam bhavitun ti attho. therādeyyan ti pi pāṭho. tasmā therena sayam vā uddisitabbam, añño vā ajjhesitabbo. ajjhesanavidhānañ c' ettha dhammajjhesane vuttanayam eva. *so na jānāti uposatham vā* 'ti ādisu cātuddasikapannarasikasāmaggibhedena⁵ tividhañ⁶ ca saṅghuposathādhībhedenā⁷ navavidhañ ca uposatham na jānāti, catubbidham uposathakammaṃ na jānāti, dubbidham⁸ pātumokkham na jānāti, navavidham pātumokkhuddesaṃ na jānāti. *yo tattha bhikkhu byatto paṭibalo* ti ettha kiñcāpi daharassāpi byattassa pātumokkho anuññāto. atha kho

¹ Bp. t̥hapitassa for ābhogaṃ katvā t̥hitassa.

² Bp. anāpucchā.

³ Bp. tam.

⁴ Bp. ditṭhim.

⁵ Bp. °sīkabhedena.

⁶ Bp. duvidhañ.

⁷ Bp. sanghaupo°.

⁸ Bp. duvidham.

ettha ayam adhippāyo, sace therassa pañca vā cattāro vā tayo vā pātimokkhuḍḍesā n' āgacchanti, dve pana akhaṇḍā suvisadā vācuggatā honti, therāyatto 'va pātimokkho. sace pana ettakam pi visadam kātuṃ na sakkoti, byattassa bhikkhuno āyatto 'va hoti. *sāmantā āvāsā* 'ti sāmantam āvāsam. *sajjukan*¹ ti tadah' eva āgamanatthāya. *navakam*² *bhikkham ānāpetun* ti ettha yo sakkoti uggaheṭṭum, eyaṛūpo ānāpetabbo, na bālo. *katimā bhante* 'ti ettha katinam³ pūranī⁴ katimī. ko divaso ti adhippāyo. ayyāyattam kusalakammaṃ sandhāya vadanti kittakā bhante bhikkhū 'ti. *salākam vā gāhetun* ti salākam gahetvā saṃharitvā ganeṭṭun ti attho. *kālavato* ti kālass' eva, pagevā 'ti attho. *yaṃ kām saratī* 'ti ettha sāyam pi ajjhuposatho samannāharaṭhā 'ti ārocetum vaṭṭati. *therena bhikkhunā navam bhikkhum ānāpetun* ti etthāpi kiñci kammaṃ karonto vā sadākālam eva eko⁵ bhāranittharanako vā sarabhāṇakadhammakathikādīsu aññataro vā na uposathāgārasammajjanattham ānāpetabbo, avasesā pana vārena ānāpetabbā. sace ānatto sammunjanam⁶ tāvakālīkam pi na labhati, sākhābhaṅgam kappiyam karetvā sammajjitabbam. tam pi alabhantassa laddhakappiyam hoti. āsanapaññāpanāṇattiyam pi vuttanayen' eva ānāpetabbo. ānattena ca, sace uposathāgāre āsanāni n' atthi, saṅghikāvāsato āharitvā paññāpetvā puna āharitabbāni. āsanesu asati kaṭasārake 'pi tatthikāyo 'pi paññāpetum vaṭṭati, tatthikāsu pi asati sākhābhaṅgāni kappiyam karetvā paññāpetabbāni, kappiyakārakam alabhantassa laddhakappiyam hoti. padīpakaraṇe 'pi vuttanayen' eva ānāpetabbo. ānāpentena ca amukasmim⁷ nāma okāse telam vā vattī vā kapallikā vā atthi, tam gahetvā karotī 'ti vattabbo. sace telādīni n' atthi, pariyesitabbāni, pariyesitvā alabhantassa laddhakappiyam hoti. api ca kapāle agga pi jāletabbo. *saṅgahetabbo* ti sādhu bhante āgatattha,⁸ idha bhikkhā sula bhā sūpabyañjanam atthi, vasatha anukkanthamānā 'ti evam piyavacanena *saṅgahetabbo*, punappunam kathākarāṇa-

¹ Bp. ajjukan.² Bp. katinam.³ Bp. adds vā.⁴ Bp. asukasmim.⁵ Bp. navam.⁶ Bp. adds ti.⁷ Bp. °janī.⁸ Bp. āgatāttha.

vasena¹ *anuggahetabbo*, āma vasissāmi 'tī pativacanadāpanena *upalāpetabbo*. atha vā² catūhi paccayehi sangahetabbo c' eva anuggahetabbo ca piyavacanena upalāpetabbo, kannasukhaṃ ālapitabbo tī attho, cunnādihi *upatthāpetabbo*. *āpatti dukkaṭṭassā* 'tī sace sakalo 'pi saṅgho na karotī, sabbesaṃ dukkataṃ. idha n' eva therā na daharā muccanti. sabbehi vārena upatthāpetabbo. attano vāre anupatthahantassa āpatti. tena pana mahātherānaṃ parivenasammajjanadantakattha-dānādini na sādītābāni. evaṃ pi satī mahātherehi sāyaṃ pātaṃ upatthānaṃ āgantabbaṃ. tena pana tesāṃ āgama-naṃ nītvā pathamataraṃ mahātherānaṃ upatthānaṃ gantabbaṃ. sac' assa saddhiṇcarā bhikkhū upatthākā atthi, mayhaṃ upatthākā atthi, tumhe appossukkā vihārathā 'tī vattabbaṃ athāpi 'ssa saddhiṇcarā bhikkhū³ n' atthi, tasmim yeva pana vihāre eko vā dve vā vattasampannā vadanti mayhaṃ therassa kattabbakiccaṃ⁴ karissāma, eva sesā phāsuṃ⁵ vihārantū 'tī sabbesaṃ anāpatti. *so āvāso gantabbo* tī uposathakaranatthāya anvaddhamāsaṃ⁶ gantabbo, so ca kho utuvasse yeva, vassāne pana yaṃ kattabbaṃ taṃ dassetuṃ *vassaṃ vasaṃti bālā abyattā* 'tī ādīma āha. *tattha na bhikkhave tehi bhikkhūhi tasmim āvāse vassaṃ vasitabbaṃ* tī purimikāya pātimokkhuḍḍesakena vinā na vassaṃ upagantabbaṃ. sace so vassupagatānaṃ⁷ pakkamati vā vibbhamaṃti vā kālaṃ vā karotī, aññasmim satī yeva pacchimikāya vasituṃ vattati, asatī aññattha gantabbaṃ, agacchantānaṃ dukkaṭṭaṃ. sace pana pacchimikāya pakkamati vā vibbhamaṃti vā kālaṃ vā karotī, māsadvayaṃ vasitabbaṃ.

kāyena viññāpeti 'tī pārisuddhidānaṃ yena kenaci aṅga-paccangena viññāpeti jānāpeti, vācam⁸ pana nicchāretuṃ sakkonto vācāya viññāpeti, ubhayathāpi sakkonto kāya-vācāhi⁹ 'tī. *sanghena tattha gantvā uposatho kātabbo* tī sace bahū tādīsā gilānā honti, saṅghena paṭipāṭiyā thatvā sabbe hatthapāse kātābbā. sace dūre honti, saṅgho na ppahoti.

¹ Bp. tathā°.³ Bp. omits bhikkhū.⁵ Bp. phāsu.⁷ Bp. vassūpa°.⁹ Bp. °hi and omits 'tī.² Bp. atthā.⁴ Bp. kattabbaṃ.⁶ Bp. anvaddha°.⁸ Bp. paṭivācam.

taṃ divasaṃ uposatho na kātabbo, na tv eva vaggena sanghena uposatho kātabbo. *tatth' eva pakkamatī* 'ti sanghamajjhaṃ anāgantvā tato 'va katthaci gacchati. *sāmaṇero patijānāti* 'ti sāmaṇero ahan ti evaṃ patijānāti, bhūtaṃ yeva vā sāmaṇerabhāvaṃ āroceti, pacchā vā sāmaṇerabhūmiyaṃ titṭhati 'ti attho. esa nayo sabbattha. *sanghappatto pakkamatī* 'ti sabbantimena paricchadena uposathatīlāya sarnipatitānaṃ catunnaṃ bhikkhūnaṃ hatthapāsaṃ patvā pakkamatī. esa nayo sabbattha. ettha ca ekena bahūnaṃ pi āhatā pārisuddhi, āhatā 'va hoti. sace pana so antarāmagge aññaṃ bhikkhūnaṃ disvā yesaṃ tena¹ pārisuddhi gahitā tesaṃ ca attano ca pārisuddhiṃ deti, tass' eva pārisuddhi āgacchati, itarā pana bilālasankhalikapārisuddhi² nāma hoti, sā na āgacchati. *sutto na āroceti* 'ti āgantvā supatī asukena bhante pārisuddhi dinnā 'ti na āroceti. *pārisuddhihārakassa anāpatti* 'ti ettha sace sañcicca n' āroceti, dukkaṭaṃ āpajjati, pārisuddhi pana āhatā 'va hoti. asañcicca anārocitattā pan' assa anāpatti, ubhinnam pi ca uposatho kato yeva hoti. chandaḍāne 'pi pārisuddhiḍāne vuttasadiṣo yeva vinicchayo. *pārisuddhiṃ dentena chandaṃ pi dātun* ti ettha sace pārisuddhiṃ eva deti na chandaṃ, uposatho kato hoti, yaṃ pana sangho aññaṃ kammaṃ karoti, taṃ akataṃ hoti. chandaṃ eva deti na pārisuddhiṃ, bhikkhusaṅghassa uposatho 'pi kammaṃ pi katam eva hoti, chandaḍāyakassa pana uposatho akato yeva³ hoti. sace 'pi koci bhikkhu nadiyā vā sīmāya vā uposathaṃ adhiṭṭhahitvā āgacchati, kato mayā uposatho ti acchitum na labhati, sāmaggī vā chando vā dātabbo.

sarati pi uposathaṃ na pi sarati 'ti ekadā sarati, ekadā na sarati. *atthi n' eva sarati* 'ti yo ekantaṃ n' eva sarati, tassa sammatidānakkiccaṃ⁴ n' atthi.⁵

so deso sammajjivā 'ti taṃ desaṃ sammajjitvā. upayogatthe paccattaṃ. *pāmyaṃ paribhojanāya* ti ādi⁶ uttā-

¹ Bp. anena.

² Bp. bilāla°.

³ Bp. omits yeva.

⁴ Bp. sammuti°.

⁵ Bp. adds anāgacchanto 'pi kammaṃ na kopeti.

⁶ Bp. adds pana.

nattham eva. kasmā pan' etaṃ vuttaṃ. uposathassa pubbakaranādīdassanattamaṃ, ten' āhu atthakathācariyā

samajjanī padīpo ca   udakaṃ āsanena ca
uposathassa etāni   pubbakaranan tī vuccatī¹ 'tī.

iti iminā² cattāri kammāni³ pubbakaranan tī akkhātāni.

chandapārisuddhi utukkhānaṃ bhikkhugananā ca ovādo
uposathassa etāni   pubbakiccan tī vuccati,

imāni⁴ pañca pubbakaraṇato pacchā kātābhattā⁵ pubbakiccan
tī akkhātāni.

uposatho yāvatikā ca bhikkhū kammam⁶ pattā
sabhāgāpattiyō ca na vijjanti
vajjanīyā ca puggalā tasmim na honti
pattakallan tī vuccati,

imāni⁴ cattāri pattakallan tī akkhātāni.⁷ *tehi saddhīm* tī tehi
āgatehi saddhīm etāni pubbakaranādīni katvā *uposatho*
kātabbo. *ajja me uposatho* tī ettha sace pannaraso hoti, ajja
me uposatho pannaraso tī pi adhiṭṭhātum vattatī. cātudda-
sike pi es' eva nayo.

bhagavatā paññattaṃ na sāpattikena uposatho kātabbo tī
idaṃ yassa siyā āpattī 'tī ādivacanena ca pārisuddhidāna-
paññāpanena ca pārisuddhi uposathapaññāpanena ca pañ-
ñattaṃ hoti 'tī vedittabbaṃ. *utthan nāmaṃ āpattin* tī thul-
laccayādīsu ekissā nāmaṃ gahetvā thullaccayaṃ āpattim
pācittiyaṃ āpattin tī evaṃ vattabbaṃ. *taṃ paṭidesemī* 'tī
idaṃ taṃ tumhamūle paṭidesemī 'tī vuttam pi suvuttam eva
hoti. *passasī* 'tī idaṃ ca passasī āvuso taṃ āpattim, passatha
bhante taṃ āpattin tī evaṃ vattabbaṃ. *āma passāmī* 'tī
idaṃ pana āma bhante passāmī, āma āvuso passāmī 'tī evaṃ
vuttam pi suvuttam eva hoti. *āyatim samvareyyāsī* 'tī ettha
pana āpattipatiggāhakena,⁸ sace vuḍḍhataro, āyatim samva-
reyyāthā 'tī vattabbo, evaṃ vuttana pana sādhu sutthu

¹ Bp. vuccatī and omits 'tī.

³ Bp. omits kammāni

⁵ Bp. °bbattāni.

⁷ Bp. °tanī 'tī.

² Bp. imāni.

⁴ Bp. iti imāni.

⁶ Bp. kammappattā.

⁸ Bp. omits thus.

saṃvarissāmi 'ti vattabbam eva. *yadā nibbematiko* tī ettha sace n'¹ eva nibbentiko hoti, vatthum kittetvāpi desetum vattatī 'ti Andhakatthakathāyaṃ vuttaṃ. tatrāyaṃ desanāvīdhi, sace meghacchanne suriye² kālo nu kho vikālo³ ti vematiko bhuñjati, tena bhikkhunā, ahaṃ bhante vematiko bhuñjīm, sace kālo atthi, sambahulā dukkatāpattiyo āpanno 'mhi, no ce atthi, sambahulā pācittiyā āpanno 'mhi 'ti evaṃ vatthum kittetvā ahaṃ bhante yā tasmim vatthusmim sambahulā dukkatā vā pācittiyā vā āpattiyo āpanno, tā tumhamūle patidesemi 'ti vattabbam.⁴ esa nayo sabbāpattisu. *na bhikkhave sabhāgāpattī* 'ti ettha yam dve 'pi janā vikālabhojanādinā sabhāgavatthunā āpattim āpajjanti, evarūpā vatthusabhāgā 'ti vuccati. vikālabhojanappaccayā āpanno⁵ pana anāpattibhojanappaccayā āpannassa santike desetum vattatī. yāpi c' āyaṃ vatthusabhāgā, sāpi desitā sudesitā 'va, aññam pana desanāpaccayā desako paṭiggahanappaccayā paṭiggahako⁶ cā 'ti ubho 'pi dukkaṭaṃ āpajjanti, taṃ nānāvattukaṃ hoti, tasmā aññamaññam desetum vattatī. *sāmanto bhikkhu evam assa vacanīyo* tī ettha sabhāgo yeva vattabbo. vīsa-bhāgassa hi vuccamāne bhaṇḍanakalahasaṅghabhedādīni⁷ pi honti, tasmā tassa avatvā ito vuṭṭhahitvā paṭikarissāmi 'ti ābhogaṃ katvā uposatho kātabbo ti Andhakatthakathāyaṃ vuttaṃ.

anāpattipannarasake, *te na jānimsū* 'ti sīmaṃ okkantā 'ti⁸ vā okkamantī⁹ 'ti vā na jānimsu. *ath' aññe āvāsikā bhikkhū āgacchantī* 'ti gāmaṃ vā araññaṃ vā kenaci karaniyena gantvā tesam nisinnatthānaṃ āgacchanti. *vaggā samaggasaññino* tī tesam sīmaṃ okkantattā vaggā, sīmaṃ okkanta-bhāvassa ajānanato samaggasaññino. *vaggāsamaggasaññino* panannarasake,¹⁰ *te jānanti* 'ti pabbate vā thale vā thitā sīmaṃ okkante vā okkamante vā passanti.¹¹ *samaggasaññino pana*

¹ Bp pan' esa for n' eva.

² Bp. omits vikālo.

³ Bp. āpannam.

⁴ Bp. bhedādi.

⁵ Bp. okkamanti vā tī na jānimsu for these five words.

⁶ Bp. vaggāvaggasaññipannarasake.

⁷ Bp. omits following ten words.

⁸ Bp. sūriye.

⁹ Bp. omits vattabbam.

¹⁰ Bp. paṭiggāhako.

¹¹ Bp. omits 'ti.

aññena vā, āgatā bhavissanti 'ti saññāya vā honti. vematikapannarasakam uttānattham eva. kukkuccapakatapanarasake yathā icchāya abhihūto icchāpakato ti vuccati, evam pubbabhāge sannitthānam katvāpi karanakkhane akappiye kappiyasaññitāsānkhātena kukkuccena abhihūtā kukkucapakatā 'ti veditabbā. bheda purekkhārapannarasake akusalabalavatāya thullaccayam vuttam. āvāsikena āgantuka-peyyāle yathā purime āvāsikena āvāsika-peyyāle *te na jānanti atthaññe*¹ *āvāsikā* 'ti ādi vuttam, evam te na jānanti atthaññe¹ āgantukā 'ti ādinā nayena sabbam veditabbam. āgantukena āvāsika-peyyāle pana yathā purima-peyyāle *āvāsikā bhikkhū sannipatanti* 'ti āgatam, evam āgantukā bhikkhū sannipatanti 'ti ānetabbam. āgantukena āgantuka-peyyālo pana ubhaya-padesu āgantukavasena yojetabbo ti.

āvāsikānam bhikkhūnam cātuddaso hoti, āgantukānam pannaraso ti ettha yesam pannaraso, te tioratthato vā āgatā atītam vā uposatham cātuddasikam akamsū ti veditabbā. *āvāsikānam anuvattitabban* ti āvāsikehi ajjuposatho cātuddaso ti pubbakacce kayiramāne, anuvattitabbam na patikkositabbam. *nākāmā*² *dātabbā* 'ti na anicchāya dātabbā. *āvāsikākāran* ti āvāsikānam ākāram, ācāran³ ti attho. esa nayo sabbattha. *ākāro* nāma yena tesam vattasampannā vā na vā 'ti ācārasaṇṭhānam gayhatī. *līṅgam* nāma yam te tattha tattha līṇe gamayati, adissamāne⁴ 'pi jānāpeti 'ti attho. *nimittam* nāma yam disvā te atthi 'ti ñāyanti. *uddeso* nāma yena te evarūpaparikkhārā 'ti uddissanti, apadesam labhanti 'ti attho. sabbam etaṃ supaññattamañcapīṭhādīnañ c' eva padasaddādīnañ ca adhivacanam. yathāyogam pana yojetabbam. āgantukākārādīsu pi es' eva nayo. tattha *aññā-takan* ti aññesam santakam. *pādānam dhotam udakanissekan* ti pādānam dhotānam udakanissekam. bahuvacanassa ekavacanam veditabbam. pādānam dhotaudakanissekan ti vā pātho. pādānam dhovanaudakanissekan ti attho.

nānāsamvāsakādivatthūsu *samānasamvāsakaditthi* ti samānasamvāsakā ete 'ti dithim. *na jucchanī* 'ti tesam

¹ Bp. athaññe.² Bp. na akāmā.³ Bp. omits ācāran ti attho.⁴ Bp. ādissamāne

laddhim na pucchanti. apucchitvā 'va vattapativattam¹ katvā ekato uposatham karonti. *nābhvitaranti* 'tī nānāsamvāsakabhāvaṃ madditum abhivavītum na sakkonti, tam ditthim na nissajjāpentī 'tī attho.

sabbhikkhukā āvāsā 'tī yasmim āvāse uposathakārakā bhikkhū atthī, tamhā āvāsā yaṃ na sakkotī tadah' eva gantum so āvāso uposatham akatvā na gantabbo *aññatra sanghenā* 'tī. saṅghapahonakehi² bhikkhūhi vinā. *aññatra antarāyā* 'tī pubbe vuttam dasavidham antarāyam vinā sabbantimena pana paricchedena attacattutthena vā³ attapañcamena vā antarāye 'pi⁴ vā sati gantum vattatī. *anāvāso* tī navakamma-sālādiko yo koci padeso yathā ca āvāsādayo na gantabbā, evaṃ sace vihāre uposatham karonti, uposathādhittānattam sīmāpi nadī 'pi na gantabbā. sace pan' ettha koci bhikkhu hotī, tassa santikam⁵ gantum vattatī. vissatthauposathāpi āvāsā gantum vattatī, evaṃ gato adhitthātum pi labhatī. araññakenāpi⁶ bhikkhunā uposathadivase gāme piṇḍāya caritvā attano vihāram eva āgantabbam. sace aññaṃ vihāram okkamati, tattha uposatham katvā 'va āgantabbam, akatvā na vattatī. *yaṃ jāññā sakkomi ayy' eva gantum* tī, *yaṃ jāneyya ayy'* eva tattha gantum sakkomi 'tī, evarūpo āvāso gantabbo. tattha bhikkhūhi saddhim uposatham karontenāpi hī iminā n' eva uposathantarāyo kato bhavissatī 'tī.

bhikkhunīyā nissinnaparisāyā 'tī ādisu hatthapāsūpagamaṃ nam eva pamāṇam. *aññatra avutthitāya parisāyā* 'tī idam hī pārivāsīyapārisuddhidānam nāma parisāya vutthitakālato patthāya na vattatī, avutthitāya pana vaṭṭatī, ten' āha aññatra avutthitāya parisāyā 'tī. tassa lakkhaṇam Bhikkhunīvibhaṅge pārivāsīyachandadānavannanāto⁷ gahetabbam. *anuposathe* 'tī cātuddasiko ca pannarasiko cā 'tī ime dve uposathe thapetvā aññasmim divase. *aññatra sanghasāmaggiyā* 'tī yā Kosambhikabhikkhūnam viya bhinne saṅghe puna saṅghasāmaggi kayirati, tathārūpim sanghasāmaggim

¹ Bp. °paṭipattim.

² Bp. sanghappaho°.

³ Bp. omits vā.

⁴ Bp. omits 'pi.

⁵ Bp. santike.

⁶ Bp. ārañña°.

⁷ Bp. °nato.

thapetvā. tadā ca suṇātu me bhante saṅgho ajjuposatho sāmaggī 'tī vatvā kātabbo. ye pana kismiñcid eva appamattake satī¹ uposathaṃ thapetvā puna samaggā honti, tehi uposatho yeva kātabbo tī.

Uposathakkhandhakavannanā nitthitā.

Vassupanāyikakkhandhakam.

Vassūpanāyikakkhandhake *appaññatto* tī ananuññāto asaṃvihito vā. *te 'dha*² *bhikkhū* tī te bhikkhū, idha saddo nīpātamatto. *sakuntakā* 'tī sakunā. *sankāsayissanti*³ 'tī aposukkā nibaddhavāsaṃ vasissanti. *sanghātaṃ āpādentā* 'tī vināsaṃ āpādentā. *vassāne vassaṃ upagantun* tī vassāne⁴ temāsaṃ⁵ vassaṃ upagantun tī attho. *katī nu kho vassupagamanā*.⁶ *aparajjugatāya*⁷ *āsālhiyā* 'tī ettha aparajju gatāya assā 'tī aparajjugatā, tassā aparajjugatāya atikkantāya, aparasmim divase 'tī attho. dutiyanaye 'pī māso gatāya⁸ assā 'tī māsagatā, tassā māsagatāya atikkantāya, māse paripunne 'tī attho. tasmā āsālhipunnamāya⁹ anantare pātipadadivase āsālhipunnamito⁹ vā aparāya punnamāya anantare pātipadadivase yeva vihāram patijaggitvā pāṇiyam paribhojanīyaṃ upatthapetvā sabbam cetiyavandanādisāmicikammaṃ nitthapetvā imasmim vihāre imam temāsaṃ vassaṃ upemi 'tī sakim vā dvikkhattum¹⁰ vā vācam nicchāretvā vassaṃ upagantabbam. *yo pakameyyā* 'tī ettha anapekkhagamanena vā aññattha aruṇaṃ utthāpanena vā āpatti veditabbā. *yo atikkameyyā* 'tī ettha vihāragananāya āpattiyo veditabbā. sace hi taṃ divasaṃ vihārasatassa upacāraṃ okkamitvā atikkamati, satam āpattiyo. sace pana vihārūpacāraṃ atikkamitvā aññassa vihārassa upacāraṃ anokkamitvā 'va nivattati, ekā yeva āpatti. kenaci antarāyena purimikaṃ anupagatena pacchimikā upagantabbā. *vassaṃ ukkaḍḍhitukāmo* 'tī vas-

¹ Bp. omits satī.

² Bp. idha

³ Bp. sankāpa°.

⁴ Bp. vassānanāmake

⁵ Bp. temāse.

⁶ Bp. °manāni.

⁷ Bp. °tāyā and omits āsālhiyā

⁸ Bp. gatā.

⁹ Bp. āsālhi°.

¹⁰ Bp. dvattikkhattum.

saṃ¹ nāma pathamamāsaṃ ukkaḍḍhitukāmo, sāvanamāsaṃ akatvā puna āsādhama² eva kattukāmo 'ti attho. āgame junhe 'ti āgame māse 'ti adhippāyo.³ anujānāmi bhikkhave rājūnaṃ anuvattitum ti ettha vassukkaḍḍhane bhikkhūnaṃ kaci parihāni nāma n' atthi 'ti anuvattitum anuññātaṃ. tasmā aññasmiṃ ca⁴ dhammike kamme anuvattitabbaṃ, adhammake pana na kassaci anuvattitabbaṃ⁵ ti.

sattāhakaraṇīyesu *sattāhakaraṇīyena gantum* ti sattāhabhantare yaṃ kattabbaṃ, taṃ sattāhakaraṇīyaṃ, tena sattāhakaraṇīyena karanabhūtena gantum anujānāmi 'ti attho. *paḥṇe gantum* ti imehi sattaḥi bhikkhuādihi dūte patite yeva gantum anujānāmi 'ti attho. *sattāhaṃ sannivatto kātabbo* ti sattāhe yeva sannivattitabbo. aṭthamo aruno tath' eva na upatthāpetabbo ti attho. *bhikkhunāsaṅghaṃ uddissa* ti ito patthāya vaccaḥutī jantāgharam jantāgharasālā 'ti imāni tīni parihīnāni. uddositaḍḍhi⁶ uddositasikkhāpadādisu⁶ vuttān' eva. *rasavatī* 'ti paṇ' ettha⁷ bhatagehaṃ vuccati. *vāreyyaṃ*⁸ ti sañcarittasikkhāpade vuttam eva. *pur' āyaṃ suttanta na⁹ palujjati* 'ti yāva ayaṃ suttanta na palujjati. yāva ayaṃ suttanta na vinassati. *aññātaraṃ vā paṇ' assa kiccaṃ hoti karaṇīyaṃ vā* 'ti etena parisāṅkhataṃ yaṃ kiñci karaṇīyaṃ saṅgahitaṃ hoti. sabbattha ca icchāmi dānañ a dā'uṃ dhammañ ca sotuṃ bhikkhū ca passitum ti iminā 'va kappiyavacanena p' esite gantabbaṃ, etesaṃ vā vevacanena. peyyālakkamo pana evaṃ veditabbo, yathā upāsakena saṅghaṃ uddissa vihārādayo kārāpitā honti, sambahule bhikkhū uddissa, ekaṃ bhikkhuṃ uddissa, bhikkhunisaṅghaṃ uddissa, sambahulā bhikkhuniyo, ekaṃ bhikkhuniṃ, sambahulā sikkhamānāyo, ekaṃ sikkhamānaṃ, sambahule sāmanere, ekaṃ sāmaneraṃ, sambahulā samaneriyo, ekaṃ sāmaṇeriṃ uddissa attano atthāya nivesanaṃ kārāpitaṃ hoti 'ti vuttaṃ, evam eva upāsikāya, bhikkhunā, bhikkhuniyā, sikkhamānāya, sāmaṇerena, sāmaṇerāya saṅghaṃ uddissa 'ti sabbaṃ vattabbaṃ. etesu sattappakāresu

¹ Bp. vassanāmakam.

² Bp. āsaḥhimāsam.

³ Bp. attho.

⁴ Bp. pi.

⁵ Bp. 'tabbam and omits ti.

⁶ Bp. udosi.

⁷ Bp. omits paṇ' ettha.

⁸ Bp. 'yyaṃ and omits ti.

⁹ Bp. omits na.

karaniyesu pahite gantabbaṃ. *pañcannaṃ sattāhakaraṇīyena* 'tī etesaṃ bhikkhuādināṃ sahadhammikaṇaṃ gilāna-bhattaṃ vā gilānupaṭṭhākabhattaṃ vā bhesajjaṃ vā pariyesissāmi vā pucchissāmi vā upaṭṭhahissāmi vā 'tī evam ādinā parato vitthāretvā dassitena kāraṇena appahite 'pi gantabbaṃ. *pageva pahite*. bhikkhu gilāno hoti, anabhiratī uppannā hoti, kukkuccaṃ uppannaṃ hoti, ditthigataṃ uppannaṃ hoti, garudhammaṃ ajjhāpanno hoti parivāsāraho, mūlāya patikkassanāraho hoti, mānattāraho, abbhanāraho, saṅgho kammaṃ kattukāmo hoti, kataṃ vā saṅghena kammaṃ hoti, 'tī etehi dasahi kāraṇehi bhikkhussa santikaṃ gantabbaṃ. bhikkhuniyā santikaṃ navahi kāraṇehi gantabbaṃ. sikkhamānāya santikaṃ chahi, ādito catūhi sikkhā kuppitā hoti upasampajjitukāmā hoti 'tī. sāmanerasāpi chahi, ādito catūhi vassaṃ pucchitukāmo upasampajjitukāmo hoti 'tī. sāmaneriya upasampadaṃ apanetvā sikkhāpadaṃ dātukāmo hoti 'tī iminā saddhim pañcahi. parato mātāpitūnaṃ anuññātattāne 'pi es' eva nayo. Andhakatthakathāyaṃ pana ye mātāpitūnaṃ upaṭṭhākā¹ ñātakā vā aññātakā vā tesāṃ pi appahite gantum vaṭṭatī 'tī vuttaṃ. taṃ n' eva atthakathāyaṃ na pāliyā vuttaṃ, tasmā na gahetabbaṃ. *bhikkhubhatiko*² ti ekasmiṃ vihāre bhikkhūhi saddhim vasanakapuriso. *udriyati*³ 'tī palujjati. *bhaṇḍaṃ chedāpitaṃ* ti dabbasambhārabhaṇḍaṃ chindāpitaṃ⁴ *avaharāpeyyun* ti āharāpeyyum. *dajjāhan* ti dajje ahaṃ. *saṅghakaraṇīyena* 'tī ettha yaṃkiñci uposa-thāgārādīsu senāsanesu cetiyacchattavedikādīsu vā kattabbaṃ, antamaso bhikkhuno puggalikaśeṇāsaṇaṃ pi sabbaṃ saṅghakaraṇīyaṃ eva. tasmā tassa nippādanatthaṃ dabbasambhārādīni vā āharitum vaddhakippabhūtinaṃ⁵ bhattavetanādīni⁶ vā dāpetum gantabbaṃ. ayam paṇ' ettha pāḷimuttakaratticchedavinicchayo dhammassavanatthāya animantitena gantum na vaṭṭati. sace pana⁷ ekasmiṃ mahāvāse⁸ pathamam yeva katikā katā hoti asukadivasan nāma

¹ Bp. *adds* vā.³ Bp. *undriyati*.⁵ Bp. *vaḍḍhakippabhūtinaṃ*⁷ Bp. *omits* pana.² Bp. *bhikkhugatikō*.⁴ Bp. *chedāpitaṃ*.⁶ Bp. *°vettanādīni*.⁸ Bp. *mahāvāse*.

sannipatitabban tī, nūmantito yeva nāma hotī, gantum vattatī. bhaṇḍakaṃ dhovissāmī 'tī gantum na vattatī. sace pana ācariyupajjhāyā pahinanti vattatī. nātidūre vihāro hotī, tattha gantvā ajj' eva āgamiṣṣāmī 'tī sampāpūnuttam na sakkoti vattatī. uddesaparipucchādīnaṃ atthāya pi gantum na labhati.¹ ācariyaṃ passissāmī 'tī pana gantum labhati. sace² naṃ ācariyo ajja mā gacchā 'tī vadatī, vattatī. upatthākakulaṃ vā nātikulam vā dassanattāyā³ gantum na labhati⁴

paripātenti pī 'tī samantato āgantvā palāpentī bhayaṃ vā janenti jīvita voropenti. *āvisanti* 'tī sarīraṃ anupaviṣanti. *yena gāmo tena gantum* tī ādisu sace gāmo avidūraṃ⁵ gato hotī, tattha pīṇāya caritvā vihāraṃ eva āgantvā vasitabbam. sace dūraṃ gato hotī,⁶ sattāhavārena aruno utthāpetabbo. na sakkā ce hotī, tat' eva sabhāgaṭṭhāne vasitabbam. sace manussā yathāpavattāni salākabhaddādīni denti, na mayaṃ tasmiṃ vihāre vasāmā⁷ tī vattabbā. mayaṃ vihārassa vā pāsādassa vā na dema, tumhākaṃ⁸ yatthakattācī vasitvā bhuñjathā 'tī vutte pana, yathāsukhaṃ bhuñjitabbam, tesam yeva taṃ pāpupāti. tumhākaṃ vasanattāhāne pāpunāpetvā bhuñjathā 'tī vutte pana, yattha vasanti, tattha netvā vassaggena pāpunāpetvā bhuñjitabbam. sace pavāritakāle vassāvāsikam denti, yadī sattāhavārena arunaṃ utthāpayimsu gahetabbam, chinnavassehi pana na mayaṃ tattha vasimhā,⁹ chinnavassā mayan tī vattabbam, yadī yesam amhākaṃ senāsaṇaṃ pāpitaṃ, te gaṇhantū 'tī vadanti, gahetabbam. yam pana vihāre upanikkhattakaṃ mā vinassī¹⁰ 'tī idha āhataṃ cīvarādivebhangiyabbandam, taṃ tatth' eva gantvā apaloketvā bhājetabbam. ito ayyānaṃ cattāro paccaye dethā 'tī kappiyakārakānaṃ dinne khattavatthūādike tatrūppāde 'pī es' eva nayo. saṅghikaṃ hi vebhaṅgiyabbandam antovihāre vā bahisīmāya vā hotu, bahisīmāya tthitānaṃ apaloketvā

¹ Bp. vattatī.

² Bp. dassanāya.

³ Bp. avidūre.

⁴ Bp. vasimhā.

⁵ Bp. vasimhā,

⁶ Bp. adds pana.

⁷ Bp. labhatī 'tī.

⁸ Bp. omits hotī.

⁹ Bp. adds dema.

¹⁰ Bp. vinassā,

bhājetum na vattatī. ubhayatratthitam¹ pana antosīmāya tñtānam apaloketvā bhājetum vattatī yeva. *sangho bhīnno* ti ettha bhīnne sanghe² gantvā karaniyam n' atthī, yo pana bhijjissatī 'ti āsankito tam sandhāya bhīnno ti vuttam *sambahulāhi bhikkhūnāhi sangho bhīnno* ti ettha na bhikkhūnāhi sangho bhīnno ti datthabbo. vuttañ h' etaṃ, na kho Upālī bhikkhūnī saṅghaṃ bhīdatī 'ti. etā pana nissāya etā anubalaṃ katvā yaṃ saṅghaṃ bhikkhū³ bhindeyyun ti āsankā hotī, tam sandhāy' etaṃ vuttaṃ.

vajo ti gopālakānaṃ nivāsanatthānaṃ.⁴ *yena vajo* 'ti ettha vajena saddhīṃ gatassa vassacchede anāpatti. *upakatthāyā* 'ti āsannāya. *satthe vassaṃ upagantum* ti ettha vassūpanāyikadivase tena bhikkhūnā upāsakā vattabbā kutikā laddhum vattatī 'ti. sace karitvā denti, tatth'⁵ eva pavisitvā idha vassaṃ upemī 'ti tikkhattum vattabbam. no ce denti, sālāsankhepena tñtasakatassa hetthā upagantabbam, tam pi alabhantena ālayo katabbo. satthe pana vassaṃ upagantum na vattatī. ālayo nāma idha vassaṃ vasissāmī ti cittuppadamattam. sace maggapatippanne⁶ yeva satthe pavānādīvaso⁷ hotī, tatth' eva pavāretabbam atha sattho antovasse yeva bhikkhūnā patthitattānaṃ patvā atikkamati, patthitattāne vasitvā tattha bhikkhūhi saddhīṃ pavāretabbam. athāpi sattho antovasse yeva antarā ekasmiṃ gāme titthatī vā vippakiriyatī⁸ vā, tasmīṃ yeva gāme bhikkhūhi saddhīṃ vasitvā pavāretabbam. appavāretvā⁹ tato paraṃ gantum na vattatī. nāvāya¹⁰ vassaṃ upagacchantenāpi kuṭiyam yeva upagantabbam. pariyesitvā alabhantena ālayo katabbo. sace anto temāsaṃ nāvā samudde yeva hotī, tatth' eva pavāretabbam. atha sace¹¹ nāvā kulam¹² labhatī, ayañ ca parato gantukāmo hotī, gantum na vattatī, nāvāya laddhagāme yeva vasitvā bhikkhūhi saddhīṃ pavā-

¹ Bp. ubhayattha tñitam and adds pi

² Bp. omits sanghe

⁴ Bp. nivāsatthānaṃ.

⁶ Bp. maggapatipanne,

⁸ Bp. 'kiratī.

¹⁰ Bp. nāvāyam.

¹² Bp. kulam.

³ Bp. omits bhikkhū.

⁵ Bp. tattha and omits eva.

⁷ Bp. 'nadīvaso

⁹ Bp. appavā'.

¹¹ Bp. omits sace.

retabbam. sace 'pi nāvā anutīram eva aññattha gacchatī, bhikkhu ca pathamaṃ laddhagāme yeva vasitukāma, nāvā gacchatu, bhikkhunā tatth' eva vasitvā bhikkhūhi saddhima pavāretabbam. itī vaje satthe nāvāyan ti tīsu thānesu n' atthi vassacchede āpatti, pavāretuñ ca labhati 'tī. purimesu pana vālehi ubbālā hontī 'tī ādisu saṅghabhedapariyosānesu¹ vatthūsu kevalaṃ anāpatti hotī, pavāretum pana na labhati.

pisācullikā 'tī pisācā yeva pisācullikā. na bhikkhave rukkhasusīre 'tī ettha suddhe rukkhasusīre yeva na vaṭṭatī. mahan-tassa pana susirassa² anto padaracchadanam kutikaṃ katvā pavisānavārāṃ yojetvā upagantum vattatī. rukkhaṃ chin-ditvā khānukamatthake padaracchadanam kutikaṃ katvāpi vattatī yeva. *rukkhaviṭṭapiyā* 'tī etthāpi suddhe vitapamatte na vattatī. mahāviṭṭape pana attakaṃ bandhitvā tattha padaracchadanam kuṭikaṃ katvā upagantabbam. *asenā-samkenā* 'tī yassa pañcannaṃ chadanānaṃ aññatarena channaṃ yojitadvārabandham³ senāsanaṃ n' atthi, tena na upagantabbam. na bhikkhave chavakutikāyā⁴ 'tī ettha⁵ chava-kuṭikā nāma ṭaṃkitamañcāḍibhedā kuṭī, tattha upagantum na vattatī. susāne pana aññaṃ kutikaṃ katvā upagantum vaṭṭatī. na bhikkhave chatte 'tī etthāpi catūsū thambhesu chattaṃ thapetvā āvaranaṃ katvā dvāraṃ yojetvā upagan-tum vattatī. chattaḥkutikā nām' esā hotī. *cāṭiyā*⁶ 'tī etthāpi mahantena kapallena chatte vuttanayena kutim katvā upa-gantum vattatī. *evārūpā katikā* 'tī etthāpi⁷ aññāpi yā īdisā⁸ adhammika katikā hotī, sā na kātabbā 'tī attho. tassā lakkhanaṃ Mahāvibhange vuttam.

vassāvāso paṭissuto hotī. purimikāyā 'tī tumhākaṃ āvāse purimikāya vassupanāyikāya vassaṃ vasissāmī 'tī patīññā katā hotī. *purimikā ca na paññāyatī* 'tī yattha patīññātam tattha vassupagamaṇaṃ na dissatī 'tī *patissave ca āpatti dukka-ṭassā* 'tī ettha na kevalaṃ imaṃ temāsaṃ idha vassaṃ vasathā 'tī etass' eva patissave āpatti imaṃ temāsaṃ bhikkhaṃ gāhatha, ubho 'pi mayam idha⁹ vasissāma, ekato uddisā-

¹ Bp. °pariyantesu.

² Bp. °bandha.

³ Bp. omits ettha.

⁴ Bp. ettha.

⁵ Bp. īdisī.

⁶ Bp. rukkhasusirassa.

⁷ Bp. °kāyan.

⁸ Bp. caṭiyā.

⁹ Bp. inserts vassaṃ.

pessāmā 'ti evam ādināpi tassa tassa patissave dukkatam. tañ ca kho pathamam suddhacittassa pacchā viṣaṃvādana-paccayā. pathamam pi asuddhacittassa pana patissave pācittiyam, viṣaṃvādane dukkatan ti pācittiyena saddhim dukkatam yujjati. so tadah' eva akaranāyo ti ādisu, sace vassam anupagantvā vā pakkamati, upagantvā vā sattāham bahiddhā vitināmeti, purimikā ca na paññāyati patissave ca āpatti. vassam upagantvā pana arunam anutthāpetvā¹ tadah' eva sattāhakaranīyena pakkamantassāpi² antosattāhe nivattantassa anāpatti, ko pana vādo dvīhatīham vasitvā antosattāhe nivattantassa. dvīhatīham³ vasitvā 'ti etthāpi nīrapekkhagamanen' eva upacārātikkame vassacchedo vedītabbo. sace⁴ idha vasissāmī 'ti ālayo atthi, asatiyā pana vassam na upeti, gahitasenāsanam sugahitam,⁵ chinnavasso na hoti, pavāretum labhati yeva. sattāham anāgatāya pavāranāyā 'ti ettha navam ito paṭṭhāya gantum vattati, āgacchatu vā mā vā, anāpatti. sesam uttānam evā 'ti.

Vassūpanāyīkakkhandhakavannanā nīthitā.

Pavāranākkhandhakam.

Pavāranākkhandhake, n' eva ālapeyyāma na sallapeyyāma⁶ 'ti ettha ālāpo nāma pathamavacanam, sallāpo nāma⁷ pacchimavacanam. hatthavīlanghakenā 'ti hatthukkhapakena. pasusaṃvāsan ti pasūnam viya saṃvāsam. pasavo 'pi hi attano uppannam suhādukkham aññamaññassa na ārocenti, patisanthāram na karonti, tathā ete 'pi⁸ akāmsu. tasmā nesam saṃvāso pasusaṃvāso ti vuccati. esa nayo sabbattha. na bhikkhave mūgavattam⁹ tīthiyasamādānan ti imam temāsam na kathetabban ti evarūpam vattasamādānam¹⁰ na kātābham. adhammīkathikā hi esā. aññamaññānulomatā 'ti aññamaññam vattum anulamabhāvo. vadantu maṃ āyasmanto

¹ Bp. anutthā°.

² Bp. pakkantassāpi.

³ Bp. dvīhatīham

⁴ Bp. inserts 'pana vādo dvīhatīham vasitvā antosattāhe nivattantassa. sace pi'

⁵ Bp. suggahitam.

⁶ Bp. sallāpe°.

⁷ Bp. omits nāma

⁸ Bp. ādis na.

⁹ Bp. mūgabbattam.

¹⁰ Bp. vatasa°.

tī hi vadantaṃ sakkā hotī kiñci vattum, na itaraṃ. *āpatti-vutthānatā vinayapurekkhānatā* 'tī āpattihi vutthānabhāvo, vinayaṃ purato katvā caranabhāvo. vadantu maṃ āyasmanto tī hi¹ vadanto āpattihi vutthahissati vinayañ ca purakkhivā viharatī² 'tī vuccati. *sunātu me bhante sangho. ajja pavāranā. yadi sanghassa pattakallam, sangho pavāreyyā* 'tī ayam sabbasangāhikā nēma ñatti. evaṃ hi vutte, tevācikaṃ dvevācikañ ca ekavācikañ ca pavāretum vattati, samānavassikam eva³ na vattati. tevācikaṃ pavāreyyā 'tī vutte pana tevācikaṃ eva vattati, aññaṃ⁴ na vattati. dvevācikaṃ pavāreyyā 'tī vutte dvevācikañ ca tevācikañ ca vattati, ekavācikañ ca samānavassikañ ca na vattati. ekavācikaṃ pavāreyyā 'tī vutte pana ekavācikaḍvevācikaṭevācikañ vattanti, samānavassikam eva na vattati. samānavassikan tī vutte sabbam vattati. *acchantī* 'tī nissinnā 'va honti na utthahanti. *tad anantarā*⁵ 'tī tad anantaram,⁶ tāvattakam⁷ kālan ti attho. *cātuddasikā ca pañnarasikā cā* 'tī ettha cātuddasikāya ajja pavāranā cātuddasī 'tī evaṃ pubba-kiccaṃ kātabbam, pañnarasikāya ajja pavāranā pañnarasi 'tī.

pavāranākammesu sace ekasmiṃ vihāre pañcasu bhikkhūsu vasantesu, ekassa pavāranam āharitvā cattāro ganañattim thapetvā pavārenti, catūsu vā⁸ tīsu vā vasantesu, ekassa pavāranam āharitvā tayo vā dve vā sanghañattim thapetvā pavārenti, sabbam etaṃ adhammena vaggam pavāranākammam.⁹ sace pana sabbe 'pi pañca janā ekato sannipatitvā ganañattim thapetvā pavārenti, cattāro vā⁸ tayo vā dve vā vasantā ekato sannipatitvā sanghañattim thapetvā pavārenti, sabbam etaṃ adhammena samaggaṃ pavāranākammam sace pañcasu janesu ekassa pavāranam āharitvā cattāro sanghañattim thapetvā pavārenti, catūsu vā⁸ tīsu vā ekassa pavāranam āharitvā tayo vā dve vā ganañattim thapetvā pavārenti, sabbam etaṃ dhammena vaggam pavāranā-

¹ Bp. *inserts* evam *after* hī.

³ Bp. *omits* eva.

⁵ Bp. *amantarā*.

⁷ Bp. *tāvatakam*.

⁹ Bp. *pavāranākammam, sic passim*.

² Bp. *viharissati*.

⁴ Bp. *añña*.

⁶ Bp. *anantarā*.

⁸ Bp. *omits* vā.

kammaṃ. sace pana sabbe 'pi pañcajanā ekato sannipatitvā sanghañattim thapetvā pavārenti, cattāro vā tayo vā ekato sannipatitvā ganañattim thapetvā pavārenti, dve aññamaññam pavārenti, eko¹ vasanto adhithānapavāranam karoti, sabbam etaṃ dhammena samaggaṃ pavāranākammaṃ ti.

dinnā hoti pavāranā 'ti ettha evaṃ dinnāya pavāranāya pavāranāhārakena sanghaṃ upasankamitvā evaṃ pavāretabbam Tisso bhante bhikkhu saṅghaṃ pavāreti ditthena vā sutena vā parisankāya vā, vadatu tam bhante saṅgho anukampaṃ upādāya, passanto patikarissati. dutiyam pi bhante . . . pe . . . tatiyam pi bhante Tisso bhikkhu sanghaṃ pavāreti ditthena vā sutena vā parisankāya vā . . . pe . . . patikarissati 'ti. sace pana vuddhataro hoti, āyasmā bhante Tisso ti vattabbam. evañ hi tena tass' atthāya pavāritam hoti 'ti. *pavāraṇaṃ dentena chandaṃ pi dātun* ti ettha, chandadānaṃ Uposathakkhandhake vuttanayen' eva veditabbam. idhāpi ca chandadānaṃ avasesasanghakammatthāya,² tasmā sace pavāraṇaṃ dento chandaṃ deti, vuttanayen'³ eva āhatāya pavāranāya ārocitāya⁴ tena ca bhikkhunā sanghena ca pavāritam eva hoti. atha pavāranam eva deti na chandaṃ, tassa ca pavāranāya ārocitāya saṅghena ca pavārite sabbesaṃ suppvāritam hoti, aññam pana kammaṃ kuppati. sace pana⁵ chandaṃ eva deti na pavāranam, sanghassa pavāranā ca sesakammāni ca na kuppanti, tena pana bhikkhunā appavāritam hoti. pavāranādīvase pana bahisīmāya⁶ pavāraṇaṃ adhithahitvā āgatena pi chando dātabbo, tena saṅghassa pavāranākammaṃ na kuppati.

ajjaṃ⁷ me pavāranā 'ti ettha sace cātuddasikā hoti, ajja me pavāranā cātuddasī,⁸ sace pannarasikā, ajja me pavāranā pannarasī 'ti evaṃ adhithātabbam. tadahu pavāranāya āpattin ti ādi vuttanayam eva puna pavāretabban ti puna pubbakiccam katvā ñattim thapetvā saṅghattherato patthāya pavāretabbam. sesaṃ Uposathakkhandhakavannanāyaṃ vuttanayen' eva veditabbam.

¹ Bp. ekato.

³ Bp °nayaena and omits eva

⁵ Bp omits pana.

⁷ Bp ajjaṃ.

² Bp avasesakammatthāya.

⁴ Bp omits this.

⁶ Bp. °yam.

⁸ Bp adds 'ti.

āgantukehi āvāsikānaṃ anuvattitabban tī ajja pavāraṇā cātuddasī 'tī etad eva pubbakiccaṃ kātabbam. paṇṇarasika-pavāraṇāya¹ pi es' eva nayo. āvāsikehi nissīmaṃ gantvā pavāretabban 'tī vassāvasāne ayaṃ pāḷimuttakavinicchayo, sace purimikāya pañca bhikkhū vassaṃ upagatā, pacchimikāya pi pañca, purimehi ñattiṃ thapetvā pavārite pacchimehi tesam santike pārisuddhuposatho kātabbo, na ekasmim uposathagge dve ñattiyo thapetabbā. sace 'pi pacchimikāya upagatā cattāro tayo dve eko vā hoti es' eva nayo. atha purimikā² cattāro, pacchimikāya 'pi cattāro tayo dve eko vā, es' eva nayo. athāpi purimikāya tayo, pacchimikāya pi tayo dve eko³ vā, es' eva nayo. idam h' ettha lakkhaṇaṃ, sace purimikāya upagatahi pacchimikāya upagatā thokatarā c' eva hontī samasamā vā⁴ saṅghapavāraṇāya ca⁵ ganaṃ pūrentī, saṅghapavāraṇāvasena ñattiṃ⁶ thapetabbā 'tī. sace pana purimikāya tayo, pacchimikāya eko hoti, tena saddhū⁷ cattāro hontī, catunnaṃ saṅghañattiṃ thapetvā pavāretuṃ na vattati. ganañattiyā pana so ganapūraako hoti, tasmā ganavasena ñattiṃ thapetvā purimehi pavāretabbaṃ, itarena tesam santike pārisuddhuposatho kātabbo.⁸ purimikāya dve, pacchimikāya dve vā eko vā hoti, es' eva nayo. purimikāya eko, pacchimikāya eko⁹ hoti, ekena ekassa santike pavāretabbaṃ, ekena pārisuddhuposatho kātabbo. sace¹⁰ purimavassūpagatahi pacchimavassūpagatā ekena pi adhikatarā hontī, pathamaṃ pātimokkhaṃ uddisitvā pacchā thokatarehi tesam santike pavāretabbaṃ. kattikacātummāsiniyā pavāraṇāya pana, sace pathamaṃ vassūpagatahi mahāpavāraṇāya pavāritehi pacchā upagatā adhikatarā vā samasamā vā hontī, pavāraṇāñattiṃ thapetvā pavāretabbaṃ. tehi pavārite pacchā itarehi nesam¹¹ pārisuddhuposatho kātabbo. atha mahāpavāraṇāya pavāritā bahū¹² hontī,

¹ Bp. °rasikavāre.

² Bp. omits eko.

³ Bp. omits ca.

⁴ Bp. inserts te.

⁵ Bp. inserts sace before puri°.

⁶ Bp. pi eko tī for eko hoti.

⁷ Bp. omits nesam.

⁸ Bp. purimikāya.

⁹ Bp. ca for vā.

¹⁰ Bp. ñatti.

¹¹ Bp. adds pana.

¹² Bp. inserts bhikkhū.

pacchā¹ vassūpagatā thokā² vā eko vā, pātimokkhe udditthe pacchā tesam santike tena pavāretabbam.

na ca bhikkhave appavāraṇāya pavāretabbam aññatra saṅghasāmagguyā 'ti ettha Kosambikasāmaggīsā³ 'va sāmaggi veditabbā. ajja pavāraṇā sāmaggi 'ti evañ c' ettha pubbakiccam kātabbam. ye pana kismiñcid eva appamattake pavāranam thapetvā samaggā honti, tehi pavāranāyam eva pavāranā kātabbā. sāmaggi pavāranam karontehi ca pathamapavāranam thapetvā patipadato patthāya yāva kattikacātummāsipunnamā⁴ etth' antare kātabbā, tato pacchā vā pure vā na vattatī.

dvevācikaṃ pavāretun ti ettha ñattim thapentenāpi yadi sanghassa pattakallam, saṅgho dvevācikaṃ pavāreyyā 'ti vattabbam, ekavācike ekavācikaṃ pavāreyyā 'ti. samānavassike 'pi samānavassikaṃ pavāreyyā 'ti vattabbam, ettha ca bahū 'pi samānavassā ekato pavāretum labhanti.

bhāsītāya lapitāya apariyositāyā 'ti ettha sabbasangāhikaṃ ca puggalikaṃ cā 'ti dubbidham⁵ pavāranātthapanam. tattha sabbasangāhike sunātu me bhante sangho . . . pe . . . sangho tevācikaṃ pavāre iti sukārato yāva rekāro, tāva bhāsītā lapitā, apariyositā 'va hoti pavāranā, etthantare ekapade 'pi thapentena thapitā hoti pavāraṇā. yakāre pana patte pariyositā hoti, tasmā tato patthāya thapentena⁶ atthapitā hoti. puggalikatthapane pana sangham bhante pavāremi . . . pe . . . dutiyam pi . . . , tatiyam pi bhante sangham pavāremi diṭṭhena vā sutena vā parisankāya vā . . . pe . . . passanto pati 'ti saṅkārato yāva ayam sabapacchimo tīkāro, tāva bhāsītā lapitā, apariyositā 'va⁷ pavāraṇā, etth' antare ekapade 'pi thapentena thapitā hoti pavāraṇā. karissāmī 'ti vutte pana pariyositā 'va⁸ hoti, tasmā karissāmī 'ti vutte pana pariyositā 'va hoti tasmā karissāmī 'ti ekasmim⁹ pade patte thapitā 'ti¹⁰ atthapitā 'va⁸ hoti. esa nayo dvevācikaekavācikasamānavassikāsu.¹¹ etāsu

¹ Bp. pacchimavassūpagatā

² Bp. thokatarā.

³ Bp. Kosambaka°.

⁴ Bp. °lumāsīnipunnamā

⁵ Bp. duvidham.

⁶ Bp. inserts thapitāpi after this.

⁷ Bp. inserts hoti after 'va.

⁸ Bp. omits 'va.

⁹ Bp. etasmim.

¹⁰ Bp. pi for 'ti.

¹¹ Bp. adds pi.

pi hi pavāranāsu¹ sankārato tikārāvasānaṃ yeva thapanak-khettan ti. *anuyūññiyamāno* ti anuyogam² katvā kīṃhi nam thapesī 'ti parato vuttanayena pucchiyamāno. omad-ditvā 'ti etāni alam bhikkhu mā bhaṇḍanan ti ādini vacanā-ni vatvā. vacanomaddanā hi idha omaddanā 'ti adhippetā *anuddhamṣitam patijānātī* 'ti amūlakena pārājikena anud-dhamṣito ayam mayā 'ti evam patijānāti. *yathādhamman* ti saṅghādiseṣena anuddhamṣane pācittiyam, itarehi dukkataṃ. *nāsetvā* 'ti lingaṇāsanāya nāsetvā. *sāssa yathādhammam patikatā* 'ti ettakam eva vatvā pavārethā 'ti vattabbo,³ asukā nāma āpatti 'ti idam pana na vattabbaṃ, etañ hi kalahassa mukham hoti.

idam vatthum paññāyati, na puggalo ti ettha corā kira araññavihāre pokkharanito macche gahetvā pacitvā khāditvā agamaṃsu, so taṃ vipākāraṃ disvā⁴ bhikkhussa iminā kammena bhavitabban ti sallakkhetvā evam āha vatthum thapetvā sangho pavāreyyā 'ti yadā taṃ puggalaṃ jānis-sāma, tadā taṃ⁵ codessāma, idāni pana sangho pavāretū 'ti ayam ettha attho. *idān' eva naṃ vadehī* 'ti sace iminā vatthunā kañci⁶ puggalaṃ parisaṅkasi, idān' eva naṃ apadisāhī 'ti attho. sace apadisati, taṃ puggalaṃ anuvijjivā pavāretabbaṃ, no ce apadisati, upaparikkhitvā jānissāmā 'ti pavāretabbaṃ. *ayam puggalo paññāyati*, na vatthun⁷ ti ettha eko bhikkhu mālāgandhavilepanehi cetiyam vā pūjesi, aritthaṃ vā pīvi, tassa tad anurūpo sarīragandho hoti,⁸ so taṃ gandham sandhāya imassa bhikkhuno⁹ gandho ti vatthum¹⁰ pakāsento evam āha. *puggalaṃ thapetvā sangho pavāreyyā* 'ti etaṃ puggalaṃ thapetvā sangho pavāretū¹¹ 'ti. idān' eva naṃ vadehī 'ti yaṃ tvaṃ puggalaṃ thapāpesi, tassa pugga-lassa idān' eva dosaṃ vadehi.¹² sace ayam assa doso ti vadati,

¹ Bp. *omits* pavāranāsu sankārato.

² Bp. *omits* anuyogam katvā.

³ Bp. vattabbo

⁴ Bp. *inserts* 'ārāme vā kiñci duttena katam vipākāraṃ disvā' after disvā.

⁵ Bp. nam

⁶ Bp. kiñci.

⁷ Bp. vatthū.

⁸ Bp. ahoṣi.

⁹ Bp. evarūpo sarīragandho for gandho.

¹⁰ Bp. vatthum.

¹¹ Bp. *retu and omits* 'ti.

¹² Bp. vada.

taṃ puggalam sodhetvā pavāretabbam, atha ca¹ n' āham jānāmi 'tī vadatī, upaparikkhitvā jānissāmā 'tī pavāretabbam. idaṃ vatthuñ² ca puggalo ca paññāyati 'tī purimanayen' eva corehi macche gahetvā pacitvā paribhuttatthānañ ca gandhā-dīhi nhānatthānañ ca disvā pabbajitass' edaṃ³ kamman tī maññamāno so evam āha. idān' eva naṃ vadehī 'tī idān' eva tena vatthunā parisankītapuggalam⁴ vadehī. idaṃ pana ubhayam⁵ disvā dīttakālato patthāya vinicchinitvā 'va pavāretabbam. kalam vacanāyā 'tī kallacodanāyā⁶ codetum vattatī 'tī attho. kasmā. pavāranato pubbe avinicchitattā pacchā ca disvā coditattā 'tī ukkotanakam pācittīyan tī idañ hī ubhayam pubbe pavāranāya disvā vinicchinitvā 'va bhikkhū pavārentī, tasmā puna taṃ ukkoṭentassa āpatti.

dve tayo uposathe cātuddasike kātun tī ettha catutthapañcamā dve cātuddasikā⁷ tatiyo pana pakatiyāpī cātuddasiko yevā 'tī tasmā tatiyacatutthā vā tatiyacatutthapañcamā vā dve tayo cātuddasikā katabbā. atha catutthe kate te⁸ sunantī, pañcamo cātuddasiko katabbo. evam pi dve cātuddasikā hontī evam karontā bhandanakārakānam terase vā cātuddase vā ime pannarasīpavāranam pavāressanti. evam pavārentehī ca bahisīmāya sāmanere thapetvā te āgacchanī 'tī sutvā lahum lahum sannipatitvā pavāretabbam. etam attham dassetum te⁹ *ce bhikkhave . . . pe . . . tathā karontū* 'tī vuttam. *asamvīhitā* 'tī asamvidahitā¹⁰ āgamanajānanatthāya akatasamvidahanā,¹¹ aviññātā 'va hutvā 'tī attho. *tesam vikkhitvā* 'tī kilantattha muhuttam vissamathā 'tī ādinā nayena sammoham katvā 'tī attho. *no ce labhethā* 'tī no ce bahisīmam gantum labheyyum, bhaṇḍanakārakānam sāmanerehī c' eva daharabhikkhūhī ca nīrantaram anubaddhā¹² 'va hontī. *āgame junhe* 'tī yaṃ sandhāya āgame junhe pavāreyyāmā 'tī ñattim thapesum, tasmim āgame junhe.

¹ Bp omits ca.² Bp etam.³ Bp adds pi.⁴ Bp. omits this.⁵ Bp. te hī for te⁶ Bp. °vidahitā.⁷ Bp vatthu.⁸ Bp. °kītam puggalam.⁹ Bp kallam coda°.¹⁰ Bp. omits te.¹¹ Bp °vidahanarahitā.¹² Bp anubandhā.

komudryā cātummāsīniyā akāmā pavāretabbā ti avassam pavāretabbam, na hi tam atikkamitvā pavāretum labbhati. *tehi ce bhikkhave bhikkhūhi pavāriyamāne* 'ti evaṃ cātummāsīniyā pavāriyamāne.

aññataro phāsuvhāro ti tarunasamatho vā tarunavipassanā¹ vā paribāhirā bhavissāmā 'ti anibaddharattitthānadivātthānādibhedena² bhāvanānuyogam sampādetum asakkontā bāhirā bhavissāma. *sabbehi' eva ekajjhaṃ sannipatitabbā* ti immā chandaḍānaṃ patikkhipatī. bhinnasā hi saṅghassa samaggakaranakāle tinavattthārasamathe imasmiñ ca pavāranasangahe 'ti imesu tisu tthānesu chandaṃ dātum na vattatī. pavāranasangahe ca nāma 'āyaṃ vissatthakammatthānānaṃ thāmagatasamathavipassanānaṃ sotāpannādīnaṃ ca na dātabbo. tarunasamathavipassanālabhino pana sabbe vā hontu upadḍhā vā ekapuggalo vā ekassa pi vasena dātabbo yeva. dīnne pavāranasangahe antovassaṃ³ parihāro 'va hoti, āgantukā tesāṃ senāsanaṃ gahetum na labhanti, tehi pi chinnavassehi na bhavitabbāṃ, pavāretvā pana antarāpi cārikaṃ pakkamitum labhanti 'ti dassanattāṃ, *tehi ce bhikkhave* 'ti ādīma āha. sesaṃ sabbattha uttānaṃ eva 'ti.

Pavāranākkhandhakavaṇṇanā nitthitā.

Cammakkhandhakaṃ.

*Issarādhīpaccaṃ*⁴ ti issarabhāvena ca adhipatibhāvena ca samannāgataṃ. *rajan* ti rājabhāvaṃ, raññā kattabbakiccaṃ vā. *Sono nāma Koliviso*⁵ ti ettha Sono ti tassa nāma, Koliviso⁵ ti gottaṃ. *pādatalesu lomāni* 'ti uthosu⁶ rattesu pādatalesu sukhumānaṃ⁷ añjanavannāni kammacittakatāni lomāni jātāni honti. so kira pubbe asītisaḥassānaṃ purisānaṃ jetthapuriso hutvā tehi saddhiṃ paccekabuddhassa vasanattthāne paṇnasālaṃ katvā attano sassirikaṃ uppa-pāvāraṃ⁸ paccekabuddhassa pādehi akkamanattthāne pādapuñchanikaṃ katvā tthapesi. temāsam pana sabbe 'va paccekabuddhaṃ upatthahimsu. ayaṃ tassa ca tesaṃ ca

¹ Bp. vipassano.

² Bp. °bhāvena.

³ Bp. antovassc.

⁴ Bp. *begins with* Cammakkhandhake.

⁵ Bp. Koliviso.

⁶ Bp. *omits* ubhosu.

⁷ Bp. °māni.

⁸ Bp. °ranam.

asītigāmikasahassānaṃ¹ pubbapayogo. *gāmikasahassānā*² 'ti tesu gāmesu vasantānaṃ kulaputtānaṃ asītisahassāni. *kenacid eva karaṇīyena* 'ti kenaci karaṇīyena viya. na pan' assa kiñci karaṇīyaṃ atthi aññatra tassa dassanattāya.³ rājā kira tāni pi asītikulaputtasahassāni sannipātento⁴ evaṃ aparisankanto Sono āgamissatī 'ti sannipātāpesi. *duṭṭha-dhammike atthe* 'ti Kasivanijjādini⁵ dhammena kattabbāni, mātāpitaro dhammena posittabbā 'ti evam ādinā nayeṇa idhalokahite atthe anusāsivā. *so no bhagavā* 'ti so amhākaṃ bhagavā tumhe samparāyike atthe anusāsissatī 'ti attho. *bhagavantam paṭivedemī* 'ti bhagavantam jānāpemi. *paṭi-kāya nimmujjivā* 'ti sopānassa hetthā adbhacandapāsāne nimmujjivā. *yassa dāni bhante bhagavā kalam maññatī* 'ti yassa tesam hitakiriyatthassa bhagavā kalam jānāti. *vihā-rappacchāyāyan* ti vihārapaccante chāyāyam. *samannā-haranī* 'ti pasādavasesa punappunaṃ manasikaronti. *bhuy-yoso mattāyā* 'ti bhuyyoso mattāya puna viṣittataram dassehi 'ti attho. *antaradhāyatī* 'ti adassanam hoti. *lohiteṇa phut-tho* 'ti lohiteṇa makkhito hoti. *gavāghātanan* ti yattha gāvo haññanti, tādiso ti attho. *kusalō*⁶ 'ti vīnāya vādanakusalo. *vīnāya tantissare* 'ti vīnāya tantiyā⁷ sare. *accāyikā*⁸ 'ti atīyātā kharamucchitā. *saravatī* 'ti sarasampannā. *kammaññā* 'ti kammakkhamā. *atisukhlā* 'ti mandamucchitā.⁹ *same guṇe patitthitā* 'ti majjhime sare tḥapetvā mucchitā. *viriyasamatham*¹⁰ *adhutthāhi* 'ti viriyasampayuttam samatham¹¹ adhutthāhi, viriyasamathena yojehi 'ti attho. *indriyānañ ca samatam paṭivijjhā* 'ti saddhādīnaṃ indriyānaṃ samatam samabbhāvaṃ, tattha saddham paññāya paññañ ca saddhāya, viriyaṃ samādhinā samādhin ca viriyena yojyamānānaṃ¹² indriyānaṃ samatam pativijjha. *tattha ca nimittam gaṇhāhi* 'ti tasmim samathe satī, yena ādāse mukhanimittena¹³ uppaj-

¹ Bp asītiyāgāmi°² Bp. asītim before gāmi°.³ Bp. dassanā.⁴ Bp °pātāpento.⁵ Bp. Kasivāṇi°⁶ Bp. kusalatā nāma for kusalo 'ti.⁷ Bp. tantissare for tantiyā sare⁸ Bp accāyatā⁹ Bp °mucchanā.¹⁰ Bp. viriyasamatam adhutthahā.¹¹ Bp. °yuttam samatam.¹² Bp. yojayamāno¹³ Bp. mukhabimben' eva nimittena.

jitabbam, tam samathanimittam vipassanānimittam magganimittam phalanimittam¹ ganhāhi, nibbattehi 'ti attho. aññaṃ byākareyyaṃ tī arahā ahaṇ tī jānāpeyyaṃ. chatthānāni 'ti cha kāraṇāni. adhimutto hohi 'ti pativijjhivā paccakkhaṃ katvā thito hoti. nekkhammādhimutto ti² sabbaṃ arahattavasena vuttaṃ. arahattaṃ hi sabbakilesehi nikkhantattā nekkhammaṃ. pavivittatā³ pariveke, byāpajjhābhāvato⁴ abyāpajjhaṃ,⁵ tanhāya⁶ khayante uppannattā tanhakkhaya,⁷ upādānassa khayante uppannattā upādānakkhaya, sammohābhāvato⁸ asammoho 'ti vuccati kevalaṃ saddhāmattakaṃ ti pativedharahitaṃ kevalaṃ pativedhapaññāya asammissaṃ saddhāmattakam. patīcayan tī punapunaṃ karanena vuddhiṃ.⁹ vītarāgattā maggapativedhena rāgassa vīgatattā yeva nekkhammasankhātā arahattaṃ pativijjhivā thito hoti phalasamāpattivihārena¹⁰ viharatī, taṇhaṃ nāmanāso yeva hoti 'ti attho. sesapadesu pi es' eva nayo. lābhasakkārasūlokaṃ tī catupaccayaalābhaṇ ca tesāṃ yeva sukatabhāvaṇ ca vannaḥhananaṇ ca. nikāmayamāno 'ti icchayamāno patthayamāno. parivekādhimutto ti paviveke¹¹ adhimutto ahaṇ tī evaṃ arahattaṃ byākarotī 'ti attho. sīlabbataparāmāsaṇ tī sīlaṇ ca vataṇ ca parāmasitvā gahitaṃ gahanamattam. sārato paccāgacchantaṃ tī sārabbhāvena jānanta. abyāpajjhādhimutto¹² tī abyāpajjhaṃ¹³ arahattaṃ byākarotī 'ti attho. iminā¹⁴ nayena sabbavāresu attho veditaḥho. bhusā 'ti balavanto. n' ev' assa cittaṃ pariyādayanti¹⁵ 'ti etassa khīṇāsavassa cittaṃ gahetvā thātum na sakkonti. amissīkantaṃ tī amissakataṃ kilesehi¹⁶ ārammaṇāni¹⁷ saddhiṃ cittaṃ missaṃ karonti, tesāṃ abhāvā amissīkantaṃ. thitaṇ tī patitthitaṃ. āneñjappattaṇ tī acalanappattaṃ. vayañcas-

1 Bp. °ttañ ca

3 Bp. teh' eva pavivittattā

5 Bp. °pajjam

7 Bp. taṇhākkhaya.

9 Bp. vuddhi

11 Bp. viveke.

13 Bp. abyāpajjham.

15 Bp. °yādiyanti.

17 Bp. °ṇena.

2 Bp. add's ādi.

4 Bp. byāpajjā°

6 Bp. tanhākkhayaṇte.

8 Bp. °vayo

10 Bp. °vihāreṇeva.

12 Bp. °pajjādhī°.

14 Bp. add's 'va.

16 Bp. kilesāhi.

sānupassatī 'tī tassa cīttassa uppādam pi vāyam pi passatī. *nekkhammaṃ adhimuttassā* 'tī arahattaṃ pativijjhītvā tti-tassa sesapadehi pi arahattaṃ eva kathitaṃ. *upādānak-khayassā* 'tī upayogatthe sāmivacanam¹ *asammohaṇ ca cetaso* tī cīttassa ca asammoho² adhimutto³ *disvā āyatanup-pādan* tī āyatanānaṃ uppādaṇ ca vāyaṇ ca disvā. *sammā cīttam vimuccatī* 'tī sammā hetunā nāyena imāya vipassanāya patipattiyā phalasamāpattivasena cīttam vimuccatī, nibbā-nārammane adhimuccatī. *santacīttassā* 'tī nibbutacīttassa. *tādīno* tī itthānitthesu⁴ anunayapatighehi akampitattā⁵ tādīno. *aññaṃ*⁶ *byākaronti* 'tī arahattaṃ byākaronti. *attho ca vutto* tī yena arahā 'tī ñāyatī, so attho ca⁷ vutto. suttattho pana suttantavannanāto yeva gahetabbo. *attā ca anupanīto* tī ahaṃ arahā 'tī evam byañjanavasena attā ca⁷ na upanīto. *attha ca paṇḍh' ekacce moghapurisā* 'tī aññe pana tucchapurisā hasamānā viya asantam eva aññaṃ vacanamattena santaṃ katvā byākaronti. *ekapālāsikan* tī ekapatalaṃ. *astīsaka-tavāhe* 'tī ettha dve sakatabhārā eko vāho tī veditabbā. *sattahatthikaṇ ca anīkan* tī ettha cha hatthiṃyo eko ca hatthī 'tī idam ekaṃ anikaṃ, idīsāni sattaṃ anikāni sattaṃ hatthi-kaṃ anikaṃ nāma. *digunā* 'tī dvīpatalā. *ṭigunā* 'tī tipa-talā. *gananganupāhanā*⁸ 'tī catupatalato patthāya vuccatī.

*sabbanīlakā*⁹ 'tī sabbā 'va nīlakā¹⁰ es' eva¹¹ nayo sabbapi-takādīsu¹² pi. tattha ca *nīlakā*¹⁰ ummārapupphavannā hotī, *pītakā*¹⁰ kannīkārappupphavannā,¹³ *lohītikā* jayakusumapuppha-vannā,¹⁴ *mañjetthikā*¹⁵ mañjetthakavannā¹⁶ eva, *kanhā* alārit-ṭhikavannā,¹⁷ *mahārangarattā* satapadīpīttivannā,¹⁸ *mahānā-marattā* sambhinnavannā hotī pandupalāsavannā, Kurundiyam

¹ Bp sāmī°² Bp °moham.³ Bp °muttassa⁴ Bp. °nitthe⁵ Bp anappiyattā akampiyattā ca tādī for akampitattā tādīno⁶ Bp. inserts tassa dādīno before this.⁷ Bp omits ca⁸ Bp gunangunūpahanā.⁹ Bp. sabbanīlikā¹⁰ Bp nīlikā¹¹ Bp. esa for es' eva¹² Bp. °pītikādīsu¹³ Bp. kanikā°¹⁴ Bp jayasuma°¹⁵ Bp. mañjetthikā¹⁶ Bp. mañjetthivannā.¹⁷ Bp addāritthaka°¹⁸ Bp satapadīpi°.

pana padumapupphavannā 'tī vuttam.¹ etāsu yaṃ kañci labhivā rajanam colakena² puñchivā vannaṃ bhindivā dhāretuṃ vattati. appamattake³ 'pī bhinne vattati yeva. nīlavaddhikā 'tī yāsaṃ vaddhā yeva nīlā. es' eva⁴ nayo sabbattha. etāyo⁵ 'pī vannabhedam katvā dhāretabbā. khallakabaddhā 'tī pañhipidhānattham⁶ tale khallakam bandhivā katā. pūtabaddhā⁷ 'tī Yonakaupāhanā vuccati, yāva jaṅghato sabbapādam paṭicchādeti. pālīgūṇṭhīmā 'tī pālīm gunthivā katā⁸ uparipādamattam eva paticchādeti, na jaṅgham. tūlapunnikā 'tī tūlapicunā pūretvā katā. tittirapattilā 'tī tittirapattasadisā vicittavaddhā⁹ meṇḍavisānavaddhikā¹⁰ 'tī kannikatthāne mendakasīṅgasanthāne vaddhe¹¹ yojetvā katā. ajavisānavaddhikādisu¹² pī es' eva nayo. vicchikālūkā¹³ 'tī tatth' eva vicchikānam¹⁴ naṅgutthasanthāne vaddhe¹¹ yojetvā katā. morapiṇṇaparīsibbitā¹⁵ 'tī talesu vā vaddhesu¹⁶ vā morapiṇṇehi¹⁷ suttakasadiṣehi parīsibbitā. cutrā 'tī vicitrā. etāsu pī yaṃ kañci¹⁸ labhivā, sace tāni khallakādīni apānetuṃ¹⁹ sakkā hoti,²⁰ valañjetabbā.²¹ tesu pana satī valañjentassa²² dukkaṭam. sīhacammaaparikkhatā nāma pariyantesu cīvare anuvātaṃ viya sīhacammaṃ yojetvā katā. ulūkacammaaparikkhatā 'tī pakkhibilālacammaaparikkhatā.²³ etāsu pī yā kāci²⁴ taṃ cammaṃ apānetvā dhāretabbā.

omukkan tī patimuñcitvā apānitā. navā 'tī aparibhuttā. abhijīvānikassā 'tī yena sippena abhijīvanti jīvitaṃ kappenti, tassa kāranā 'tī attho. idha kho taṃ bhikkhave tī ettha tan ti nipātamattam, idha kho bhikkhave

¹ Bp. vuttā.

² Bp. °ttakena.

³ Bp. etā.

⁴ Bp. puṭa°.

⁵ Bp. vicittabaddhā.

⁶ Bp. baddhe

⁷ Bp. pi for 'tī

⁸ Bp. °puñcha°

⁹ Bp. °puñchehi.

¹⁰ Bp. apānetvā.

¹¹ Bp. honti valañjitum for hoti

¹² Bp. valañjetabbā.

¹³ Bp. °bīla°.

² Bp. colakena.

³ Bp. esa for es' eva

⁴ Bp. panhi°.

⁵ Bp. inserts yā.

⁶ Bp. °sānabaddhikā.

⁷ Bp. °baddhi° for °vaddhi°

⁸ Bp. vicchika.

⁹ Bp. baddhesu.

¹⁰ Bp. kiñci

²² Bp. valañja°.

²⁴ Bp. adds labhivā after kāci.

sobheyyā¹ 'tī attho. *yam tumhe* 'tī ye tumhe. atha vā yadī tumhe 'tī vuttam hoti. yadī saddassa hi atthe yam² nipāto. *ācariyesū* 'tī ādīmihi, pabbajjācariyo upasampadācariyo nissayācariyo uddesācariyo tī ime cattāro 'pī idha ācariyā eva, avassikassa chabbasso ācariyamatto, so hī catuvassakāle tam nissāya vacchatī, evam ekavassassa sattavasso duvassassa atthavasso tivassassa navavasso catuvassassa dasavasso 'tī³ ime 'pī ācariyamattā eva, upajjhāyassa sanditthasambhattā pana sahāyakā⁴ bhikkhū, ye vā pana keci dasahi vassehi mahantatarā, te sabbe 'pī upajjhāyamattā nāma, ettakesu bhikkhūsu anupāhaneṣu caṅkamantesu saupāhanassa caṅkamato āpattī. *pādakkhīlābādho* nāma, pādato khilasadisam maṃsam nikkhantaṃ hoti.

tinapādukā 'tī yena kenaci tinena katā⁵ pādukā. *hīntālapādukā* 'tī khajjūripattehi⁶ katapādukā, hīntālapattehi pī na vattatī yeva. *kamalapādukā* 'tī kamalavannam⁷ nāma tinam⁸ atthī, tena katapādukā usīrapādukā 'tī pī vadantī. *kambalapādukā* 'tī unnāhi katapādukā. *asankamanīyāyo*⁹ 'tī bhūmiyam suppatitthitā niccalā asamhāriyā.

angajātaṃ chupantī 'tī angajāten' eva angajātaṃ chupantī. *ogāhetvā mārentī* 'tī antoudake dāḷham gahetvā mārentī. *utthūyuttenā* 'tī dhenuyuttena. *purīsantarenā* 'tī purīsasārathinā. *purīsayuttenā* 'tī gonayuttena. *utthantarenā* 'tī itthīsārathinā. *Gāṅgā-Mahvyāyā* 'tī Gāṅgā-Mahukīlikā.¹⁰ *purīsayuttaṃ hatthavattakan* tī ettha purīsayuttaṃ itthīsārathi vā hotu purīsasārathi vā, vaṭṭatī. hatthavattakam pana itthīyo vā vaṭṭentu purīsā vā vaṭṭatī yeva. *yā-nuggātenā* 'tī yānapatighaṃsassa¹¹ sabbo kāyo calatī, tapaccayā rujjatī.¹² *suvākan* tī pitakasivikam.¹³ *pātānkan*¹⁴ tī vaṃse laggetvā katam patapottalikam.¹⁵

¹ Bp. sobheyyāthā

² Bp. omits 'tī

³ Bp. kata

⁴ Bp. kamalatīnam

⁵ Bp. °niyā

⁶ Bp. yānam abhirūhantassa

⁷ Bp. pīshkasivikam

⁸ Bp. °patalikam

⁹ Bp. ayam

¹⁰ Bp. sahāya.

¹¹ Bp. khajjūri°.

¹² Bp. omits tinam

¹³ Bp. °kīlikāya

¹⁴ Bp. omits rujjatī.

¹⁵ Bp. pātānki

*uccāsayanamahāsayanā*¹ 'tī ettha uccāsayanān tī pamānā-tikkantāṃ mañcam, mahāsayanān tī akappiyapaccatthara-nāṃ² āsandiādīsu³ āsandī 'tī pamānātikkantāsanāṃ *pal-laṅko* tī pādesu vā⁴ vālarūpānī thapetvā kato. *gonako* tī dīghalomako mahākojavo caturaṅgulādhikānī kira tassa lomānī. *cittako*⁵ tī vālacittāunnāmayattharako⁶ *patikā* 'tī unnamayo setattharako.⁷ *patahikā* 'tī ghanapupphako un-nāmayattharako,⁸ Yonaka-Daṃḍa-pato⁹ tī vuccatī. *tūhikā* 'tī pakatitūhikā yeva. *vikatīkā* 'tī siḥabyagghādīnūpavi-citto¹⁰ unnāmayattharako¹¹ *uddhalomī*¹² 'tī ekato uggata-lomaṃ unnāmayattharanāṃ, uddhamlcmī¹³ 'tī pī pātho. *ekantalomī* 'tī ubhato uggatalomaṃ unnāmayattharanāṃ. *katissan*¹⁴ tī ratanaparīsibbitāṃ koseyyakattissamayam¹⁵ pac-cattharanāṃ. *koseyyan* tī ratanaparīsibbitāṃ koseyyasutta-mayam¹⁶ paccattharanāṃ. suddhakoseyyam pana vaṭṭatī. *kuttakan* tī soḷasannaṃ nātakittināṃ thatvā naccayoggaṃ¹⁷ unnāmayapaccattharanāṃ¹⁸ *hatthatharaassattharā*¹⁹ hatthi-assapitthīsu attharakā²⁰ eva. *rathatthare* 'pī es' eva nayo. *ajinappavenī*²¹ 'tī ajīnacammehī mañcappamānena sibbitvā katā pavēni.²² *kadalimigapavarapaccattharanā*²³ tī kadalimī-gacammaṃ nāma atthī, tena kaṭṭam pavarapaccattharanāṃ. uttamapaccattharanān tī attho. taṃ kira setavattassa upari kadalimīgacammaṃ pattharītvā sibbetvā²⁴ karontī. *sauttaracchadan* tī saha uttaracchadena²⁵ uparibaddhena²⁶

¹ Bp. °yanānī.² Bp akappiyattharanakam³ Bp āsandiādīsu.⁴ Bp omits vā.⁵ Bp cittakā⁶ Bp vānacitraunnāmayattharano⁷ Bp °raṇo.⁸ Bp. °mayalohittharano.⁹ Bp. yo āmalakapaṭṭo tī pī vuccatī for 'Yonaka-Daṃḍa-pato tī vuccatī.'¹⁰ Bp. °citra¹¹ Bp °ttharano¹² Bp uddhalomī¹³ Bp. uddhalomī.¹⁴ Bp. kaṭṭissan¹⁵ Bp. °kaṭṭissamayam.¹⁶ Bp kosiya°.¹⁷ Bp. naccanayoggaṃ.¹⁸ Bp °mayaattharanam.¹⁹ Bp. add's 'tī.²⁰ Bp attharanakāattharanā.²¹ Bp. ajīna°.²² Bp pavēni.²³ Bp. kadalī for kadalī, sic passim.²⁴ Bp sibbitvā.²⁵ Bp °danena²⁶ Bp. °bandhena.

rattavitānena saddhin tī attho. setavitānam pī hetthā akappiyapaccattharane satī na vattatī, asatī pana vattatī. *ubhañtolohitakupadhāna*¹ tī sīsūpadhānañ² ca pādūpadhānañ³ cā 'tī mañcassa ubhato lohita-kupadhānaṃ, etaṃ na vattatī.⁴ yam pana ekam eva upadhānaṃ ubhosu passesu rattam vā hotu⁵ padumavannam vā cittaṃ vā, sace pamānayuttam, vattatī. mahāupaddhānaṃ pana patikkhittam. *ḍīpicchāpo* tī dīpipotako. *ogupphiyanti* 'tī bhittidandakādisu vethetvā bandhanti. *abhimsīditun* tī abhinissāya nīśīdituṃ⁶ *gilānena bhikkhunā saupāhanenā* 'tī ettha gilāno nāma yo na sakkotī anupāhano gāmaṃ pa-visituṃ.

*Kururaghare*⁷ 'tī evam nāmake nagare. eten' assa go-caragāmo vutto. *Papāte*⁸ *pabbate* 'tī Papātanāmake⁹ pabbate. eten' assa nīvāsanatthānaṃ vuttaṃ. *Sono* tī tassa nāmaṃ. kotīagghanakam pana kannapīlandhanakam¹⁰ dhāreti, tasmā *Kutikanno* tī vuccatī. kotīkanno tī attho.¹¹ *ekaseyyan* tī ekakassa¹² seyyam anuyuñjakālayuttan¹³ tī¹⁴ attho. *pāsāḍṛkan* tī pāsāḍajanakam¹⁵ *pasādanīyan* tī idam tass' eva atthavevacanam. *uttamadamaṭṭhasamathan* tī uttamam damathan ca samathan ca paññaṃ ca samādhū ca, kāyupasamañ¹⁶ ca cittupasamañ¹⁷ cā 'tī pī attho. *dantan* tī sabbesam visūkāyikavipphanditānaṃ¹⁸ upacchinattā dantam, khīnakilesan tī attho. *guttan* tī samvaraguttiyā guttam. *yatindriyan* tī jīndriyam.¹⁹ *nāgan* tī āgavirahitam, kilesavirahitan tī attho. *tinnam me vassānaṃ accayenā* 'tī mama pabbajjādivasato patthāya tinnam vassānaṃ accayena. *upasampadam alatthan* tī aham upasampadam

¹ Bp °kūpa°² Bp sīsūpa°³ Bp pādūpa°⁴ Bp kappatī⁵ Bp hotī.⁶ Bp. *inserts* 'apassayam katvā nīśīditun tī attho'⁷ Bp Kurura°.⁸ Bp. Papatake.⁹ Bp Papata°.¹⁰ Bp. °pīlandha°.¹¹ Bp. pātho for attho¹² Bp. ekassa¹³ Bp. kālayuttan¹⁴ Bp *inserts* 'uposathakālayuttam uposathakālan tī,' after tī.¹⁵ Bp pasāda°¹⁶ Bp kāyū°.¹⁷ Bp. cittū°.¹⁸ Bp visu°.¹⁹ Bp vīriyindriyam.

labhīm.¹ *kanhuttarā* 'ti kanhamattikuttarā, uparivaddhi-takanhamattikā 'ti attho. *gokantakakatā* 'ti gunnaṃ khurehi akkantabhūmito samutthitehi gokantakehi upahatā. te kira gokantaṅke ekapatalikā upāhanā rakkhituṃ na sakkonti, evaṃ kharā honti. *eragu. moragu majjāru jantū* 'ti imā catasso 'pi tinajātiyo, etehi katasāraṅke ca tattikāyo ca karonti. tattha *eragū* 'ti erakatināṃ, taṃ olārikāṃ, moragutinaṃ tambasīsaṃ sukhumaṃ² mudukam sukhasamphas-saṃ, tena katā³ tattikā nipajjitvā vutthitamatte puna ud-dhumānā⁴ hutvā tittatī, majjāvunā sātaka 'pi karonti, jantussa manisadiso vanna hoti. *senāsanam paññāpesi* 'ti bhisim vā katasāraṅkaṃ vā paññāpesi.⁵ paññāpetvā ca pana Sonassa āroceti,⁶ āvuso satthā tayā saddhim ekāvāse vasitukāmo, gandhakutiyāṃ yeva te senāsanam paññattan tī.⁷ *paṭibhātu taṃ bhikkhu dhammo bhāsituṃ* tī paṭibhāna-saṅkhātassa ñānassa bhāsituṃ abhimukho hotu. *Atthaka-vaggikānī* 'ti tāni akāsi. *vissatthāyā* 'ti vissatthakkarāya. *anēlagalāyā* 'ti elakabhāvo na hoti. *ariyo na ramati pāpe, pāpe na ramati suci* 'ti yo hi kāyavācāmanosoceyyena samannāgato, so pāpe na ramati, tasmā ariyo 'pi pāpe na ramati 'ti visesadassanattamaṃ pāpe na ramati suci 'ti vuttaṃ. *ayaṃ khv assa kālo* ti ayaṃ kho kālo bhaveyya. *pari-dassī* 'ti paridassesi. idañcidañ ca vadeyyāsī 'ti yaṃ me upajjhāyo jānāpesi, tassa ayaṃ kālo bhaveyya, handa dāni ārocemi taṃ sāsanaṃ tī ayaṃ ettha adhippāyo *vinaya-dharapañcamenā* 'ti anussāvanakaācariyapañcamena.⁸ *anujānāmi bhikkhave sabbapaccantīmesu janapadesu gananganu-pāhananā*⁹ tī ettha manussacammaṃ thapetvā yena kenaci cammena upāhanā vattati. upāhanakosakasatthakosakuñcīkakosakesu pi es' eva nayo. *cammāni attharanāni* 'ti ettha pana yaṃ kiñci elakacammañ ca ajacammañ ca atthariv-tvā nipajjitum vā nisīditum vā vattati. migacamme eni-migo¹⁰ vātamigo pasadamigo kuraṅgamigo¹¹ migamātuko

¹ Bp alabhim.² Bp omits this.³ Bp kata.⁴ Bp. °mātā.⁵ Bp paññāpesi.⁶ Bp. āroceti.⁷ Bp. omits following eight lines (to vuttam).⁸ Bp. anusāvanaācariya°.⁹ Bp. gunangunūpāhanan¹⁰ Bp. eñimigo.¹¹ Bp. kuraṅga°.

rohītamigo ti etesaṃ yeṇa cammāni vattanti, aññesaṃ pana na¹ vaṭṭati.

makkato kālasiho ca sarabho kadalīmigo,
ye ca vālamigā keci tesāṃ cammaṃ na vattati.

tattha vālamigā 'ti sīhabyagghadīpacchataracchā.² na kevalaṇ ca ete yeṇa, yesāṃ pana cammaṃ na³ vattati 'ti vuttam, te thapetvā avasesā antamaso gomahisasasavilārādayo⁴ 'pi, sabbe imasmim atthe vālamigā tv' eva veditabbā. etesaṇ hi sabbesāṃ cammaṃ na vattati. na tāva taṃ ganānūpagaṃ, yāva na hatthaṃ gacchatī 'ti, yāva āharitvā vā na dinnam, tumhākaṃ bhante cīvaraṃ uppannaṃ ti pahinitvā vā n' ārocitam, tāva gananam na upeti,⁵ anadhitthitam vattati, adhitthātabbagahanam⁶ na upeti 'ti attho. yadā pan' ānetvā vā dinnam hoti, pahinitvā⁷ vā ārocitam, uppannaṃ ti vā sutam, tato patthāya dasāham eva parihāram labhati 'ti.

Cammakkhandhakavannanā niṭṭhitā.

Bhesajjakkhandhakavannanā.

Bhesajjakkhandhake sārādikena ābādhenā 'ti saradakāle uppannena pītābādhenā. tasmim hi kāle vassodakena pi tementi kaddamam pi maddanti, antarantarā ātapo pi kharo hoti, tena tesāṃ pittaṃ kotthabbhantaragataṃ hoti. āhāratthaṇ ca phareyyā 'ti āhāratthaṃ sādheyya. nacchādenī 'ti na jīranti,⁸ na vātarogaṃ paṭippassambhetum sakkonti. sinesikānī⁹ 'ti siniddhāni. bhattachādakenā¹⁰ 'ti bhattassa¹¹ anārocakena. kāle paṭiggahitaṃ ti ādisu majjhantike¹² avitvatte paṭiggahetvā pacitvā parissāvetvā¹³ 'ti attho.

¹ Bp. omits na vaṭṭati   ² Bp. omits dīpi.   ³ Bp. omits na

⁴ Bp. gomahim sasasabilā°.   ⁵ Bp. inserts sace before anadhi°.

⁶ Bp. adhitthāṇ ca gananam.

⁷ Bp. omits 'pahinitvā vā ārocitam.'

⁸ Bp. jranti.

⁹ B² sene°; Bp. senesitānī

¹⁰ B²Bp. °cehandakenā.

¹¹ B²Bp. bhattam arocikena, and inserts 'acchavasanti ādisu nis. saggiyavannanāyam vuttanāyena' eva vinicchayo veditabbo.

¹² Bp. majjanhike.

¹³ B²Bp. cā 'ti

telaparibhogena paribhuñjitun tī sattāhakālikatelaparibhogena paribhuñjitum.¹ *vacatthan* tī sesavacam² *nsadam nsadapotan*³ tī pimsanasilā⁴ ca pimsanapotako⁵ ca *paggavan*⁶ tī latājāti. *nattamālan*⁷ tī karañjam⁸ *acchavasan*⁹ tī ādisu nissaggiyavannanāyam vuttanayen' eva vinicchayo vedītabbo. mūlabhesajjādivinicchayo¹⁰ 'pī Khuddakavannanāyam vutto yeva, tasmā idha yaṃ yaṃ pubbe avuttam, tam tad eva vannayissāma. hinguṇḡujatu hinguṣipātīkā hinguṇḡjātiyo yeva, takatakapattitakapanṇiyo lākhājātiyo yeva¹¹ *sāmuddikā*¹² 'tī samuddatire vālukā viya santitthati. *kāḷalonan*¹³ tī pakatilonam *sindhavan* tī setavannam pabbate utthahati. *ubbhidan*¹⁴ tī bhūmito ankuraṃ utthahati. *bilan* tī sabbasambhārehi¹⁵ saddhim pacitam, tam rattavannam. *kāyo vā duggandho* 'tī kassaci assādīnam viya kāyagandho hoti, tassāpī sirīsakosambādīcunnāni¹⁶ vā gandhacunnāni vā sabbāni vattanti. *chakanan*¹⁷ tī gomayaṃ *rajananipakkan* tī rajanakasatam. pakatīkacunnam pī kottetvā udakena temetvā nhāyītum vattati. etam pī rajananipakkasankham¹⁸ eva gacchati āmakamaṃsañ ca khādi āmakalohitañ ca pivīti, na taṃ bhikkhu khādi na pivī, amanusso khādītvā ca pivītvā ca pakkanto, tena vuttam *tassa so amanussikābādho paṭippassambhī* 'tī. *añjanan* tī sabbasangāhikavacanānam etam. *kāḷañjanan* tī ekā añjanajāti sabbasambhārapakkam¹⁹ vā. *rasañjanan* tī nānāsambhārehi kataṃ. *sotañ-*

¹ B²Bp. insert here 'mūlabhesajjādi vinicchayo pī khuddakavannanāyam vutto eva, tasmā idha yaṃ yaṃ pubbe avuttam tam tad eva vannayissāma'

² B²Bp. setavacam

³ B² °podan

⁴ Bp pīsana°.

⁵ B²Bp pīsanaṇḡpoto.

⁶ B² paggavakasāvan tī, Bp phaggavan

⁷ B² °mālakasāvan.

⁸ B²Bp karañcam.

⁹ B²Bp omit the following eight words

¹⁰ B²Bp. omit the following fifteen words, which are inserted before in these two texts

¹¹ B²Bp. omit yeva

¹² Bp. sāmuddan.

¹³ B² kāḷalonan.

¹⁴ B² ubbhīran

¹⁵ B²Bp. dabbā°.

¹⁶ B²Bp. °kosumbā°.

¹⁷ B²Bp chakanan.

¹⁸ Bp. °sankhepaṃ

¹⁹ B²Bp. omit this and next vā.

janan tī nadīsoṭādisu uppajjanakaañjanam.¹ *geruko* nāma suvannageruko. *kapillan*² tī dīpasikhāto³ gahitam asi. *candanan* tī lohītacandanādīkaṃ yaṃ kiñci. tagarādīni⁴ pākātāni. aññāni pī niluppālādīni vattanti yeva. *añjanupapīmsanehi*⁵ 'tī añjanena saddhiṃ ekato pimsitabbhehi.⁶ na hī kiñci añjanupapīmsanam⁷ na vattati. *atthimayan* tī manussatthiṃ thapetvā avasesam atthimayam. *dantamayan* tī hatthidantādi sabbam dantamayam. vīsānamaye 'pi akappīyam nāma n' atthī, nalamayaādayo ekantakappīyā yeva. *salākodhāniyan*⁸ tī yattha salākaṃ odahanti, tam susīradandakam vā thavīkaṃ vā anujānāmi 'tī attho. *amsavaddhako*⁹ tī añjanatthavīkāya¹⁰ amsavaddhako⁹ *yamakaṃ*¹¹ *natthukaranin* tī samasotādi dvīhi pī¹² nālīkāhi ekam natthukaranim. *anujānāmi bhikkhave telapākan* tī yaṃ kiñci bhesajjam pakkhipitum¹³ sabbam anuññātam eva hotī. *atīpakkhittamajjāni*¹⁴ 'tī atīviya khittamajjāni, bahum majjam pakkhipitvā yojitāni 'tī attho *angavāto* tī angaman-gesu¹⁵ vāto *sambhārasedan* tī nānāvīdhapannabhaṅgase-dam. *mahāsedan* tī¹⁶ porisappamānam āvātam angārānam pūretva paṃsuvālīkādihi pīdahitvā tattha nānāvīdhāni vāta-haranapannāni santharītvā telamakkhītena gattena tattha nīpajjitvā samparivattanena¹⁷ sarīraṃ sedetum anujānāmi 'tī attho. *bhaṅgodakan* tī nānāpannabhaṅgehi¹⁸ kuṭṭhitam¹⁹ udakam. tehi pannehi ca udakena ca siñcitvā²⁰ siñcitvā sedetabbo. *udakotthakan* tī udakakotthakam²¹ pātīṃ vā doniṃ vā unhodakassa pūretvā tattha pavasiṭvā sedakamma-karanam anujānāmi 'tī attho. *pabbavāto hotī* 'tī pabbe pabbe vāto vijjhati. *lohītam mocetun* tī satthakena lohī-

¹ Bp °kam añjanam² Bp kapallan³ B²Bp. °khato.⁴ B²Bp tagga°.⁵ B²Bp añjanūpapīsanēhi.⁶ Bp pīsītabbhehi⁷ B²Bp. añjanūpapīsanam.⁸ B²Bp salākātthāniyan⁹ Bp sambaddhako¹⁰ Bp añjanittha°.¹¹ Bp yamaka.¹² Bp pana for pī¹³ Bp pakkhipantam.¹⁴ B²Bp atīkkhitta°¹⁵ B²Bp hatthapāde for this.¹⁶ B²Bp insert mahantam sedam.¹⁷ B²Bp. °vattantena¹⁸ B²Bp. °bhanga¹⁹ B² kudhitam²⁰ B² °cetvā²¹ B² °kotṭha cātīṃ, Bp °kotṭhe cātīṃ.

tam mocetum. *majjam*¹ *abhisankharitun* tī yena phālita-pādā pākatikā honti, tam nālīkerādīsu nānābhesaṃjāni pak-khīpitvā *majjam*¹ *abhisankharitum*, pādānam sappāyabhesaṃjam pacitun tī attho. *tilakakkena attho* tī pitthehi tilehi attho. *kabaḷikan* tī vanamukhe sattupīdam pakkhīpitum *sāsapakuddenā*² 'tī sāsapapīṭthena. *vaḍḍhamamsan* tī adhi-kamamsaṃ āṇi³ viya utthahati.⁴ *vikāsikan* tī telarundhanapilotikam⁵ *sabbam vanapaṭīkamman*⁶ tī yam kiñci vana-paṭīkamman⁶ nāma atthi, sabbam anujānāmi 'tī attho. *sāmaṃ*⁷ *gahetvā* 'tī idaṃ na kevalaṃ sappadatthass'⁸ eva, aññasmiṃ pi datthavise sati sāmaṃ gahetvā paribhuñjītabbaṃ, aññesu pana kāraṇesu paṭiggahitam eva vattati *na*⁸ *paṭiggāhāpetabbo* ti sace bhūmipatto, paṭiggahetabbo appattam pana sayam⁹ gahetum vaṭṭati. *gharadinnakābā-dho* tī vasikaranapānakasamutthitarogo.¹⁰ *sītālolin*¹¹ ti nanga-lena kasantassa phāle laggamattikaṃ udakena āloletvā¹² pāyetum anujānāmi 'tī attho. *duṭṭhagahaniko* 'tī vipanna-gahaniko.¹³ kicchena uccāro nikkhamati 'tī attho. *āma-sakhāraṇ* ti sukkhodanaṃ jhāpetvā tāya chārikāya pagghari-takhārodakaṃ.¹⁴ *muttahaṇṭikan* ti gomuttaparibhāvitam haṇṭikaṃ. *abhisannakāyo* ti ussannadosakāyo. *acchakañ-jikan*¹⁵ tī taṇḍulakamandā.¹⁶ *akatayūsan* ti asiniddho muggapacītapāniyo.¹⁷ *katākāṭan* ti so 'va thokaṃ¹⁸ siniddho. *paṭicchādanāyena* 'tī maṃsarasena. *sace bhikkhave pakkāpi muggā jāyanti* 'tī pakkā muggā sace 'pi jāyanti, yathā-sukhaṃ paribhuñjītabbā, pakkattā hi te kappiyā eva. *anto-*

¹ Bp. pajjam.² B² °kuṭṭena³ Bp. āṇi.⁴ B²Bp. insert here 'lonasakkharikāya chinditun tī khurena chinditum.'⁵ B² °ruddhana°.⁶ B² °parika°.⁷ B²Bp. add yeva.⁸ B² sabbada°, B²Bp kato puna paṭiggahetabbo.⁹ Bp. omits sayam¹⁰ Bp. vasi°.¹¹ Bp. sītālolin.¹² Bp. āloletvā.¹³ B² vippa°.¹⁴ B²Bp °ritam khārodokam.¹⁵ B² acchakañjikan; Bp. °yan.¹⁶ B² °kamatto; Bp. taṇḍulodakamattā.¹⁷ Bp. °niyo.¹⁸ Bp. dhota for thokam.

vutthan tī akappiyakutiyam vuttham. *sāmaṃ pakkam* tī ettha yam kiñci āmisam bhikkhunā¹ pacitum na vattatī. pakkam² eva pacitum vattatī. sace 'pi 'ssa unhayāguyā gulasipannāni³ vā singaveram⁴ vā lonam vā pakkhipanti, tam pi cāletum na vattatī, yāgum nibbāpemi⁵ 'tī pana cāletum vattatī. uttandulabhattam labhītvāpi pidahitum na vattatī sace pana manussā pidahitvā 'va denti, vattatī, bhattam vā mā nibbāyatū 'tī pidahitum vattatī. khīratakkādīsu pana sakim kutthitesu⁶ aggim kātum⁷ vattatī puna pākassa anuññātabbā. *ukkapindakāpi*⁸ *khādanti* 'tī biḷāramūsikāgodhamangusā⁹ khādanti. *damakā* 'tī vighāsādā. *tato nīhatan*¹⁰ tī yattha nīmantitā bhuñjanti, tato nīhatam.¹¹ *vanattham pokkharatthan* tī vane c' eva padumini-gacche¹² ca jātam. *abījan* tī taruṇam¹³ yassa bījam na ankuram janeti. *nibbatābījan*¹⁴ tī bījam *nibbatetvā*¹⁵ apanetvā paribhuñjitabbam¹⁶ ambapanasādīphalam.¹⁷

*duropayo*¹⁸ *vano* tī dukkhena rūhatī, dukkhena pākatiko hotī 'tī attho. *dupparihāram satthan* tī sambādhe dukkhena sattham pahareyya¹⁹ *satthakammam vā vatthikammam vā* 'tī yathā paricchinne okāse yena kenaci satthena vā sūciyā vā kantakena²⁰ vā santikāya²¹ vā pāsānasakalīkāya²² vā nakhena vā chindanam vā phālanam²³ vā vijjhanam vā lekhanam vā na kātabbam, sabbam h' etam satthakammam eva hotī. yena kenaci pana cammena vā vatthena vā vatthipīlanam pi²⁴ na kātabbam, sabbam h' etam vatthikammam eva hotī. ettha ca *sambādhasa samantā*²⁵ *dvangulā* 'tī idaṃ satthakammam eva²⁶ sandhāya vuttam. vatthikammam pana

¹ B²Bp. bhikkhuno.² B²Bp. *omit* kakkam eva pacitum vattatī.³ B²Bp. sulasi°.⁴ B²Bp. singiveram.⁵ B² kudhitesu, Bp. kuthitesu⁶ B²Bp. dātum⁷ B²Bp. °pindikā⁸ B²Bp. °mūsikāgodhamangusā⁹ Bp. nīhatan¹⁰ Bp. °nīgacche.¹¹ B²Bp. tarunaphalam.¹² Bp. nippaṭṭabījan.¹³ Bp. nippaṭṭetvā.¹⁴ B²Bp. paribhuñjitabbakam.¹⁵ B²Bp. °sādi¹⁶ B² dūro°.¹⁷ B² parihareyyā 'tī; Bp. parihareyya.¹⁸ B² kaṇḍakena.¹⁹ B²Bp. sattikāya.²⁰ Bp. °sakkhalī°²¹ B² phālanam.²² B²Bp. *omit* pi.²³ B²Bp. sāmantā.²⁴ B²Bp. yeva.

sambādhe yeva patikkhittam. tattha pana khāram vā dātum¹ yena kenaci rajjukena vā bandhittum vattati. yadi tena chijjati, succhinnam. andavuddhīroge 'pi sattha-kammaṃ na vattati, tasmā andam phāletvā bijāni uddharitvā arogaṃ karissāmi 'ti na kattabbam aggitāpanabhesajjalepanesu² pana patikkhepo n' atthi. vaccamagge bhesajjamakkhitā³ ādānavatti vā vejunālikā vā vattati, yāya khāra-kammaṃ vā karonti telam vā pavesenti⁴

ṭṭavattamaṃsan ti matass'⁵ eva maṃsam *māghāto* 'ti tam divasam na labbhā kenaci kiñci jīvītā voropetum. *potthanakan* ti mamsacchedanasatthakam vuccati. *kim-pīmāyā* 'ti kim pi imāya. *na bhagavā ussahatī*⁶ 'ti na bhagavā sakkoti. *yatra hi nāmā* 'ti yasmā nāma. *pativvekkhī* 'ti vīmaṃsi. *patipucchī* 'ti vuttam hoti. *appatvivekkhivā* 'ti appatipucchitvā sace pana asukamaṃsam ti jānāti, patipucchanakiccam n' atthi, ajānantena pana pucchitvā 'va khādītabbam. *sunakhamamaṃsan* ti ettha araṇṇakokā nāma sunakhasadisā honti, tesam maṃsam vattati. yo pana gāmasunakhiyā vā kokena kokasunakhiyā vā gāmasunakhena samyogena⁷ uppanno, tassa maṃsam na vattati. so hi ubhayam bhajati 'ti. *ahimaṃsan* ti yassa kassaci apādakassa dīghajātikassa maṃsam na vattati. sihamamaṃsādini pakātān' eva. ettha ca manussamaṃsam sajātikatāya⁸ patikkhittam, hatthiassamaṃsam rājangatāya, sunakhamamaṃsañ ca ahimaṃsañ ca patikkulātāya,⁹ sihamamaṃsādini pañca attano anupaddavattthāyā 'ti. iti¹⁰ imesam manussādinam dasannam maṃsam pi atthi pi lohitaṃ pi cammaṃ pi lomam pi sabbam na vattati. yaṃkiñci ñatvā vā añatvā vā khādantassa āpatti yeva. yadā jānāti tadā desetabbā. apucchitvā khādissāmi 'ti gaṇhato patiggahane 'pi dukkataṃ pucchitvā khādis-sāmi 'ti gaṇhato anāpatti. uddissakatam pana jānitvā khādantass' eva āpatti, pacchā jānanto āpattiyā na karetabbo.¹¹

¹ B²Bp. ādātum for vā dātum.

² Bp. °sajjālīmpanesu

⁴ B² pavesanti.

⁶ B² ussāhatī

⁸ B²Bp. sajātitāya

¹⁰ B²Bp. omīti.

³ B² °makkhī, Bp. °makkhivā

⁵ B²Bp. matassa for matass' eva.

⁷ Bp. samyogā.

⁹ Bp. paṭikūlatāya

¹¹ Bp. adda 'pi.

*ekako*¹ 'ti² n' atthi me dutiyo 'ti attho. *pahūtam yāguṇ*³ *ca madhugolikaṇ*³ *ca patiyādāpetvā* 'ti so kira satasahassam vayam katvā patiyādāpesi anumodanagāthāya⁴ pariyoṣāne *patthayataṃ icchatan* ti padānaṃ *alam eva dātun* ti iminā sambandho sace pana patthayatā acchatā⁵ 'ti pātho atthi, so yeva gahetabbo. *bhojjayāgun* ti yā pavāranam janeti. *yad aggenā* 'tī yam ādīm katvā. *saggā te āradhā* 'ti sagga-nibbattanakaṃ⁶ puññaṃ upacitan ti attho. *yathādhhammo kāretabbo* 'ti paramparabhōjanena kāretabbo,⁷ bhojjayāguyā hi pavāranā hoti 'ti. *nāhantaṃ Kaccānā* 'tī tasmim kira avasitthagule devatā sukhumojam pakkhipimsu, so⁸ aññesaṃ parināmaṃ na gacchatī, tasmā evam āha. *gīlānassa gulān* ti tathārūpena byādhinā gīlānassa pacchābhattaṃ gulāṃ anujānāmi 'ti attho. *sabbasantharin*⁹ ti yathā sabbattha¹⁰ santhataṃ hoti, evam santharitvā¹¹

Sundha-Vassakārā 'tī Sunidho ca Vassakāro ca dve brāhmanā Magadharañño¹² mahāmaccā. *Vajjīnaṃ patibāhāyā* 'tī Vajjirājakulānaṃ āyamukhānaṃ¹³ pacchindanathāya.¹⁴ *vatthūnī* 'tī gharavatthūnī. *cittāni namanti nivesanāni māpetun* ti tī¹⁵ kira devatā vatthuvijjāpāthakānaṃ sarīre adhimuccitvā evam cittāni nāmenti. kasmā. ambhākam yathā-nurūpaṃ sakkāram karissanti 'ti attho *Tāvatiṃsehi* 'tī loke kira Sakkam devarājānaṃ Vissukammañ¹⁶ ca upādāya Tāvatiṃsā panditā 'tī saddo abbhuggato, ten' ev' āha Tāvatiṃsehi¹⁷ ti. Tāvatiṃsehi¹⁸ saddhīm mantetvā viya māpentī 'ti attho. *yāvātā ariyānaṃ*¹⁹ āyatanan ti yattakaṃ ariyamānussānaṃ osaranatthānaṃ nāma atthi. *yāvātā vanijjapatho*²⁰

¹ B² ekattakoci, Bp ekattako

³ Bp °golakañ

⁵ B²Bp. icchatā.

⁷ Bp. kātabbo

⁹ Bp. °santhatan.

¹¹ B²Bp. omit this.

¹² B²Bp insert here mahāmattī

¹³ B² °mūkkam; Bp °mukha.

¹⁵ B² tāni.

¹⁷ B²Bp omit Tāvatiṃsehi ti.

¹⁹ B² Ānandaariyam, Bp ariyam

²⁰ B²Bp vanippatho.

² B²Bp. insert ekako after 'tī.

⁴ Bp. °gāthā.

⁶ B²Bp. °ttakam.

⁸ B²Bp. sā.

¹⁰ B²Bp. sabbam

¹⁴ B²Bp °nattham

¹⁶ Bp Visu°

¹⁸ B² inserts devehi.

'ti yattakam vāṇijānaṃ āhaṭabhandassa¹ rāsivasen' eva kayavikkayatthānaṃ nāma atthi² 'ti attho. *idaṃ aggana-garaṇaṃ* ti tesam ariyāyatanāṃ vaṇijjatthānaṃ³ idaṃ aggana-garaṇaṃ bhavissati. *putabhedanaṃ* ti bhandaputabhedanatthānaṃ,⁴ bhandagandikānaṃ⁵ mocanatthānaṃ ti vuttam hoti. *aggito vā* 'ti ādisu samuccayatthe⁶ vā saddo, tatra hi ekassa kotthāsassa aggito ekassa *udakato* ekassa *abbhantarato* aññamañña⁷ bheda antarāyo bhavissati. *uḷumṇaṃ* ti pāraṃ gamanatthāya āniyo⁸ ākoṭetvā⁹ kataṃ. *kullaṇaṃ* ti vallādhī bandhivā kataṃ. *annaṃ* ti sabbantimena paricchedena yojanamattaṃ gambhīrassa ca puthulassa ca udakatthānaṃ¹⁰ etaṃ adhivacanaṃ. *saraṇaṃ* ti idha nadī adhippetā. idaṃ vuttaṃ hoti ye gambhīravittataṃ tanhāsaraṃ taranti, te ariyamaggasankhātāṃ *setuṃ katvānaṃ vassajja pallalānaṃ* anāmasivā 'va udakabharitāni ninnatthānāni, ayam pana idaṃ appamattakam udakam uttaritukāmo 'pi kullaṃ hi jano¹⁰ pabandhati, buddhā pana buddhasāvaka ca vinā eva kullena *tinnā medhāvino janaṃ* 'ti. *anarubodhā* 'ti abujjhanena. *sandhāvitānaṃ* ti bhavato bhavangam anavasena sandhāvitānaṃ. *samsaritaṃ* ti punappunaṃ gamanavasena samsaritaṃ. *mamañ c' eva tumhākañ cā* 'ti mayā ca tumhehi ca. atha vā sandhāvitānaṃ samsaritaṃ ti sandhāvitānaṃ¹¹ samsaritaṃ mamañ c' eva tumhākañ ca ahoṣi 'ti evam ettha attho datthabbo. *samsitaṃ* ti samsaritaṃ. *bhavanetta samūhatā* 'ti bhavato gamanā¹² sandhāvanā tanhāraju sutthu hatā chinnā appavatti¹³ katā.

nīla¹⁴ ti idaṃ sabbasangāhikam¹⁵ nīlavannā ti ādi tass' eva vibhāgadassanattham.¹⁶ tattha na tesam pakativannā nīlā,

¹ B² ābhata°, Bp vā āhata°.

² B²Bp. atthi and omi 'ti attho

³ B² vaṇippathānaṃ

⁴ Bp. puṭa° for bhandapuṭa°.

⁵ B²Bp cmit this.

⁶ Bp °atthe

⁷ B²Bp aññamañña

⁸ B² āniyo.

⁹ Bp. akoṭetvā.

¹⁰ Bp pariṇāna bandhati for hi jano pa°.

¹¹ Bp. sandhāvantānaṃ samsarantānaṃ.

¹² B²Bp. bhavagamaṇā.

¹³ Bp. °vatti.

¹⁴ B²Bp. nīlā.

¹⁵ Bp °gāhatam.

¹⁶ B²Bp vibhāgassa dassa°.

nilavilepanānaṃ vicittatāvasen'¹ etam vuttaṃ. *patvattēsī* 'tī pahāresi. *sāhāraṃ dajjeyyāthā* 'tī sajanapadaṃ dadeyyātha. *angulī pothesun*² tī aṅgulim cālesum. *ambakāyā* 'tī itthikāya.³ *olokethā* 'tī passatha. *apalokethā* 'tī punappunam passatha. *upasaṃharathā* 'tī upanetha, imaṃ Licchavīpaṃsaṃ tumhākaṃ cittaṇa Tāvatisassa paṃsaṃ haratha Tāvatisassa samakam katvā passathā 'tī attho.

dhammassa ca anudhammaṃ byākaronī 'tī bhagavato⁴ vuttakāraṇassa anukāraṇaṃ kathenti. *sahadhammiko vādānuvādo* tī aparehī vuttakāraṇo⁵ hutvā tumhākaṃ vādo hī⁶ viññūgarahitabbakāraṇaṃ⁷ koci appamattako pi kim na āgacchatī. idaṃ vuttaṃ hotī, kiṃ sabbakāraṇena⁸ pī tumhākaṃ pavādo⁹ gārayhaṃ kāraṇaṃ n' atthī 'tī. *anabbhak-khātukāmā* 'tī abhībhavitvā¹⁰ acikkhitukāmā. *anuvaccakāraṇ*¹¹ tī anuvīditvā cintetvā tulayitvā kātābbam karohī 'tī vuttaṃ hotī *ñātamanussānaṃ* tī loke pākatānaṃ *sādhū hotī* 'tī sundaraṃ hotī. *patākam parihareyyun* tī patākam ukkhipitvā nagare ghosantā āhindeyyuṃ kasmā. evaṃ¹² amhākaṃ mahantabhāvo bhavissatī 'tī. *opānabhūtaṃ* tī patiyattaṃ udapāno viya patītaṃ.¹³ *kulaṃ* tī nivesanaṃ. *dātābbaṃ maññeyyāsī* 'tī mā imesaṃ deyyadhammaṃ upacchin-dittha, sampattānaṃ hī dātābbam evā 'tī ovadatī. *okāro* tī avakāro lāmakabhāvo. *sāmuikkamāsikā* 'tī attanā yeva uddharitvā gahitā, asādhāraṇā¹⁴ aññesaṃ tī attho. *uddissa-kataṃ* tī uddisitvā katam. *patīccakammaṃ* tī attānaṃ patīcca katan tī attho. atha vā patīccakammaṃ tī nimittakammas' etam adhivacanam. taṃ patīccakammaṃ ettha atthī 'tī maṃsam pi patīccakammaṃ tī vuttaṃ. yo hī evarūpaṃ maṃsam bhuñjati¹⁵ so 'pī tassa kammaṃsā dāyādo hotī, vadhakassa viya tassā 'pī pānaghātakammaṃ honti¹⁶ 'tī

¹ B² vilittagattavaseṇ'

² Bp. angulim pothesun

³ B² itthiyikāya

⁴ B²Bp °vatā

⁵ Bp. °raṇena and adds saḥāraṇo

⁶ Bp omits hī

⁷ Bp °tabbam kāraṇam

⁸ Bp. sabbākāraṇa.

⁹ B² vāde; Bp vādo.

¹⁰ B² na āci°, Bp. āci° for aci°.

¹¹ Bp anuvijja°.

¹² B²Bp. insert no after evam

¹³ Bp. tītam for this.

¹⁴ B² °raṇam.

¹⁵ B² paṃsibhuñjati.

¹⁶ Bp hotī.

adhippāyo. *na*¹ *jīrantī*² 'tī abbhācikkhantā na jīrantī,³ abbhakkhānassa⁴ antaṃ na gacchantī 'tī attho. tikoti-pari-suddhikathā⁵ Saṅghabhedasikkhāpadavannanāyaṃ vuttā.

sakataparivattakan ti sakatehi parikkhepam viya katvā acchanti. *paccantiman* ti abhīlāpamattam etaṃ. *yaṃ saṅgho ākaṅkhatī* 'tī vuttatā pana dhuravihāro pi sammannitum vattatī. kammavācam avatvā apalokanenāpi vattatī yeva. *kākoravasaddan* ti tattha tattha apavittā⁶ āmisakhādanatthāya anupage⁷ yeva sannipatitānam kākānaṃ orava-saddam *Yasojo* nāma Kapilasuttapariyosāne pabbajitānam pañcannaṃ satānam aggapuriso.

ussāvanantīkan ti ādisu ussāvanantikā tāva evam kātābbā,⁸ yo thambhānaṃ vā upari bhittipāde vā nikhanitvā vihāro kayirati, tassa hetthā thambhapaticchakā pāsānā bhūmīgatikā eva. pathamathambham pana paṭhamabhittipādaṃ vā patitthāpentehi bahūhi samparivāretvā kappiyakutim karomā⁹ 'tī vācam nicchārentehi, manussesu ukkhipitvā patitthāpentesu, āmasitvā vā sayam ukkhipitvā vā thambho vā bhittipāde vā patitthāpetabbo. Kurundī Mahāpaccarīsu pana kappiyakutī kappiyakutī 'tī vatvā patitthāpetabban ti vuttam. Andhakatthakathāyaṃ saṅghassa kappiyakutim adhitthāmi 'tī vuttam. tam pana avatvāpi atthakathāsu vuttanāyena eva vutte doso n' atthi. idam pan' ettha sādharanalakkhaṇaṃ thambapatitthānaṃ ca vacanapariyosānaṃ ca samakālaṃ vattatī. sace hi anitthite vacane thambho patitthāti, appatitthite vā tasmim vacanaṃ nitthāti, akatā hoti kappiyakutī, ten' eva Mahāpaccariyaṃ vuttam bahūhi samparivāretvā vattabbaṃ, avassaṃ hi ettha ekassā 'pi vacananitthānaṃ ca thambhapatitthānaṃ ca ekato bhavissati 'tī. itthakasilāmatikakutikāsu¹⁰ pana kutīsu hetthā c' ayam bandhitvā vā abandhitvā vā karontu, yato patthāya bhittim

¹ B²Bp. omī na.

² B²Bp. jīrantī 'tī jīrantī for jīrantī 'tī

³ B²Bp. jīrantī.

⁴ Bp. abbhākkhānassa.

⁵ B²Bp. °suddhakathā.

⁶ B² pavitthā āmisa°, Bp pavittānaṃ āmisa°

⁷ Bp. anuppage.

⁸ Bp. kātābbā.

⁹ Bp *repeats* kappiyakutim karaṇa

¹⁰ Bp °kutikāsu

utthāpetukāmā honti, taṃ sabbapathamam itthakam vā silam vā mattikāpindam vā gahetvā vuttanayen' eva kappiyakutī kātābbā. itthakādayo hi bhittiyā pathamitthakādīnam hetthā na vattanti. thambhā pana upari uggacchanti,¹ tasmā vattanti. Andhakatthakathāyam thambhehi kayira-māne catūsu koṇesu cattāro thambhā, itthakādikudde catūsu konesu dve tisso itthakā adhitthātabbā 'tī vuttam. tathā pana akatāya 'pi doso n' atthi. atthakathāsu hi vuttam eva pamānam. *gonisādikā* duvidhā āramagonisādikā vihāragonisādikā 'tī. tāsu yattha n' eva ārāmo² na senāsanāni parikkhittāni honti, ayam vihāragonisādikā nāma, yattha senāsanāni sabbāni vā ekaccāni vā parikkhittāni, ārāmo aparikkhittito, ayam vihāragonisādikā nāma. iti ubhayatrā'pi ārāmassa aparikkhittābhāvo yeva pamānam. ārāmo pana upaddhaparikkhittito 'pi bahutaraparikkhittito³pi parikkhittito yeva nāmā 'tī Kurundi Mahāpaccarīsu⁴ vuttam ettha kappiyakutim⁵ laddhum vattati. *gahapati* 'tī manussā āvāsam katvā kappiyakutim dema, paribhuñjathā 'tī vadanti, esā gahapati nāma. kappiyakutim kātum demā 'tī vutte 'pi vattati yeva. Andhakatthakathāyam pana yasmā bhikkhum thapetvā sesasahadhammikānam sabbesañ ca devamanussānam hatthato patiggaho ca sannidhi ca antovutthañ ca tesam santakam bhikkhussa vattati, tasmā tesam gehāni vā tehi dinnā kappiyakutī vā gahapati 'tī vuccati 'tī vuttam. puna pi vuttam bhikkhusaṅghassa vihāram thapetvā bhikkhunīnam⁶ upasayo⁷ āramikānam vā titthiyānam vā devatānam vā nāgānam vā api brāhmānam vā vimānam kappiyakutī hoti 'tī, tam suvuttam, saṅghasantakam eva hi bhikkhusantakam vā geham gahapatikutī⁸ na hoti. sammatikā⁹ nāma kammavācāya¹⁰ sāvetvā katā 'tī. yam imāsu catūsu kappiyabhūmisu vuttam āmisam, tam sabbam antovutthasaṅkham na gacchatī, bhikkhūnañ va bhikkhunīnañ ca antovutthasantopakkamocanattam hi kappiyakutīyo anuññatā. yam pana akappi-

¹ Bp gacchanti² B²Bp. insert parikkhittito after ārāmo.³ B²Bp. bahutaram pari°.⁴ B² °ccariyādisu⁵ Bp. °kutī.⁶ B² °nī.⁷ Bp. inserts vā after this.⁸ B²Bp. °kutikā⁹ B² sammutikā.¹⁰ Bp. °vācam.

yabhūmiyam sahaseyyāpahonake¹ gehe vuttham sanghikam vā puggalikam vā bhikkhussa bhikkhuniyā vā santakam ekarattam pi thapitam, tam antovuttham, tattha pakkañ ca antopakkañ nāma hoti, etaṃ na pakkati. sattāhakālikam pana yāvajivikañ ca vattati. tatrāyam vinicchayo, sāma-nero bhikkhussa tandulādikam āmisam āharitvā kappiya-kutiyam nikkhīpitvā punadivase pacitvā deti, antovuttham na hoti. tattha akappiyakutiyam nikkhittasappiādīsu yam kiñci pakkhīpitvā deti, mukhasannidhi nāma hoti. Mahā-paccariyam pana antovuttham hotīti vuttam tattha nāma-mattam eva nāmakaranam. bhikkhu akappiyakutiyam thapitasappiñ ca yāvajivikapannañ ca ekato pacitvā pari-bhuñjati, sattāham nīrāmisam vattati. sace āmisasam-sattham katvā paribhuñjati, antovutthañ c' eva sāmapakkañ² ca hoti. eten' upāyena sabbasamsaggā veditabbā. imā pana kappiyakutīyo kadā jahitavatthukā hontīti³ ussāva-nantikā tāva yā thambhānam upari bhittipāde vā nikhanitvā katā, sā sabbesu thambhesu ca bhittipādesu ca apanītesu jahitavatthukā hoti. sace pana thambhe vā bhittipāde vā parivattanti,⁴ yo yo tthito tattha tattha patitthāti, sabbesu pi parivattītesu jahitavatthukā⁵ 'va hoti. itthakādīhi katā ca yassa uparibhittiatthāya thapitam itthakam vā sīlam vā mattikā-pindam vā ādīam katvā vināsītakāle jahitavatthukā hoti. yehi pana itthakādīhi adhitthitā, tesu apanītesu pi tad aññesu⁶ patitthītesu⁷ ajahitavatthukā 'va hoti. gonisādikā pākārādīhi parikkhepe kate jahitavatthukā hoti. puna tasmim ārāme kappiyakutim⁸ laddhum vattati sace pana puna pi pākārādayo tattha tattha khandā hontī, tato tato gāvo pavisanti, puna kappiyakutī hoti. itarā pana dve gopānasī-mattam thapetvā sabbasmim chadane vinatthe jahitavatthu-kā hontī. sace gopānasīnam upari ekam pi pakkhapāsaka-maṇḍalam atthi, rakkhati. tatra⁹ pan'¹⁰ imā catasso 'pi kappiyabhūmiyo, n' atthi, tattha kiṃ kātābbaṃ ti.¹¹ anupa-

¹ Bp °seyyappahonake.

² B²Bp. hontī.

³ B²Bp. ajahita°.

⁴ B²Bp. °tāsu.

⁵ B² tattha; Bp. yatra.

⁶ B²Bp. sāmam pākāñ

⁷ Bp. °vattenti.

⁸ B²Bp aññāsu.

⁹ Bp. °kuṭi.

¹⁰ B² pana.

¹¹ Bp. omis ti.

sampannessa datvā tassa santakam katvā paribhūñjitabham tatr' idam vatthu Karavīkatissatthero¹ kira vinayadharapā-mokkho Mahāsivattherassa santikam agamāsi. so dīpālo-kena sappikumbham² passivā bhante kim etan ti pucchi. thero āvuso gāmato sappikumbho² ābhato lūkhadivasesappinā bhuñjanatthāyā 'ti āha. tato nam Tissatthero na vattati bhante 'ti āha. thero punadivase pamukhe³ nikkhīpāpesi Tissatthero puna ekadivasam⁴ āgato tam disvā tath' eva pucchitvā bhante sahaseyyāpahonakattthāne⁵ thapetum na vattati 'ti āha. thero punadivase bahi niharāpetvā nikkhīpāpesi. tam corā harimso. so puna ekadivasam āgataṃ Tissattheram āha āvuso tayā na vattati 'ti vutte,⁶ so kumbho bahi nikkhitto corehi āvahato 'ti. tato nam Tissatthero āha nanu bhante anupasampannessa dātabbo assa anupasampannessa hi datvā tassa santakam katvā paribhūñjitum vattatīti.

Mendakavatthum uttānam eva. api c' ettha *anujānāmi bhikkhave pañca gorase* 'ti ime pañca gorase visum paribhogena paribhūñjitum pi anujānāmi 'ti attho. *pātheyyam pariyesitum* ti ettha sace keci sayam eva ñatvā denti, icc' etaṃ kusalam, no ce denti, ñātipavāritatthānato vā bhikkhācāravattena vā pariyesitabbam, tathā alabhantena aññātikaapavāritatthānato yācitvāpi gahetabbam, ekadivasena gamaniye magge ekabhattatthāya⁷ pariyesitabbam. dighe addhāne, yattakena kantāram nittharati, tattakam pariyesitabbam.

kāgehi gāhāpetvā 'ti pañcahi kājasatehi susamkhatassa badarapānassa kutasahassam gāhāpetvā. *etasmim nidāne etasmim pakaraṇe dhammim katham katvā* 'ti sādhu bhikkhave pānam apivantā samanassa Gotamassa sāvaka pac-cayabāhullikā 'ti vādam na uppādayittha, mayi ca gāravam akattha, mama ca tumhe sugāravam janayittha, iti vo aham iminā kāranena suṭṭhu pasanno ti ādmā nayena dhammim katham katvā *anujānāmi bhikkhave ettha pānāni* 'ti ādim āha. tatha ambapānan ti āmehi vā pakkehi vā ambhehi katapānam.

¹ Bp Karavika°.

² B² sabbi° for sappi°.

³ B² inserts pana after this.

⁴ Bp °divase

⁵ B² °honake thāne, Bp °seyyappahona°.

⁶ Bp vutto.

⁷ Bp. ekam bhattatthāya.

. tattha āmehi karontena ambatarunāni bhinditvā udae pakkhipitvā ātape ādiccapākena pacitvā parissāvetvā tadahupāṭiggahitehi madhusakkharākappurādihi¹ yojetvā kātābham. evaṃ kataṃ purebhattam eva kappatī. anupasampannehi kataṃ labhitvā pana purebhattam paṭiggahitaṃ purebhattam sāmisaparibhogenāpi vattatī, pacchābhhattam nīrāmisaparibhogenā yāva arunuggamanā vaṭṭatī.² esa nayo sabba-pānesu. tesu pana *jambupānan* ti jambuphalehi katapānaṃ. *cōcapānan* ti atthikehi³ kadaliphalehi katapānaṃ. *mocapānan* ti anattṭhikehi kadaliphalehi katapānaṃ. *madhupānan*⁴ ti madhukānaṃ jātirasena katapānaṃ. taṃ pana udakasanbhinnaṃ vattatī, suddhaṃ na vaṭṭatī. *muddikapānan* ti muddikā udae⁵ madditvā ambapānaṃ viya katapānaṃ. *sālūkapaṇan*⁶ ti rattuppalaniluppalādinam sālūke⁷ madditvā katapānaṃ. *phārusakatapanānan*⁸ ti phārusakehi⁹ ambapānaṃ viya katapānaṃ. imāni atṭhapānāni sītāni pi ādiccapākāni pi vattanti, aggipākāni na vattanti. *dhañña-phalarasan* ti sattannaṃ dhaññānaṃ phalarasaṃ. *ḍākara-san* ti pakkadākarasaṃ. yāvakālikapattānañ hi purebhattam eva raso kappatī. yāvajuvikānaṃ¹⁰ paṭiggahetvā thapitasappiādīhi saddhiṃ pakkānaṃ sattāhaṃ kappatī. sace pana suddhodakena paccatī,¹¹ yāvajivam pi vaṭṭatī khīrādīhi¹² saddhiṃ pacitum na vaṭṭatī. aññehi pakkam pi ḍākarasasaṅkham¹³ gacchati. Kurundiyam pana yāvakālikapattānaṃ pi sītodake¹⁴ madditvā kataraso vā ādiccapāko vā vaṭṭatī 'ti vuttaṃ. *thapetvā madhukapuppharasan* ti ettha madhukapuppharaso aggipāko vā hotu ādiccapāko vā, pacchābhhattam na vattatī. purebhattam pi yaṃ pākam¹⁵ gahetvā majjam karonti, so ādito paṭṭhāya na vaṭṭatī. madhukapuppham pana allam vā sukkhaṃ vā bhajjitaṃ vā

¹ Bp. °ppūrādīhi.

³ B²Bp. atṭhika.

⁵ B³ udakena.

⁷ Bp. sālūke.

⁹ B³ °rusaphalehi; Bp. °rusakaphalehi.

¹⁰ B² inserts raso after this.

¹² B²Bp. insert pana after this.

¹⁴ B³Bp. °dakena.

² B²Bp. add yeva.

⁴ Bp. madhukapānan.

⁶ Bp. sālūka°.

⁸ Bp. °sakapānan.

¹¹ Bp. pacatī.

¹³ Bp. adds eva.

¹⁵ B²Bp. pānaṃ.

tena kataphānitam vā, yato patthāya majjam na karoti,¹ tam sabbam purebhattam vattati. ucchuraso nikkasato pacchābhattam vattati. itī pānāni anujānantena ime 'pi cattāro rasā anuññātā 'tī.²

Rojavatthum³ uttānam⁴ eva. tattha⁵ sabbañ ca ḍākan ti sappiādihi pakkam vā apakkam vā yam kiñci dākam. *pitthakhādānīyam* ti pitthamayam khādānīyam. rojo kira idam ubhayam pi satasahassam vayam katvā paṭiyādāpesi. *sangaram*⁶ *akamsū* 'ti katikam akamsu. ulāram kho te idam ti sundaram kho te idam. *n' āham bhante Ānanda bahukato* ti n' āham buddhādīgatapasādabahumānena idh' āgato ti dasseti. *mañjūkā* 'ti madhuravacanā *paṭibhāneyyakā* 'ti sake sippe patibhānasampannā. *dakkhā* 'ti chekā analasā vā. *pariyodātasippā* 'ti niddosasippā *nālvāvāpakenā* 'ti nālyā ca āvāpakena ca. āvāpako ca nāma yattha laddham laddham āvapanti, pakkhipanti 'ti vuttam hoti. *na bhikkhave nhāpitapubbena khurabbandan*⁷ ti ettha gahetvā pariharitum eva na vattati, aññassa santakena pana kese chettum⁸ vattati. sace vetanam⁹ gahetvā chindati, na vattati. yo anhāpita-pubbo, tassa pariharitum pi vattati, tam vā aññam vā gahetvā kese chettum⁸ pi vattati. *bhāgam datvā* 'ti dasamam bhāgam datvā idam kira Jambūdīpe porānakacārittam, tasmā dasa kotthāse katvā eko koṭṭhāso bhūmisāmikānam dātabbo.

yam bhikkhave mxyā idam na kappatī 'ti ime cattāro mahāpadese bhagavā bhikkhūnam nayaggahanatthāya āha. tattha dhammasangāhakattherā suttam gahetvā parimaddantā idam addasamsu, thapetvā dhaññaphalarasan ti satta dhaññāni¹⁰ pacchābhattam na kappanti 'ti patikkhittāni. tāla-nālikera-

¹ B²Bp karonti.

² B²Bp insert here 'aggihutam mukham yaññi 'ti ādisu aggihutam seṭṭham aggihutam mukham ti vuttam hoti.'

³ Bp °vatthu.

⁴ B²Bp uttānattham.

⁵ B²Bp. insert here the sentence which comes soon after, 'sankaram akamsū 'ti . . idh' āgato ti dasseti'

⁶ B²Bp sankaram.

⁷ B² khūra°.

⁸ Bp. chedetum.

⁹ Bp. vettanam.

¹⁰ Bp. dhaññarasāni.

panasa-labuḥa-alāvu¹-kumbhanda-pusaphala²-tipusaelālūkā³'ti nava mahāphalāni sabbañ ca aparannaṃ dhaññegatikā meva. taṃ kiñcāpi na patikkhittaṃ, atha kho akappiyaṃ anulometi, tasmā pacchābhattam na kappatīti atthapānāni anuññātāni, avasesāni vettatintinikamātulūṅgakaṃ pitthakosambakaraman-dādikhuddakaphalapānāni atthapānagatikān' eva. tāni kiñcāpi na anuññātāni, atha kho kappiyaṃ anulomenti, tasmā kappanti. thapetvā hi sānulomam dhaññaphalarasaṃ aññam phalapānaṃ nāma akappiyaṃ n' atthi, sabbam yāmakālikam yevā' ti Kurundiyam vuttam bhagavatā cha cīvarāni anuññātāni, dhammasangāhakattherehi tesam anulomāni dukulam pattunnam⁴ cinapatam⁵ somārapatam⁶ iddhimayikaṃ devadattiyaṃ tī aparāni cha anuññātāni. tattha pattunnaṇ' ti pattunnadese⁸ pānakehi sañjātavattam dve patā desanāmen' eva vuttā tāni tīni koseyyassānulomāni, dukulam sānassa, itarāni dve kappāsikassa vā sabbesam vā. bhagavatā ekādasapatte patikkhupitvā dve pattā anuññātā, lohapatto c' eva mattikāpatto ca. lohathālakaṃ mattikathālakaṃ tambalohathālakan tī tesam yeva anulomāni. bhagavatā tayo tumbā anuññātā lohatumbo katthatumbo phalatumbo ti kundikā kañcanako udakatumbo ti tesam yeva anulomāni Kurundiyam pana pānīyasankhapānīyasārāvākāni etesaṃ anulomāni 'ti vuttam pattikā sūkarantakan⁹ tī dve kāyabandhanāni anuññātāni, dussapaṭṭena rajjukena ca katakāyabandhanāni tesam anulomāni setacchattam kilañjacchattam pannacchattan tī tīni chattāni anuññātāni, ekapannacchattam tesam yeva anuloman tī iminā nayena pālīñ ca atthakathañ ca anupekkhitvā aññāni pi kappiyākappiyānaṃ anulomāni vedītabbāni.

tadahupatiggahitaṃ kāle kappatī 'ti ādi sabbam sambhinna-rasaṃ sandhāya vuttam. sace hi challm pi anapanetvā sakalen' eva nālīkeraphalena saddhim pānakaṃ paṭiggahitaṃ

¹ Bp. -alābu.

² Bp. -pusaphala.

³ B² -tipusaphala-elālūkāni; Bp. -tipusaphala-elālūkāni, and *cmuts* 'ti.

⁴ Bp. °nnam.

⁵ Bp. cinapaṭṭam.

⁶ Bp. °paṭṭam.

⁷ Bp. °nnan.

⁸ Bp. °nnadese.

⁹ Bp. sūkarantan.

hoti, nālīkeram apanetvā tam vikāle 'pi vattatī¹ upari sappipindam thapetvā sītalapāyāsam denti, yaṃ pāyāsena asaṃsattham sappi, tam apanetvā sattāham paribhuñjitum vattatī. thaddhamadhuphānītādisu² pi es' eva nayo. takkolajātīphalādīhi pīlankarivā pīnapātā denti, tāni uddharitvā dhovivā yāvajīvam paribhuñjitabbāni. yāguyam pakkhīpitvā dīnnasingaverādisu³ pi telādisu pi pakkhīpitvā dīnnalatthimadhukādisu pi es' eva nayo. evam yaṃ yaṃ asaṃbhinnarasam hoti, tam tam ekato patiggahitam pi, yathā suddham hoti, tathā dhovivā vā tacchetvā vā tassa tassa kālavasena paribhuñjitum vattatī. sace pana sambhinnarasam hoti saṃsattham, na vattatī yāvakālikam hi attanā saddhim sambhinnarasāni tīni pi yāmakālikādīni attano sabhāvam upaneti, yāmakālikam pi⁴ dve 'pi sattāhakālikādīni attano sabhāvam upaneti, sattāhakālikam pi attanā saddhim saṃsattham yāvajīvikam attano sabhāvam yeva upaneti, tasmā tena tadahupatiggahitena saddhim tadahupatiggahitam vā pure patiggahitam vā yāvajīvikam sattāham kappatī, dvīhapatiggahitena chāham, tīhapatiggahitena pañcāham, sattāhapatiggahitena tadah' eva kappatī 'tī veditabbam. tasmā yeva hi sattāhakālikena bhikkhave yāvajīvikam tadahupatiggahitāni tī avatvā patiggahitāni sattāham kappatī 'tī vuttam kālayāmasattāhātikkame su c' ettha vikālabhojanasannidhībhesajjasikkhāpādānaṃ vasena āpattīyo veditabbā. imesu ca pana catūsu kālikesu yāvakālikam yāmakālikāni tī idam eva dvayam anto vutthakaṇṇi c' eva sannidhikārakaṇṇi ca hoti, sattāhakālikāni ca yāvajīvikāni ca akappīyakutiyam nikkhīpitum pi vattatī, sannidhim pi na janeti 'tī. sasam sabbattha uttānam evā 'tī.

Bhesajjakkhandhakavannanā nīttitā.

Kathinakkhandhakavannanā

Kathinakkhandhake *pātheyyakā*⁵ 'tī Patheyyaratthavāsino.⁵
Patheyyam⁵ nāma Kosalesu pacchimadisābhāge rattham,

¹ Bp kappatī

² Bp baddha°.

³ Bp °singī°.

⁴ B²Bp omit pi.

⁵ Bp. pāve° for pāthe°.

c tattha vāsino ti vuttaṃ hoti. Kosalarañño ekapitubhātūnaṃ bhaddavaggiyattherānaṃ etaṃ adhivacanamaṃ. tesu sabbajetthako anāgāmi,¹ sabbapacchimako sotāpanno, eko 'pi arahā vā puthujjano vā n' atthi. āraññakā 'ti dhutaṅgasamādānavasena āraññakā, na araññavāsamattena. pīṇapātikādi-bhāve pi tesam es' eva nayo. sīsavasena c' etaṃ vuttaṃ. ime pana terasāpi dhutangāni samādāya yeva vattanti. udakasangahe 'ti udakena saṅgahite ghātite saṃsatthe, thale ca ninne ca ekodakībhūte 'ti attho udakacikkhalle 'ti akkanta-kantatthāne² udakacikkhallo utthahivā yāva ānisadā paharati, idise cikkhalle 'ti attho. ckaṇṇunehi 'ti udaka-punnehi. tesam kīva cīvarāni ghanāni, tesu patitam udakaṃ na paggharati ghanattā, putabaddham³ viya titthati, tena vuttaṃ okappaṇnehi cīvarehi 'ti oghapunnehi 'ti pi pātho avivadamānā vassaṃ vassimhā 'ti ettha āgantukatthāne senāsanaphāsutāya abhāvena ca bhagavato dassanālābhena ukkanthitātāya ca te bhikkhū phāsum na vassimsu, tasmā avivadamānā phāsukaṃ vassaṃ vassimhā 'ti na avocum. dhammikaṃ katham katvā 'ti bhagavā tesam bhikkhūnaṃ anamataggiyakatham kathesi. te sabbe 'va⁴ kathāpariyosāne arahattaṃ pāpunitvā nisinnatthānato⁵ yeva ākāse uppatitvā agamamsu. taṃ sandhāya vuttaṃ dhammikaṃ katham katvā 'ti. tato bhagavā sace kathinatthāro paññatto abhavissa, ete bhikkhū ekaṃ cīvaraṃ thapetvā santaruttarena āgacchantā na evaṃ kilantā assu, kathinatthāro ca nām' esa sabbabuddhehi anuññāto ti cintetvā kathinatthāraṃ anujānitukāmo bhikkhū āmantesi, āmantetvā ca pana anujānāmi bhikkhave 'ti ādīma āha.

tattha atthatakathinānaṃ vo 'ti ettha⁶ nīpātamattam vo-kāro, atthatakathinānaṃ ti attho. evañ hi satī parato so nesam bhavissati 'ti yujjati. atha vā vo ti sāmīvacanam ev' etaṃ. so nesan ti ettha pana so cīvaruppādo, yeva⁷ atthatakathinā, nesam⁸ bhavissati 'ti attho. tattha anāmantacāro ti yāva kaṭhinam na uddharīyati, tāva anāmantetvā caranam

¹ Bp. °gāmī.

² Bp. puṭasattam.

³ Bp. °nayo, and omits next yeva.

⁴ Bp. omits ettha.

⁵ Bp. tesam.

⁶ Bp. °taakkanta°.

⁷ Bp. pi for 'va.

⁸ Bp. ye.

kappissatī, cārittasikkhāpade¹ anāpatti bhavissatī² attho. *asamādānacāro* ti tīcīvaram asamādāya caranam, cīvaravip-pavāso kappissatī attho. *ganabhōjanam* ti ganabhojanam pi kappissatī. *yāvad atthacīvaran* ti yāvatakena³ cīvarena attho, tāvatakam⁴ anadhitthitam avikappitam kappissatī attho. *yo ca tattha cīvaruppādo* ti tattha kathinatthatasīmāyam mata-kacīvaram vā hotu saṅgham uddissa dinnam vā saṅghikena tatr' uppādena ābhatam vā yena kenaci ākārena yaṃ sanghi-kam cīvaram uppajjati, taṃ tesam bhavissatī 'ti attho. *evaṃ ca pana bhikkhave kathinam attharītabban* ti ettha kathi-natthāram ke labhanti ke na labhanti. gananasena⁵ tāva pacchimakotiya pañca janā labhanti, uddham satasahas-sam pi. pañcannam hetthā na labhanti vutthavassavasena purimikāya vassam upagantvā pathamapavāranāya pavaritā labhanti, chinnavassā vā pacchimikāya upagatā vā na labhanti, aññasmim vihāre vutthavassāpi na labhanti 'ti Mahāpaccari-yaṃ vuttam. purimikāya upagatānam pana sabbe pacchi-mikā⁶ ganapūrakā honti, ānisaṃsam na labhanti, ānisaṃso itaresam yeva hoti. sace purimikāya upagatā cattāro vā honti tayo vā dve vā eko vā, itare ganapūrake katvā kathi-nam attharītabbam. atha cattāro bhikkhū upagatā, eko paripunnavasso sāmanero, so ce pacchimikāya upasampajjati, ganapūrako c'eva hoti ānisaṃsañ ca labhati tayo bhikkhū dve sāmanerā, dve bhikkhū tayo sāmanerā, eko bhikkhu cattāro sāmanerā 'ti etthāpi es'eva nayo sace purimikāya upagatā kathinatthārakusalā na honti, atthārakusalā khan-dhakabhānakattherā pariyesitvā ānetabā, kammavācam sāvetvā kathinam attharāpetvā dānañ ca bhuñjitvā gami-santi. ānisaṃso pana itaresam yeva hoti. kathinam kena dinnam vattati. yena kenaci devena vā manussena vā pañcannam vā sahadhammikanam aññatarena dinnam vaṭ-tati. kathinadāyakassa vattam atthi, sace so taṃ ajānanto pucchati bhante katham kathinam dātabban ti tassa evam ācikkhitabbam tinnam cīvarānam aññatarapahonakam suri-yuggamanasamayeva vattham kathinacīvaram demā 'ti dātum

¹ Bp. °padena.² Bp. kappissatī.³ Bp. yāvattakena⁴ Bp. tāvattakam.⁵ Bp. ganavasena⁶ Bp. omits this

vattati, tassa parikkammattam ettakā nāma sūciyo ettakam
 suttaṃ ettakam rajanam parikkammam karontānaṃ ettakā-
 naṃ bhikkhūnaṃ yāgubhattaṃ ca dātuṃ vattati¹ 'tī kathina-
 thārakenāpi dhammena samena uppannaṃ kathinaṃ atthari-
 tabbam.¹ attharantena vattaṃ jānitabbam, tantavāyagehato
 hi ābhatasantānen' eva khalimakkhitasātako 'pi na vattati,
 malinasātako² 'pi na vattati, tasmā kathinatthārasātakam
 labhivā sutthu dhovivā sūciādini cīvarakammupakaranāni
 sajjetvā bahūhi bhikkhūhi saddhim tadah' eva sibbetvā³
 nitthitasūcikkammaṃ rajitvā kappabindum datvā kathinaṃ
 attharitabbam. sace tasmim anattahate yeva, añño⁴ kathi-
 nasātakam āharati, aññāni ca bahūni kathinānisamsavatthāni
 deti, yo ānisamsaṃ bahum deti, tassa santaken' eva atthari-
 tabbam. itaro yathā⁵ tathā ovaditvā saññāpetabbo. kathi-
 nam pana kena attharitabbam. yassa sangho kathinacīvaraṃ
 deti. sanghena pana kassa dātabbam. yo jinnacīvaro hoti.
 sace bahū jinnacīvarā,⁶ vuddhassa dātabbam. vuddhesu pi
 yo mahāpuriso tadah' eva cīvaraṃ katvā attharituṃ sak-
 koti, tassa dātabbam sace vuddho na sakkoti, navakataro
 sakkoti, tassa dātabbam. api ca sanghena mahātherassa
 sanghaṃ kātuṃ vattati, tasmā tumhe bhante ganhatha,
 mayaṃ katvā dassāmā 'tī vattabbam. tisu cīvaresu yam
 jinnam hoti, tad atthāya dātabbam. pakatiyā dupattaci-
 varassa dupattatthāya yeva dātabbam sace pi 'ssa ekapat-
 tacīvaraṃ ghanam hoti, kathinasātakā⁷ ca pelavā, sārūppat-
 thāya dupattapahonakam eva dātabbam. ahaṃ alabhanto
 ekapattaṃ pārupāmi 'tī vadantassāpi dupattaṃ dātuṃ vat-
 tati. yo pana lobhapakatiko hoti, tassa na dātabbam. tenāpi
 kathinaṃ attharivā pacchā visibbetvā³ dve cīvarāni karis-
 sāmī 'tī na gahetabbam. yassa pana diyati, tassa yena
 vidhinā dātabbam, taṃ dassetuṃ evaṃ ca pana bhikkha-
 ve kathinaṃ attharitabban ti ārabhivā *sunāru me bhante*
 'tī ādikā dānakammavācā tāva vuttā. evaṃ dinne pana
 kathine, sace tam kathinadussaṃ nitthitaparikkammam eva

¹ Bp. omits this² Bp. sibbitvā³ Bp. tathā.⁴ Bp. °tako.⁵ Bp. malina°⁶ Bp. aññam.⁷ Bp. adds honti.

hoti, 1cc' etam kusalam, no ce nitthitaparikkammam hoti, aham thero ti vā bahussuto ti vā ekenāpi akātum na labbhati, sabbehi' eva sannipatitvā dhovanasibbanarajanāni nitthapetabbāni.¹ idam hi kathinavattam nāma buddhappasattham,² atīte Padumuttaro hi³ bhagavā kathinavattam akāsi tassa kira aggasāvako Sujātatthero nāma kathinam ganhi. tam satthā atthasatthiyā bhikkhusatasahashehi saddhim nisiditvā akāsi. katapariyositam pana kathinam gahetvā atthārakena bhikkhunā sace saṅghātiyā kathinam attharitukāmo hoti, porānikā saṅghāti paccuddharitabbā, navā saṅghāti adhitthātabbā, imāya saṅghātiyā kathinam attharāmi 'ti vācā bhinditabbā 'ti ādinā Parivāre vuttavidhānena kathinam attharitabbam. attharitvā ca pana tena kathinatthārakena bhikkhunā sangham upasaṅkamitvā ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjalim paggahetvā evam assa vacaniyo, atthataṃ bhante sanghassa kathinam dhammiko kathinatthāro anumodathā 'ti tehi anumodakehi bhikkhūhi ekamsam uttarāsaṅgam karitvā añjalim paggahetvā evam assa vacaniyo atthataṃ āvuso sanghassa kathinam, dhammiko kathinatthāro, anumodāmā 'ti evam ādinā Parivāre vuttavidhānen' eva anumodāpetabbam, itarehi ca anumoditabbam. .evam sabbesaṃ atthataṃ hoti kathinam. vuttam h' etam Parivāre dvinnam puggalānam atthataṃ hoti kathinam, atthārakassa ca anumodakassa cā 'ti. puna pi vuttam na sangho kathinam attharati, na gano kathinam attharati, puggalo kathinam attharati, saṅghassa anumodanāya⁴ ganassa anumodanāya puggalassa atthārā saṅghassa atthataṃ hoti kathinam, ganassa atthataṃ hoti kathinam, puggalassa atthataṃ hoti kathinam ti. evam atthate pana kathine, sace pana⁵ kathinacivarena saddhim ābhatam ānisaṃsaṃ dāyakā yena ambhakaṃ kathinam gahitam, tass' eva demā 'ti denti, bhikkhusangho anissaro atha avicāretvā datvā gacchanti, bhikkhusangho issaro, tasmā sace kathinatthārakassa sesacivarāni pi dubbalāni honti, saṅghena apaloketvā tesam pi atthāya vatthāni dātābbāni. kammavācā pana ekā yeva vattati. avasesa-

¹ Bp nitthā°.² Bp °pasattham.³ Bp pi⁴ Bp °danā.⁵ Bp. omits pana

˘kathinānisamsavatthāni¹ vassāvāsikatthitikāya dātabbāni. ˘thitikāya abhāvena² therāsanato patthāya dātabbāni. garubhandam na bhājetabbam sace pana ekasīmāya bahū viharā honti, sabbe bhikkhū sannipātetvā ekattha kaṭṭhinam attharītabbam, visum visum attharītum na vattatī. idāni yathā ca kaṭṭhinam atthataṃ hotī yathā ca anatthataṃ, tam vidhiṃ vitthāratō dassetum *evaṃ ca pana bhikkhave atthataṃ hotī kaṭṭhinam, evaṃ anatthatan* tī vatvā akaraṇīyaṃ c' eva mahābhūmikaṃ ca anatthatalakkhanam tāva dassento *ullikkhitamattenā* 'tī ādike catuvīsati ākāre dasseti, tato param atthatalakkhanam dassento *ahatena atthatan* tī ādike sattarasa ākāre dassesi. Parivāre 'pi hi catuvīsatiyā ākārehi anatthataṃ hotī kaṭṭhinam, sattarasah' ākārehi atthataṃ hotī kaṭṭhinam tī idam eva lakkhanam vuttam. tattha *ullikkhitamattenā* 'tī dīghato ca puthulato ca pamānagahanamattena pamānam hi ganhanto tassa tassa padesassa saṅjānanattham nakhādīhi vā tam paricchedam dassento ullikhati, nalāṭādīsu vā ghaṃsatī, tasmā tam pamānagahanam ullikkhitamattan tī vuccatī. *dhovanamattenā* 'tī kaṭṭhinadussadhovanamattena. *cīvaravvicāranamattenā* 'tī pañcakaṃ vā sattakaṃ vā navakaṃ vā ekādasakaṃ vā hotū 'tī evaṃ vicāranamattena.³ *chedanamattenā* 'tī yathāvicāritassa vatthassa chedanamattena. *bandhanamattenā* 'tī moghasuttakāropanamattena. *ovattiyakuranamattenā* 'tī moghasuttakānusārena dīghasibbitamattena. *kandūsakaranamattenā* 'tī muddhiyapaṭabandhanamattena.⁴ *dalhikkammakaranamattenā* 'tī dve cimilikāyo ekato katvā sibbitamattena. atha vā pathamacimilikā ghaṭetvā thapitā hotī, kaṭṭhinasātakaṃ tassā kucchimim⁵ cimilikaṃ katvā sibbitamattenā 'tī pi attho. Mahāpaccariyaṃ pakatīcīvarassa upassayadānenā 'tī vuttam. Kurundiyam pana pakatipattabaddhacīvaraṃ⁶ dupaṭṭam kātum kucchicimilika⁷ alhiyāpanamattenā 'tī vuttam. *anuvātākaranamattenā* 'tī piṭṭhianuvātāropanamattena. *paribhaṇḍakaranamattenā* 'tī kucchianuvātāropanamattena. *ovatteyyakaranamattenā*⁸ 'tī

¹ Bp. avasese kathinānisamase balavavatthāni

² Bp. abhāve.

³ Bp vicāritamattena

⁴ Bp. °patta° for °paṭa°.

⁵ Bp kucchi

⁶ Bp °pattabandha°.

⁷ Bp °likam alhiyā°.

⁸ Bp ovadeyya°.

āgantukapatāropanamattena.¹ kaṭṭhinacīvarato vā patam²
 gahetvā aññasmim kaṭṭhinacīvare³ patāropanamattena.⁴ *kam-*
*balamaddanamattena*⁵ 'ti ekavāram yeva rajane pakkhittena
 dantavannena pandupalāsavannena vā. sace pana sakim
 vā dvikkhattum vā rattam pi sārappam hoti, vattati. *nim-*
matkatenā 'ti iminā dussena kaṭṭhinam attharissāmi 'ti evam
 nimittakatenā. ettakam eva hi Parivāre vuttam. attha-
 kaṭṭhāsu pana ayam sātako sundaro, sakkā iminā kaṭṭhinam
 attharittun ti evam nimittakammam katvā laddhenā 'ti
 vuttam. *parikkathākatenā* 'ti kaṭṭhinam nāma dātum vattati,
 kaṭṭhinadāyako bahum puññam pasavati 'ti evam parikkathāya
 uppāditena. kaṭṭhinam nāma atikkattham vattati, mātaram
 pi viññāpetum na vattati, ākāsato otīnasadisam eva vattati.⁶
kukkukatenā 'ti tāvakālikena. *sannidhikatenā* 'ti ettha duvi-
 dho sannidhi karanasannidhi ca nicayasannidhi ca. tattha
 tadah' eva akatvā thapetvā karanam, karanasannidhi nāma.⁷
 saṅgho ajja kaṭṭhinadussam labhivā punadivase deti, ayam
 nicayasannidhi nāma.⁸ *nissaggiyenā* 'ti rattinissaggiyena.
 Parivāre 'pi vuttam nissaggiyam nāma kayiramāne⁹ aruno
 udriyati¹⁰ 'ti. *akappakatenā* 'ti anādinakappabindunā. *añña-*
tra sanghātuyā 'ti ādisu thapetvā saṅghātiuttarāsangaantara-
 vāsake aññena paccattharanādinā atthataṃ, anatthataṃ
 hoti 'ti. *aññatra pañcakena vā atirekapañcakena vā* 'ti,
 pañcakāni¹¹ vā atirekapañcakāni¹² vā khaṇḍāni katvā mahā-
 maṇḍalaadḍhamanḍalāni dassetvā katen' eva vattati. evañ
 hi samanḍalikatam hoti, tam thapetvā aññena acchinnakena
 vā dvitticatukkhaṇḍakena¹³ vā na vattati. *aññatra puggalassa*
atthārā 'ti puggalassa atthāram thapetvā na aññena sanghassa
 vā gaṇassa vā atthārena atthataṃ hoti. *nissimatto anum-*
dati 'ti bahuupacārasīmāya¹³ phito anumodati. *ahatenā* 'ti
 aparibhuttana *ahatakappena* 'ti ahataśadisena ekavāram vā
 dvikkhattum vā dhotena. *piṭṭikāyā* 'ti gatavatthukasā-

¹ Bp °pattāropa°.² Bp pattam.³ Bp. akathina°.⁴ Bp. pattāropa°.⁵ Bp kambalamattena.⁶ Bp vaṭṭi 'ti.⁷ Bp. omis nāma.⁸ Bp. kariyamāne.⁹ Bp. utthahanti.¹⁰ Bp. pañca.¹¹ Bp. atirekāni.¹² Bp. °tukhaṇḍena¹³ Bp. bahuropa°.

takena.¹ *paṃsukūlenā* 'ti tevisatīyā khettesu uppannapaṃsukūlena. paṃsukūliyabhikkhunā colakabhikkhaṃ² āhīṇḍitvā laddhacolakhehi³ katacīvarenā 'ti Kurundī-Mahāpac-carīsu vuttaṃ. *āpanikenā*⁴ 'ti āpanadvāre patitapilotikam gahetvā kathinatthāya deti, tenāpi vattatī 'ti attho. sesam vuttavipallāsenā⁵ veditabbaṃ. imasmiṃ pana thāne saha kathinassa atthārā katī dhammā jāyantī 'ti ādi bahūsu⁶ atthakathāsu vuttaṃ, tam sabbam Parivāre pāḷim ārūḷham eva, tasmā tattha āgatanāyena⁷ eva veditabbaṃ. na hi tena idha avuccamānena kathinatthārassa⁸ kiñci parihāyati. evaṃ kathinatthāraṃ dassetvā idāni ubbhāraṃ dassetuṃ *kathaṇ ca bhikkhave ubbhataṃ hoti kathinan* ti ādīm āha. tattha *mātikā* 'ti mātaro janetīyo ti attho. kaṭhinubbhāraṃ hi etā atthā janetīyo. tāsu pakkamanam anto assā 'ti *pakkamanantikā*. evaṃ sesāpi veditabbā. *na paccassan* ti na puna āgamissam. etasmiṃ pana pakkamanantike kaṭhinuddhāre paṭhamam cīvarapalibodho chijjati, pacchā āvāsapalibodho, evaṃ pakkamato hi cīvarapalibodho antosīmāyam eva chijjati, āvāsapalibodho sīmātikkame. vuttam pi c' etaṃ Parivāre:

• pakkamanantiko kaṭhinuddhāro vutto ādiccabandhunā etaṇ c'⁸ āham vissajjissam cīvarapalibodho paṭhamam chijjati.

pacchā āvāsapalibodho chijjati 'ti.

cīvaram ādāyā 'ti akatacīvaram ādāya. *bahisīmāgatassā* 'ti aññaṃ sāmantaṃ⁹ vihāraṃ gatassa. *evaṃ hoti* 'ti tasmim vihāre senāsanaphāsukaṃ vā sahāyasampattim vā disvā evaṃ hoti. etasmiṃ pana niṭṭhānantike kaṭhinuddhāre āvāsapalibodho paṭhamam chijjati, so hi na paccassan ti citte uppannamatte 'va¹⁰ chijjati. vuttam pi c' etaṃ:

niṭṭhānantiko kaṭhinuddhāro vutto ādiccabandhunā, etaṇ c'⁸ āham vissajjissam āvāsapalibodho pathamaṃ chijjati.

cīvare niṭṭhite cīvarapalibodho chijjati 'ti.

¹ Bp. hatavatthaka°.

² Bp. colaka°.

³ Bp. °colakehi.

⁴ Bp. pāpanikena.

⁵ Bp. °sen' eva.

⁶ Bp. bahu.

⁷ Bp. °rakassa.

⁸ Bp. ca tāham.

⁹ Bp. sāmanta.

¹⁰ Bp. eva.

etena nayena sesamātikāvibhajane¹ 'pi attho veditabbo. ayam pan' ettha viseso, sannitthānantike dve 'pi palibodhā n' ev' imam cīvaram kāressam, na paccessan ti citte uppannamatte yeva ekato chijjanti.² vuttañ h' etam:

sannitthānantiko kathinuddhāro vutto ādiccabandhunā,

etañ c'³ āham vissajjissam dve palibodhā apubbam acarimam chijjanti 'ti. evam sabbakathinuddhāresu palibodhu-pacchedo veditabbo. so pana yasmā iminā ca vuttanayena Parivāre ca āgatabhāvena sakkā jānitum, tasmā vitthārato na vutto. ayam pan' ettha saṅkhepo, nāsanantike āvāsa-palibodho pathamam chijjati, cīvare natthe cīvarapalibodho chijjati. yasmā cīvare natthe cīvarapalibodho chijjati, tasmā nāsanantiko 'ti vuttam savanantike cīvarapalibodho paṭhamam chijjati,⁴ tassa saha savanena āvāsapalibodho chijjati. āsāvaccchedike āvāsapalibodho paṭhamam chijjati, cīvarāsāya upacchinnāya cīvarapalibodho chijjati. ayam pana yasmā anāsāya labhati āsāya na labhati, tassa evam hoti idh' ev' imam cīvaram kāressam, na paccessan ti ādinā nayena itarehi uddhārehi saddhum vomissakadesanānekappabhedo⁵ hoti, tasmā parato visum vitthāretvā vutto, idha na vutto. idha pana savanantikassa anantaram sīmātikkantiko vutto. tattha cīvarapalibodho paṭhamam chijjati, tassa bahisīme āvāsapalibodho chijjati. sahubbhāre dve palibodhā apubbam acarimam chijjanti.⁶ evam ādāyavāre satta kathinuddhāre dassetvā, puna samādāyavāre 'pi vipakatacīvarassa ādāya-samādāyavāresu pi yathāsambhavam te yeva dassitā. tato param antosīmāyam paccessam na paccessan ti imam vidhim anāmasitvā 'va, na paccessan ti imam eva āmasitvā 'va anadhiṭṭhitenā 'ti ādinā nayena ca ye ye yujjanti, te te dassitā. tato param cīvarāsāya pakkamati 'ti ādinā nayena itarehi saddhum vomissakanayena anekakkhattum āsāvaccchedikam dassetvā. puna disaṅgamiyavasena ca phāsuviḥārikavasena ca nitthānantikādisu⁷ yujjamānā kathinuddhārā dassitā.

¹ Bp. °bhajane.

² Bp. ca tāham.

³ Bp. vomissadesananeka°.

⁴ Bp. chijjanti 'ti.

⁵ Bp. °ti 'ti.

⁶ Bp. inserts tasmā.

⁷ Bp. °tikesu.

evam pabhedato kathinuddhāraṃ dassetvā, idāni ye ye tena .
tena kathinuddhārena palibodhā chijjanti 'ti vuttā, tesam
tesam patipakkhe dassento *dve 'me bhikkhave kathinassa
palibodhā* 'ti ādim āha. tattha *cattenā* ti yena cattenā so
āvāso catto hoti, taṃ cattaṃ nāma, tena cattenā. vanta-
muttesu pi es' eva nayo sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

Kathinakkhandhakavannanā nitṭhitā

Cīvarakkhandhakavannanā.

Cīvarakkhandhake *padakkhā*¹ 'ti chekā kusalā. *abhīsatā*
'ti abhigatā. *kehi abhigatā*.² atthikehi³ manussehi. kara-
natthe pana sāmivacanam katvā *atthikānam atthikānam
manussānam* ti vuttaṃ. *paññāsāya ca rattim gacchati* 'ti
paññāsakahāpane gahetvā ca rattim rattim gacchati. *negamo*
ti kutumbikagano.⁴ *Sālavatim kumārīm ganikam vutthā-
pesi* 'ti nāgarā dve satasahassāni rājā⁵ tīni satasahassāni
aññañ ca ārāmyānavāhanādiparicchedam datvā vuttha-
pesum,⁶ ganikatthāne thapesun ti attho. *paṭisatena ca rattim
gacchati* 'ti rattim rattim paṭisatena gacchati. *gilānam
paṭivedeḍḍayan* ti gilānabhāvaṃ jānāpeyyam. *kattarasuppe*
ti jinnasuppe. (*disāpāṃmokkho* ti sabbadisāsu vidito pākato
padhāno 'vā 'ti attho.) *kā me deva mātā*?⁷ 'ti, kasmā pucchi.
taṃ kira aññe rājādārakā kiṇṭāntā kalahe utṭhite nimmātiko
nippītiko ti vadanti, yathā ca aññesaṃ dārakānaṃ chanā-
disu cūlamātāmahāmātādayo kiñci kiñci pannākāraṃ pe-
senti, tathā tassa na koci kiñci pesesi. iti so taṃ sabbam
cintetvā nimmātiko yeva nu kho ahan ti jānanattham *kā me
deva mātā, ko pitā* 'ti pucchi. *yan nūn' āham sippam*⁸ ti
yan nūn' āham vejjasippam sikkheyyan ti cintesi. tassa
kira etad ahoṃ imāni kho hatthiassasippādini parupaghāta-
paṭisaṃyuttāni, vejjasippam mettāpubbabhāgaṃ sattānaṃ
hitapaṭisaṃyuttan ti, tasmā vejjasippam eva sandhāya yan
nūn' āham sippam sikkheyyan ti cintesi. api c' āyam ito

¹ Bp padakkhinā.

² Bp. *adds* 'ti.

³ Bp *repeats this*.

⁴ Bp °byagano.

⁵ Bp. *inserts* satasahassan ti *after* rājā.

⁶ Bp. vutthāpesum.

⁷ Bp. *adds* ko pitā.

⁸ Bp. sippam sikkheyyam.

kappasatasahassassa upari Padumuttarassa bhagavato upatthākam buddhupatthāko ayan tī catuparisabbhantare¹ patthatagunaṃ vejjam disvā aho vatā 'ham pi evarūpaṃ thānantaraṃ pāpuneyyan tī cintetvā sattāham buddhappamu-khassa bhikkhusanghassa dānaṃ datvā bhagavantaṃ vanditvā aham pi bhagavā tumhākam upatthāko asukavejjo viya anāgate buddhupatthāko bhaveyyan tī patthanam akāsi. tāya purimapatthanāya codiyamāno 'p' esa vejja-sippam eva sandhāya yan nūn' āhaṃ sippaṃ sikkheyyan tī cintesi. *disāpāmokkho* ti sabbadisāsu vidito pākato, patthāno vā 'ti attho. tasmīñ ca samaye Takkasīlakā² vāṇijā Abhayarājakumāraṃ dassanāya agamaṃsu³ te Jīvako kuto tumhe āgatā 'tī pucchi. Takkasīlato 'tī vutto. atthi tattha vejjasippācariyo tī pucchitvā,⁴ āma kumāra *Takkasīlāyaṃ disāpāmokkho vejjo pativasati* 'tī sutvā, tena hi yadā gacchatha, mayham āroceyyāthā 'tī āha. te tathā karimso. so pitaraṃ anāpucchitvā tehi saddhim Takkasīlam agamāsi. tena vuttam *Abhayarājakumāraṃ anāpucchā* 'tī ādi *icchām' ahaṃ ācariya sippaṃ sikkhitun* tī tam kira upasaṅka-mantaṃ disvā so vejjo ko 'sī tvam tātā 'tī pucchi. so Bimbisāramahārājassa nattā Abhayakumārassa putto 'mhi 'tī āha. kasmā pana tvam asi tātā idh' āgato 'tī. tato so tumhākam santike sippaṃ sikkhitun tī vatvā icchām' aham ācariya sippaṃ sikkhitun tī āha. *bahuñ ca ganhāti* 'tī yathā aññe khattiyarājakumārādayo ācariyassa dhanam datvā kiñci kammam akatvā sippaṃ sikkhanti ye va, na so evaṃ. so pana kiñci dhanam adatvā dhammantevāsiko 'va hutvā ekam kālam upajjhāyassa kammaṃ karoti, ekam kālam sikkhati. evaṃ sante 'pi, abhinihārasampanno⁵ kulaputto attano medhāvitāya *bahuñ ca ganhāti, lahuñ ca ganhāti, sutthu ca upadhāreti, gahitañ c' assa na pamussati*.⁶ *satta ca me vassāni adhīyantaṃ nay' imassa sippassa anto paññāyati* 'tī ettha ayaṃ kira Jīvako, yattakaṃ ācariyo jānāti, yaṃ aññe soḷasahi vassehi uggaṇhanti, taṃ sabbam sattahi vassehi⁷

¹ Bp °parisantare.² Bp °sīlato.³ Bp. āga°.⁴ Bp. pucchi.⁵ Bp. abhinihāra°⁶ Bp sammussati.⁷ Bp māsehi.

uggahesi. Sakkassa pana devarañño etad ahosi ayam bud-
dhānam upatthāko aggavissāsiko¹ bhavissati, handa naṃ
bhesajjayojanam sikkhāpemi 'ti. ācariyassa sarīre ajjhāva-
sivā yathā t̥hapetvā kammavipākam avasesarogam eken'
eva bhesajjayogena tikicchitum sakkoti, tathā naṃ bhe-
sajjayojanam sikkhāpesi. so pana ācariyassa santike sik-
khāmi 'ti maññati, tasmā samattho idāni Jivako tikicchitun
ti Sakkena vissatthamatto² evaṃ cintetvā ācariyam pucchi
ācariyo pana na iminā mam' ānubhāvena uggahitam, deva-
tānubhāvena uggahitan ti ñatvā 'va tena hi bhane 'ti ādim
āha. *samantā yojanam āhīndanto* ti divase divase ekekena
dvārena nikkhamitvā cattāro divase āhīndanto. *parittam
pātheyyam adāsi* 'ti appamattakam adāsi. kasmā. tassa
kira etad ahosi ayam mahākulassa putto gatamatto yeva
pitupitāmahanam³ santikā mahāsakkāram labhissati, tato
mayham vā sippassa vā gunam na jānissati, antarāmagge
pana khīnapātheyyo sippam payojetvā, avassam mayhañ
ca sippassa ca gunam jānissati 'ti, parittam dāpesi. *pa-
sa-tenā* 'ti ekahatthapūtena.⁴ *picunā* 'ti kappāsapaṭalena.
yatra hi nāmā 'ti yā nāma. *kimpimāyan* ti kim pi me ayam.
upajānām etassa samyamassā 'ti katassa ca rogūpasamassa ca
upakāram jānāmā 'ti adhippāyo. *sabbālaṅkāram tuyham hotū*
'ti rājā kira sace imam gaṇhissati, pamānayutte t̥hāne tam⁵
t̥hapessāmi, sace na gaṇhissati, abbhantarikam naṃ vissā-
sikaṃ⁶ karissāmi 'ti cintetvā evaṃ āha. Abhayarājaku-
mārassā 'pi nātakānam pi cittam uppajji aho vata na gan-
heyyā 'ti. so 'pi tesam cittam ñatvā viya idam me deva
ayyikānam ābharanam, na pan' idam mayham ganhitum
paṭirūpan ti vatvā *alam devā* 'ti ādim āha. *adhikāram me
deva*⁷ *saratū* 'ti katassa upakāram⁸ saratū 'ti attho. rājā
pasanno sabbālaṅkārasampannam⁹ gehaṇ ca ambavanuyyā-
nañ ca anusamvaccharam satasahassautthānakam gāmañ
ca mahāsakkārañ ca datvā *tena hi bhane* 'ti ādim āha. *sak-*

¹ Bp. °ssāsako.² Bp. viṭṭhassamatto.³ Bp. pitupitā°⁴ Bp. °puṭena.⁵ Bp. nam.⁶ Bp. vissāsakam⁷ Bp. devo.⁸ Bp. inserts me devo after this.⁹ Bp. sabbākāra°.

khasi pana tvaṃ gahapati 'ti, kasmā āha. iriyāpathasampari-vattanena kira matthaluṅgaṃ na santhāti, tassa ca tihi sattāhehi niccalassa nipannassa matthaluṅgaṃ santhahissati 'ti ñatvā app' eva nāma satta satta māse patijānitvā satta satta divase 'pi nipajjeyyā 'ti¹ evam āha. ten' eva parato vuttaṃ api ca paṭikacc' eva asi mayā ñāto 'ti. *sisacchaviṃ uppādetvā* 'ti sisacammaṃ apanetvā. *sibbinuṃ vināmetvā* 'ti sibbinuṃ vivaritvā. *n' āhaṃ ācariya sakkomī* 'ti tassa kira sarīre mahādāho uppajji, tasmā evam āha. *tīhi sattāhehā*² 'ti tihi passehi ekekena sattāhena. *janāṃ ussāretvā* 'ti janāṃ niharāpetvā. *jegucchāṃ me sappī* 'ti ayaṃ kira rājā vicchikassa jāto, vicchikavisapatighātāya ca sappi bhesajjaṃ hoti vicchikānaṃ paṭikkūlaṃ tasmā evam āha. *uddekaṃ dassatī* 'ti uggāraṃ³ dassati. *paññāsayaohanikā hotī* 'ti paññāsayaohanāni gantuṃ samatthā hoti. na kevalaṇ c' assa rañño hatthini yeva, nālāgiri nāma hatthi yojanasataṃ gacchati, velukanno⁴ ca muñjakeso cā 'ti dve assā vīsaya-janasataṃ gacchanti, kāko nāma dāso satthi yojanāni gacchati. ekassa kira kulaputtassa anuppanne buddhe ekadivasaṃ bhuñjituṃ nisinnassa paccekabuddho dvāre thatvā agamāsi. tass' eko puriso paccekabuddho āgantvā gāto ti ārocesi. so sutvā gaccha, vegena pattaṃ āharā 'ti āharāpetvā āttano sajjitabhaddam⁵ sabbāṃ datvā pesesi. itaro taṃ niharitvā⁶ paccekabuddhassa hatthe ṭhapetvā ahaṃ bhante tumhākaṃ katena iminā kāyaveyyāvatikena, yattha yattha nibbattāmi,⁷ vāhanasampanno homi 'ti patthanaṃ akāsi. so ayaṃ etarahi pajjoto nāma rājā jāto, tāya patthanāya ayaṃ vāhanasampatti. *sappiṃ pāyetvā* 'ti sappiṇ ca pāyetvā paricārikānaṃ ca āhāravidhiṃ⁸ ācikkhitvā. *nakhena bhesajjaṃ olumpetvā* 'ti nakhena bhesajjaṃ odahitvā pakkhipitvā 'ti attho. *nicchāresī* 'ti virecesi. *siveyyakan* nāma Uttarakurūsu sivatthikaṃ⁹ avamaṅgalavatthaṃ. tattha kira manussā matāṃ ten'¹⁰ eva vatthena vethetvā nikkhipanti.

¹ Bp. *inserts* nam after 'ti.³ SSp. *uttāraṃ by mistake*.⁵ Bp. *sajjitaṃ bhaddam*.⁷ Bp. *nibbatto* 'pi.⁹ Bp. *sivatthikaṃ*.² Bp. *sattāhehi*.⁴ Bp. *celakanno*.⁶ Bp. *āharitvā*.⁸ Bp. *āhārācārevidhiṃ*.¹⁰ Bp. *tena for ten* eva.

taṃ mamsapesi 'ti sallakkhetvā hatthīsondasakunā ukkhipi-
tvā nīharitvā¹ Himavantakūte thapetvā vatthaṃ apānetvā
khādanti. atha vanacarakā vatthaṃ disvā rañño āharanti.
evam idaṃ Pajjotena laddham hoti.² Siviratte kusalā
itthiyo tihi amsūhi suttam kantan ti, tena³ suttana vāyi-
tavatthaṃ etan ti pi vadanti. ten' āha siveyyakan ti Uta-
rakurūsu sivatthikavatthaṃ, Siviratte uppannavatthan ti
pi vadanti. *sinehethā*⁴ 'ti kiṃ pana bhagavato kāyo lūkho.⁵
na' lūkho. bhagavato hi āhāre sadā devatā dibbojam pakkhi-
panti, sinehapānam pana sabbattha dose temeti, sirā mudukā
karoti, ten' āyaṃ evam āha. *īm uppalahatthānī* 'ti ekaṃ
uppalahattham⁶ olārikadosaharanattham ekam majjhimado-
saharanattham ekaṃ sukhumadosaharanattham. *na cirass'*
eva pakatatto ahoṣi 'ti evam pakatatte⁷ pana kāye nāgarā
dānaṃ sampādesuṃ. Jivako āgantvā bhagavantam etad
avoca, bhagavā ajja nāgarā tumhākam dānam dātukāmā⁸
antogāmaṃ pindāya pavisathā 'ti. Mahāmoggallānatthero
cintesi kuto nu kho ajja bhagavato pathamapīṇapāto⁹
laddhum vattati 'ti. tato cintesi Sono setthiputto khetta-
parikkammato paṭṭhāya aññehi asādhāranānam khīrodaka-
secanaṣaṃvaddhānam¹⁰ gandhasālīnam odanaṃ bhuñjati, tato
bhagavato pīṇapātaṃ āharissāmi 'ti, iddhiyā gantvā tassa
pāsādatale attānaṃ dassesi. so therassa pattam gahetvā
paññaṃ pīṇapātaṃ adāsi, therassa ca gamanākāraṃ disvā
bhuñjatha bhante 'ti āha. therō tam atthaṃ ārocesi. bhuñ-
jatha bhante, ahaṃ aññaṃ bhagavato dassāmi 'ti theram
bhojetvā gandhehi pattam ubbattitvā¹¹ pīṇapātaṃ¹² adāsi.
taṃ therō āharitvā bhagavato adāsi. rājā 'pi kho Bimbisāro
ajja bhagavā kim bhuñjissati 'ti vihāraṃ āgantvā pavisa-
māno 'va pīṇapāttagandham ghāyitvā bhuñjitukāmo aho-

¹ Bp. *omits this*.² Bp. *omits* hoti.³ Bp. *te*.⁴ Bp. *sinehathā*.⁵ Bp. *adds* ti.⁶ Bp. *omits this*.⁷ Bp. *pakatte*.⁸ Bp. *inserts* mā before antogāmaṃ.⁹ Bp. *pathamam* pīṇapāto.¹⁰ Bp. *khīrodakasecanavavaddhānam*.¹¹ Bp. *ubbattitvā*.¹² Bp. *pātassa* pūretvā adāsi.

sī. bhagavato ca dvīsu yeva pindapātesu bhājanagatesu, devātā ojam pakkhipimsu, yañ ca Sujātā adāsī, yañ ca parinibbānakāle Cundo kammāraputto, aññesu kavaḷe¹ kavale pakkhipanti, tasmā bhagavā rañño iccham jānitvā apakkhittojam eva thokaṃ pindapātam rañño dāpesi. so paribhuñjitvā pucchi kiṃ bhante Uttarakuruto ābhatam bhojanan² ti. na mahārāja Uttarakuruto, api ca kho tav' eva ratthavāsino gahapatiputtassa bhojanam etan ti vatvā Sonassa sampattim ācikkhi. tam sutvā rājā Sonam dattūkāmo hutvā Cammakhandhake vuttanayena asitīyā kulaputtasahashehi saddhim Sonassa āgamanam akāsī. te bhagavato dhammadesanam sutvā sotāpannā jātā. Sono pana pabbajitvā arahatte patitthito. bhagavāpi etad attham eva rañño pindapātam dāpesi. evam katabhattakicce bhagavati, atha kho Jivako Komārabhacco tam siveyyakaṃ dusasugam ādāya . . . pe . . . etad avoca *atikkantavarā* 'ti ettha vinicchayo Mahākhandhake vuttanayen' eva veditabbo. *bhagavā bhante paṃsukūḷiko bhikkhusangho cā* 'ti bhagavato hi buddhattappattito³ patthāya yāva idam vatthum⁴ etthantare vīsati⁵ vassāni, na koci bhikkhu⁶ gahapativaram sādīyi, sabbe paṃsukūḷikā 'va ahesum, ten' āyam evam āha. *gahapativāraṇaṃ* ti gahapatīhi dinnacivaram. *dhammāyā kathāyā* 'ti vatthadānānisamsapatisamyutāya kathāya. *itaritarenā pi* 'ti appagghena pi mahagghena pi, yena kenaci 'ti attho. *pāvāro* ti salomako kappāsikapāvāro.⁷ *anujānāmi bhikkhave kojavan* ti ettha pakatikojavam eva vattati, mahāpiṭṭhiyakojavam na vattati. kojavan⁸ ti unṇāmayo pāvārasadiso.⁹

Kāsirājā 'ti Kāsīnam rājā, Pasenadissa ekapitakabhātā esa. *aḍḍhakāsiyan* ti ettha kāsī 'ti sahasa¹⁰ vuccati, tam agghanako kāsiyo, ayam pana pañcasatāni agghati, tasmā aḍḍhakāsiyo ti vutto, ten' ev' āha upaḍḍhakāsinam khamaṃnan ti. *uccāvacānī* 'ti sundarāni ca asundarāni ca. bhañ-

¹ Bp kabale kabale.² Bp buddhattam pattato³ Bp. vīsati by mistake.⁴ Bp. kappāsādhedho.⁵ Bp adds kojavo.⁶ Bp. bhājanan by mistake.⁷ Bp. vattham.⁸ Bp. omits bhikkhu.⁹ Bp. mahāpiṭṭhiyakojavan.¹⁰ Bp. sahasam.

gan nāma khomaādīhi¹ pañcahi suttehi missetvā² kataṃ. vākamayam eva 'ti pi vadanti. ekaṃ yeva bhagavatā cīvaram anuññātaṃ, na dve 'ti te kira itaritarena cīvarenā 'ti ekassa³ gahapatikena vā pamsukūlena vā 'ti evaṃ attham sallakkhayimsu.⁴ *nāgamesun* ti yāva te susānato āgacchanti, tāva te na icchimsu, pakkamimsu yeva. *nākāmā bhāgaṃ dātun* ti na anicchāya dātum, yadi pana icchanti, dātabbo. *āgamesun* ti upacāre acchimsu. tena bhagavā⁵ āha *anuyā-nāmi bhikkhave āgamentānaṃ akāmā bhāgaṃ dātum* ti. yadi pana manussā idh' āgatā eva gāhantū 'ti denti, saññānaṃ vā katvā gacchanti sampattā gāhantū 'ti sampattānaṃ sabbesaṃ pi pāpunanti. sace chaḍḍetvā gatā, yena gahitam, so eva sāmī. *sadīsā⁶ okkamimsū* 'ti sabbe⁷ okkamimsu, ekadisāya vā okkamimsū 'ti⁸ attho. *te katikaṃ katvā* 'ti laddhapamsukūlaṃ⁹ sabbesaṃ bhājetvā gāhissāmā 'ti bahi¹⁰ yeva katikaṃ katvā.

cīvarapatiggāhakaṃ ti yo gahapatikehi sanghassa dīyamānaṃ cīvaram gāhāti. *yo na chandāgaṭṭim gacchati*¹¹ 'ti ādisu cīvarapatiggāhakesu pacchā āgatānaṃ pi attano nātakādīnaṃ pathamataram: patiggaṇhanto vā ekaccasmiṃ pemaṃ dassetvā gāhanto vā, lobhapakatitāya attano parināmento vā, chandāgaṭṭim gacchati nāma. *yo*¹² pathamataram āgataṃ pi kodhavasena pacchā gāhanto vā, duggatamanussesu avannaṃ¹³ katvā gāhanto vā, kiṃ vo ghare ṭhapitokāso¹⁴ n' atthi, tumhākaṃ santakaṃ gahetvā gacchathā 'ti evaṃ saṅghassa lābhantarāyaṃ karonto vā, dosāgaṭṭim gacchati nāma. *yo* pana muṭṭhassati asampajāno, ayaṃ mohāgaṭṭim gacchati nāma. pacchā āgatānaṃ pi issarānaṃ¹⁵ bhayena pathamataram patiggaṇhanto vā, cīvarapatiggāhakatṭhānantaram¹⁶ etaṃ bhāriyaṃ ti santasanto vā, bhayāgaṭṭim gac-

¹ Bp. khomādīhi.² Bp. misstivā³ Bp. etassa.⁴ Bp. sallakkhimsu⁵ Bp. ten' āha bhagava for tena bhagavā āha.⁶ Bp. *inserts* susānaṃ after this.⁷ Bp. *inserts* samam.⁸ Bp. *adds* pi.⁹ Bp. laddham pamsu°.¹⁰ Bp. balim eva.¹¹ Bp. gaccheyyā.¹² Bp. omits yo.¹³ Bp. avamaññam.¹⁴ Bp. ṭhapanokāso.¹⁵ Bp. °nam pi.¹⁶ Bp. °ṭṭhānaṃ nām'.

chati nāma. mayā idañcidañ ca gahitaṃ, idañ¹ ca na gahitaṃ, ti jānanto,² gahitāgahitañ³ ca jānāti nāma. tasmā yo na chandāgatiādivasena gacchati, ñātakaaññātakaadḍhadug-gatesu visesaṃ akatvā āgatapatipāṭiyā ganhāti, silācāra-patipattisaṃyutto⁴ hoti satimā medhāvī bahussuto, sakkoti dāyakānaṃ vissaṭṭhāya⁵ vācāya parimaṇḍalehi padabyañ-janehi anumodanam karonto pasādaṃ janetuṃ evarūpo sammannitabbo 'ti.⁶ *evaṃ ca pana bhikkhave sammannitabbo* ti ettha pana, etāya yathāvuttāya kammavācāya pi apālo-kanena pi antovihāre sabbasaṅghamajjhe 'pi khaṇḍasīmāya pi sammannituṃ vattati yeva. evaṃ sammatena ca vihāra-paccante vā padhānaghare vā na acchitabbaṃ. yattha pana āgatā⁷ manussā sukhaṃ passanti, tādise dhuravihārathāne vijānīm⁸ passe thapetvā sunivattthena supārutena nisīditabbaṃ tī. *tatth' eva ujjhivā* 'ti patiggahaṇam eva amhākaṃ bhāro ti vatvā gahitatthāne yeva chaddetvā gacchanti. ⁹*cīvarapatiggāhakaṃ* ti yo gahapatikehi saṅghassa diyamānaṃ cīvaraṃ ganhāti.⁹ *cīvaramādhakaṃ*¹⁰ ti cīvara-patisāmanakaṃ.¹¹ *yo na chandāgataṃ*¹² ti ādisu c' ettha ito paraṃ sabbattha vuttanāyena' eva vinicchayo veditabbo. sammativinicchayo¹³ 'pi kathitānusārena' eva jānitabbo. *vihāraṃ vā* 'ti ādisu yo ārāmaṃmajjhe ārāmaṃkasāmanērādīhi avivitto sabbesaṃ samosaranatthāne vihāro vā adḍhayogo vā hoti, so na¹⁴ sammannitabbo. paccantāsenaṣaṇaṃ pana na sammannitabbaṃ. idaṃ pana bhaṇḍāgāraṃ khaṇḍasī-maṃ gantvā khaṇḍasīmāyaṃ nisinnehi sammannituṃ na vattati, vihāraṃmajjhe yeva sammannitabbaṃ. *guttāguttañ ca jāneyyā* 'ti ettha yassa tāva chandādisu koci doso n' atthi, taṃ guttaṃ nāma.¹⁵ yassa pana chadanatīnaṃ vā chadanī-thakā vā yatthakatthaci patitā, yena ovassatī vā mūsikādī-

¹ Bp. idañcidañ.² Bp. °hitam, and omits ca³ Bp. vissaṭṭha.⁴ Bp. āgatā gatā.⁵⁻⁹ Bp. omits these eight words¹¹ Bp. °sāmakam.¹³ Bp. sammuti°.¹⁵ Bp. omits nāma.² Bp. evaṃ jānanto⁴ Bp. °pattiyutto⁶ Bp. omits tī.⁸ Bp. vijānīm¹⁰ Bp. °nidahakan.¹² Bp. adds gaccheyya¹⁴ Bp. omits na.

nam vā paveso hoti bhittiādīsu vā katthacī chiddam hoti upacikā vā utthahanti, taṃ sabbam aguttam nāma. taṃ sallakkhetvā patisaṅkharitabbam. sītasamaye dvāraṇi ca vātapānaṇi ca supīdahitaṃ kātabbam, sītena hi cīvarāni kannakitāni honti. unhasamaye antarantarā vātapavesanatham vivaritabbam. evaṃ karonto hi guttāguttam jānāti nāma. imehi pana cīvarapatiggāhakādihi tīhi pi attano vattaṃ jānitabbam, tattha cīvarapatiggāhakena tāva yaṃ yaṃ manussā kālacīvaran ti vā akālacīvaran ti vā accekacīvaran ti vā vassikasātikan ti vā nisīdanan ti vā paccattharanan ti vā mukhapuñchanacolan¹ ti vā denti, tam sabbam ekarāsim katvā missetvā² na ganhitabbam, vīsum vīsum katvā 'va ganhitvā cīvaranidāhakassa³ tath' eva ācikkhitvā dātabbam. cīvaranidāhakenā³ 'pi bhandāgārikassa dadamānena idaṃ kālacīvaram . . . pe . . . idaṃ mukhapuñchanacolan⁴ ti ācikkhitvā 'va dātabbam bhandāgārikenāpi tath' eva vīsum vīsum saññānam katvā thapetabbam tato sanghena kālacīvaram āharā 'ti vutte, kālacīvaram eva dātabbam . . . pe . . . mukhapuñchanacolakaṃ⁵ āharā 'ti vutte, tad eva dātabbam. itī bhagavatā cīvarapatiggāhako anuññāto cīvaranidāhako⁶ anuññāto⁷ bhandāgāriko anuññāto na bāhullikatāya⁸ na asantutthiyā, api ca kho saṅghasānuggahāya. sace hi āhatāhaṭaṃ gahetvā bhikkhū bhājeyyum, n' eva āhaṭaṃ na anāhaṭaṃ na dinnam nādinnaṃ na laddham nāladdham jāneyyum, āhatāhaṭaṃ therāsane vā dadeyyum, khandākhandam vā chinditvā ganheyyum, evaṃ sati, ayuttaparibhogo ca hoti, na ca sabbesaṃ saṅgaho kato hoti. bhandāgāre pana cīvaram thapetvā ussanakāle ekekassa bhikkhuno ticīvaram vā dve dve vā ekekaṃ vā cīvaram dassanti. laddhāladdham jānissanti aladdhabhāvaṃ jānitvā⁹ sangham kātuṃ maññissanti 'ti. na bhikkhave bhandāgāriko vutthāpetabbo ti ettha aññe 'pi avutthāpaniyā jānitabbā, cattāro hi na vutthāpetabbā, vuddha-

¹ Bp. °colan.² Bp. missitvā.³ Bp. °nidaha° for °nidāha°.⁴ Bp °colakan⁵ Bp. °colakam.⁶ Bp. °nidahako.⁷ Bp. *inserts* bhandagārikam anuññātam *after this*.⁸ Bp. bāhullikatāya.⁹ Bp. ātāvā.

taro bhandāgāriko gilāno sanghato laddhasenāsano ti. tattha-
 vuddhataro attano vuddhatāya navakatarena na vutthā-
 petabbo, bhandāgāriko sanghena sammannitvā bhandāgārassa
 dinnatāya, gilāno attano gilānatāya, sangho pana bahussu-
 tassa uddesaparipecchādīhi bahūpakārassa bhāranitthara-
 kassa¹ phāsukam āvāsam anutthāpanīyaṃ katvā deti, tasmā
 so upakāratāya ca sanghato laddhatāya ca na vutthāpetabbo
 tī. *ussannaṃ hotī* 'ti bahū rāsikatam² hoti, bhandāgāraṃ
 na gāhāti. *sammukhābhūtenā* 'ti antoupacārasimāyaṃ thi-
 tena. *bhājetum* tī kālam ghosāpetvā³ patipātīyā bhājetum
kolāhalaṃ akāsi 'ti amhākam ācariyassa detha, upajjhāyassa
 dethā 'ti evaṃ mahāsaddam akāsi. cīvarabhājakangesu⁴
 sabhāgānaṃ bhikkhūnaṃ apāpunantaṃ pī mahagghacīvaram
 dento, chandāgatiṃ gacchati nāma. aññesaṃ vuddhatārā-
 naṃ pāpunantaṃ pī mahagghaṃ cīvaraṃ adatvā appagghaṃ
 dento dosāgatiṃ gacchati nāma. mohamūlho cīvaradāna-
 vattaṃ ajānanto mahāgatiṃ gacchati nāma. mukharānaṃ
 navakānaṃ pī bhayena apāpunantaṃ eva mahagghacīvaram
 dento bhayāgatiṃ gacchati nāma. yo evaṃ na gacchati,
 sabbesaṃ tulābhūto pamānabhūto⁵ majjhatto hoti, samman-
 nitabbo.⁶ *bhājitābhājitaṃ* tī ettakāni vatthāni bhājitāni
 ettakāni abhājitāni 'ti jānanto *bhājitābhājitaṃ ca jāneyyā*
 'ti vuccati. *uccitvā* 'ti idam thūlam idam sanhaṃ idam
 ghaṇaṃ idam tanukaṃ idam paribhuttaṃ, idam aparibhut-
 taṃ idam dīghato ettakaṃ idam puthulato ettakaṃ tī evaṃ
 vatthāni vicinitvā. *tulayitvā* 'ti idam ettakaṃ agghāti idam
 ettakaṃ tī evaṃ agghaparichedaṃ katvā. *vannāvannaṃ*
katvā 'ti sace sabbesaṃ ekekaṃ eva dasa dasa agghanakaṃ⁷
 pāpunāti, icc' etaṃ kusalaṃ, no ce pāpunāti, yam nava vā
 attha vā agghati, taṃ aññena ekaagghanakena ca dvīaggha-
 nakena ca saddhiṃ bandhitvā eten' ev' upāyena same pati-
 vimse⁸ thapetvā 'ti attho. *bhikkhū gaṇetvā vaggaṃ bandhitvā*
 'ti sace ekekassa dīyamāne⁹ divaso nappahoti, dasa dasa

¹ Bp. °nitthāra°.³ Bp. ghosetvā.⁵ Bp. *omits this*⁷ Bp. ghanakam.⁹ Bp. dīyamāne² Bp. bahu rāsikatam⁴ Bp. °bhājakesu.⁶ Bp. *inserts so before this.*⁸ Bp. pativise.

bhikkhū ganetvā dasa dasa cīvarapativimse¹ ekeka² vaggam bandhītvā ekaṃ bhandikaṃ katvā ekaṃ³ cīvarapativimsaṃ⁴ thapetum anujānāmi 'ti attho. evam thapītesu cīvarapativimsesu⁵ kuso pātetabbo, tehi pi bhikkhūhi puna kusa-pātaṃ katvā bhājetabbaṃ. *sāmanērānaṃ upaḍḍhapativimsaṃ*⁴ ti ettha ye sāmanērā attissarā bhikkhusaṅghassa kattabbakammaṃ na karonti, uddesaparipucchāsu yuttā ācariyupajjhāyānaṃ yeva vattapatipattiṃ karonti, na⁶ aññesaṃ karonti, etesaṃ yeva upaḍḍhabhāgo dātabbo. ye pana purebhattañ ca pacchābhattañ ca bhikkhusaṅghass' eva kattabbakiccaṃ karonti, tesam samako dātabbo. idaṃ ca piṭṭhisamaye uppanna bhaṇḍāgāre thapitena akāla-cīvaren' eva kathitaṃ. kālacīvaram pana samakam eva dātabbaṃ. tatrappādaṃ vassāvāsikaṃ sammuñjanibandhanādim⁷ saṅghassa phātikammaṃ katvā gahetabbaṃ. etaṃ h' ettha sabbesam vattaṃ bhaṇḍāgārikacīvare 'pi. sace sāmanērā āgantvā āgantvā bhante mayam yāgum pacāma bhattaṃ pacāma khajjakam pacāma apaharitaṃ⁸ karoma dantakatthaṃ āharāma raṅgachallim kappiyaṃ katvā dema, kim pana amhehi na katan nāmā 'ti ukkatthim⁹ karonti, samabhāgo 'va dātabbo. etaṃ, ye ca virajjhītvā karonti, yesaṃ ca karanabhāvo na paññāyati, te sandhāya vuttaṃ. Kurundiyaṃ pana sace sāmanērā kasmā mayam bhante saṅghakammaṃ na karoma, karissāmā 'ti yācanti, samapativimso dātabbo ti vuttaṃ. *uttaritukāmo* ti naḍim vā kantāraṃ vā uttaritukāmo satthaṃ labhitvā disāpakkamitukāmo ti attho. *sakaṃ bhāgaṃ dātun* ti idaṃ bhaṇḍāgārato cīvarāni niharitvā puñje kate gaṇḍiyā pahatāya¹⁰ bhikkhusaṅhe sannipatite, satthaṃ labhitvā gantukāmo satthato mā parihāyī 'ti etaṃ atthaṃ sandhāya vuttaṃ. tasmā anīhatesu vā cīvaresu appahatāya¹¹ vā gaṇḍiyā¹² asannipatite

¹ Bp. °vise.³ Bp. evaṃ.⁵ Bp. °vīsesu.⁷ Bp. °nādi.⁹ Bp. ukkuṭṭhim.¹¹ Bp. appahatāya.² Bp. ekaeka.⁴ Bp. °vīsam.⁶ Bp. omits na.⁸ Bp. appaharītakam.¹⁰ Bp. pahatāya.¹² Bp. ghaṇḍiyā.

vā sanghe dātum na vattatī. cīvaresu pana nīhatesu gandim¹,
 paharivā bhikkhusaṅghe sannipatīte, cīvarabhājakena imas-
 sa bhikkhuno kottḥāsena ettakena bhavitabban tī takketvā
 nayaggāhena cīvaram dātabbam, tulāya tulitam iva hī
 samasamaṃ dātum na sakkotī,² tasmā ūnaṃ vā hotu adhi-
 kaṃ vā, evaṃ takkena nayena dinnam sudinnam eva, n'
 eva ūnaṃ puna dātabbam nātirittam patiggaṇhitabban
 tī. *atirekabhāgenā* 'ti dasa bhikkhū hontī sātakāpi das'
 eva, tesu eko dvādasa agghatī, sesā dasagghanakā, sabbesu
 dasagghanakavasena kuse pātite, yassa bhikkhuno dvādasag-
 ghanake³ kuso pātito, so ettakena mama cīvaram pahotī 'ti
 tena atirekabhāgena gantukāmo hotī, bhikkhū atirekam
 āvuso saṅghassa santakan tī vadanti, taṃ sutvā bhagavā
 sanghike ca ganasantake ca appakaṃ nāma n'atthi, sabbat-
 tha saṃyamo kātabbo, gāhantena 'pi kukkucāyītabban
 tī taṃ dassetum *anujānāmi bhikkhave anukkhepe dinne* 'tī
 āha. tattha anukkhepo nāma, yaṃ kiñci anukkhīpitabban
 anuppadātabbam kappiyabhaṇḍaṃ yattakaṃ tassa pati-
 vimse adhikaṃ tattake agghanake yasmim kismiñci kappiya-
 bhaṇḍe dinne 'tī attho. *vīkalake tosetvā* 'ti ettha cīvaravi-
 kalakaṃ puggalavīkalakan tī 'dve vīkalakā cīvaravīkalakaṃ
 nāma, sabbesaṃ pañca pañca vatthāni pattāni, sesāni pi
 atthi, ekekaṃ pana na pāpunāti, chinditvā dātabbāni, chin-
 dantehi ca addhamandalādīnaṃ vā upāhanatthavīkādinam
 vā pahonakāni khaṇḍāni katvā dātabbāni, hetthimapaṇi-
 chedena caturāṅgulavittḥāram pi anuvātapahonakāyāmaṃ
 khaṇḍaṃ katvā dātum vattatī. aparibhogam pana na kātabban
 tī evaṃ ettha cīvarassa appahonakabhāvo cīvaravīkalakaṃ.
 chinditvā dinne pana taṃ tositaṃ hotī, atha kusapāto kā-
 tabbo, sace 'pi ekassa bhikkhuno kottḥāse ekaṃ vā dve vā
 vatthāni nappahonti, tattha aññaṃ samanaṃ parikkhāraṃ⁴
 tṭhapetvā, yo tena tussatī, tassa taṃ bhāgaṃ datvā pacchā
 kusapāto kātabbo, idaṃ pi cīvaravīkalakan tī Andhakat-
 thakathāyaṃ vuttaṃ. puggalavīkalakaṃ nāma dasa dasa
 bhikkhū ganetvā vaggam karontānaṃ eko vaggo na pūratī

¹ Bp. ghaṇḍim.³ Bp. "nako.² Bp. sakkā.⁴ Bp. sāmaṇakam parikkhāraṃ.

attha vā nava vā hoti,¹ tesam attha vā nava vā kotthāsā,
tumhe ime bhāge² ganetvā³ visum bhājetthā 'ti dātabbā,
evam ayaṃ puggalānaṃ appahonakabhāvo puggalavikalā-
kaṃ. visum dinne pana tam tositaṃ hoti, evaṃ tosetvā
kusapāto kātabbo ti. atha vā vikalake tosetvā 'ti yo cīvara-
bhāgo⁴ ūnako, taṃ aññena parikkhārena samaṃ katvā
kusapāto kātabbo.

chakanenā 'ti gomayena. *paṇḍumattikāyā* 'ti tambamat-
tikāyā. mūlarajanādīsu haliddaṃ thapetvā sabbam mūlara-
janaṃ vaṭṭatī. mañjetthañ⁵ ca tungahārañ ca thapetvā
sabbam khandharajanaṃ vattatī. tungahāro nāma eko
kantakarukkho,⁶ tassa haritālavannaṃ khandharajanaṃ hoti.
loddāñ ca kaṇḍalañ⁷ ca thapetvā sabbam tacarajanaṃ vat-
tatī. allipattañ ca nīlipattañ ca thapetvā sabbam pattara-
janaṃ vattatī. gūhiparibhuttaṃ pana allipattena ekavāraṃ
rajitum vattatī kimsukapupphañ ca kusumbhapupphañ ca
thapetvā sabbam puppharajanaṃ vattatī. phalarajane pana
na kiñci na vattatī. *sītudakā* 'ti apakkarajanaṃ vuccatī.
*uttarāḷuvan*⁸ ti vattādhāraṃ. rajanakumbhiyā majjhe tha-
petvā taṃ ādhāraṃ parikkhipitvā rajanaṃ pakkhipitum
anujānāmī 'ti attho. evaṃ hi kate rajanaṃ na uttaratī.
udake vā nakhapitthikāyā vā 'ti sace hi pakkam⁹ hoti, udaka-
pātiyā dinno thevo¹⁰ sahasā na visaratī, nakhapitthiyaṃ pi
avisaranto tittatī. *rajanulunka* ti rajanauḷunkaṃ. *danda-
kathālikā*¹¹ ti tam eva sadandakaṃ *rajanakolamban*¹² ti
rajanakundaṃ. *maddantī*¹³ 'ti omaddantī.¹⁴ *na ca acchinne
theve pakkamatun* ti yāva rajanabindu galitaṃ¹⁵ na chiyyatī,
tāva aññatra¹⁶ na gantabbam. *patthinnan* ti atirajitattā
thaddham,¹⁷ atibharitaṃ¹⁸ ti attho. *udake osādetun*¹⁹ ti udake

¹ Bp. honti.

² Bp. gahetvā.

³ Bp. mañjattāñ.

⁴ Bp. kaṇḍalañ

⁵ Bp. paripakkam

⁶ Bp. kathālikā

⁷ Bp. omaddantī.

⁸ Bp. galitaṃ.

⁹ Bp. baddham.

¹⁰ Bp. osādetun

² Bp. omits bhāge

⁴ Bp. cīvaravibhāgo.

⁶ Bp. sakaṇṭaka°.

⁸ Bp. uttarāḷumpan

¹⁰ Bp. theve.

¹² Bp. olumban

¹⁴ Bp. sammaddantī

¹⁶ Bp. na aññatra for aññatra na.

¹⁸ Bp. omits atibharitaṃ ti attho.

pakkhipitvā thapetum. rajane pana nikkhante taṃ udakaṃ chaddetvā cīvaram madditabbam. *ḍantakasāvānī*¹ 'ti ekam vā dve vā vāre rajitvā dantavannāni dhārenti.

acchibaddhan ti caturassakedārakabaddham *pālibaddhan*² ti āyāmato ca vitthārato ca dīghamariyādabaddham. *mariyādabaddhan* ti antarantarā rassamariyādāya³ mariyādabaddham. *siṅghāṭakabaddhan* ti mariyādāya mariyādaṃ vinivijjhivā gatattāhānena⁴ siṅghāṭakabaddham, catukkasanthānaṃ ti attho. *saṃvīdahitum* ti dātum. *ussahasi tvam Ānandā* 'ti sakkosī tvam Ānanda. *ussahāmi bhagavā* 'ti tumhehi dīnanayena sakkomī 'ti dass ti. *yatra hi nāmā* 'ti yo nāma. *kusim pi nāmā* 'ti ādisu *kusī* 'ti āyāmato ca vitthārato ca anuvātādīnaṃ dīghapatānaṃ⁵ etam adhivacanaṃ. *aḍḍhakusī* 'ti antarantarā rassapatānaṃ⁶ nāma. *maṇḍalan* ti pañcakhaṇḍikacīvarassa ekekasmim khaṇḍe mahāmaṇḍalaṃ. *aḍḍhamāṇḍalan*⁷ ti khuddakamaṇḍalaṃ. *vivattan* ti maṇḍalañ ca addhamāṇḍalañ ca ekato katvā sībbitaṃ majjhimakhaṇḍaṃ *anuvivattan* ti tassa ubhosu passesu dve khaṇḍāni. *gīveyyakan* ti gīvavethanaṭṭhāne⁸ daḥhikaranattham aññaṃ suttasaṃsībbitaṃ āgantukapataṃ.⁹ *jaṅgheyayakan* ti jaṅghapāpunaṭṭhāne tath' eva saṃsībbitaṃ paṭaṃ.¹⁰ *gīvaṭṭhāne* ca jaṅghaṭṭhāne ca thapitapatānaṃ¹¹ etam nāmaṃ ti pi vādanti. *bāhantan* ti anuvivaṭṭānaṃ bahi ekekaṃ khaṇḍaṃ. iti pañcakhaṇḍikacīvaren' etam vicāritan ti. atha vā *anuvivaṭṭan* ti' vivattassa ekapassato dvinnam ekapassato tinnam¹² pi catunnam pi khaṇḍānaṃ etam nāmaṃ. *bāhantan* ti suppaṃānacīvaram¹³ pārūpantena¹⁴ saṃharitvā bāhāya upari thapitā ubho antā bahimukhā tiṭṭhanti tesam tesam nāmaṃ. ayam eva hi nayo Mahāatthakathāyaṃ vutto ti. *cīvarehi ubbhaṇḍikate*¹⁵ 'ti cīvarehi ubbhaṇḍikate¹⁶ yathā ukkhitta-

¹ Bp. °kāsāvānī

³ Bp. rassa for rassamari°.

⁵ Bp. °pattānaṃ.

⁷ Bp. addha°.

⁹ Bp. °pattam

¹¹ Bp. pattānaṃ ev' for thapitapatānaṃ.

¹² Bp. dvinnam ti for tinnam pi.

¹³ Bp. °mānaṃ cīvaram.

¹⁵ Bp. ubbhaṇḍike.

² Bp. pālī°

⁴ Bp. °ṭṭhāne.

⁶ Bp. °pattānaṃ.

⁸ Bp. gīvā°.

¹⁰ Bp. pattam.

¹⁴ Bp. °pantena.

¹⁶ Bp. ubbhaṇḍekate.

bhandā honti, evaṃ kate ukkhittabbandikabhāvam āpāditē 'ti attho. *cīvarabhisin*¹ ti ettha bhisī 'ti dve tīnī ekato katvā bhisisaṅkhepena saṃharitacīvarānī vuttanī. te kira bhikkhū dakkhiṇāgiritō bhagavā lahuṃ patinivattissatī 'tī tattha gacchantā Jīvakavatthusmim laddhacīvarānī thapetvā agamaṃsu. idānī pana cīvarena² āgamiṣsatī 'tī maññamānā ādāya pakkamīṃsu. *antarattakāsū* 'tī māghassa ca phaggunassa ca antarā atthamaṃsu.³ *na bhagavantam sītaṃ ahoṣī* 'tī bhagavato sītaṃ n' āhoṣī. *etad ahoṣī ye 'pi kho te kulaputtā* 'tī na bhagavā ajjhokāse anisīditvā etam attham na jānāti, mahājanassa⁴ saññāpanattham pana evam akāsi *sītālukā* 'tī sītapakatikā, ye pakatīyā 'va sītena kilamanti. *dvigunaṃ sanghātī* ti dupattam sanghātī *ekaccīya* ti ekapattam. itī bhagavā attanā catūhi cīvarehi yāpetī, amhākam pana ticīvaraṃ anujānāti 'tī vacanassa okāsaṃ upacchinditum dvigunaṃ sanghātī anujānāti ekaccīke itare, evaṃ hi nesam cattāri bhavissanti 'ti. *aggalaṃ acchupeyya* ti chinnatthāne⁵ pilotikakhandam thapeyyam.⁶ *ahatakapāṇa* ti ekavāradhotānam.⁷ *utuddhatāna* ti ututo dighakālato uddhatānam. gatavatthukānam⁸ pilotikāna ti vuttam hoti. *pāpanīke* 'ti antarāpanato patitapilotikacīvare. *ussāho karanīyo* 'ti pariyesanā kātabbā. paricchedo pana⁹ n' atthi, pattasatam pi vaṭṭati. sabbam idaṃ sādīyantassa bhikkhuno¹⁰ vuttam. *aggalaṃ tunna* ti ettha uddharitvā alliyāpanakhandam¹¹ aggalaṃ, suttakena saṃsibbanam tunnam, vijjhītvā¹² karanam ovattikam, kandūsakam¹³ vuccati muddikā. *dalhīkamman* ti anuddharitvā 'va upassayaṃ katvā alliyāpanakam¹¹ vatthakhandam Visākhāvatthum¹⁴ uttānattham. tato paraṃ pubbe vinicchitam eva. *sovaggaṃ* ti saggahetu¹⁵ katam. ten' ev' āha saggasaṃvattanī-

¹ Bp. °bhisī.³ Bp. atthasu.⁵ Bp. chiddatthāne.⁷ Bp. ekavāram dhotānam.⁹ Bp. pan' ettha.¹¹ Bp. allīya°.¹³ Bp. kaṇḍusakam.¹⁵ Bp. saggappattahetukam for saggahetu katam² Bp. cirena.⁴ Bp. mahājāna⁶ Bp. laggāpeyyam⁸ Bp. °vatthakānam¹⁰ Bp. *inserts* vasena.¹² Bp. vaṭṭetvā.¹⁴ Bp. °vatthu.

kan¹ ti. sokam apaneti 'ti *sokanudam*. *anāmayā* 'ti arogā. *saggamhī*² *kāyamhī* 'ti saggopapannā.

puthujjanā kāmesu vitarāgā 'ti jhānalābhino. *sandittho* 'ti ditthamattakamitto. *sambhatto* ti ekasambhogo dāḥamitto. *ālapito* ti mama santakam yam iccheyyāsi, tam ganheyyāsi³ 'ti evaṃ vutto etesu tīsu aññataresu⁴ saddhim *jīvati gahite attamano* hoti 'ti imehi tīhi⁵ vissāso rūhati. *pamsukūlkato*⁶ ti katapamsukūlo. *garuko hoti* 'ti jinnajinnatthāne aggalāropanena garuko hoti. *suttalūkkham kātun* ti sutten' eva aggalam kātun ti attho. *vikanno* ti suttaṃ acchetvā⁷ sibbitānaṃ⁸ eko sanghātikanno⁹ dīgho hoti. *vikannam uddharitun* ti dīghakonam chinditum. *okiriyanti*¹⁰ 'ti chinnakonato galati.¹¹ *anuvātaṃ paribhandān* ti anuvātañ c' eva paribhandāñ ca. *pattā lujjanti* 'ti mahantesu pattamukhesu dinnāni suttāni galanti,¹² tato pattā lujjanti. *aṭṭhapadakaṃ kātun* ti aṭṭhapadakacchandena¹³ pattamukkaṃ sibbitum. *anvādhikaṃ pi āropetun* ti āgantukapatam¹⁴ dātum. idaṃ pana appahonake āropetabbam, sace pahoti, āgantukapatam¹⁵ na vattati, chinditabbam eva. *na bhikkhave sadhādeyyan* ti ettha sesañātinaṃ dento vinipātetu yeva, mātā-pitaro pana sace rajje thitāpi¹⁶ patthenti,¹⁷ dātabbam. *gilāno* ti gilānatāya gahetvā gantum asamattho. *vassikasanketan* ti vassike cattāro māse. *nadīpāran* ti nadiyā pāre bhattam bhuñjitabbam hoti. *aggālaguttivihāro* ti sabbesv' eva c' etesu gilānavassikasanketanadīpāragamanaatthatakathinabhāvesu aggalagutti yeva pamānam, gutte eva hi vihāre¹⁸ nikkipitvā bahi gantum vaṭṭati, na agutte, araññakassa¹⁹ pana vihāro na sugutto hoti, tena bhaṇḍukkhalīyam²⁰ pakkipitvā

¹ Bp *sovaggiṇan for this*

² Bp. *ganhāhi*.

³ Bp *gahita for tīhi*

⁷ Bp *acchitvā and repeats this*.

⁹ Bp *°kano*.

¹¹ Bp *galati*.

¹³ Bp *°cchannena*

¹⁵ Bp *°kapattam*.

¹⁷ Bp *patthayanti*.

¹⁸ Bp *inserts etesu kīranesu after vihāre*

¹⁹ Bp *āraññakassa*.

² Bp *saggiṃhi*.

⁴ Bp. *°taranāmena*

⁶ Bp. *°kūlakato*.

⁸ Bp. *sibbantānam*

¹⁰ Bp *okiriyati*.

¹² Bp. *galanti*.

¹⁴ Bp. *°kapattam pi*

¹⁶ Bp *°thitā*.

²⁰ Bp *°likīya*.

*pāsānasusirarukkhasusirādīsu supaticchannesu¹ thapetvā gantabbam.

tuyh' eva bhikkhu tāni cīvarānī 'ti aññatra² gahetvā hatānī³ pī tuyh' eva, na tesam añño koci issaro ti. evañ ca pana vatvā anāgate 'pī nikkukkuccā ganhissantī 'tī dassetuṃ *idha panā* 'ti ādīm āha. tass' eva tāni cīvarānī yāva kathinassa ubbhārāyā⁴ 'tī sace ganapūrake bhikkhū labhitvā kathinaṃ atthataṃ hoti, pañca māse, no ce atthataṃ hoti, ekaṃ cīvaramāsam eva. yaṃ yaṃ⁵ *sanghassa demā* 'tī vā denti, saṅgham uddissa demā ti vā denti vassam vutthasanghassa demā 'tī vā denti, vassāvāsikam demā 'tī vā denti, sace 'pī matakacīvaram avibhajitvā tam vihāraṃ pavisantī, sabbam tass' eva bhikkhuno hoti. yaṃ pī so vassāvāsathāya vuddhiṃ payojetvā thapītaupanikkhepato vā tatrūpādato vā vassāvāsikaṃ ganhāti, sabbam suggahitaṃ eva hoti. idaṃ hi ettha lakkhaṇaṃ yena ten' ākārena sanghassa uppannavattham atthatakathinassa pañca māse anattthata-kathinassa ekaṃ cīvaramāsaṃ pāpunāti.⁶ yaṃ pana idaṃ idha vassam vutthasanghassa demā 'tī vā vassāvāsikaṃ demā 'tī vā vatvā dīnaṃ, tam anattthatakathinassāpi pañca māse pāpunāti. tato param⁷ uppannaṃ vassāvāsikaṃ pucchitabbam kiṃ atitavasse idaṃ vassāvāsikaṃ, udāhu anāgatavasse 'tī. kasmā. pitthisamaye uppannattā. *utukālan* ti vassānato aññaṃ kālaṃ. *tān cīvarānī ādāya Sāvattam gantvā* 'ti ettha tānī cīvarānī gatagatatthāne sanghikān' eva honti, bhikkhūhi ditthamattam ev' ettha pamāṇaṃ, tasmā sace keci patipathaṃ āgacchantā kuhiṃ āvuso gacchatī 'tī pucchitvā tam atthaṃ sutvā kiṃ āvuso mayaṃ saṅgho na homā⁸ 'tī tatth' eva bhājetvā ganhantī, suggahitānī. sace 'pī esa maggā okkamitvā kiñci vihāraṃ vā āsanasālaṃ vā piṇḍāya caranto ekaṃ gehaṃ eva vā pavisati, tatra ca naṃ bhikkhū disvā tam atthaṃ pucchitvā bhājetvā ganhantī suggahitān' eva. *adhittān* ti ettha adhittahantena vattaṃ

¹ Bp. suppaṭi°

² Bp. gatānī.

³ Bp. omits yaṃ

⁴ Bp. adds pana.

² Bp aññattha.

⁴ Bp ubbhārā.

⁶ Bp. °ṇātī 'tī.

⁸ Bp ppahomā.

jānītabbam tena hi bhikkhunā gaṇḍim¹ paharītvā kālaṃ
ghoṣetvā thokaṃ āgametvā, sace gaṇḍisaññāya² vā kālasañ-
ñāya vā bhikkhū āgacchanti, tehi saddhiṃ bhājetabbāni,
no ce āgacchanti, mayh' imāni cīvarāni pāpunanti 'ti adhi-
thātabbāni. evaṃ adhiṭṭhite sabbāni tass' eva honti, thitikā
pana na tiṭṭhati. sace ekekaṃ uddharitvā ayaṃ pathama-
bhāgo mayhaṃ pāpunāti, ayaṃ dutiyabhāgo ti evaṃ gaṇhāti,
gaṇhitāni ca suggahitāni honti, thitikā ca tiṭṭhati. evaṃ
pāpetvā gaṇhantenāpi adhiṭṭhitam eva hoti. sace pana
gaṇḍim¹ paharītvā vā appaharītvā vā kālaṃ pi ghoṣetvā
vā aghoṣetvā vā aham ev' ettha, mayham eva imāni cīvarāni
'ti gaṇhāti, duggahitāni honti. atha añño koci idha n' atthi,
mayham etāni pāpunanti 'ti gaṇhāti, suggahitāni. *pāṭiṭṭhe*
kuse 'ti ekakoṭṭhāse kusadaṇḍake³ pātitaṃmatte, sace 'pi
bhikkhusaṃsaṃ hoti, gaṇhitam eva nāma cīvaraṃ. *nākāmā*
bhāgo dātabbo ti sace pana attano ruciyaṃ dātukāmā honti,
dentu. anubhāge 'pi es' eva nayo. *sacīvarāni* 'ti kālaci-
varaṃ pi saṅghassa ito 'va dassāma, viṣuṃ sajjīyamāne
aticīvaraṃ⁴ hoti 'ti khippam eva sacīvarāni bhattāni akāṃsu.
there āgamma uppannāni 'ti tumhesu pasādena khippam up-
pannāni. *saṅghassa demā* 'ti cīvarāni *dentī* 'ti sakālaṃ pi
cīvarakālaṃ sanikaṃ sanikaṃ denti yeva. purimesu pana
dvīsu vatthūsu paricchinnaḍānattā⁵ adāṃsū 'ti vuttam *sam-*
bahulā therā 'ti vinayadharapāṃmokkatherā. idaṃ pana
vatthum saddhiṃ purimena dvībhātikavatthunā⁶ parinibbute
bhagavati uppannaṃ, ime ca therā ditthapubbā tathāgataṃ,
tasmā purimesu vatthūsu tathāgatena paññattanāyena' eva
kathesuṃ. *gāmakāvāsam āgamāsi* 'ti app' eva nāma cīva-
rāni bhājentā mayhaṃ pi saṅgahaṃ kareyyun ti cīvarabhā-
janakālaṃ sallakkhetvā 'va āgamāsi. *sādhyaṃ* 'ti gaṇhi-
sasi. ettha ca kiñcāpi tassa bhāgo na pāpunāti. atha kho
nagaravāsiko ayaṃ mukharo dhammakathiko ti te bhikkhū
sādhyaṃ 'ti āḥāsu. *yo sādhyaṃ, āpatti dukkaṭassā* 'ti
ettha pana kiñcāpi lahuḍā āpatti, atha kho gaṇhitāni gaṇhi-

¹ Bp. ghaṇḍim.² Bp. ghandi°.³ Bp. ekakusa°.⁴ Bp. aticiram.⁵ Bp. pacchinna°.⁶ Bp. dvebhātika°.

thāne dātabbāni, sace 'pi natthāni vā jinñāni vā honti, tass' eva gīvā dehi 'ti vutte, adento dhuranikkhepe bhaṇḍagghena kāretabbo. *ekādhīppāyaṇ* ti ekaṃ adhippāyaṃ, ekapuggalapaṭivimsam¹ eva dethā 'ti attho. idāni yathā so dātabbo, taṃ dassetum tantum ṭhapento *idha panā* 'ti ādim āha. tattha *sace amutra upaddham amutra upaddhan* ti ekekasmim ekāham ekāham² sattāhasattāham³ vā sace vasati, ekekasmim vihāre yaṃ eko puggalo labhati, tato tato upaddham upaddham dātabbam. evaṃ ekādhīppāyo dinno nāma⁴ hoti. *yattha vā pana bahutaran* ti sace ekasmim vihāre vasanto itarasmim sattāhavārena arunam eva uṭṭhāpeti, evaṃ purimasmim bahutaram vasati nāma, tasmā tato bahutaravasitavihārato tassa paṭivimsa⁵ dātabbo, evaṃ pi ekādhīppāyo dinno hoti. idaṃ ca nānālābhehi nānūpacārehi ekasīmavihārehi kathitaṃ. nānāsīmavihāre pana senāsanagāho paṭippassambhati. tasmā tattha cīvarapaṭivimsa⁶ na pāpunāti. sesaṃ pana āmisabhesajjādi sabbam sabbattha antosi magatassa pāpunāti.

mañcake nīpātesun ti evaṃ dhovivā aññaṃ kāsavaṃ nīvāsetvā mañcake nipajjāpesuṃ, nipajjāpetvā pan' āyasmā Ānando muttakarisakīlittaṃ kāsavaṃ dhovivā bhūmiyaṃ paribhaṇḍam akāsi. *yo bhikkhave maṃ upatthaheyya, so gilānaṃ upatthaheyyā* 'ti yo maṃ ovādānūsāsanikaraṇena upatthaheyya, so gilānaṃ upatthaheyya. mama ovāda-kāra-kena gilāno upatthātabbo ti ayam ettha attho. bhagavato ca gilānassa ca upatthānaṃ ekasādisan ti evaṃ pan' ettha attho na gaḥetabbo. *sanghena upatthāpetabbo*⁷ ti yass' ete upajjhāyādayo⁸ tasmim vihāre n' atthi, āgantuko hoti ekacārīko,⁹ so bhikkhusaṅghassa bhāro, tasmā sanghena upatthātabbo, no ce upatthaheyya, sakalassa saṅghassa āpatti. vāraṃ ṭhapetvā jaggantesu pana yo attano vāre na jaggati, tass' eva āpatti. saṅghatthero 'pi vārato na muccati. sace sakalo sangho ekassa bhāraṃ karoti, eko vā vattasampanno

¹ Bp. ekam puggala°.

³ Bp. sattāham sa°.

⁵ Bp. paṭiviso.

⁷ Bp. upatthātabbo

⁹ Bp. °rikabhikkhu° for °rīko, so bhikkhu°.

² Bp. adda vā.

⁴ Bp. omis nāma.

⁶ Bp. °vīso for °vimsa.

⁸ Bp. upajjhādayo.

bhikkhu aham eva jaggissāmī 'ti patipajjati,¹ saṅgho āpattito muccati. *abhikkantaṃ*² *vā abhikkamati* 'ti ādisu vaddhantaṃ *vā* ābādhamaṃ idam nāma me paribhuñjantassa vadḍhati, idam nāma³ me paribhuñjantassa parihāyati, idam paribhuñjantassa tiṭṭhati 'ti yathābhūtaṃ nāvikaṇṇoti 'ti evam attho datthabbo. *nālan* ti nappaṭirūpo⁴ na yutto upatthātum. *bhesajjaṃ samvuddhātun* ti bhesajjaṃ yojetum asamatto hoti. *āmisantaro* ti āmisam assa antaran ti āmisantaro. *antaran* ti kāraṇaṃ vuccati. āmisakāraṇo⁵ yāgubhattapattacivarāni patthento upatthāti 'ti attho. *kālakate*⁶ 'ti kālakiriyaṃ. *gilānupatthākānaṃ dātun* ti ettha anantaram vuttāya kammavācāya dinnam pi apaloketvā dinnam pi dinnam eva hoti, vaṭṭati. *yaṃ tattha lahubhaṇḍaṃ yaṃ tattha garubhaṇḍan* ti ettha lahubhaṇḍagarubhaṇḍānaṃ nānākaraṇaṃ parato vannayissāma. *gilānupatthākālābhe* pana ayaṃ ādito patthāya vinicchayo, sace sakale bhikkhusaṅghe upatthahante kālaṃ karoti, sabbe 'pi sāmikā. atha ekaccehi vāre kate ekaccehi vāre⁷ akate yeva, kālaṃ karoti. tattha ekacce ācariyā vadanti sabbe 'pi attano vāre sampatte kareyyum, tasmā sabbe 'pi sāmīno ti. ekacce vadanti yehi jaggito, te yeva labhanti, itare na labhanti 'ti. sace⁸ sāmaṇere kālakate⁹ 'pi ssa¹⁰ cīvaraṃ atthi, gilānupatthākānaṃ dātābbaṃ, no ce atthi, yaṃ atthi taṃ dātābbaṃ, aññasmiṃ¹¹ parikkhāre sati cīvarabhāgaṃ katvā dātābbaṃ. bhikkhu ca sāmaṇero ca sace samaṃ upatthahimsu, samako bhāgo dātabbo. atha sāmaṇero 'va upatthahati, bhikkhussa samvidahanamattam eva hoti, sāmaṇerassa jeṭṭhako¹² bhāgo dātabbo. sace sāmaṇero bhikkhunā ānītaudakena yāgum pacitvā patiggāhapanamattaṃ eva karoti, bhikkhu upatthahati, bhikkhussa jeṭṭhako¹² bhāgo dātabbo. bahū bhikkhū, sabbe¹³ samaggā hutvā upatthahanti, sabbesaṃ samako bhāgo dātabbo. yo

¹ Bp. patijaggati.³ Bp. omits nāma me⁵ Bp. °kāraṇā.⁷ Bp. omits vāre.⁹ Bp. kālaṃ kate¹¹ Bp. adds hi.¹³ Bp. omits sabbe.² Bp. abhikkamantaṃ.⁴ Bp. na paṭirūpo.⁶ Bp. kālan kate.⁸ Bp. omits sace.¹⁰ Bp. sace for pi 'ssa.¹² Bp. jeṭṭhaka.

pan' ettha visesena upatthahati, tassa viseso dātabbo. yena pana ekadivasam¹ gilānupatthākavasena yāgubhattam vā pacitvā dinnam nhānam vā patiyāditaṃ, so 'pi gilānupatthāko va. yo samīpaṃ anāgantvā bhesajjatanūlādīni pī peseti, ayaṃ gilānupatthāko na hoti. yo pana² pariyesitvā gāhāpetvā āgacchati, ayaṃ gilānupatthākā³ 'va etassāpi⁴ dātabbo. eko vattasīsena jaggati, eko paccāsāya,⁵ matakāle ubho 'pī paccāsimsanti,⁶ ubhinnaṃ pī dātabbam. eko upatthahitvā gilānassa vā kammena attano⁷ vā kammena katthaci gato puna āgantvā jaggissāmī 'ti, etassāpi⁸ dātabbam. eko ciraṃ upatthahitvā idāni na sakkomī 'ti dhuraṃ nikkhipitvā gacchati, sace 'pī taṃ divasam eva gilāno kālaṃ karoti, upatthākabhāgo na dātabbo. gilānupatthāko nāma gihi⁹ vā hotu pabbajito vā antamaso mātugāmo 'pi, sabbe bhāgaṃ labhanti. sace tassa bhikkhuno pattacivaramattam eva hoti, aññaṃ n' atthi, sabbaṃ gilānupatthākānaṃ yeva dātabbam, sace 'pī sahasaṃ agghati. aññaṃ pana bahum pī parikkhāraṃ te na labhanti, sanghass' eva hoti. avasesa-bhaṇḍam¹⁰ bahuñ¹¹ c' eva mahaggañ ca, ticivaraṃ appagghaṃ, tato gahetvā ticivaraparikkhāro dātabbo, sabbañ c' etaṃ saṅghikato 'va labbhati. sace pana so jīvamāno yeva sabbañ attano parikkhāraṃ nissajjitvā kassaci adāsi, koci vā vissāsaṃ aggaheṣi, yassa dinnam, yena ca gahitaṃ, tass' eva hoti. tassa ruciyā eva gilānupatthākā labhanti. aññesaṃ adatvā dūre tthapitaparikkhārā 'pī tattha tattha sanghass' eva honti. sace¹² dvinnaṃ santakaṃ hoti avibhattaṃ, ekasmiṃ kālakate¹³ itaro sāmī. bahunnaṃ¹⁴ pī santake es' eva nayo. sabbesu matesu sanghikaṃ hoti. sace 'pī avibhajitvā saddhivihārikādīnaṃ denti, adinnaṃ eva hoti. vissajjitvā¹⁵ dinnam pana sudinnaṃ. tesu¹⁶ matesu pī saddhivihārikādīnaṃ yeva hoti, na saṅghassa.

¹ Bp. *adda* pi.² Bp. 'tthāko.³ Bp. paccāsīsāya.⁴ Bp. *omits* attano vā kammena.⁵ Bp. gihi.⁶ Bp. bahukañ.⁷ Bp. kālaṃ kate.⁸ Bp. visajjitvā,⁹ Bp. *omits* pana.¹⁰ Bp. *omits* etassāpi dātabbo.¹¹ Bp. 'sisanti.¹² Bp. etassa 'pi.¹³ Bp. avasesaṃ bhaṇḍam.¹⁴ Bp. *omits* sace.¹⁵ Bp. bahūnaṃ.¹⁶ Bp. tam tesu.

kusacīrādisu *akkanālan*¹ ti akkanālamayam.² *potthako* ti, makacimayo vuccati. sesāni pathamapārājikavannanāyaṃ vuttāni. tesu potthake yeva dukkaṭaṃ, sesesu thullaccayāni.³ akkadussakadalidussaerakadussāni pana potthakagatikān' eva. sabbanīlakādīni rajanaṃ vamevā⁴ puna rajitvā dhāretabbāni. na sakkā ce honti vamevum,⁵ paccattharanāni vā kāretabbāni,⁶ dvipattacīvarassa⁷ vā majjhe dātabbāni. tesam vannaṇanattam upāhanāsu vuttanayam eva. acchin-nadasadīghadasāni dussāni⁸ dasāni⁹ chinditvā dhāretabbāni. kañcukaṃ labhivā phāletvā rajitvā paribhuñjitum vattati. vethane 'pi es' eva nayo. tiriṭakaṃ pana rukkhachallima-yaṃ, taṃ pādapuñchanam kātum vattati.

patirūpe gāhake 'ti sace koci bhikkhu ahaṃ tassa bhikkhuno¹⁰ ganhāmī 'ti ganhāti, dātabban ti attho. evam eva¹¹ tesu tevīsatiyā puggalesu soḷasa janā na labhanti satta janā labhanti 'ti. *sangho bhijjati* 'ti bhijjitvā Kosambikabhikkhū¹² viya dve kotthāsā honti. *ekasmim pakkhe* 'ti ekasmim kotthāse dakkhinodakañ ca gandhādīni ca denti, ekasmim cīvarāni. *sanghass' eva*¹³ *tan* ti sakalassa saṅghassa dvinnam pi kotthāsānam etaṃ hoti, gandim¹⁴ paharivā dvīhi pi pakkhehi ekato bhājetabbam. *pakkhassev' etaṃ* ti evam dinne yassa koṭṭhāsassa udakaṃ dinnam, tassa udakaṃ eva hoti, yassa cīvaraṃ dinnam, tass' eva cīvaraṃ. yattha pana dakkhinodakaṃ pamāṇam hoti, tattha eko pakkho dakkhiṇo-dakassa laddhattā cīvarāni labhati, eko cīvarānam eva laddhattā 'ti ubhohi¹⁵ ekato hutvā yathāvuḍḍham bhājetabbam. idaṃ kira parasamudde lakkhanan ti Mahāatthakathāyaṃ vuttam *tasmim yeva pakkhe* 'ti ettha pana itaro pakkho anissaro yeva. cīvarapesanavatthūni pakātān' eva. idāni ādito patthāya vuttacīvarānam patilābhakhettaṃ

¹ Bp. °nālan.

² Bp. °yāni 'ti

³ Bp. dhovitum.

⁴ Bp. tipatta°.

⁵ Bp. dasā.

⁶ Bp. etesu for eva tesu.

⁷ Bp. ev' etaṃ for eva tan.

⁸ Bp. ghandim,

⁹ Bp. °nāla°

¹⁰ Bp. dhovitvā

¹¹ Bp. kātabbāni.

¹² Bp. omits dussāni.

¹³ Bp. omits this.

¹⁴ Bp. Kosambaka°.

¹⁵ Bp. adds pi.

dassetuṃ *atthimā bhikkhave mātṛkā* 'ti ādim āha. *sīmāya detī* 'ti ādi puggalādhutthānanayena vuttam ettha ca¹ *sīmāya dānam pathamamātikā*,² *katikāya dānam dutiyā*, . . . pe . . . puggalassa dānam atthamā. tattha *sīmāya dammī* 'ti evam *sīmaṃ parāmasitvā* dento *sīmāya detī nāma*. es' eva³ *nayo sabbattha*. *sīmāya detī yāvatikā bhikkhū antosi magatā*, tehi *bhājetabban ti ādimhi pana mātikaniddese sīmāya detī* 'ti ettha tāva *khandasīmā upacārasīmā samānasamvāsasīmā avippavāsasīmā lābhasīmā gāmasīmā nigamasīmā nagarasīmā abbhantarasīmā udakkukhepasīmā janapadasīmā ratthasīmā rajjasīmā dipasīmā cakkaṇṇasīmā* itī *pannarasa sīmā veditabbā*. tattha *khaṇḍasīmā Sīmakathāya vuttā* 'va. *upacārasīmā parikkhittassa vihārassa parikkhepena aparikkhittassa parikkhepārahattānena paricchinnā hoti*. api ca *bhikkhūnaṃ dhuvasannipātattānato vā pariyante thitabhojanasālato vā nibaddhavasana āvāsato*⁴ vā *thāmamajjhmassa purissasa dvinnam leḍḍupātānaṃ anto upacārasīmā veditabbā*. sā pana āvāsesu vaddhantesu vaddhatī, parihāyantesu parihāyati. Mahāpaccariyaṃ pana sā lābhavasena⁵ *bhikkhūsu vaddhantesu vaddhatī* 'ti vuttam. sace⁶ *vihāre sannipatitabhikkhūhi saddhim ekābaddhā hutvā yojanaśatam pi pūretvā nisīdanti*, *yojanasatam pi upacārasīmā* 'va hoti, *sabbesam lābho pāpunāti*. *samānasamvāsavippavāsasīmādvayaṃ pi vuttanayam eva*. *lābhasīmā nāma n' eva sammāsambuddhena anuññātā*, na dhammasaṅgāhakattherehi thapitā, api ca kho rājarājamahāmattā *vihāraṃ kārāpetvā*⁷ *gāvutaṃ vā adḍhayaṃ vā yojanaṃ vā samantato paricchinditvā ayam amhākaṃ vihārassa lābhasīmā* 'ti *nāmalikhitatthambhe*⁸ *nīkhanitvā yam etth' antare uppajjati*, *sabbam taṃ amhākaṃ vihārassa demā* 't' *sīmaṃ thapenti*, *ayaṃ lābhasīmā nāma*. *gāmanigamanagara-abbhantaraudakkukhepasīmā* 'pi vuttā yeva. *janapadasīmā nāma Kāsi-Kosalaratthādīnaṃ anto bahū janapadā honti*,

¹ Bp. *pana for ca*.² Bp. *ekā mātikā*.³ Bp. *esa for es' eva*.⁴ Bp. *nibaddha°*.⁵ Bp. *omits sā lābhavasena*.⁶ Bp. *inserts tasmā before sace*.⁷ Bp. *kāretvā*.⁸ Bp. °*khitake thāmbhe*.

tattha ekeko janapadapariçchedo janapadasīmā nāma.¹ ratthasīmā nāma Kāsi-Kosalādiratthapariçchedo. rajjasīmā nāma bahibhogo² colabhogo³ keratthabhogo⁴ ti evam ekekassa rañño ānāpavattitthānaṃ. dipasīmā nāma samuddantena pariçchinnā mahādīpā ca antaradīpā ca. cakkavālasīmā nāma cakkavālapabbaten' eva pariçchinnā evam etāsu sīmāsu khandasīmāya kenaci kammaena sannipatitaṃ saṅghaṃ disvā etth' eva sīmāya sanghassa demā⁵ 'tī vutte, yāvatikā bhikkhū antokhandasīmagatā, tehi bhājetabbaṃ. tesāṃ yeva hī taṃ pāpunāti. aññesaṃ sīmantarikāya vā upacārasīmāya vā thitānaṃ pi na pāpunāti. khandasīmāya utthite⁶ pana rukkhe vā pabbate vā thitassa hetthā vā pathavīve-majjhagatassa⁷ pāpunāti yeva. imissā upacārasīmāya sanghassa dammī 'tī dīnnaṃ pana khandasīmasīmantarikāsu thitānaṃ pi pāpunāti. samānasaṃvāsasīmāya dammī 'tī dīnnaṃ pana khandasīmasīmantarikāsu thitānaṃ na pāpunāti. avippavāsasīmālābhasīmāsu dīnnaṃ, tāsū sīmāsu antogātānaṃ pāpunāti. gāmasīmādīsu dīnnaṃ pana,⁸ tāsāṃ sīmānaṃ abbhantare baddhasīmāya thitānaṃ pi pāpunāti. abbhantarasīmāudakukkhepasīmāsu dīnnaṃ, tattha⁹ antogātānaṃ yeva pāpunāti. janapadarattharajjadīpacakkavālasīmāsu¹⁰ gāmasīmādīsu vuttasādīsu yeva vinicchayo¹¹ sace pana Jambūdīpe thito Tāmbapaṇṇidīpe saṅghassa dammī 'tī vadati,¹² Tāmbapaṇṇidīpato eko 'pi gantvā sabbesāṃ gaṇhituṃ labhati. sace 'pi tatr' eva eko sabhāgabhikkhu sabhāgānaṃ bhāgaṃ gaṇhāti, na vāretabbo. evaṃ tāva yo sīmaṃ parāmasitvā deti, tassa dāne vinicchayo veditabbo. yo pana asukasīmāyan¹³ ti vattuṃ na jānāti, kevaḷaṃ sīmā 'tī vacanamattam eva jānanto vihāraṃ āgantvā¹³ sīmāya dammī 'tī vā sīmatthakasaṅghassa dammī 'tī vā bhaṇati, so pucchitabbo sīmā nāma bahuvīdhā, katarasīmaṃ sandhāya

¹ Bp. omits nāma.³ Bp. cola°.⁵ Bp. demī.⁷ Bp. °majjhe gatassa.⁸ Bp. omits pana.¹⁰ Bp. adds pi.¹² Bp. °māyā.² Bp. omits this.⁴ Bp. keraḷabhogo.⁶ Bp. thite.⁹ Bp. repeats this¹¹ Bp. deti.¹³ Bp. gantvā.

bhanasī 'ti. sace vadati ahaṃ asukasīmā 'tī na jānāmi
 sīmatthakasaṅgho bhājetvā gahātū 'tī, katarasīmāya bhāje-
 tabbāṃ. Mahāsīvatthero kir' āha avippavāsasīmāyā 'tī.
 tato naṃ āhamso avippavāsasīmā nāma tiyojanāpi hoti,
 evaṃ sante, tiyojane thitā lābhaṃ gahissanti, tiyojane
 thatvā āgantukavattāṃ pūretvā ārāmaṃ pavisitabbāṃ bha-
 vissati, gamiko tiyojanam gantvā senāsanaṃ āpucchissati,
 nissayapatipannassa tiyojanātikkame nissayo patippassam-
 bhissati, pārvāsikena tiyojanam atikkamtvā arunaṃ utthā-
 petabbāṃ bhavissati, bhikkhuniyā tiyojane thatvā ārāma-
 pavesanaṃ āpucchitabbāṃ bhavissati, sabbam¹ etaṃ upacāra-
 sīmāya paricchedavasen' eva kātum vattati, tasmā upacāra-
 sīmāyam eva bhājetabbāṃ ti. *katikāyā* 'tī samānalābhakati-
 kāya. ten' ev' āha *sambahulā āvāsā samānalābhā honti* 'tī.
 tatr' evaṃ katikā kātābbā, ekasmiṃ vihāre sannipatitehi
 bhikkhūhi, yaṃ vihāraṃ saṅgahitukāmā samānalābhaṃ
 kātum icchanti, tassa nāmaṃ gahetvā asuko nāma vihāro
 porānako ti vā buddhādhivuttho ti vā appalābho ti vā yaṃ-
 kiñci kāraṇaṃ vatvā taṃ vihāraṃ imināpi² vihārena saddhiṃ
 ekalābhaṃ kātum saṅghassa ruccatī 'tī tikkhattum sāve-
 tabbāṃ. ettāvata³ tasmīṃ vihāre nisinno 'pi, idha nisinno
 'va hoti, tasmīṃ vihāre 'pi saṅghena evaṃ eva kātābbāṃ.
 ettāvata⁴ idha nisinno 'pi, tasmīṃ nisinno 'va hoti. ekasmiṃ⁵
 bhājiyamāne, itarasmīṃ thitassa bhāgaṃ gahetum vaṭṭati.
 evaṃ ekena vihārena saddhiṃ bahū 'pi āvāsā ekalābhā
 kātābbā. *bhikkhāpaññattiyā* 'tī attano pariccāgapaññāpanat-
 thāne. ten' ev' āha *yattha saṅghassa dhuvakārā kariyanti* 'tī.
 tass' attho yasmiṃ vihāre imassa cīvaradāyakassa santakaṃ
 saṅghassa pākavattāṃ vā vattati,⁶ yasmiṃ vā vihāre bhikkhū
 attano vihāraṃ katvā sadā gehe bhojeti, yattha vā tena⁷
 āvāso⁸ kārīto, salākabhaddāni vā nibaddhāni, yena pana
 sakalo pi' vihāro patitthāpito, tattha vattabbāṃ eva n'
 atthi, ime dhuvakārā nāma, tasmā sace so yattha mayhaṃ
 dhuvakārā kariyanti,⁷ tattha dammī 'tī vā tattha dethā
 'tī vā bhaṇati, bahūsu ce 'pi thānesu dhuvakārā honti, sab-

¹ Bp. sabbam p'.² Bp. *inserts* lābhe *after this*.³ Bp. anena⁴ Bp. *adds* vā.⁵ Bp. iminā.⁶ Bp. vaṭṭati.⁷ Bp. karissanti.

battha dinnam eva hoti. sace pana ekasmiṃ vihāre bhikkhū bahutarā honti, tehi vattabbam tumhākam dhuvaḥkāre ekattha bhikkhū bahū ekattha appakā 'ti. sace bhikkhuganāya ganhathā 'ti bhanatī, tathā bhājetvā gaṇhitum vaṭṭati. ettha ca vatthabhesajjādi appakam pi sukkena bhājiyati. yadī pana mañco vā pīthakam vā ekam eva hoti, tam pucchitvā yassa vā vihārassa ekavihāre 'pi vā yassa senāsanassa so vicāreti, tattha dātabbam. sace asukabhikkhu gaṇhātū 'ti vadati, vattati. atha mayham dhuvaḥkāre dethā 'ti vatvā avicāretvā 'va gacchati, saṅghassā 'pi vicāretum vattati. evam pana vicāretabbam, saṅghattherassa vasanattāhāne dethā 'ti vattabbam. sace tattha¹ senāsanam paripunnam hoti, yattha nappahoti, tattha dātabbam. sace eko bhikkhu mayham vasanattāhāne senāsanaparibhogabhaṇḍam n' atthi 'ti vadati, tattha dātabbam. saṅghassa deti 'ti vihāram pavisitvā imāni cīvarāni saṅghassa dammi 'ti vadati² *sammukhābhūtenā* 'ti upacārasīmāya thitena saṅghena gaṇḍim³ paharītvā kalam ghosāpetvā⁴ bhājetabbam. sīmaṭṭhassa asampattassā 'pi bhāgam gaṇhanto na vāretabbo. vihāro mahā hoti, therāsanato paṭṭhāya vatthesu diyamānesu, alasaṇṭhikā mahātherā pacchā āgacchanti, bhante viṣṭivasānam diyati,⁵ tumhākam thitikā atikkantā 'ti na vattabbā, thitīkam thapetvā tesam datvā pacchā thitīkāya dātabbam. asukavihāre kira bahum cīvaram uppannam ti sutvā yojanantarikavihārato 'pi bhikkhū āgacchanti, sampattasampattānam thitattāhānato paṭṭhāya⁶ dātabbam. asampattānam pi upacārasīmam pavitthānam antevāsīkādīsu gaṇhantesu dātabbam eva. bahupacārasīmāya thitānam dethā 'ti vadanti, na dātabbam. sace pana upacārasīmam okkamantehi⁷ ekābaddhā hutvā attano vihāradvāre vā antovihāre ye va vā honti, parisavasena vaḍḍhitā nāma hoti sīmā, tasmā dātabbam. saṅghanavakassa dinne 'pi,⁸ pacchā āgatānam therānam⁹ dātabbam eva. dutiyabhāge pana therāsanam

¹ Bp tassa² Bp deti for vadati.³ Bp gaṇḍim⁴ Bp ghosetvā⁵ Bp. diyyati.⁶ Bp vuṭṭhāya.⁷ Bp okkantehi.⁸ Bp. omits 'pi.⁹ Bp. omits therānam.

ārūlhe āgatānaṃ pathamabbhāgo na pāpunāti, dutiyabbhāgato vassaggena dātabbaṃ sace¹ ekasmiṃ vihāre dasa bhikkhū honti, dasa vatthāni saṅghassa demā 'ti denti, pātekkam bhājetabbaṃ. sace sabbān' eva amhākam pāpunantī 'ti gahetvā gacchanti, duppāpitāni c' eva duggahitāni ca gata-gatatthāne saṅghikān' eva honti. ekam pana uddharitvā idam tumhākam pāpunāti 'ti saṅghattherassa datvā sesāni imāni amhākam pāpunantī 'ti gahetuṃ vattatī. ekam eva vatthaṃ saṅghassa demā 'ti āharanti, abhājetvā 'va amhākam pāpunāti 'ti ganhanti, duppāpitāni c' eva duggahitāni ca satthakena va² haliddiādinaṃ vā lekhaṃ katvā ekam kotthāsaṃ idam³ thānaṃ tumhākam pāpunāti 'ti saṅghattherassa pāpetvā sesaṃ amhākam pāpunāti 'ti gahetuṃ vattatī. yaṃ pana vatthass' eva pupphaṃ vā phalaṃ⁴ vā vallaṃ⁵ vā, tena paricchedaṃ kātuṃ na vattatī. sace ekam tantaṃ uddharitvā idam thānaṃ tumhākam pāpunāti 'ti therassa⁶ datvā sesaṃ amhākam pāpunāti 'ti ganhanti, vaṭṭatī. khaṇḍākkhaṇḍaṃ⁷ chinditvā bhājiyamānaṃ vattatī yeva. ekabhikkhuke vihāre saṅghassa cīvaresu uppannesu, sace pubbe vuttanayen' eva so bhikkhu sabbāni mayhaṃ pāpunantī 'ti ganhāti, sugghatitāni, thitīkā pana na titthatī. sace ekekaṃ uddharitvā idam mayhaṃ pāpunāti 'ti ganhāti, thitīkā titthatī. tattha atthitāya thitīkāya puna aññasmiṃ cīvare upanne, sace eko bhikkhu āgacchatī, majjhe chinditvā dvihi pi gahetabbaṃ. thitāya thitīkāya puna aññasmiṃ cīvare upanne, sace navakataro āgacchatī, thitīkā hetthā gacchatī,⁸ sace vuḍḍhataro āgacchatī, thitīkā uddhaṃ ārohatī. ath' añño n' atthi, puna attano pāpetvā gahetabbaṃ. saṅghassa demā 'ti vā bhikkhusaṅghassa demā 'ti vā yena kenaci ākārena saṅghaṃ āmasitvā dinnam pana paṃsukūlikānaṃ na vaṭṭatī, gahapatīcīvaraṃ paṭikkhipāmi, paṃsukūlikānaṃ samādiyāmi 'ti vuttattā, na pana akappiyattā, bhikkhusaṅghena apaloketvā dinnam pi na gahetabbaṃ. yaṃ pana

¹ Bp. *omits* sace.

² Bp. *imam*.

³ Bp. *valli*.

⁴ Bp. *khandam khaṇḍam*.

⁵ Bp. *pana for vā*.

⁶ Bp. *omits* phalaṃ vā.

⁷ Bp. *saṅghattherassa*.

⁸ Bp. *orohati*

bhikkhu attano santakaṃ deti, taṃ bhikkhudattiyam nāma¹ vattati, paṃsukūlaṃ pana na hoti. evaṃ sante 'pi dhu-taṅgaṃ na bhijjati. bhikkhūnaṃ dema, therānaṃ demā 'tī vutte pana, paṃsukūlikānaṃ pi vattati. idaṃ vatthaṃ saṅghassa dema, iminā upāhanatthavīkapattatthavīkāyoga-ṃsaṃsavaddhakādīni² karontū 'tī dinnāṃ pi vattati. pattat-thavīkādināṃ atthāya dinnāni bahūni³ honti, cīvaratthāya pi pahonti, tato cīvaraṃ katvā pārupitum vattati. sace pana sangho bhājītātīrittāni vatthāni chinditvā upāhanat-thavīkādināṃ atthāya bhājeti, tato gahetum na vattati. sāmikehi vicāritam eva hī vattati, na itaraṃ. paṃsukū-likasaṅghassa dhammakarapatādināṃ⁴ atthāya demā 'tī vutte 'pi, gahetum vattati. parikkhāro nāma paṃsukūli-kānaṃ pi icchitabbo, yaṃ tattha atirekam hoti, taṃ cīvare 'pi upanetum vattati. suttaṃ sanghassa denti, paṃsukū-likehi pi gahetabbam. ayaṃ tāva vihāraṃ pavisitvā imāni cīvarāni saṅghassa dammī 'tī dīnnesu vinicchayo, sace pana bahuṃpacārasīmāya⁵ addhānapatīpanne bhikkhū dīsvā saṅghassa dammī 'tī saṅghattherassa vā saṅghanavakassa vā āroceti, sace 'pi yojanaṃ pharitvā paṃsā thitā honti ekabad-dhā, sabbesaṃ⁶ pāpuṇāti, ye pana dvādasahi hatthehi paṃsaṃ asaṃpattā, tesāṃ na pāpuṇāti. ubhatosaṅghassa detī 'tī ettha ubhatosaṅghassa dammī 'tī vutte 'pi dvedhāsaṅghassa⁷ dam-mī, dvinnāṃ saṅghānaṃ dammī, bhikkhusaṅghassa ca bhik-khunisaṅghassa ca dammī 'tī vutte 'pi, ubhatosaṅghassa dinnam eva hoti. upaddhaṃ dātābbaṃ tī dve bhāge same katvā eko dātābbo. ubhatosaṅghassa ca tuyhañ ca dammī 'tī vutte, sace dasa bhikkhū ca dasa⁸ bhikkhuniyo ca honti, eka-vīsatiṃpativimse⁹ katvā eko puggalassa dātābbo, dasa bhik-khusaṅghassa, dasa bhikkhunisaṅghassa yena puggaliko lād-dho, so saṅghato 'pi attano vassaggena gahetum labhati. kas-mā. ubhatosaṅghagahanena gahitattā. ubhato saṅghassa ca cetiyassa ca dammī 'tī vutte 'pi es' eva nayo. idha pana cetiyassa saṅghato pāpunakakoṭṭhāso⁹ nāma n' atthi, eka-

¹ Bp. °baddha° for °vaddha°.

³ Bp. dhammakaranapa°

⁵ Bp. inserts ce.

⁷ Bp. omits dasa.

² Bp. adds pi

⁴ Bp. °sīmāyam.

⁶ Bp. dvidhā°.

⁸ Bp. °paṭivise. ⁹ Bp. pāpunakoṭṭhāso.

“puggalassa pattakotthāsasamo ’va kotthāso hoti. ubhatosaṅghassa ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte pana, dvāvisatikotthāse katvā dasa bhikkhūnaṃ, dasa bhikkhunīnaṃ, eko puggalassa, eko cetiyassa dātabbo, tattha puggalo saṅghato ’pi attano vassaggena puna gahetum labhati, cetiyassa eko yeva. bhikkhusaṅghassa ca bhikkhūnañ ca dammī ’ti vutte pana na majjhe bhinditvā dātabbā, bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ganetvā dātabbā. bhikkhusaṅghassa ca bhikkhūnañ ca tuyhañ cā ’ti vutte pana, puggalo visum na labhati, pāpunanatthānato ekam eva labhati. kasmā. bhikkhusaṅghagahanena gahitattā. bhikkhusaṅghassa ca bhikkhūnañ ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte ’pi, cetiyassa ekapuggalapativimso labbhati, puggalassa visum na labbhati, tasmā, ekam cetiyassa datvā avasesaṃ bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ganetvā bhājetabbā. bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca dammī ’ti vutte ’pi, majjhe bhinditvā na dātabbā, puggalagananāya eva vibhajitabbā. bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca tuyhañ ca, bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca cetiyassa ca, bhikkhūnañ ca bhikkhūnañ ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti evam vutte ’pi, cetiyassa ekapaṭivimso¹ labbhati, puggalassa visum n’ atthi, bhikkhū ca bhikkhuniyo ca ganetvā eva bhājetabbā yathā ca bhikkhusaṅgham ādim katvā nayo nīto, evaṃ bhikkhūsaṅgham ādim katvā ’pi netabbo bhikkhusaṅghassa ca tuyhañ cā ’ti vutte, puggalassa visum na labbhati, vassagen’ eva gahetabbā. bhikkhusaṅghassa ca cetiyassa cā ’ti vutte pana, cetiyassa visum paṭivimso² labbhati. bhikkhusaṅghassa ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte ’pi cetiyass’ eva labbhati, na puggalassa. bhikkhūnañ ca tuyhañ cā ’ti vutte ’pi, visum na labbhati. bhikkhūnañ ca cetiyassa cā ’ti vutte pana, cetiyassa labbhati. bhikkhūnañ ca tuyhañ ca cetiyassa cā ’ti vutte ’pi, cetiyass’ eva visum labbhati, na puggalassa. bhikkhūsaṅgham ādim katvā ’pi evam eva yojetabbā. pubbe ’pi buddhappamukhassa ubhatosaṅghassa dānam denti, bhagavā majjhe nisīdati, dakkhinato bhikkhū vāmato bhikkhuniyo nisīdanti, bhagavā ubhinnaṃ

¹ Bp. ekapuggalapativīso.

² Bp. paṭivīso

saṅghatthero, tadā bhagavā attanā laddhapaccaye attanāpi paribhuñjati, bhikkhūnaṃ pi dāpeti. etarahi pana pandita-manussā sadhātukaṃ patimaṃ vā cetiyaṃ vā thapetvā buddhappamukhassa ubhatosaṅghassa dānaṃ denti. patimāya vā cetiyassa vā purato ādhārake pattam thapetvā dakkhiṇodakaṃ datvā buddhānaṃ demā 'ti tattha yaṃ pa-thamaṃ khādaniyaṃ bhojaniyaṃ denti, vihāraṃ vā āharitvā idaṃ cetiyassa demā 'ti pindapātaṇi ca mālāgandhādini ca denti, tattha kathaṃ patipajjitabban ti. mālāgandhādini tāva cetiye āropetabbāni, vatthehi paṭākā telena padipā kātabbā, pindapātamadhuphānitādini pana yo nibaddhaṃ cetiyapaṭijaggako hoti pabbajito vā gahattho vā, tassa¹ dātabbāni, nibaddhajaggake asati, āhaṭabhattaṃ thapetvā vattaṃ katvā paribhuñjitum vattati. upakatthe kāle bhañ-jitvā pacchā 'pi vattaṃ katum vattati yeva. mālāgandhādisu ca yaṃ kiñci idaṃ haritvā cetiyapūjaṃ² karoṭhā 'ti vutte dūre³ 'pi haritvā pūjetabbaṃ. bhikkhusaṅghassa harā 'ti vutte 'pi, haritabbaṃ. sace pana ahaṃ pindāya carāmi, āsanasālāya bhikkhū atthi, te harissantī 'ti vutte, bhante tuyham yeva dammi 'ti vadati,⁴ bhuñjitum vaṭṭati. atha pana bhikkhusaṅghassa dassāmi 'ti harantassa gacchato antarā 'va kālo upakattho hoti, attano pāpetvā bhuñjitum vaṭṭati. *vassaṃ vutthasaṅghassa deti* 'ti vihāraṃ pavisitvā imāni cīvarāni vassaṃ vutthasaṅghassa dammi 'ti deti. *yāvaticā bhikkhū tasmīṃ āvāse vassaṃ vutthā* 'ti yattakā vas-sacchedaṃ akatvā purimavassaṃ vuttha, *tehi bhājetabbaṃ*, aññesaṃ na pāpunāti. disā pakkantassāpi sati gāhake⁵ yāva kaṭhinaṃ ubbhārā dātabbaṃ. anattathe pana kaṭhine, antohemante evaṇi ca vatvā dinnam pacchimavassaṃ vutthānaṃ pi p'pupāti 'ti lakkhanaññū vadanti. aṭṭhakathāsu pan' etaṃ na vicāritaṃ. sace pana bahiupacārasimāyaṃ tṭhito vassaṃ vutthasaṅghassa dammi 'ti vadati, sampattānaṃ sabbesaṃ pāpunāti. atha asukavihāre vassaṃ vutthasaṅghassā 'ti vadati, tatra vassaṃ vutthānaṃ eva yāva kaṭhinassubbhārā pāpunāti. sace pana gimhānaṃ paṭhama-

¹ Bp. tass' eva.² Bp. cetiyassa pūjaṃ.³ Bp. dūram.⁴ Bp. omis vadati.⁵ Bp. paṭiggāhake.

divasato patthāya evam vadatī, tatrā sammukhībhūtānaṃ
 sabbesaṃ pāpunātī kasmā pitthīsamaye uppannattā.
 antovasse yeva vassaṃ vasantānaṃ dammī 'tī vutte, chin-
 navassā na labhanti, vassaṃ vasantā 'va labhanti cīvara-
 māse pana vassaṃ vasantānaṃ dammī 'tī vutte pacchimi-
 kāya vassūpagatānaṃ yeva pāpunātī, purimikāya vassūpa-
 gatānaṃ ca chinnavassānaṃ ca na pāpunātī. cīvaramāsato
 patthāya yāva hemantassa pacchimo divaso tāva, vassāvā-
 siyaṃ demā 'tī vutte, kathinaṃ atthataṃ vā hotu anattatam
 vā, atitavassam vutthānaṃ eva pāpunātī gūmānaṃ patha-
 madivasato patthāya vutte pana, mātikā āropetabbā atīta-
 vassāvāsassa pañca māsā atikkantā, anāgato cātummāsac-
 cayena bhavissatī, kataravassāvāsassa desī 'tī sace atīta-
 vassaṃ vutthānaṃ dammī 'tī vadatī, tam antovassaṃ
 vutthānaṃ eva pāpunātī. disā pakkantānaṃ pi sabhāgā
 ganhituṃ labhanti sace anāgate vassāvāsīnaṃ¹ dammī
 'tī,² tam thapetvā vassūpanāyikadivase gahetabbam. atha
 agutto vihāro, corabhayaṃ atthi, na sakkā thapetum, ganhi-
 tvā vā āhinditun ti vutte, sampattānaṃ dammī 'tī vadatī,
 bhājetvā gahetabbam. sace vadatī ito me bhante tatiye
 vasse vassāvāsīnaṃ¹ yam³ na dīnaṃ, tam dammī 'tī, tasmim
 antovāsse vutthabhiikkhūnaṃ pāpunātī sace te disā pak-
 kantā, añño vissāsiko ganhāri, dātābbam atha eko yeva
 avasittho, sesā kālakatā⁴ sabbam ekass' eva pāpunātī sace
 eko 'pi n' atthi, sanghikaṃ hotī, tam⁵ sammukhībhūtehi
 bhājetabbam *ādissa detī* 'tī ādisitvā paricchinditvā detī
*yāguyā*⁶ 'tī ādisu ayam attho yāguyā vā . pe bhesaj-
 je vā ādisa detī. tatrāyam yojanā bhikkhū ajjatanāya vā
 svātānāya vā yāguyā nimantetvā tesam gharaṃ pavitthā-
 naṃ yāguṃ detī, yāguṃ datvā pītāya yāguyā imāni cīvarāni
 yehi mayhaṃ yāgu pītā tesam dammī 'tī detī yehi nimanti-
 tehi yāgu pītā tesam yeva pāpunātī. yehi pana bhikkhācā-
 ravattena⁷ gharadvārena gacchantehi vā gharaṃ pavitthehi
 vā yāgu laddhā, yesam vā āsanāsālato pattam āharitvā
 manussehi nītā, yesam vā therehi pesitā, tesam na pāpunātī.

¹ Bp. °vāsīkam.² Bp. *adds* vadatī.³ Bp. *omits* yam.⁴ Bp. *kalan* katā⁵ Bp. *omits* tam.⁶ Bp. *adds* vā.⁷ Bp. °vatthena.

sace pana nimantitabhikkhūhi saddhim aññe 'pi bhikkhū¹ bahū āgantvā antogehañ ca bahugehañ ca pūretvā nissinnā honti,² dāyako ce³ evam vadatī nimantitā vā hontu animanti-tā vā, yesaṃ mayā yāgu dinnā, sabbesaṃ imāni vatthāni hontū 'tī, sabbesaṃ pāpunantī yehi pana therānaṃ hatthato yāguladdhā, tesam na pāpunantī atha so yehi mayham yāgu pītā, sabbesaṃ hontū 'tī vadatī, sabbesaṃ pāpunantī. bhattakhādānīyesu pi es' eva nayo. *cīvare vā* 'tī pubbe 'pi yena vassaṃ vāsetvā bhikkhūnaṃ cīvaraṃ dinnapubbaṃ hoti, so ce bhikkhū bhojetvā vadatī yesaṃ mayā pubbe cīvaraṃ dinnam, tesam yeva imam cīvaraṃ vā suttam vā sappimadhuphānitādīni vā hontū 'tī, sabbaṃ tesam yeva pāpunāti. senāsane vā 'tī yo mayā kārite vihāre vā parivene vā vasatī, tass' idam hotū 'tī vutte, tass' eva hoti. bhesajje vā 'tī mayaṃ kālena kālaṃ therānaṃ sappiādīni bhesajjāni dema, yehi tāni laddhāni, tesam yev' idam hotū 'tī vutte, tesam yeva hoti. *puggalassa detī* 'tī imam cīvaram itthan-nāma 'ssa dammī 'tī evam parammukhā vā pādamūle ṭhape-tvā imaṃ bhante tumhākam dammī 'tī evam sammukhā vā detī. sace pana idam tumhākañ ca tumhākaṃ ante-vāsikānañ ca dammī 'tī evam vadatī, therassa ca antevāsikā-nañ ca pāpunāti. uddesaṃ gaheṭum āgato gaheṭvā gac-chanto ca atthi, tassāpi pāpunāti. tumhehi saddhim nivad-dhacārikabhikkhūnaṃ⁴ dammī 'tī vutte, uddesantevāsikānaṃ vattaṃ katvā uddesaparipucchādīni gaheṭvā vicarantānaṃ sabbesaṃ pāpunāti ayaṃ puggalassa detī 'tī imasmim pade vinicchayo sesaṃ sabbattha uttānam evā 'tī.

Cīvarakkhandhakavannanā nīṭṭhitā.

Campeyyakkhandhakavannanā. -

Campeyyakkhandhake, *Gaggarāya pokkharānyā tīre* 'tī Gaggaranāmikāya itthiyā kāritāya⁵ pokkharānyā tīre. *tan-tibaddho* tī tasmim āvāse kattabbattā⁶ tantipatibaddho. *us-sukkam*⁷ pi *akāsi yāguyā* 'tī ādisu manussehi āgantukesu

¹ Bp omits bhikkhū

² Bp omits honti

³ Bp. ca

⁴ Bp nibaddha°

⁵ Bp. kārita.

⁶ Bp °bbatā.

⁷ Bp ussukam.

āgatesu, ācikkheyyāthā 'tī vuttatthāne yeva ussukkam kātum vaṭṭati, na avuttatthāne. *gaccha tvaṃ bhikkhū* 'tī satthā tassa bhikkhuno tatth' eva senāsanam sappāyan tī addasa, ten' ev' āha, *tatth' eva vāsabhagāme nvāsam kappehī* 'tī. *adhammena vaggakammaṃ karontī* 'tī ādinam parato pāḷiyam yeva nānākaranam āgamissati. *aññatrā* 'pi *dhammakammaṃ karontī* 'tī aññatrā 'pi dhammā¹ kammaṃ karonti, ayam eva vā pātho, bhūtena vatthunā katam dhammena katam nāma hoti, tathā na karontī 'tī attho. *aññatrāpi vinayakammam*,² *aññatrāpi satthusāsanakammam*³ tī etesu pi es' eva nayo. ettha pana vinayo tī codanā sārānā ca. *satthusāsanam* tī ñattisampadā anussāvanasampadā ca, tāhi vinā kammaṃ karontī 'tī attho. *patikkutthakatan*⁴ tī patikkutthañ⁴ c' eva katañ ca. yaṃ aññesu patikkosantesu katam, tam patikkutthañ⁴ c' eva hoti katañ ca, tādīsam pi kammaṃ karontī 'tī attho. *cha ymāni bhikkhave kammāni adhammakammam* tī ādīsu pana, dhammo tī pāḷiyā adhivacanam. tasmā yaṃ yathāvuttāya pāḷiyā na kariyati, tam adhammakammam tī veditabbam. ayam ettha saṅkhepo. vitthāro pana pāḷiyam yeva āgato. so ca kho ñattidutiyāñatticatutthakammānam yeva vasena. yasmā pana ñattikamme ñattidutiyāñatticatutthesu viya hāpanam vā aññathākaranam vā n' atthī, apalokanakammañ ca sāvetvā 'va kariyati, tasmā tāni pāḷiyam na dassitāni. tesam sabbesam pi kammānam vinicchayaṃ parato vannayissāma idāni yad idaṃ chatthaṃ chammena samaggakammam nāma, tam yehi sanghehi kātabbam, tesam pabhedam dassetum *pañca sanghā* 'tī ādi vuttam. *kammappatto* tī kammaṃ patto kammayutto kammāraho, na kiñci kammaṃ kātum nārahati 'tī attho. *catuvaggakaranañ ce bhikkhave kammaṃ, bhikkhunīcatuttho* tī ādi parīsato kammavipattidassanattam vuttam. tattha ukkhittakagahanena kammanānāsamvāsako gahito. nānāsamvāsakagahanena laddhinānāsamvāsako. *nānāsimāya thītacatuttho* tī sīmantarikāya vā bahisīmāya vā hatthapāse thītenāpi saddhim catuvaggo hutvā 'tī attho.

¹ Bp. dhammam.² Bp. vinayakammam.³ Bp. °asanākammam.⁴ Bp. paṭiku° for paṭikku°.

pārivāsīkacatuttho tī ādī parivāsādīkammānam yeva parisato, vipattidassanattam vuttam. tesam vinicchayam parato vannayissāma. *ekaccassa bhikkhave sanghassa*¹ *majjhe patikkosanā rūhātī* 'tī ādī patikkutthakatakammassa² *kuppākuppa-bhāvadassanattam vuttam* *pakatattassā* 'tī avipannasilassa pārājīkam anajjhāpannassa. *anantarīkassā* 'tī attano anantaram nissinnassa. *dve 'mā bhikkhave nissāranā* 'tī ādī vatthuto kammānam kuppākuppa-bhāvadassanattam vuttam. tattha appatto nissāranam, tañ ce saṅgho nissāreti, sunissārito 'tī idam pabbājanīyakammam saṅghāya vuttam. pabbājanīyakammena hi vihārato nissāreti, tasmā tam nissāranā 'tī vuccati tañ c' esa yasmā kuladūsako na hoti, tasmā āvenikena lakḥhanena appatto, yasmā pan' assa³ ākankhamāno saṅgho pabbājanīyakammam kareyyā 'tī vuttam tasmā sunissārito hoti *tañ ce saṅgho nissāreti* 'tī sace saṅgho tajjanīyakammādivasena nissāreti, so yasmā tattha tinnam bhikkhave bhikkhūnam ākankhamāno saṅgho tajjanīyakammam kareyya eko bhandanakārako hoti kalahakārako vivādakārako bhassakārako saṅghe adhikarānakārako, eko *bālo hoti abyatto āpattibahulo anapadāno*, eko *gihisaṃsattho viharatī ananulomikehi gihisaṃsaggehi* 'tī evam ekena⁴ pī aṅgena nissāranā anuññātā, tasmā *sunissārito. osāranā* 'tī pavesanā. tattha *tañ ce saṅgho osāreti* 'tī upasampadakkammavasena paveseti. *dosārito* tī⁵ saḥassakkhattum pī upasampādito anupasampanno 'va hoti. ācariyupajjhāyā ca sātīsārā, tathā seso kārakasāṅgho, na koci āpattito muccati⁶ itī ime ekādasa abhabbapuggalā dosāritvā 'va.⁷ hatthacchin-
nādayo pana dvattimsa suosārito, upasampādītā upasampannā 'va honti, na te labbhā kiñci vattum. ācariyupajjhāyā pana kārakasāṅgho ca sātīsārā, na koci āpattito muccati.

idha pana bhikkhave bhikkhussa na hoti āpatti dattabbā 'tī ādī abhūtavatthuvāsena adhammakammam bhūtavatthuvāsena dhammakammañ ca dassetum vuttam. tattha *patinissajjetā*⁸ 'tī patinissajjītabbā. Upālipañhesu pī vatthu-

¹ Bp. sangha³ Bp. esa.⁵ Bp. *inserts* duosārito *after* tī⁷ Bp. *omits* 'va.² Bp. patīku°.⁴ Bp. ekekena.⁶ Bp. muccatīti.⁸ Bp. °jītvā

vasen' eva' dhammādhammakammam vibhattaṃ tattha dve nayā, ekamūlako ca dvimūlako ca ekamūlako uttāno yeva. dvimūlake yathā sativinayo amūlhavinayena saddhim ekā pucchā katā, evaṃ amūlhavinayādayo 'pi tassa pāpiyasikādīhi.¹ avasāne pana upasampadāraham upasampādetī 'ti ekam eva padaṃ hotī parato bhikkhūnam pi sativinayam ādim katvā ekekena saddhim sesapadāni yojitāni² *idha pana bhikkhave bhikkhu bhandanakāra*ko tī ādi adhammena vaggam adhammena samaggam dhammena vaggam³ dhammapatirūpakena vaggam dhammapatirūpakena samaggaṃ tī imesaṃ vasena cakkam bandhītvā tajjanīyādīsu sattasu kammesu sapaṭippassaddhīsu⁴ vipattidassanattam vuttam. tattha *anapadāno* tī apadānavirahito apadānaṃ vuccati paricchedo. āpattiparicchedavirahito tī attho. tato param patikkutthakatakammappabhedam dassetum sā yeva pāli akataṃ kamman tī ādīhi samsandevā⁵ vuttā. tattha na kiñci pālianusārena na sakkā veditum,⁶ tasmā vannaṃ na vitthārayimhā 'tī.

Campeyyakkhandhakavannanā niṭṭhitā.

Kosambikkhandhakavannanā

Kosambikkhandhake,⁷ *taṃ bhikkhum āpatṭiyā adassane ukkhīpimsū* 'tī ettha ayaṃ anupubbikathā,⁸ dve kira bhikkhū ekasmiṃ āvāse vasanti vinayadharo ca suttantiko ca. tesu suttantiko bhikkhu ekadivasam vaccakutim pavittho ācama-naudakāvasesaṃ bhājane thapetvā⁹ nikkhamī. vinayadharo pacchā pavittho taṃ udakam disvā nikkhamītvā taṃ bhikkhum pucchī āvuso tayā idam udakam thapitan ti. āma āvuso ti. tvam¹⁰ ettha āpatṭibhāvam na jānāsī 'ti. āma na jānāmī 'ti. hotī āvuso ettha āpatṭī 'ti. sace hoti, desis-sāmī¹¹ 'tī. sace pana te āvuso asaṇicca asatīyā katam,

¹ Bp. pāpiyyasi°

² Bp. yojetabbāni

³ Bp. *adds* dhammena samaggam *after* vaggam

⁴ Bp. patippa°, *and adds* ca.

⁵ Bp. °ditvā

⁶ Bp. veditum.

⁷ Bp. Kosambikkakhan°.

⁸ Bp. anupubbī°.

⁹ Bp. *adds* va

¹⁰ Bp. kim tvam

¹¹ Bp. desessāmī

n' atthi āpatti' tī. so tassā āpattiyā anāpattiditthi ahosi. vinayadharo' pī attano nissitakānam ayam suttantiko āpat-
 tim āpajjamāno' pī na jānāti' tī ārocesi te tassa nissitake
 disvā tumhākam upajjhāyo āpattim āpajjivā' pī āpatti-
 bhāvaṃ na jānāti' tī āhamsu te āgantvā¹ upajjhāyassa
 ārocesum. so evaṃ āha ayam vinayadharo pubbe anāpatti'
 'tī vatvā idāni āpatti' tī vadati, musāvādi eso' tī te gantvā
 tumhākam upajjhāyo musāvādi' tī evaṃ añnamaññaṃ kala-
 haṃ vaddhayimsu tato vinayadharo okāsam labhivā tassa
 āpattiyā adassane ukkhepanīyakammam akāsi. tena vut-
 tam tam bhikkhuṃ āpattiyā adassane ukkhepimsu' tī. bhinno
 bhikkhusangho bhinno bhikkhusangho tī ettha na tāva bhinno,
 api ca kho yathā deve vutthe idāni sassam nippahannan
 ti vuccati, avassam hi tam nippahajjissati, evaṃ eva iminā
 kāranena āyatim avassam bhijjissati so ca kho kalahavasena,
 na sanghabhedavasena, tasmā bhinno tī vuttam. sambhava-
 atthavasena² c' ettha āmenditam veditabbam etam attham
 bhāsivā utthāyāsanaṃ pakkāmi³ 'tī, kasmā evaṃ bhāsivā
 pakkāmi.⁴ sace hi bhagavā ukkhepake vā akāranena⁵ tum-
 hehi so bhikkhu ukkhitto tī vadeyya, ukkhittānuvattake
 vā tumhehi⁶ āpattim āpannā' tī vadeyya, etesaṃ bhagavā
 pakkho, etesaṃ bhagavā pakkho' tī vatvā āghātaṃ bāndhey-
 yum, tasmā tantim eva thapetvā etam attham bhāsivā
 utthāyāsanaṃ pakkāmi.⁴ attanā' va attānaṃ tī ettha yo sañ-
 ghenā ukkhepanīyakammānam⁷ adhammavādinam pakkhe
 nisinno tumhe kiṃ bhanathā' tī, tesañ ca itaresañ ca lad-
 dhum sutvā ime adhammavādino, itare dhammavādino tī
 cīttam uppādeti, ayam tesam majjhe nisinno' va tesam
 nānāsamvāsako hoti, kammaṃ kopeti, itaresam pī hattha-
 pāsaṃ anāgatattā kopeti. evaṃ attanā' va attānaṃ nānā-
 samvāsakaṃ karoti. samānasamvāsakaṃ tī etthā' pī yo
 adhammavādinam pakkhe nisinno adhammavādino ime
 itare dhammavādino tī tesam majjhe⁸ pavisati, yattha vā tat-

¹ Bp adds attano² Bp. pakkamī.³ Bp. akārane.⁴ Bp °kammakatānam.⁵ Bp sambhama°⁶ Bp. pakkamī⁷ Bp tumhe.⁸ Bp. majjham.

tha vā¹ pakkhe nisinno ime dhammavādino ti ganhāti, ayam attanā va attānam samānasamvāsakaṃ karotī 'ti veditabbo. *kāyakkammam vacīkammam* tī ettha kāyena paharantā kāyakkammam upadaṃsenti pharusam vadantā vacīkammam upadaṃsenti 'ti veditabbā. *hatthaparāmāsaṃ karonti* 'ti kodhavasena hatthehi aññamaññaṃ parāmasanaṃ karonti. *adhammiyamāne* 'ti adhammiyāni kiccāni kurumāne. *asammodikāya*² *vattamānāya* 'ti sammodikāya avattamānāya.³ *ayam eva*⁴ *vā pātho*. sammodanakathāya⁵ avattamānāya 'ti attho. *ettāvatā na aññamaññaṃ* tī ettha dve paṇṇāso katvā upacāram muñcitvā nisīditabbam dhammiyamāne pana pakkhe⁶ sammodikāya vattamānāya āsanantarikāya nisīditabbam ekekaṃ āsanam antaraṃ katvā nisīditabbam. *mā bhandanan* tī ādisu akatthā 'ti pāthasesam gahetvā mā bhandanam akatthā 'ti evam attho datthabbo. *adhammavādi* 'ti ukkhittānuvattakesu aññataro. ayam pana bhikkhu bhagavato atthakāmo. ayam kir'assa adhippāyo ime bhikkhū kodhābhībhūtā satthuvacanam na ganhanti, mā bhagavā ete ovadanto kilamittā 'ti, tasmā evam āha. bhagavā pana pacchā 'pi saññaṃ labhitvā oramissanti 'ti tesam anukampāya atītavatthum āharitvā kathesi. tattha anattato 'ti anatto ato. etasmā me purisā anatto 'ti vuttaṃ hoti. atha vā anattato 'ti anattado. sesaṃ pākātam eva. *puthusaddo* tī ādigāthāsu⁷ pana puthu mahā saddo assā 'ti puthusaddo. *samajano* tī⁸ ekasādiso jano. sabbo c' āyam bhandanakārakajano⁹ samantato saddanīcchāranena puthusaddo c' eva sādiso cā 'ti vuttaṃ hoti *na bālo koci maññathā* 'ti tattha koci eko 'pi aham bālo tī maññittha, sabbe 'pi paṇḍitamānino yeva *maññam*¹⁰ *bhīyyo amaññārun* tī koci eko 'pi aham bālo tī ca na maññittha, bhīyyo ca sanghasmiṃ bhijjamaṇe aññaṃ pi ekam mayham kāraṇā sangho bhijjati 'ti idaṃ kāraṇaṃ na maññitthā 'ti attho. *paramuttā* 'ti mutthassatino. *vācāgocarabhānino* tī ra-kārassa¹¹ rassādeso

¹ Bp. *adds* pana.² Bp. °dikā.³ Bp. vattamānāya.⁴ Bp. *evā for* eva vā.⁵ Bp. sammodamānā°⁶ Bp. *omits* pakkhe.⁷ Bp. ādisu gāthāsu.⁸ Bp. *inserts* samāno° *after* tī.⁹ Bp. °kārako jano.¹⁰ Bp. na aññaṃ.¹¹ Bp. rā-.

kato, vācāgocārā na satipatthānādigocarā. bhānino ti katham bhānino. *yāvicchanti mukhāyāman* tī¹ yāva mukham pasāretum icchanti, tāva pasāretvā bhānino, eko 'pi sangha-gāravena mukhasankocanam² na karotī 'ti attho. *yena nītā* 'ti yena kalahena imam nilajjabhāvam³ nītā. *na tam vidū* 'ti tam na⁴ jānantī evam sādīnavo ayan tī *ye ca tam upanayhanti* 'ti tam akkocchi ayam man tī ādikam ākāram ye⁵ upanayhanti. *sanantano* tī porāno. *pare* 'ti paṇḍite thapetvā tato aññe bhaṇḍanakārakā, pare nāma. te ettha saṅghamaññe kalaham karontā mayam yamāmhase⁶ upara-māma⁷ nassāma⁸ satatam samitam maccusantikam gacchāmā 'ti na jānantī yeva.⁹ *ye ca tattha vijānantī* 'ti ye ca¹⁰ tattha paṇḍitā mayam maccusamīpaṃ gacchāmā 'ti vijānantī *tato sammanti medhagā* 'ti¹¹ evam hi te jānantā yonisomanasi-kāram uppādetvā medhagānam kalahānam vūpasamāya patipajjanti. *atthacchidā*¹² 'ti ayam gāthā Brahmadatañ ca Dighāvukumārañ ca sandhāya vuttā *tesaṃ pi hoti sangati*, kasmā tumhākaṃ na hotī. *yesaṃ vo n' eva mātā-pitūnam atthhīni chinnāni*, pānāni¹³ hatāni, na gavāssa¹⁴ dha-nāni hatāni 'ti. *sace labhethā* 'ti ādigāthā paṇḍitasahāyassa ca bālasahāyassa ca vāṇāvannadīpanattham vuttā. *abhi-bhuyya sabbāni parissayāni* 'ti pākataparissaye ca paticchana-parissaye ca abhibhavitvā tena saddhīm attamano 'va¹⁵ *satimā careyya*¹⁶ *rūjū* 'va rattham vijitan tī yathā attano vijitam rattham Mahājanakarājā ca Arindamamahārājā ca pahāya ekakā carimṣu, evam careyyā 'ti attho. *mātanga-aññi* 'eva nāgo ti mātango¹⁷ araññi 'eva¹⁸ nāgo mātango ti hatthi vuccati. nāgo ti mahantādhivacanam etam. yathā hi mātuposako mātango nāgo araññe ekako 'va¹⁵ carī, na ca

¹ Bp *omits* tī³ Bp *nillajja*°.⁵ Bp *inserts* ca.⁷ Bp. *upayamāna*⁹ Bp *omits* yeva.¹¹ Bp *omits* 'ti.¹³ Bp na pānani hatā for pānāni hatāni¹⁴ Bp *gavassa*.¹⁶ Bp *careyyā* 'ti.¹⁸ Bp *araññe nāgo* 'va for these.² Bp °kocaṃ⁴ Bp *omits* na⁶ Bp. *yamāmase*⁸ Bp. *omits* nassāma¹⁰ Bp *omits* ca.¹² Bp. °cchinnā.¹⁵ Bp. *omits* 'va.¹⁷ Bp. *matango*.

pāpāni akāsi, yathā ca pārileyako,¹ evaṃ eko care, na ca pāpāṃ kayirā 'tī vuttaṃ hoti pārileyake¹ viharatī rakkhitavanasande 'tī pārileyakam¹ upanissāya rakkhitavanasande viharatī *hatthināgo* tī mahāhatthī *hatthīkalabhehi*² 'tī hatthipotakehi. *hatthicchāpehi* 'tī khīrapakehi³ daharapotakehi. *chinnaggāni* 'tī tehi purato purato gacchantehi chinnaggāni khāyitāvasesāni khānusadisāni tināni khādanti. *obhaggobhaggan* tī tena hatthināgena uccaṭṭhānato bhajjivā⁴ pātitaṃ *assa sākhābhangan* tī etassa santakam sākhābhanganam te khādanti. *āvilāni* 'tī tehi pathamataram otarivā pivantehi ālulitāni kaddamodakāni pivatī *ogāhā* 'tī tittatho.⁵ *nāgassa nāgenā* 'tī hatthināgassa buddhanāgena. *īsādanassā* 'tī rathaisāsadisadantassa *yad eko ramati vane* 'tī yasmā buddhanāgo viya ayam pi hatthināgo eko pavivitto vane ramati, tasmāssa nāgassa nāgena cittaṃ sameti ekibhāvaratīyā ekasadiṣaṃ hoti 'tī attho *yathāthirantaṃ viharitvā* 'tī ettha temāsaṃ bhagavā tattha vihāsi 'tī vedītabbo. ettāvata Kosambikehi⁶ kira ubbālho bhagavā temāsaṃ araṇṇaṃ pavisitvā vasatī 'tī sabbattha kathā patthata ahoṣi. *atha kho Kosambikā*⁷ *upāsakā* 'tī atha kho imaṃ kathāsallāpam sutvā Kosambivāsino⁸ upāsakā *adhammaṃ dhammo* tī ādini atthārassa bhedakaravattthūni Saṅgha-bhedakkhandhake vannayissāma. *ādāyan* tī laddhipāraṃ.⁹ *vivittan* tī suṇṇaṃ. *tam ukkhittakam bhikkhuṃ osāretvā* 'tī tam gahetvā nissīmaṃ¹⁰ gantvā āpattiṃ desāpetvā kamma-vācāya osāretvā. *tāvad eva uposatho* tī tam divasam eva Uposathakkhandhake vuttanayena¹¹ sāmaggīuposatho kātabbo *amūlā mūlaṃ gantvā* 'tī na mūlā mūlaṃ gantvā. tam vatthum avinīccanī¹² 'tī attho. ayam vuccatī Upālī saṅghasāmaggi atthāpetā byañjanupetā 'tī atthato apagatā saṅghasāmaggi 'tī imaṃ pana byañjanamattaṃ upetā *saṅghassa kiccesū* 'tī saṅghassa karanīyesu uppannesu. *manā-*

¹ Bp. pālī° for pāri°.² Bp. khīrūpa°.³ Bp. tittatham gatā.⁴ Bp. °mbakā.⁵ Bp. laddhigahanam.⁶ Bp. °nayan' eva.⁷ Bp. kaḷa°.⁸ Bp. repeats this.⁹ Bp. °mbakehi.¹⁰ Bp. °mbivāsino.¹¹ Bp. sīmām.¹² Bp. °cchanitvā.

nāsū 'ti vinayamantanāsū. *atthesu jātesū* 'ti vināyaatthesu
 ippannesu. *vinicchayesū* 'ti tesam yeva atthānam viniccha-
 yesu. *mahatthiko* ti mahāupakāro. *paggaḥāraho* ti pagga-
 hitum¹ yutto. *anānuvājjo pathamena sīlato* ti ādimhi yeva
 tāva sīlato na upavājjo *avekkhitācāro* ti apekkhitācāro, ālokite
 vilokite sampajānakārī 'ti ādinā nayena upaparikkhitācāro
 atthakathāsu pana appaticchannācāro ti vuttam. *vsayhā*
 'ti abhūbhavitvā. *anuyyuttam² bhanan* ti anuyyuttam³ anu-
 pagatam² bhananto yasmā hi so anuyyuttam⁴ bhanāti,
 usuyyāya⁵ vā agatigamanavasena vā kārānā apagatam na
 bhanati, tasmā attham na hāpeti. usuyyāya⁵ pana agati-
 gamanavasena vā bhananto, attham hāpeti kārānam na
 vadati,⁶ parisagato⁷ chambhati c' eva vedhati⁸ ca, yo īdiso
 na hoti, ayam paggaḥāraho ti dasseti. kiñci bhiyyo tath'
 eva pañhan ti gāthā tassattho yath'⁹ eva anuyyuttu² bhananto,
 attham na hāpeti, tath' eva parisāya majjhe pañham pucchito
 samāno na c' eva pajjhāyati, na¹⁰ manku hoti. yo hi attham
 na jānāti, so pajjhāyati, yo vattum na sakkoti, so mañkam¹¹
 hoti. yo pana atthañ ca jānāti vattañ ca sakkoti, so na
 pajjhāyati na manku hoti. *kālāgatan* ti kathetabbayuttakāle
 āgatam. *byākaranārahan* ti pañhassa atthānulomatāya, byā-
 karanānucchavikam *vaco* ti vadanto, evarūpam vacanam
 bhananto ti attho. *rañjetī* 'ti toseti. *viññūparisan* ti viñ-
 ñūnam parisam. *ācārakamhi ca sake* 'ti attano ācariyavāde.
alam pametun ti vīmaṃsitum tam tam kārānam paññāya
 tulayitum samattho. *paguno* ti kataparicayo laddhāsevano.
kathetave 'ti kathetabbe. *viraddhikovidō* ti viruddhatthāna-
 kusalo.¹² *paccatthikā yena vajantī* 'ti ayam gāthā yādiṣe
 kathetabbe paguno tam dassetum vuttā. ayam h' ettha
 attho, yādisena kathitena paccatthikā ca niggaḥam gacchanti,
 mahājano ca saññāpanam gacchatī, saññātiavabodhanam¹³

¹ Bp pagganhitum³ Bp anuññātam⁵ Bp ussuyyāya⁷ Bp. inserts tasmā so before this⁹ Bp. yathā ca¹¹ Bp. manku.¹³ Bp. saññāttam ava°.² Bp anuyyutam.⁴ Bp anapagatam.⁶ Bp. deti⁸ Bp pavedhati¹⁰ Bp. na ca.¹² Bp. viraddha°.

gacchati 'ti attho. ayañ¹ ca kathento sakam ādāyam attano ācariyavādam na hāpeti. yasmim vatthusmim adhikarānam uppannam tad-anurūpam anupaghātakaram pañham byākaramāno tādise kathetabbe paguno hoti.² *dūteyyakammesu alan ti* atthahi dūtangehi samannāgatattā saṅghassa dūteyyakammesu samattho. sam³ sutthu uggaṇhāti 'ti *samuggaho*. idam vuttam hoti yathā nāma āhunam āhū⁴ ti piṇḍam samugganhanti, evam pītisomanassajāten' eva cetasā saṅghassa kīccesu samuggaho, sanghakīccesu⁵ tassa⁶ kīccassa patigāhako ti attho. *karam vaco* ti vacanam karonto. *na tena maññati* 'ti tena vacanakaranena⁷ aham karomi, saṅghabhāram nittharāmī 'ti na nānātimānam jappeti *āpajjati yāvatakesu*⁸ ti yattakesu vatthūsu āpattim āpajjamāno āpajjati⁹ *hoti*¹⁰ *yathā ca vutthiti* 'ti tassā ca āpattiyā yathā vutthānam hoti *ete vibhaṅgā* 'ti yesu ca¹¹ vatthūsu āpajjati yathā ca¹¹ vutthānam hoti, imesam atthānam jotakā ete vibhaṅgā *ubhayassā* 'ti ubhayo assa. *sāgatā*¹² 'ti sutthu āgatā. *āpattivutthānapadassa kovidō* ti āpattivutthānakāranakusalo. *yān cācaran* ti yāni ca bhaṇḍanakāraḍāṇī¹³ ācaranto tajjanīyakammādivasena nissāranam gacchati. *osāraṇam tam vusitassa jantuno* ti tam¹⁴ vattam vusitassa jantuno. yā osāranā kātabbā, etam pi jānāti. sesam sabbattha uttānam evā 'ti.

Kosambikkhandhakavannanā¹⁵ niṭṭhitā.

111 Samantapāsādikāya vinayasamvannanāya¹⁶ Mahāvagavannanā samattā

yathā ca vannanā esā samattā nirupaddavā,
evam sabbe janā santim pappontu nirupaddavan ti.

¹ Bp yañ.

³ Bp omits sam.

⁵ Bp saṅghassa kīccesu

⁷ Bp °karakena.

⁹ Bp. omits āpajjati.

¹¹ Bp. omits ca.

¹³ Bp. °kāraṇādīni.

¹⁵ Bp. Kosambakakkh°.

² Bp. hoti 'ti.

⁴ Bp ahu.

⁶ Bp repeats tassa

⁸ Bp. °kesu vatthūsu.

¹⁰ Bp. āpatti hoti

¹² Bp. svāgatā.

¹⁴ Bp. omits tam.

¹⁶ Bp. °nāyaṃ.